

POMÁZ VÁROS INTEGRÁLT VÁROSFEJLESZTÉSI STRATÉGIÁJA

MÓDOSÍTÁS 2010

(Az adatgyűjtés lezárva:2010.01.10.)

2010. JANUÁR

TARTALOMJEGYZÉK

1	VEZETŐI ÖSSZEFOGLALÓ	19
2	ÖSSZEFOGLALÓ	13
1.1	AZ IVS KIDOLGOZÁSÁNAK MÓDSZERTANA	19
1.2	VÁROSI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS	19
1.3	VÁROSRÉSZI SZINTŰ HELYZETELEMZÉS.....	20
1.4	AZ IVS CÉLRENDSZERE	25
1.5	FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013 IDŐSZAKRA.....	29
1.6	A MEGVALÓSÍTÁS MECHANIZMUSAI	32
2	HELYZETELEMZÉS	34
2.1	POMÁZ SZEREPE A TELEPÜLÉSHÁLÓZATBAN.....	34
2.1.1	<i>Pomáz szerepe az egyes térszerkezeti egységekben</i>	40
2.1.1.1	Nemzetközi szerepkör	40
2.1.1.2	Országos szerepkör.....	41
2.1.1.3	Regionális szerepkör	51
2.1.2	<i>Funkciók szerinti vonzáskörzet</i>	53
2.2	A VÁROS EGÉSZÉNEK HELYZETELEMZÉSE	56
2.2.1	<i>Gazdaság</i>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.2.2	<i>Társadalom</i>	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.2.3	<i>Környezet</i>	73
2.2.3.1	Épített környezet.....	73
2.2.3.2	Természeti környezet.....	80
2.2.3.3	Környezetgazdálkodás, környezetvédelem, természetvédelem	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
2.2.4	<i>Közszolgáltatások</i>	84
2.2.4.1	Oktatás	84
2.2.4.2	Közművelődés, kultúra.....	93
2.2.4.2.1	Múzeum.....	116
2.2.4.2.2	Könyvtár	118
2.2.4.2.3	Művészeti élet Pomázon	79
2.2.4.2.4	Kézművesség, népművészet, hagyományörzés	81
2.2.4.2.5	Sport.....	88
2.2.4.2.6	Testvér és partnervárosi kapcsolatok.....	90
2.2.4.3	Egészségügy	139
2.2.4.4	Szociális ellátórendszer	139
2.2.4.4.1	Bölcsőde.....	139
2.2.4.4.2	Szociális alapellátás.....	140
2.2.4.5	Közlekedés, közösségi közlekedés	141
2.2.4.6	Közlekedésből származó zajterhelés.....	142
2.2.5	<i>Városrészek azonosítása</i>	144
2.2.6	<i>Városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés</i>	144
2.2.6.1	Belváros V1.....	145
2.2.6.2	Déli családi házas lakóterület V2.....	148
2.2.6.3	Északi családi házas lakóterület V3.....	151
2.2.6.4	Keleti családi házas lakóterület V4	154
2.2.6.5	Új építésű társasházi lakóterület V5	157
2.2.6.6	Tervezett társasházi lakóterület V6.....	160
2.2.6.7	Tervezett családi házas lakóterület V7	163
2.2.6.8	Meglévő működő iparterület V8	166
2.2.6.9	Potenciális iparterület V9	169
2.2.6.10	Anti-szegregációs helyzetelemzés.....	172
3	STRATÉGIA	1799
3.1	A FEJLESZTÉSI STRATÉGIA KÉSZÍTÉSÉNEK ALAPPILLÉREI	188
3.2	A STRATÉGIA KÉSZÍTÉSÉNEK FÁZISAI	188
3.3	POMÁZ HOSSZÚ TÁVÚ JÖVŐKÉPE	188

3.3.1	<i>Fejldési tendenciák</i>	121
3.4	POMÁZ JÖVŐKÉPE	188
3.4.1	<i>Jövbeli fejlesztési irányok</i>	189
3.4.2	<i>Átfogó cél</i>	190
3.4.3	<i>Középtávú tematikus célok</i>	190
3.4.3.1	T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása	191
3.4.3.2	T2. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához	191
3.4.3.3	T3. A gazdaság igényeihez illeszkedő humánerőforrás-fejlesztés	191
3.4.3.4	T4. A(z inter)regionális szerepkör erősítése	191
3.4.3.5	T5. A fenntartható turizmus kialakítása és Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele	192
3.4.3.6	T6. Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme	192
3.4.3.7	T7. A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése	192
3.4.3.8	T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése	193
3.4.3.9	T9. A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása	193
3.4.3.10	T10. A szociális biztonság megteremtése	194
3.4.4	<i>Városrészekhez kapcsolódó célok</i>	195
3.5	A STRATÉGIA KOHERENCIÁJA, KONZISZTENCIÁJA	196
3.5.1	<i>Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel</i>	196
3.5.2	<i>Célrendszer belső koherenciája</i>	197
3.5.3	<i>A célrendszer külső koherenciája</i>	134
3.5.4	<i>Agglomerációs együttműködés</i>	198
3.5.5	<i>Anti-szegregációs terv – Roma telep</i>	200
3.5.5.1	Anti-szegregációs célrendszer	204
3.5.5.2	Indikátorok	206
3.5.5.3	A terv megvalósításának lépései	207
3.5.6	<i>Környezeti hatások kompenzálása</i>	212
4	FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013 IDŐSZAKRA	213
4.1	FŐ UTCA REKONSTRUKCIÓJA.....	214
4.2	INTERMODÁLIS CSOMÓPONT KIALAKÍTÁSA.....	215
4.3	IPARI PARK KIALAKÍTÁSA.....	221
4.4	KLISZA-DOMB TÖRTÉNELMI EMLÉKPARK KIALAKÍTÁSA	222
4.5	WATTAY-TELEKY KASTÉLY ÉS KÖRNYÉKÉNEK SÉTÁLÓ ÖVEZETTÉ ALAKÍTÁSA	222
4.6	SVÁB TURISZTIKAI CÉLTERÜLET KIALAKÍTÁSA	222
4.7	ANTI-SZEGREGÁCIÓS TERÜLET	223
4.8	MAGYAR VÁR SZABADIDŐPARK ÉS KÖRNYÉKÉNEK FEJLESZTÉSE	223
4.9	ELKERÜLŐ ÚT ÉS KÖRNYÉKÉNEK KIALAKÍTÁSA	223
4.10	HOSSZÚ TÁVÚ IPARTERÜLET FEJLESZTÉS.....	224
4.11	TELJES VÁROSI KERÉKPÁRÚT HÁLÓZAT KIÉPÍTÉSE	224
4.12	AZ AKCIÓTERÜLETI FEJLESZTÉSEK PRIORITÁSI SORRENDJE ÉS ÜTEMEZÉSE	224
5	MEGVALÓSÍTÁS	226
5.1	INGATLANGAZDÁLKODÁSI TERV.....	243
5.1.1	<i>Az önkormányzati ingatlanvagyon áttekintése</i>	243
5.1.2	<i>Az ingatlangazdálkodási stratégiai irányvonalai</i>	246
5.2	NEM FEJLESZTÉS JELLEGŰ TEVÉKENYSÉGEK	247
5.2.1	<i>Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet</i>	247
5.2.2	<i>Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás</i>	248
5.2.3	<i>Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése</i>	249
5.3	PARTNERSÉG.....	250
5.3.1	<i>Lakossági tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása</i>	251
5.3.2	<i>Szakhatósági fórum</i>	251

5.3.3	Vállalkozói egyeztetések.....	252
5.4	SZERVEZETI HÁTTÉR.....	252
5.4.1	A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere.....	252
5.5	MONITORING.....	254
5.5.1	A stratégia megvalósulásának monitoringja.....	254
6	MELLÉKLETEK	256
	Közigazgatási, közszolgálati és más nem, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok	256
	Forgalomképes ingatlanállomány	257

A tanulmány kidolgozását végezte:

Archi Stat Kft.

A tanulmány kidolgozásában résztvevő szakértők:

Dr. Egri Imre, Kassai Zsolt, Dr. Kovács Imre, Veress István

A tanulmány kidolgozásában a város által delegált szakértők:

Önkormányzat Városfejlesztési - Városüzemeltetési Bizottság tagjai

Polgármesteri Hivatal Beruházási Csoport

2010 január

Vezetői összefoglaló

A "Pilis kapujának" is nevezett Pomáz a Dunakanyar hegyei közé benyúló völgyben települt meg, 49 négyzetkilométeren fekszik gazdag történelmi és természeti környezetben. A Közép-magyarországi régió északi részén, Budapest agglomerációs körzetében, a Duna jobb partján, Szentendre és Budakalász között található Pomáz város, az ipari vállalatok számát tekintve az agglomeráció észak-nyugati szektorának harmadik legfontosabb központja Esztergom és Szentendre után.

Jelentősége történelmi múltjában, sok nemzetiségű európaiságában van, hiszen az alapvetően három nemzetiségű településen három nagy vallási felekezet hívei élnek évszázadok óta egymás mellett. A településen több, mint 30 régészeti helyet tartanak nyilván. A turisztikai értékeket, természeti szépségeket: a Kőhegy, a két Csikóvár, a szurdokvölgy, a Holdvilág árok területét, ez utóbbit az ott föllelt népvándorlás-kori vezérsírral és a középkori bányászkodás emlékeivel, érdemes fölkeresni. A Stern Film Stúdió és Médiacentrum nemzetközileg ismert, angol nevén Stern Film Studio & Media Center révén világhírű filmsztárok látogatnak Pomázra.

Pomáz 2001. szeptember 23.-án városi rangot kapott. A mintegy húsz éve fölgyorsult fejlődés töretlennek látszik és ez - reméljük,- mind az itt lakóknak, mind pedig az ide látogatóknak megelégedésére történik. Az utóbbi 16 évben a lakosság számának változása jelentős, folyamatos volt a növekedés. Ma a városban 3039 fővel többen élnek, mint másfél évtizeddel ezelőtt és 1109 fővel többen, mint a 2001 évi népszámláláskor. Korábbi adata visszatekintve azt látjuk, hogy a lakosság száma 35 év alatt 59%-kal nőtt. Az utóbbi hat évben még jobban felgyorsult ez a tendencia, hiszen a lakosság száma közel annyival nőtt, mint az azt megelőző tíz évben. Az elmúlt két évben a lakónépesség növekedése a városban lassulni látszik, bár még mindig vannak értékesítés alatt álló területek. Pomázon napjainkban mintegy 16000 ember él. A Budapesttől csupán néhány km-re lévő, tömegközlekedési eszközökkel is könnyen megközelíthető város nemcsak az ott lévők kedvelt nyugalmas és kulturált otthona, hanem a hazai és nemzetközi szabadidő és sport turizmus egyik legkedveltebb és legjelentősebb célpontja is lehet.

Az integrált városfejlesztés egyik alapvető célkitűzése az alvóvárosi jelleg csökkentése, a helyben tartó erő növelésével. Ez a törekvés a fővárosba naponta ingázók számának csökkentése egybevág az EU közlekedés fenntarthatósági elvárásaival, törekvéseivel. A városlakók lehetőleg helyben találjanak munkahelyet, pihenési szórakozási lehetőséget, bölcsődét, óvodát, iskolát a gyerekeknek, megfelelő színvonalú orvosi ellátást, és egyéb közszolgáltatást.

Pomáz számára a fenntarthatóságot és további fejlődést az jelentheti, ha a külső környezethez és a városlakók által megfogalmazott igényekhez igazodva újraértékeli saját belső erőforrásait, és ezekre alapozza stratégiáját. Így fejlesztési erőforrásként főként kedvező természeti adottságaira, meglévő nemzetközi szintű, soknemzetiségű kulturális értékeire, gazdasági lehetőségeire, valamint a kvalifikált humán erőforrásaira épít.

A helyi gazdaságfejlesztés (LED) célja, hogy kiépítse egy térség gazdasági kapacitását annak érdekében, hogy biztosítsa a térség gazdasági jövőjét, és a népesség megfelelő életszínvonalát. Ez egy olyan folyamat, melyben az állami és az önkormányzati, a vállalkozói és a magánszektor partnerei közösen dolgoznak azért, hogy kedvezőbb feltételeket teremtsenek a gazdasági növekedés és a munkaerőpiac számára. Minden településnek megvannak a maga speciális helyi adottságai, melyek vagy elősegítik vagy éppen hátráltatják a helyi gazdaságfejlődést és ezek a helyi feltételek határozzák meg egy terület relatív előnyeit abban, hogy tudnak-e befektetéseket magukhoz vonzani, létrehozni, vagy fenntartani. A helyi gazdaságfejlesztés stratégiájának tervezését és kivitelezését a település gazdasági, szociális és fizikai adottságai határozzák meg. Az eddigi tapasztalatok azt mutatják, hogy erős helyi gazdaság felépítéséhez Pomáz városnak is végig kell mennie egy közös folyamaton, melynek révén tisztába kerül a helyi gazdaság jellemzőivel és szerkezetével, és fel kell mérni, hogy mik a gazdasági előnyei, gyenge pontjai, milyen lehetőségekkel és veszélyekkel kell szembenéznie. Ennek segítségével szembesülhet azzal, hogy milyen feladatok és lehetőségek állnak a helyi gazdaság előtt.

Az élhető, egészséges környezettel bíró város kialakításának fontos feltétele a természeti és az épített környezetünk, értékeink védelme, fenntartása, illetve rehabilitációja. Az egészséges, nyugodt életkörülményeket biztosító város jelentős versenyképességi előnyöket hordoz magában, már azáltal is, hogy erősíti az itt élők identitástudatát. A legfontosabb, hogy a kulturális örökség megóvásával, meglévő adottságok jobb

kihasználásával egyrészt a kulturális másrészt sport turizmus részére hozzunk létre olyan – a régió fejlesztési programjára épülő, teljes körű rendszerbe illesztett – kínálatot, amely hozzájárul az intézmények fenntarthatóságához.

Fizikai beavatkozások a kültéri közösségi terek kialakítása mellett, a közösségi infrastruktúra elemeit is szükséges megépíteni. Mind a lakóépületek, mind az egyéb közösségi funkciót betöltő épületek állagának megőrzése, korszerűsítése, vagy átalakítása, bővítése fontos eleme az integrált városfejlesztési akcióknak. Az integrált városfejlesztési stratégiával összefüggésben az AT1 akcióterületi terv az óvárosi központi területek gazdasági revitalizációját célozza a város vonzerejének növelése érdekében.

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célja Pomáz kistérségi szerepének erősítése, kiterjesztése. Pomáz városa Szentendre árnyékában, mint nagy turisztikai jelentőséggel is rendelkező kistérségi központ mellett csak akkor rendelkezhet megfelelő vonzerővel, ha olyan saját értéket képes felmutatni, amely egyediségében jellemzi a várost, adott esetben emblematikus jelképévé válhat. Pomáz igazi értékét a környező természeti turisztikai értékek mellett sokak által kevésbé ismert történelmi jelentősége adja, melyre joggal lehet építeni turisztikai fejlesztéseket is. "Pomáz a Pilis kapuja" hirdette egykoron a tábla a HÉV megállójában, méltatva a város természetjáró turisztikai jelentőségét. A történelmi értékekkel egybevetve a táj természeti értékeinek bemutatása, a táj és ember kapcsolata, ökológiai együttélésének története a korai kőkorszaktól napjainkig, egyediségében országos jelentőségű lehet. Kiemelt jelentőségű projektként megvalósítható Pilisi Táj- és Történelmi Múzeum építésével Pomáz visszaemelhető háború előtti országos turisztikai rangjára.

Miközben nemzetközi és hazai jelentőségű kulturális és turisztikai célponttá fejlődését tovább építjük, gondolni szükséges arra, hogy a Város egyben több mint 16000 ember otthona, a környező kistérség társadalmi és gazdasági motorja, szolgáltatási központja, a Pilis kapuja.

Az IVS a Várost tizenegy akció területre bontja és rövid, közép és hosszútávú fejlesztési terve olyan fejlesztéseket irányoz elő, hogy az egyes akcióterületek fejlesztése a város egészébe integrálódjon. A Belváros-Óváros az IVS elsődlegesen kiemelt AT1 akcióterülete. A város fejlődését az ellátási színvonal emelésén túlmenően alapvetően a vállalkozói környezet kialakítására alapozzuk elsősorban a turisztika, és a vendéglátás terén. Az M0 körgyűrű és az új Duna-híd megépítésével a forgalomnövekedéssel jelentős vásárlóerő áramlik a városba. Abban az esetben, ha a belvárosban lehetőséget teremtünk a parkolásra, pihenésre, kikapcsolódásra, megteremtjük a biztonságos gyalogos közlekedés lehetőségét, az AT1 óvárosi akcióterület északi és déli oldalán a vendéglátó jellegű vállalkozások betelepítésének nem lesz akadálya. A városrészek fizikai képének minőségi javítása révén feltárulnak Pomáz szerb és sváb városrészeinek rejtett szépségei.

A cél egyértelműen a város arculatához illeszkedő szolgáltatások fejlesztése oly módon, hogy a azok eredményét a lakosság is élvezze, igénybe vegye. Ennek elengedhetetlen és elsődleges eszköze a turizmus fejlesztése, részben kiránduló turizmusként, de minél nagyobb számban célállomásként is, szálláskapacitás kiépítésével. Célunk az itt élő három nemzetiség hagyományainak és a sokszínűségének megmutatása, a műemlékek felújítása és széles körű partnerséggel az értékek minél sokszínűbb bemutatása, elsősorban a megyei önkormányzat, az egyházak és a helyi kis és középvállalkozások részvételével.

A fejlesztések másik célja a lakosságot célzó köz-, kereskedelmi és egyéb szolgáltatások megtelepedésének ösztönzése.

Az IVS másik legfontosabb akcióterülete az AT2 városrészen belül rövidtávon fejlesztendő célterület a HÉV állomáshoz kapcsolódó területek és az autóbussz pályaudvar fejlesztése az intermodális csomópont és szolgáltató központ projekt részeként a szomszédos Belvároshoz kapcsolódva. A HÉV szentendrei végállomáson rövidtávon tervezett intermodális csomópont mellett, az uazások számát figyelembe véve szükség van a pomázi állomás intermodális csomópont kialakítására is. Ez a terület alkalmas a leginkább P+R parkoló kialakítására, elősegítve ezzel a közlekedési eszközök közötti váltás lehetőségét, a tömegközlekedés népszerűsítését a város, környezeti terhelésének csökkentése érdekében.

Az elsősorban közlekedést és szolgáltatásfejlesztést célzó rövidtávú tervek a kistérségi szolgáltató központ szerepkört erősítik és hozzájárulnak „A természeti környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése” és a „Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele” tematikus célok megvalósulásához.

Természetesen nem csak a központi részek fejlesztése fontos, figyelmet kell szentelnünk a hátrányos helyzetű Pataksor utca, Vár utca rehabilitációjának is. Éppen ezért kiemelt fejlesztési cél: a területen található szegregációs szempontból a város egyetlen veszélyeztetett területe, melyeknek helyzetével, és megszüntetésének folyamatával a részletes elemzésben külön foglalkozunk.

A stratégián alapuló konkrét tervezés és fejlesztések rövid és középtávú megvalósulása esélyt ad a városnak arra, hogy felzárkózzon a kistérségen belül turisztikai desztinációként a természeti szépségek, az épített környezet nagyszerűségének és értékének bemutatásával a kultúra városává váljon.

Pomáz rövid helytörténete a vezetői összefoglaló részeként

Ahhoz, hogy egy település, egy város jövőképét meg lehessen rajzolni, szükséges visszatekinteni néhány gondolat erejéig a település történetére. Ebből megérthető, a hely szelleme, kultúrája, az ott lakó emberek múltjukból származó jövőbe vetett bizodalma. Erre szolgál Pomáz polgárának Gyurgyik Gyula Úr által írt alábbi rövid történeti összefoglaló.

Pomáz a Dunakanyar hegyei között, a hegyek és a síkság találkozásánál, egy hegyek közé benyúló völgyben települt meg. Ezen völgy egy nagyméretű, ÉNY - DK irányú törésvonal, a Pomáz - Kétybükfanyereg - Esztergom topográfiai pontokkal jellemezhető. A törésvonaltól ÉK -re a Dunazug hegység vulkanikus magaslatai találhatók, anyaguk főként andezit, DNY -ra üledékes kőzetek alkotnak hegyeket, (Majdan polje, Kevélyek, Oszoly, Pilis) anyaguk jellemzőn dachsteini mészkő. Ugyanezen üledékes kőzetek a patak vulkanikus "oldalán" is fölülhetők, mintegy 1800 m-es mélységben. Színezi az összképet, hogy később, a Pannon tenger felszíne közelébe emelkedő és egyébként vulkánikus eredetű Messália dombon késői, ún. Lajta-mészkő lerakódás figyelhető meg, sok jó megtartású kőülettal, főként fésűs-kagyló maradványokkal. Ugyanezen időből valók a Kőhegy alatti Susnyár völgyben, a régi tengeri homokba vágódó patakmederből kiemelhető fosszilis kagylók és csigák. Az ember tágabb környezetünkben (Vértesszőlős) mintegy 150.000 éve, ezen a tájon kb. 50 ezer éve települt meg. A legkorábbi ismert emlék közvetlen környezetünkben a Kiskevélyen, az ún. Mackó barlangban talált kő- és állati eredetű, pontosabban a barlangi medve fogából hasított szerszám-lelet.

A tájképi elemként is jelentős Nagy-Csikó vár és a Kőhegy is fontos emlékeit őrzi az ember megtelepedésének. Közbevetőleg különlegességként említem meg, hogy mind a Nagy-Csikó vár, mind a Kőhegy érdekessége a rajtuk kialakult tó. A Nagy-Csikóvár régi kaldera-árkában két, a Kőhegyen pedig a valahai kráter területén egy tó található. A Kőhegyen, - talán nem a természeti szépség miatt, inkább a jó védettség okán - a késő bronzkor - korai vaskor, az ún. la.Téne műveltség idején jelentős település, fellegrvár alakult ki. A környék lakosainak mintegy "önvédelmi körlet"-e ként működhetett az ott kialakított földvár. A felszínen jelenleg is pusztuló emlékeinek megmentésére a Visegrádi Erdészeti tesz eléggé nem méltányolt és támogatott kísérleteket. A bronzkorban jelentős telepek fejlődtek, gyakorlatilag a jelenlegi belterület szinte teljes egészén található volt lakott foltok. A római korban a szelíd lankákkal, nem túl meredek hegyekkel, síksággal vegyes tájon egységes település nem ismert, szétszórt villa rustica-k jelzik az ókori Róma kultúrájának jelenlétét, bár lehet, hogy csak nem találták meg a települést magát, vagy a későbbi korok teljesen szétszórták, elpusztították annak maradványait

A Bartkó-ház (Tsz központ, Takács utca, majd Mártírok útja 1. sz.) kertjében az elmúlt évtizedekben jelentős római temetőt pusztított el a vidékies bájú helybéli műveletlenség. A temető egyik szép kő-szarkofágja most a Városháza előtti parkban van kiállítva. A szarkofág ugyan föllirat nélküli, de művészi módon faragott. Korunkra - sajnos - jellemző módon a köztérre állítást követő néhány nap múlva az egyik kiálló faragványát, szakszerű

mögéfúrás után letörték, ellopták. A római településre visszatérve: ahol temető működött, ott település is valószínűsíthető. A leletsűrűség alapján, ha volt egységes római település, akkor az a HÉV-megálló, a szövőgyár és az attól kelet felé elterülő részen állhatott. Mindenképpen épületre utal az, hogy a MÜART-- építkezést megelőző terepbejárás során a Szentendrei Múzeum régésze egy római kori, bronzból készült kulcsot talált. Sajnos ott az építkezés sürgősségének ürügyén nem volt leletmentő ásatás, az építkezés során pedig a kb. 1 m vastagságú kultúrrejteget eldózerolták és vizsgálat nélkül szeméttelap-takarásra elhordták.

A Római Birodalom a birodalmak szokásos sorsát élte: fejlődés, ragyogás, majd hanyatlás és összeomlás. A Római Birodalom összeomlását a népvándorlás okozta. A római határvédelem, a limes egy időre képes volt meggátolni a betöréseket, föltartóztatni az új népeket. A Római Birodalom peremvidéke mindig is kapcsolatot tartott a "barbarikum"-mal. A Pannóniában talált népeket nem irtották ki, mint némely későbbi hódító, hanem romanizálni igyekeztek azokat. Ezen igyekezet az eraviscusoknál például komoly eredménnyel is járt.

A Kr. utáni IV. század végétől szarmata, jazig törzsek, majd a század utolsó évtizedében hunok érkeztek a Kárpát-medencébe, így vidékünkre is. A Lugi dűlőben feltárt villa rustica apszisos helyiségében hun eredetű tárgyakat talált az ásató régész, így bizonyos, hogy a hunok tájunkat sem kerülték el, ugyanakkor a régi épületek használata bizonyos kontinuitásra is utal.

A hun birodalom felbomlása (453) után különböző germán törzsek (longobárdok, gepidák,) jelentek meg és éltek a hun birodalom romjain. Pomázon a Zdravják-i és a Väckert-i ásatásnál kerültek elő a longobardokkal kapcsolatba hozható kerámiatöredékek. Avar leletek a környező településekről ismertek, Pomázon még nem találtak avarkori maradványokat. A honfoglaló magyarok a Pomázhoz közeli megyeri réven (ma Békásmegyér) keltek át a Dunán. A jelenlegi Pomáz területe a magyar honfoglaláskor gyér szláv népességgel bírt az egykorú leletek tanúsága szerint. Pomáz területén a magyarok a honfoglalást követő időben azonnal megtelepedtek, falut építettek. A honfoglalók lassan áttértek a nomád állattenyésztésről a letelepedést kívánó mezőgazdálkodásra és ehhez a megmaradt római épületeket, ill. azok egyes részeit is felhasználták. Ezt szintén leletek igazolják. A honfoglalók egyik nemzetsége volt a Kurszán nemzetség. Utódai Kartal néven Pomázon is birtokoltak földet. Emléküket a máig fennmaradt Kartal-dűlő vagy Kartalia földrajzi név őrzi.

Pomáz első ismert okleveles említése 1138-ból való, amikor is a király a Dömösi Apátságot megerősítette a pomázi birtokaiban. Már itt szó esik a szőlőtermelésről is. A jelenlegi Pomáz területén több középkori faluról tudunk. Topográfiailag azonosítani tudjuk a középkori nevükön Alsó- és Felsőkovácsit, ma Kis- és Nagykovácsi pusztákat, Szenese falut, (Pilisszente, Szentemajor, majd Luppa- és Mandics major, később Tsz-telep). Nem sikerült minden kétséget kizáró módon azonosítani a nyomtalanul elpusztult Aszófő falu helyét. A középkor folyamán Pomáz fejlődik, a Kiissza dűlőn védőfallal körített templom épül. A hely neve is érdekes, tudjuk, hogy IV. Béla király Pomázt a Klisszának nevezett hellyel együtt a margitszigeti domonkos apácakolostornak ajándékozta, ahol leánya, a későbbi szent Margit is élt. Az is tudott a történelemből, hogy a király a tatárjárást Dalmáciában, az Adriai tengerparton fekvő Klissza várában vészelte át részben. Egyesek szerint csak véletlen névegybeesés, de ebben a kérdésben csak a történeti földrajzban jártas tudósok foglalhatnak állást. A helyet már az egykorú oklevelek is Klissza-ként említik. Időközben a Klisszán állott XI-XII. századi, kisméretű román stílusú templomot megnagyobbítva gótikusra cserélik, fölépül mellette egy nemesi udvarház, amely az idők folyamán a Kartal nemzetségbeli Csikó (Czykó)-családé lesz. Nevüket máig őrzi a két andezitvulkán hegy, a Nagy- és Kis Csikóvár. A templomok és a nemesi udvarház hajdani szépségére, magas művészi színvonalára a Magyar Nemzeti Múzeum kőtárának állandó kiállításán látható emberarcos oszlopfő és sarkánymotívumos vállkő, keresztboltozati zárókövek, boltozati bordakövek és szépen faragott ablakszárkövek utalnak.

A középkor-végi "modern", a reneszánsz is érdekes és értékes emléket hagyott Pomázon. A XVIII. sz.-i Wattay - Teleky kastély átépítése során került ki a másodlagos felhasználásból egy 1519-es évszámmal datált és fehérmárványból faragott pasztofórium felső része. Ez az emlékünk jelenleg a római katolikus, plébániakert

kerítésének délnyugati oldalába épített kis, XIX. sz. végi szent. Orbán kápolnában látható. Pomáz község életét megtöri a mindent elpusztító török hódítás és az általuk bevezetett, a közvetlen kirabláson alapuló "gazdasági" rendszer. A török időkben különböző tisztségviselők birtokolták a pomázi határt. A falu népe folyton fogy, majd Pomáz elnéptelenedik és pusztává válik. Az első török adóösszeírás (1546) még csupa magyar nevet említ, 1685-re a falu lakatlan. A török idők érdekes emléke a Taván dűlőnév, amely egy itt birtokos török tisztviselő, bizonyos Taván budai pasa nevét őrizte meg. Pomázon és környékén egyébként több török eredetű helynév emlékeztet a 150 éves megszállásra: a Pilisszentkereszt felé vezető út melletti egyik magaslat neve Salabasina, amelyen melleleg egy középkori pálos kolostor romjait dűlták szét a „kincskeresők”, egyes magyarázat szerint a Messália is török szó és tölgyest jelent, a Dera pataknev is a török „dara”, azaz „patak” szóból származik. A török kiűzése során Szentendre és Pomáz határában 1684 július 8.-a és 10.-e között Lotharingiai Károly átkelt a Dunán és megütközött a török hadakkal. A csata harmadik napján, 12.-én a törökök otthagyták állásaikat és visszavonultak. 1690-ben, a török utáni első összeírás alkalmával Pomázt már ismét lakott helyként vették számításba, 1699-ben már működő faluközösségről tudunk. A falu lassan újjáéledt. Ez az újjáéledés különböző módokon és több hullámban zajlott le. Még régi családok is visszaszállingóztak. Egy 1728-ban készült összeírásban meghatottan olvashatjuk, hogy 26 család, "örökös régiknek maradéki, az kiknek elei az török üdőkben is itt laktanak," jobbágycsaládként visszajött Pomázra (Magyar utca). Így kapunk egyébként magyarázatot arra is, hogy néhány középkori helynév miként élhette túl a török megszállást, az elnéptelenedést.

1690-ben Csernovics Arzén szerb pátriárka vezetésével szerbek érkeztek vidékünkre (Szentendre, Budakalász, Csobánka és Pomáz) és telepedtek le itt. A hagyomány és egy régi térkép szerint első templomuk az eredeti, rendes és közhasználatú nevén Piac (jelenleg Szabadság) téren állott fatemplom volt, amely leégett. Ezen leégés állítólag a Rákóczi-szabadságharcra kapcsolatos eseményekkel függött össze.

Időközben a Felvidékről szlovák, Dél-Németországból német nyelvű lakosság érkezett. Pomáz katolikusága eleinte Pilisborosjenő (akkori nevén Weindorf) filiáléja, 1768-ra felépül a katolikus templom, 1771-ben a plébánia, ekkortól önálló egyházközség. 1775-ben 846 szerb és 378 katolikus, összesen 1224 személy él Pomázon, 1828-ban 483 házban 1274 szerb-orthodox, 1115 katolikus, 299 református, 51 zsidó, összesen 2739 fő lakott itt. 1860-ban még mindig erős kisebbségben voltak a magyarok: 1180 szerb, 760 német, 560 szlovák, 360 magyar, 130 zsidó lakta a falut. A középkor kövei néhány falmaradvány kivételével beépültek a barokk és klasszicista Pomázba. Azt a néhány falat pedig 1945-ben, talán ostoba bujtogatásra, hiszen különös okuk nem volt rá, a falut megszálló oroszok fölrobbantották.

Mint láttuk, a romokon és a romokból új épült. 1773-ra. elkészült a Wattay-Teleky kastély. Nagyszerű, kétszintes pincéje pompás bizonyítéka a valaha virágzott szőlőkultúrának Teleky József gróf, a reformkori történettudós és a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke egyesek szerint itt írta a Hunyadiakról szóló történeti munkáját. Az épületet a grófi család az I. világháború után hadiársváha céljára elajándékozta. A kastély a legutolsó időkig gyermekintézményként működött. Sajnálatos, hogy az intézmény, vagy inkább ostoba és barbár vezetése nem bírta elviselni az egyébként óriási pincében volt két nagyméretű, teljesen jó, gyakorlatilag használható állapotú és 1776-os évszámmal ellátott szőlőprést és 1968 körül elpusztította azokat. A tölgyfából készült részeket földarabolták és eltűztették, a vörösmárvány anyagú kőrészeket összetörés után betonalapokban „hasznosították”.

A szerbek 1719-1722 között fölépítették templomukat. Elsőrendű műemlék, ikonosztáza rokokó stílusú, sok szép ikonnal. Az egyik keresztelőkútja, amely az ikonosztázion mögött áll, XIV. vagy XV. századi, valószínűleg a klisszai régi templomból származó, keménymészke faragvány. A másik keresztelőkút, amely a templomhajóban van elhelyezve, későbarokk stílusú és vörösmárvány anyagú. A református templom 1814-1828 között készül el. Jó minőségű klasszicista munka, remek belső térrel, visszafogott díszítésű szép, eredeti berendezéssel. Nagy kár, hogy az eredeti térhez tartozó belső és a tetőtérbe nyúló álboltozatot nem sikerült rekonstruálni, a későbbi födém belevág a kórus emeleti szintjén kialakított kedves, arányos és a jellegzetes klasszicista vakolat-

architektúrával keretezett boltívekbe. Itt kell megemlékezni az 1968 körül lélektelenül és értelmetlenül nagyrészt lebontott illetőleg a fölismerhetlenségig átépített zsinagógáról, amely 1892-ben készült el késő eklektikus stílusban. A bontáskori községvezetés nem tartotta érdemesnek az épület megvásárlását és ezzel megmentését, pedig értékes épület volt és funkciója is lehetett volna azon túl, hogy tárgyi emléke volt egy kedves, békés időszaknak és egy értékes, az eredeti formájában véglegesen eltűnt kultúrának. Telkét annak idején Berger Izidor bornagykereskedő ajándékozta a hitközségnek, és fölépítésére is sokat áldozott. Érdekességként említem meg, hogy az első pomázi zsinagóga 1819-ben létesült, amelyhez a telket egy rajta lévő épülettel együtt az akkor pomázi birtokos, vallására nézve református Fáy család, személyesen Fáy András ajándékozta, mert úgy tartotta helyénvalónak, hogy az akkor 10-12 családból álló zsidó közösségnek legyen önálló zsinagógája. (Az átalakított épület ma is áll: a Hősök tere 5. számú lakóépület hátsó két helyisége volt a régi, ideiglenes zsinagóga.). Tudjuk, hogy a római katolikus, templom építését mind az eredeti épület építése alkalmával, az 1700-as évek közepe táján, mind pedig az 1948-as bővítés idején a szerb-orthodox egyházközség fuvarral segítette, a református, néhány tagjuknál római katolikus feleséget elvevő Wattay -Teleky család mind a katolikus, mind pedig a református templom építésében adományozóként szerepelt: megérezhetjük, hogy a falu igazi közösségként működött. Érdekes emléke ennek a katolikus templomban valaha volt, a bővítésnél részben elbontott, de nyomaiban még felismerhető grófi külön bejárattal és a szentélyre néző oratórium (imádkozóhely). Az eltéréseket, a másságokat tudomásul vették és azok gyakorlatilag senkit sem zavartak.

A Rákóczi szabadságharcot követő békeidőben a helyzet annyira konszolidálódik, hogy már egy kis panamára is futotta. Bizonyos, a katonaság elszállásolásával kapcsolatos pénzek körüli manipulációért a bírót és a vezető esküdttet 1720-ban megyei ítélet alapján deresre húzták, 100 vesszőcsapást kellett elszenvedniök. Sorsukban a jegyző is osztozott volna ötven vesszőcsapás erejéig, de büntetését „egyéb és korábbi érdemökre tekintettel” a Tekintetes Vármegye elengedte. A falu nő, fejlődik. Megjelennek a kisenemesség épületei, a Fáy-kúria, a Mares -Koronka -Szentpétery kúria, a Matyók utca (ma Vasvári Pál utca) gyönyörű klasszicista, romantikus és eklektikus stílusú kúriái. Valamikor szépsége és különös sorsa miatt külön is említésre méltó a Luppa ház (Luppa Vidor u. 1. sz.) amelynek kosáríves barokk árkádsora, barokk kőkeretes, rokokó vasrácsos ablakai és egykori kőkeretes bejárati kapuja, az eredeti kapuszárnyakkal, a vele egyben volt kacsárnya- épülettel 1968-ban tudatos rombolás során pusztult el. Ezzel a vandál pusztítással sikerült az akkori korra jellemző bornírt faluvezetésnek kooperálva a műveletlen, kapzsi új tulajdonossal - mert az igazi tulajdonostól az épületet a helyben (és országosan) szokásos módon "természetesen" elállamosították, - az épület műemléki védeltségét megszüntetni. Az „államosítás”, szintén „természetesen” a sima rablás-pusztítás-tolvajlás -vandalizmus fogalmát takarta akkoriban. Az épület belseje még ma is őriz barokk részleteket, falán pedig magyar és szerb nyelvű emléktábla tudósít arról, hogy Nikola Tesla, a híres szerb-horvát fizikus és feltaláló is megfordult falai között a Luppa család vendégeként. Az épület bejárati kapujának keretköveit egy, a falut szerető nyugdíjas, özvegy tanítónő a tulajdonostól megvásárolta és az akkori tanácselnök tanácsára a község ház udvarára vitette. A kapu megmentett keretköveit aztán a két kerékvető kő kivételével a község háza udvaráról szétlopták. A Luppa ház udvarán egy klasszicista stílusú csorgókút fémalkatrészeitől megfosztott vörösmárvány töredék-darabjai hányódtak még az elmúlt időben is. A barokk kapu tolvaja egyébként az akkori község házában dolgozott és akinek a háza lábáztatába lett beépítve a feldarabolt, összetört kőkeret. Hiába, ügyes ember mindig és mindenhol akad, különösen akkor, amikor a párttagsági könyv egyeseket eleve fölmentett mindenféle el- és beszámolási kötelezettség alól.

A faluban, természetesen némi keveredéssel, de jól elkülöníthető módon élnek a különböző nemzetiségek. A német falu a felső vég, melynek neve, a Kisvác, tulajdonképpen a szerb Klisovác dűlőnév "magyarosítása". E névről még azt is érdemes tudni, hogy eredeti jelentése „köves dűlő”, mivel itt található a Majdan polje sziklakibúvási, ezért a rétegesen hasadó, jól fejthető és mégis fagyálló követ több bányában itt fejtették. A név első része, a „kliso” ószláv közvetítéssel egy régi görög szavattal őrzött meg. (Lásd a könyv anyagú nyomódúcát, a „klisé”-t).

A jelenlegi Piac tér környéke volt a szerb rész, a mai Pomáz legrégebbi része, magja. (Szerb utca). A lényegileg eltűnt, beolvadt szlovák nemzetiség emléke a 3. sz. Óvoda telkén álló, ún. "tót kereszt" és a mellette álló, mára üres harangláb. A harangot belőle ugyanis ismeretlen fémgyűjtők, tolvajok évekkel ezelőtt ellopták. Az elnémult közösségre így az elnémított harangláb emlékeztet. Minden nemzetiség és felekezet külön iskolát tart fenn. Szerb-orthodox, református, katolikus és zsidó iskoláról tud a történelem.

1901-ben megépült az első állami iskola, amely nyolc tanerővel kezdte meg működését. Itt említem meg, hogy az iskola telkét is a Wattay - Teleky család ajándékozta a falunak, éppen úgy, mint annak idején a rk. templom telkét. Ennek érdekes emléke a ma a régi iskolához vezető Hunyadi János utca, amelyet 1949-ig, hiszen valaha, az iskola építése előtt oda vezetett, Kastély utcának hívtak. Az első óvoda 1888-ban létesült a mezőn dolgozó szülők tehermentesítésére. Az 1900-as századforduló az öntevékeny csoportok alakulásának, megerősödésének időszaka. Műkedvelő színjátszás, dalárda, egyesületek, iparos olvasókör, ingyenes népkönyvtár, önkéntes tűzoltó egyesület, rézfúvós zenekar létezésétől tudunk.

Pomáz - régi szlogen szerint is - a Pilis kapuja. A gyalogos turizmus és a község lakossága vendéglőket tart életben. A "HÉV-vel a szabadba" nem marad üres jelszó. Pomáz természeti értékei hétről-hétre ezeket vonzanak.

Az első világháború előtti békeidő, egyben az új magyar művészet, a késő-szecesszió és a kora modern egyik szép épület-darabja a Majdánpola oldalban tulajdonképpen nyaralónak szánt Orgona utca 11 számú épület-együttes. A villát Marschalkó Béla építész alkotta meg a szülei számára. Marschalkó Béláról itt csak annyit, hogy a Műegyetem elvégzése után a KORB és GIERGL építészirodában kezdett dolgozni (a budapesti klinikák nagy részének, a híres Rimamurányi Vasgyár és az oda vezető vasút épületeinek építészei). 1912-től a RUMENICZKY építész-irodában dolgozik, ahol főnökének halála után az irodát is vezeti. Rumeniczky szintén az építészek krémjéhez tartozott. Tanítványa és követője volt Kós Károlynak olyannyira, hogy mesterével együtt dolgozott a híres Wekerle-telep építésén, de megtaláljuk a nevét az állatkert néhány létesítményének tervein is. Láthatjuk tehát, hogy Kós Károlytól a Wekerle-telepen, Rumeniczky és Marschalkó át, ha némi kanyargással is, de el lehet jutni a pomázi Orgona utcába. Ezek után nem véletlen, hogy sokan Kós Károly művének hitték, tartották és vallották a házat. A Teleki-kastélyon kívül ez az egyetlen olyan épületünk, amit számon tart az építészettel foglalkozó szakirodalom. Indokolt volna legalább helyi védelem alá helyezése. A műemléki védelem megszervezésével, megkérésével is próbálkoztunk, de az OMF nem tartotta az épületet elég jelentősnek, illetőleg közölte, hogy az épület „problémás”. A szegény épület ugyanis kétségtelenül elkövetett egy nagy bűnt: a kommunista kitelepítések-elüldözések és kirablások idején otthonául szolgált a kivégeztetett miniszterelnök unokaöccsének, Bárdossy „Lóri”-nak. Lehetőségként marad tehát a helyi védelem, de ennek ki kell terjednie a volt kiszolgáló-épületre is (Orgona u. 11 /A), amely jól megkomponált építészeti együttest alkot a főépülettel, szépen megoldott, a hátsó hegyoldalhoz-sziklafalhoz idomuló kertépítészettel, lépcsővel, falazott lejtővel. A kiszolgáló-épület elejét „természetesen” elpusztították, átépítették, egy „kockaszoba-villaház”-típusú provinciális művet remekeltek a helyébe, de lényegében visszaállítható volna még az épület eleje is, az eredeti formában megmaradt hátsó rész pedig mutatja, sugározza az együttes valamikori üde frissességét, az újat, a megtalált szépséget megtestesítő alkotás örömet és sikerét.

Ebbe a szerves fejlődésbe robbant bele a két világháború, a háborúkat záró magyarellenes, rabló diktátum és az azt törvényszerű módon követő gyűlölködés-hullám. Az eredmény: szorgalmas és hozzáértő szerb gazdák elüldözése mind az első, mind a második világháború után, (Sztalin-Titó vita, „láncoskutya”- korszak,) a zsidó közösség elpusztítása - szétzilálása, majd a helyi németiség nagy részének kirablása - kitelepítése. A német kitelepítésnek volt egyébként az eredeti kitelepítésnél is aljasabb és undorítóbb második szakasza is, az ún. pótkitelepítés, amikor egyes, az oroszokkal érkezettek még találtak elzabrálni érdemes házakat, akkor annak tulajdonosait "pótkitelepítve" elüldözték, ők pedig beültek az így rabolt ingatlanba.

A kitelepítés és a háború emberveszteségét nem tudta pótolni, de néhány igen értékes családdal gazdagodott Pomáz, amelyek részben a szerb tömeggyilkosságok elől menekültek a Délvidékről, a románok elől Erdélyből és a Partiumból, az orosz megszállás-gulágra hurcolás elől Kárpátaljáról, illetőleg akiket Benes nyíltan pánszláv-sovíniszta, a totális kirabláson alapuló és nemzetgyilkosságra törekvő aljas, a vegyztizta göbbelsi elvek szerinti faji alapú, a kollektív bűnösség hazug, de egyesek által azóta is papagáj-szerű módon ismételtetett jelszavát ürügyül használó fasisztoid politikája üldözött el a Felvidékről. (A fajtisza csehszlovák „ember” kitenyésztése-kierőszakolása lázalmában Benes még nem tudhatta, hogy álmai állama nemsokára két és időnként egymással is acsarkodó „alfajra” esik majd szét.) Mellékesen szólva az utódállamok magyarellenes acsargása-gyűlölködése érthető: a tolvajok, rablók mindig és mindenütt igyekeztek és igyekeznek magukban a megrabolttal szemben valamiféle indulatot gerjeszteni, hogy tettüket legalább önmaguk előtt igazolni próbálják.

A háború után valahogy megindult az élet. A földosztás és a lassan magára találó ipar néhány évre reményeket támasztott. Pomázon is, mint országsherte, a Kisgazda és Polgári Párt volt a legerősebb. Ez az állapot azonban nem felelt meg a gyarmatbirodalomra törő Szovjet -Oroszországnak, Magyarországot a megszálló hadseregre támaszkodva befolyási övezetévé tette annak összes hátrányos és káros következményével. A vidék tudatos és következetes tönkretétele során az ellehetetlenített, szegénységbe taszított, kuláklisztázott rétegek az iparba és azon belül is elsősorban a budapesti iparba menekültek. Az 1948-49-es kommunista puccs és hatalomra jutás után hirtelen betelepült új lakosság gyökértelen is volt, sok esetben nem érte el és egész rétegeknél máig sem éri el az elüldözöttek emberi színvonalát. Pomázt is sújtotta az 1950-es, 60-as évek sunyi gyakorlata, amely megnehezítette, egyszerű emberek számára lehetetlenné tette a Budapestre beköltözést, ugyanakkor az ipar szempontjából (is) vízfejje duzzasztott főváros munkaerővel ellátása érdekében elnézte, hallgatólagosan bátorította egyes agglomerációs települések mérhetetlen és egészségtelen földuzzadását. Jellemző volt, hogy a helyiek építkeztek az ún. új telepeken, míg a régi községrészeket a maga elavult házaival a felköltözők, az erőszakos Tsz- szervezés elől menekülők vásárolták meg és mert az otthagyt házért itt nem tudtak teljes házat, egész portát vásárolni, a régi házakat két - három - négy család vette meg, így a régi településmag szlömösödött, nem szanálódott.

Pomáz az 1956-os forradalomból is kivette a részét, meghozta áldozatát. Egy fő harc közben halt hősi halált, három tiszta lelkű, csak a helyi rendre és a békére vigyázó pomázi polgárt pedig egy idegen zsoldba szegődött és bíróságnak csúfolt aljas bűnbanda gyilkoltatott meg a forradalom vérbefojtását követően az orosz szuronyok mögött visszaóllalkodó kommunista rémuralom idején tartott koncepciós, a jog álarca mögé alig bújtatott bírósági komédia után és ürügyén. Időközben az eredetileg a földből és ezen belül is főként a gyümölcsből élő és ehhez jó természeti adottságokkal rendelkező település mezőgazdasága tönkrement. Hozzáért vélemény szerint a helyi mezőgazdaságot három szörnyű, kiheverhetetlen csapás sújtotta. Ezek a növekvő méret sorrendjében: a filoxéra járvány az 1800-as évek végén, a németajkú lakosok kitelepítése 1946-ban és a Tsz-szervezés. A valahai bogoyógyümölcs - kertkultúra, mint megélhetési forrás megszűnt, de legalább is jelentéktelenné zsugorodott, a Munkaterápiás Intézet egyre fogyó nagyüzemi tábláitól eltekintve. A valahai gyümölcsösök-szőlők mára illegális, ellenőrizhetetlen lakó- és iparterületté, részben nyomortanyává, részben pedig némi eufémizmussal is több, mint kétes elemek búvóhelyévé, tanyájává züllöttek az 1970-71 folyamán véghezvitt szerencsétlen zártkert-szervezés folytán, amikor a Tsz saját haszonra pénzé tette az általa soha meg nem művelt, ám az eredeti tulajdonosaiktól mindenesetre elorozott földeket. Akkor mondták a helyiek, hogy "más adja el másnak a más földjét". Az így kialakult helyzettel, valamint azzal az akkor kialakult szemlélettel, hogy a külterületen állampolgári jog az építkezés, azóta is kínlódik Pomáz. Ezt a helyzetet és ennek hatásait enyhíti, a valahai kertkultúrából valamit visszahoz a kiemelkedő módon jól működő kiskert-mozgalom, a Kertbarát Klub, amely még az 1970-es években alakult, nem kevés konfliktust vállalva azokkal, akik akkor ebben a mozgalomban a TSZ ellenfelét és ellenszerét látták. A rendszerváltást követő időben a helyzet megváltozott. A településen civil szervezetek jöttek létre, ezek mentén, mint a közelmúlthoz képest új kristályosodási pontokon megpezdült az élet újra.

A természeti szépségeket: a Kőhegy, a két Csikóvár, a szurdokvölgy, a Holdvilág árok területét, ez utóbbit az ott föllett népvándorlás-kori vezérsírral és a középkori bányászkodás emlékeivel ma is érdemes fölkeresni. Pomáz elébe megy az embereknek, hívja őket, a kispénzűket is: "Szedd magad" -mozgalom. Az egykori zenekarok utódjaként is felfogható Zeneiskola szervezésében, szakmai vezetésével új zene- és énekarok működnek. A valaha megvolt és gonoszul szétrombolt német kultúra emlékeinek megőrzésére és továbbvitelére Német Kulturális Egyesület alakult. Nem kell már félni, hogy a jórészt szerb eredetű dűlőneveket nem fogják megfejteni: a jól működő Szerb Klub ebben is segít majd Pomázon. Működik a cigány-klub is, néhány igen érdekes kulturális produkcióval gazdagították a település életét. Látogatásra érdemes a helytörténeti gyűjtemény, a szerb és a német emlékszoba is.

Pomáz 2001. szeptember 23.-án városi rangot kapott. A mintegy tíz éve fölgyorsult fejlődés töretlennek látszik és ez - reméljük,- mind az itt lakóknak, mind pedig az ide látogatóknak megelégedésére történik.

1 ÖSSZEFOGLALÓ

Pomáz Integrált Városfejlesztési Stratégiáját (IVS) az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium által közzétett „Városrehabilitáció 2007-2013-ban, Kézikönyv a városok számára” elnevezésű módszertani útmutató alapján dolgoztuk ki. Figyelembe vettük a város képviselőtestülete által 2006. tavaszán elfogadott projektjavaslatokat, a Pomáz Város Településfejlesztési Terv – Programot, a 166/2001 (10.25.) és 167/2001 (10.25.) számú ÖK határozatot, a Dunakanyar-Pilis Fejlesztési Konceptiót (2006. március), a Közép-Magyarországi Regionális Fejlesztési Konceptiót, valamint az Új Magyarország Fejlesztési Terv 2007-től 2013-ra szóló koncepcióit.

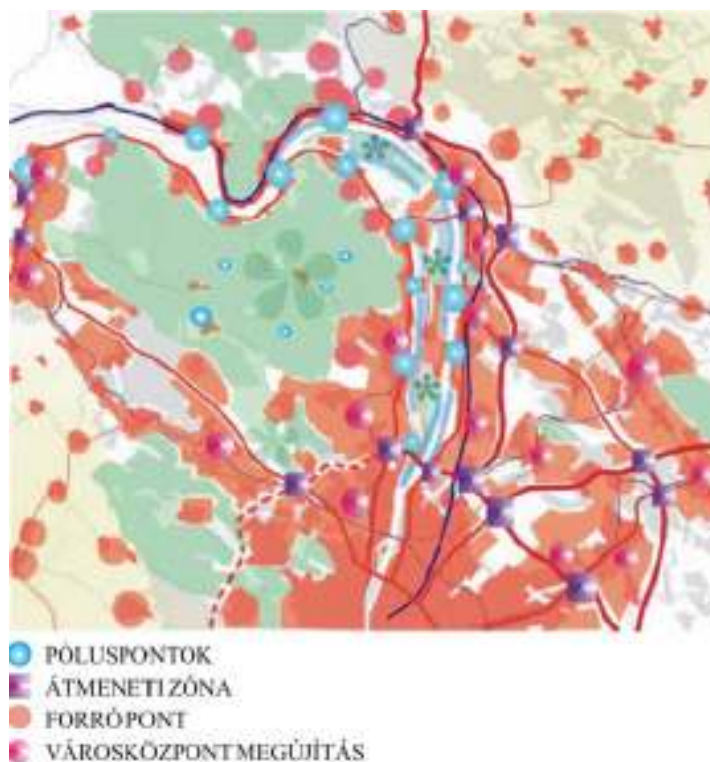
1.1 Az IVS kidolgozásának módszertana

Az IVS-sel szemben az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztérium, valamint a Nemzeti fejlesztési Ügynökség olyan szigorú módszertani előírásokat fogalmazott meg, amelyek biztosítják a stratégiai dokumentum belső koherenciáját, szakmai megalapozottságát és hosszú távú megvalósíthatóságát. Az IVS központi gondolata funkcionális, azaz mind a helyzetelemzés, mind a stratégiaalkotás során hangsúlyosan vizsgáltuk a város és a városrészek jelenlegi és fejlesztendő funkcióit.

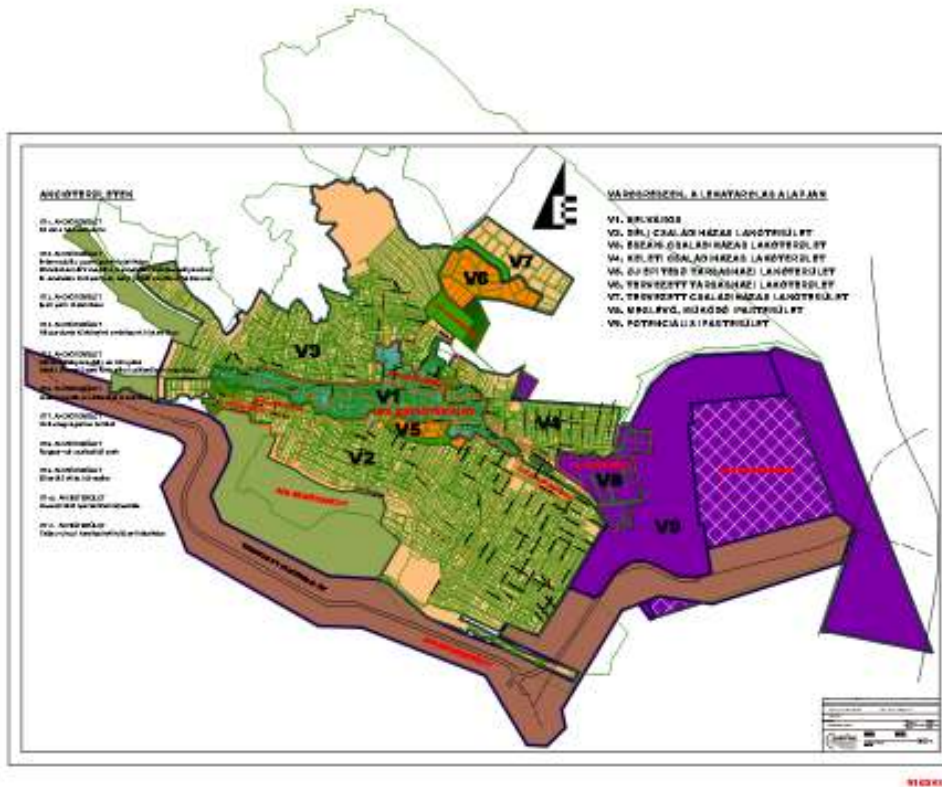
1.2 Városi szintű helyzetelemzés

Regenerációs forgatókönyv

A kistérségben az „előrehaladás” forgatókönyve szerinti átalakítás, szerkezetváltás beindulhasson, megkerülhetetlen a „minőségjavítás” fázisának, a konszolidálásnak / térségi integrációnak a megvalósítása. Vagyis a mostani társadalmi környezetben nem reális egy mégoly racionális gazdaságfejlesztési forgatókönyv keresztül vitele, hiányoznak még az ehhez szükséges hatékony inter-komunális együttműködések, illetve a tér új jövőjének, „Vezérkép”-ének általános és széleskörű elfogadtatása. Mindezek indokolják, hogy egy evolutív forgatókönyv mentén határozzunk meg stratégiát.

1.3 Városrészi szintű helyzetelemzés

Pomáz - városrészi adatok IV5
Forrás: 2001. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Pomáz összesen*	V1. Békéscsaba	V2. Déli családi házias lakóterület	V3. Északi családi házias lakóterület	V4. Kétféle családi házias lakóterület	V5. Új építésű családi házias lakóterület	V6. Tervezett családi házias lakóterület	V7. Tervezett családi házias lakóterület
Lakónépesség száma	14 404	2 195	7 750	2 086	1 203			
Lakónépességben belüli 0-14 évesek aránya	17,3	16,9	18,5	20,3	14,3			
Lakónépességben belüli 15-59 évesek aránya	65,6	62,9	66,7	67,5	63,9			
Lakónépességben belüli 60+ évesek aránya	17,1	20,2	14,8	11,9	21,8			
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	25,1	29,4	23,4	20,9	18,7			
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	17,3	13,6	19,2	20,8	17,9			
Lakófeltöltés (db)	4 747	826	2 526	679	462			
Alacsony szintű foglalkoztatás aránya	16,4	25,4	13,0	16,9	10,8			
Ponctörzsben munkajogi védelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül	40,1	40,4	37,7	35,4	40,3	A kijelölt területen nem áll rendelkezésre adat	A kijelölt területen nem áll rendelkezésre adat	A kijelölt területen nem áll rendelkezésre adat
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajogi védelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	14,7	14,0	13,0	11,7	11,4			
Foglalkoztatás aránya a 15-64 éves népességben belül	56,6	56,0	50,4	61,1	66,8			
Foglalkoztatás nélküli hátrétegek aránya	29,7	30,9	27,9	22,6	37,3			
Állandó népesség száma	13 603	2 189	7 725	2 089	1 293			

* Az adatok tartalmazza az összes lakóház népességét (2 fő) alatt is.

Pomáz - városrész adatok IV/5
Forrás: 2001. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	VII. Működő, működő iparterület	VIII. Potenciális iparterület	Közüterület	A1 akcióterület (Fő utca rekonstrukció)	A2 akcióterület (Internacionális üzletpark kialakítása)	A3 akcióterület (Pari park kialakítása)	A4 akcióterület (Kisúti-domb törlésének értékesítés kialakítása)	A5 akcióterület (Pomáz-Telky kanyarú és környéke 2000 éves történelmi területének rehabilitációja)
Lakónépesség száma	116		106	2 112	305	185		454
Lakónépesség belől 0-14 évesek aránya	17,1		5,5	17,0	14,1	17,1		18,8
Lakónépesség belől 15-59 évesek aránya	71,0		58,6	62,2	66,8	71,2		63,0
Lakónépesség belől 60+ évesek aránya	11,9		35,9	20,9	20,3	11,9		20,5
Legfeljebb átállásra alkalmas végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-69 évesek) belül	25,8		31,3	27,7	26,5	26,6		27,6
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	19,7		9,0	18,2	13,8	18,7		10,3
Lakásközmű (sz)	66		113	800	100	58		175
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	13,2		35,4	23,1	17,0	13,7		23,8
Rendszerez munkajogvédelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-69 évesek) belül	48,0		72,8	48,9	39,5	48,8		40,0
Legfeljebb átállásra alkalmas végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajogvédelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	18,3		44,0	13,8	16,0	15,3		17,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	54,5		23,5	55,3	57,8	54,5		66,8
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	27,1		34,8	27,7	32,7	27,1		38,1
Átlagos népesség száma	167		467	2 101	306	187		452

Handwritten signature or initials.

Pomáz - városrész adatok IV/5
Forrás: 2001. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	A6 akcióterület (Székföldi közterület kialakítása)	A7 akcióterület (Szegregálómű)	Antiszeგრ. ter. 1. (Kisközségi - Országút utca - Kisközségi Könyvtár megújítása - nyilvános utca)	Antiszeგრ. ter. 2. (Patakör. u. - Vár u. - településbél)
Lakónépesség száma	714	81	497	118
Lakónépesség belől 0-14 évesek aránya	21,4	18,7	1,1	23,7
Lakónépesség belől 15-59 évesek aránya	62,8	63,7	48,8	72,3
Lakónépesség belől 60+ évesek aránya	15,7	17,6	50,1	5,0
Legfeljebb átállásra alkalmas végzettséggel rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-69 évesek) belül	45,4	37,8	75,8	69,8
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	5,8	3,3	0,2	3,0
Lakásközmű (sz)	247	32	24	32
Alacsony komfort fokozatú lakások aránya	42,1	26,1	25,0	75,0
Rendszerez munkajogvédelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-69 évesek) belül	47,8	37,8	29,0	72,1
Legfeljebb átállásra alkalmas végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajogvédelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	27,4	20,7	86,2	66,8
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	60,0	60,0	16,8	27,6
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	41,3	40,8	44,4	53,1
Átlagos népesség száma	738	81	123	118

Handwritten signature or initials.

Pomáz - Indikátorok a szociális városrehabilitációhoz
Forrás: 2001. évi népszámlálás

Mutató megnevezése	Antiszegreg., 1. (Kisközségi Öröskői utca - Károlyosi Körút településhatár - nyilván útca)	Antiszegreg., 2. (Pálacsor u. - Vár u. - településhatár)
Legfeljebb általános iskolai tanulmányi rendelkezési aránya a 15-50 éves népesség körében	75,9	69,6
Felsőfokú végzettségűek aránya a 25 évi feletti népesség körében	0,2	3,0
Alacsony presztízsű foglalkoztatási csoportokban foglalkoztatottak aránya	53,5	60,7
A gazdaságilag nem aktív népesség aránya az elválasztott lakónépességben belül	89,5	74,8
Munkanélküliség aránya az elválasztottak (munkanélküliségi ráta)	12,2	20,0
Tartalék munkanélülők (jegyzékből 360 napig) aránya (Számítás: tartalék munkanélülők száma/ munkanélülők + foglalkoztatottak száma)	0,0	3,3
Azon okéle korúak (15-50 éves) aránya, akiknek 2001-ben a jövedelmüknek a hátrólag ikári vagy helyi támogatás volt	44,3	14,0
A korábbi rákóli, lékorrferos és székelygékölés aránya a lakóti lakóközön belül	29,0	73,3
Az egyzobos lakóti aránya a lakóti lakóközön belül	33,3	20,7

1.4 Az IVS célrendszere

Az IVS célhierarchiája maximálisan épít a város érvényben lévő stratégiai dokumentumaira, hiszen **a város szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik**, ezért az IVS-nek nem célja egy új stratégia létrehozása, hanem sokkal inkább egyfajta szintézis, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően pontosítjuk a korábbi célkitűzéseket. Mindezek során kiemelt figyelmet fordítunk a stratégia egyes elemeinek összhangjára, a város fejlődésének egyik bázisát jelentő agglomerációs együttműködésekre, valamint a negatív környezeti hatások kompenzálására.

Pomáz a közép-magyarországi régióban fekszik, a régió 2007-től az Európai Szociális Fejlesztési Alapra, az Európai Szociális Alapra és a Kohéziós Alapra vonatkozó általános rendelkezések megállapításáról szóló 1083/2006/EK számú Tanácsi Rendeletben (továbbiakban: Rendelet) meghatározott – „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés hatálya alá tartozik, az 1 főre jutó GDP értéke alapján.

A régió 2006-ig az 1260/1999/EK számú Tanácsi Rendelet szerinti 1. célkitűzés alá esett, ezért ún. „phasing in” régióként, valamint az Európai Bizottsággal folytatott tárgyalások eredményeként speciális ellátásban részesül. A Közép-magyarországi régióban a társfinanszírozás 85%-os felső határa, és a támogatható tevékenységek a „konvergencia” régiókéhoz hasonló. Ugyanakkor a támogatás szintje a régióban fokozatosan csökkenve, 2011-re eléri a „Regionális versenyképesség és foglalkoztatás” célkitűzés átlagos egy főre jutó támogatásintenzitási szintjét. A csökkenő allokáció a régióknak juttatott EU támogatások pénzügyi elkülönítését és megfelelő nyomonkövetését igényli.

A Közép-magyarországi régió operatív programja – az Új Magyarország Fejlesztési Tervhez kapcsolódva – az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) társfinanszírozásával 2007-2013 között megvalósuló fejlesztéseket tartalmazza. Kidolgozásának alapját egyrészt a régió 2007-2013-as időszakra vonatkozó stratégiai terve, másrészt a kapcsolódó ágazati fejlesztési programok jelentik.

A Közép-magyarországi régió operatív programjához öt további operatív program kapcsolódik:

- Az Elektronikus közigazgatás operatív program keretében valósul meg a régió ERFA forrású fejlesztéseinek egy része;
- A Társadalmi megújulás operatív program és az Államreform operatív program a régió ESZA forrású fejlesztéseit tartalmazza;
- A Közlekedés operatív program és a Környezet és energia operatív ad keret a régió területén a Kohéziós Alapból megvalósuló közlekedési és környezetvédelmi projekteknek.

A Közép-magyarországi régió operatív programját a Nemzeti Fejlesztési Ügynökség az Önkormányzati és Területfejlesztési Minisztériummal a érintett tárcákkal és a Közép-magyarországi Fejlesztési Tanáccsal, illetve Ügynökségével együttműködésben az Új Magyarország Fejlesztési Terv prioritásaihoz kapcsolódóan dolgozta ki. (Közép-magyarországi Operatív Program 2007 HU 162 PO 001)

Pomáz **jövőképe**nek kialakításakor számos külső tényezőt (pl. kedvező geopolitikai helyzet, a budapesti agglomerációban való szerep betöltés, térszervező erő, központi feladatok, városok közötti verseny) figyelembe kell venni, amelyek meghatározzák a város átfogó fejlődésének lehetséges irányvonalait és korlátait. Mindezek alapján Pomáz a társadalmi integráció helyeként és a gazdasági fejlődés motorjaként hosszú távon megerősíti térségi szervező és integrátor szerepét, egyúttal fenntartható módon javítva a természeti és az épített környezet minőségét. A város számára nagy kihívást jelent, hogy megtalálja azokat a pozíciókat, amelyek fenntarthatják a fejlődés dinamikáját. A jövőkép elérése érdekében egyszerre szükséges a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz)szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelése – kiemelten kezelve a leszakadó társadalmi rétegek helyzetének javítását is. Azt kell tehát elérni, hogy a gazdasági potenciál kiegyensúlyozott növekedésével és az agglomerációs szerepkör erősödésével párhuzamosan új szerepköröket találjon és élhető, lakható, szolidáris hely maradjon. Ez csak akkor lesz lehetséges, ha a város a közös érdekekből kiindulva kooperál a közzsféra többi szereplőjével, a lakossággal és a piaci szereplőkkel, a környező településekkel és Budapesttel.

A Közép-magyarországi Operatív Program átfogó célul tűzte ki a régió nemzetközi versenyképességének növelését a fenntartható fejlődés elvének érvényesítése mellett. Ennek érdekében két specifikus célt határozott meg, a régió versenyképességét meghatározó tényezők fejlesztését, valamint a régió belső kohéziójának és a harmonikus térszerkezetének fejlesztését. Ezek a célok közvetlenül támogatják a növekedést, és foglalkoztatottság bővítését, a lisszaboni Nemzeti Akcióprogram és az Új Magyarország Fejlesztési Terv célkitűzéseivel összhangban.

A Közép-magyarországi Operatív Program a specifikus célok megvalósítása érdekében az alábbi prioritások megvalósítását tűzi ki célul:

1. A tudásalapú gazdaság innováció- és vállalkozásorientált fejlesztése
2. A versenyképesség keretfeltételeinek fejlesztése
3. A régió vonzerejének fejlesztése
4. A humán közszolgáltatások intézményrendszerének fejlesztése
5. A települések területeinek megújítása

A horizontális elvek alapján hangsúlyt fektet a program a fenntarthatóságra, valamint a területi és társadalmi kohézió erősítésére.

Pomáz településfejlesztési koncepciója a fentiek alapján és az 5 prioritáshoz kapcsolódóan 10 stratégiai célt jelöl ki, amelyek együttesen alkotják az Integrált Városfejlesztési Stratégia hosszú távú, **átfogó célját**:

Nyugodt kisvárosi élet a főváros szomszédságában, harmóniában a környezettel.

Pomáz a Pilis kapuja.

Biztonságos, családközpontú élet, fejlett lakossági szolgáltatásokkal,

A **középtávú, tematikus célok** alapvetően a településfejlesztési koncepciónak megfelelően, azt kismértékben kiegészítve, ágazati bontásban kerülnek meghatározásra.

- T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása
- T2. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához
- T3. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés
- T4. A(z inter)regionális szerepkör erősítése
- T5. A fenntartható turizmus kialakítása és Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele
- T6. Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme
- T7. A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése
- T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- T9. A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása
- T10. A szociális biztonság megteremtése

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló **városrészi szintű célok** meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg.

- V1. Belváros
- V2. Déli családház lakóterület
- V3. Északi családház lakóterület
- V4. Keleti családház lakóterület
- V5. Új építésű társasház lakóterület
- V6. Tervezett társasházi lakóterület
- V7. Tervezett családház lakóterület
- V8. Meglévő, működő iparterület
- V9. Potenciális iparterület

A stratégiaalkotás során kirajolódtak azok a funkciók, amelyek esetében fejlesztésekre van szükség, így megvalósítható a **város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése**. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- Pomáz helyzetét, fejlődési lehetőségeit meghatározza Budapest közelsége és az agglomerációban elfoglalt helye (ez korlátozza, de egyben bővíti is a város lehetőségeit)
- A város lakossága társadalom- és gazdaságökonómiai szempontból sajátos összetételű, gyorsan növekszik, szerkezete nyitott
- A fentiekből fakadóan egyes városi funkciók hiányosak, nem szervesültek
- A város a környezetéből, és helyzetéből fakadó gazdasági, turisztikai kapcsolati humán erőforrásbeli pozíciókat kevésbé tudja kihasználni
- Egyes területeken (közlekedés, közszolgáltatások, stb.) jelentős fejlesztésre szorul a város.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok hátterét is alkotják hozzájárulva a városrészek közötti különbségek hosszú távú csökkentéséhez.

1.5 Fejlesztési akcióterületek kijelölése 2007-2013 időszakra

Pomáz arra törekszik, hogy a városrehabilitációs programokon kívül is a lehető legtöbb támogatási forrást és magántőkét tudja mozgósítani a város területileg kiegyensúlyozott fejlődése érdekében, azaz a városrészi célok teljesítéséhez kapcsolódó projekteket minél nagyobb arányban végrehajtsa elősegítve a városon belüli különbségek csökkenését.

Mindezek mellett a városrehabilitációs beavatkozásokat térben fókuszáltan kell végrehajtani a valódi hatásosság érdekében: az integrált városfejlesztés során a tevékenységeket akcióterületekre kell összpontosítani, amelyek a **városfejlesztés funkcionális magjaiként** szolgálnak. Az akcióterületek kijelölése tehát nem jelenti azt, hogy kizárólag ezekben a városrészekben történnek fejlesztések, hiszen a város egyéb projektjei és a magánszféra beruházásai Pomáz teljes területét érinteni fogják. Az akcióterületek kijelölése során az alábbi **alapelveket** vettük figyelembe:

- teljesítsék az előírt feltételeket a szociális mutatók és a funkciók tekintetében;
- kiterjedésük ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, közterek és a magánérs beruházások miatt indokoltak;
- megjelenésükben minél homogénebbek, térbelileg pedig koncentráltak legyenek;
- a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a lehető legnagyobb addicionális hatást érjük el a magántőke mobilizálásával.

1. táblázat Fejlesztési akcióterületek

Akció-terület	Cél	Funkció	Célcsoport	Költségvetés (millió Ft)	Önkormányzati forrás (%)
AT-1 Fő utca rekonstrukciója	A városmag élővé tétele a központi kereskedelmi és szolgáltatási funkciók megerősítésével	gazdasági, közösségi, városi, közszféra	a város és a környező települések lakosai, vállalkozói, turisták, befektetők	3 000	10
AT-2 Intermodális csomópont kialakítása	Komplex, az egyes közlekedési hálózatokat összekapcsoló közlekedési csomópont és állomás kialakítása, a hozzá tartozó gazdasági és szolgáltatási funkciókkal.	városi, közösségi, gazdasági, közszféra	a város és a környező települések lakosai, vállalkozói, turisták, befektetők, vásárlók	2 000	20
AT-3 Ipari park kialakítása	Gazdasági, tudományos, komplex szolgáltató funkciókat egyesítő ipari park létrehozatala.	gazdasági, innovációs, városi, közszféra	vállalkozások, központi kutatóintézetek, befektetők	8 000	40
AT-4 Kliska-domb történelmi emlékpark kialakítása	A Kliska-dombon található középkori épületrom (udvarház, templom) feltárása, hosszútávon egy bemutatásra alkalmas romkert kialakítása, kulturális és idegenforgalmi szolgáltatásokkal.	közösségi, városi, közszféra, gazdasági	a város és a környező települések lakosai, turisták, befektetők	1 000	15

AT-5 Wattay-Telek kastély és környékének rendezése	Wattay-Telek kastélyt övező, jelenleg elhanyagolt állapotú park rendezése.	közösségi, városi, közszféra	a város és a környező települések lakosai, turisták	100	10
AT-6 Sváb turisztikai célterület kialakítása	A város történelmi sváb negyedének kulturális és épített környezetének rehabilitációja.	közösségi, városi, közszféra	a város és a környező települések lakosai, turisták	500	10
AT-7 Anti-szegregációs terület	A megindult szegregációs folyamatok megállítása és visszafordítása az épület-állomány és a közterek megújításával, valamint a közszolgáltatások fejlesztésével.	közösségi, városi, közszféra, gazdasági	elsősorban a terület roma lakossága	100	10
AT-8 Magyar vár szabadidőpark és környéke	Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ megvalósítása a Majdán fennsíkon, kulturális, hagyományörző szolgáltatások telepítésével.	közösségi, városi, közszféra, gazdasági	a város és a környező települések lakosai, turisták	500	-
AT-9 Elkerülő út és környéke	A városon átmenő forgalom kihelyezése a déli külterületre, a korábbi tanulmánytervek alapján.	városi, közösségi, gazdasági	a város és a környező települések lakosai	n.a.	n.a.
AT-10 Hosszú távú iparterület fejlesztés	Multifunkcionális ipari, vállalkozói, képzési szolgáltatások kifejtése az ipari park keretében.	városi, közösségi, gazdasági	a város és a környező települések lakosai, befektetők, multinacionális cégek	4 000	30
AT-11 Teljes városi kerékpárút hálózat kiépítése	Települési kerékpárút kiépítése, a település belső közlekedési hálózatának szerves részeként, a gépkocsi forgalom alternatívájaként.	városi, közösségi, gazdasági	a város és a környező települések lakosai, turisták	2 000	20

Az akcióterületi rangsor meghatározása a következő szempontok alapján történt:

- indokoltság, szükségesség: a fejlesztések időszerűsége, az érintett lakosság száma és szociális helyzete, a fejlesztések lakossági elfogadottsága;
- hatások: a fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása, valamint hatása a város egészére, a város lakófunkciójára;
- finanszírozás és fenntarthatóság: támogatás megszerzésének esélye, önkormányzati sajáterő nagysága, bevonható magánforrások mértéke, létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

A fenti szempontok alapján az akcióterületek javasolt prioritási sorrendje a következő:

Akcióterületek prioritási sorrendje	2008.		2009.		2010.		2011.		2012.		2013.	
	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.	I.	II.
AT-1 Fő utca rekonstrukciója		■	■	■	■	■	■	■				
AT-2 Intermodális csomópont kialakítása			■	■	■							
AT-3 Ipari park kialakítása					■	■						
AT-4 Kliska-domb történelmi emlékpark kialakítása				■								
AT-5 Wattay-Teleky kastély és környékének rendezése					■							
AT-6 Sváb turisztikai célterület kialakítása						■						
AT-7 Anti-szegregációs terület							■	■				
AT-8 Magyar vár szabadidőpark és környéke									■	■		
AT-9 Elkerülő út és környéke									■	■	■	■
AT-10 Hosszú távú iparterület fejlesztés							■	■	■	■	■	■
AT-11 Teljes városi kerékpárút hálózat kiépítése					■	■	■	■	■	■	■	■

A belvárosi akcióterület volumene és szükségessége miatt a fejlesztések előkészítése már megkezdődött, jelenleg zajlik a belvárosra vonatkozó akcióterületi terv kidolgozása.

1.6 A megvalósítás mechanizmusai

A fejlesztések megvalósítását többek között a **kidolgozott ingatlangazdálkodási terv**, a nem fejlesztési jellegű tevékenységek (pl. városmarketing, kiszámítható szabályozási környezet), az érintettekkel (lakosság, civil szervezetek, vállalkozások, szakhatóságok, környező települések) kialakított rendszeres együttműködések és szoros partnerségek szolgálják.

Emellett kiemelt jelentőséggel bír a követelményeknek megfelelő szervezeti struktúra kialakítása. A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere mellett – az útmutatók alapján – létre kell hozni egy ún. **városfejlesztési társaságot**, amely koncentrálna a városrehabilitációval kapcsolatos tevékenységeket.

A városfejlesztésben résztvevő szervezetek és feladataik

Városfejlesztésben résztvevő szervezetek	Feladatkörök, kompetenciák
Közyűlés	a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása
Bizottságok	véleményezési, kezdeményezési, javaslatlételi, közreműködési és/vagy felügyeleti jogkör saját szakterületükön
Irodák	stratégiai tervezés, döntés-előkészítés, városfejlesztési programok operatív megvalósítása
Gazdasági társaságok	közterület-fenntartás, a közvilágítás, a városi vízellátás és a hulladékgazdálkodás, vagyongazdálkodás, ingatlanfejlesztés, városmarketing
Városfejlesztési társaság	stratégiai tervezés, projektgenerálás és befektetés-ösztönzés, partnerség, tájékoztatás, pályázati és magán források, befektetők felkutatása, projektmenedzsment, a fejlesztések pénzügyi egyensúlyának biztosítása

A városfejlesztési társaság létrehozásáról a város Közgyűlése dönt, a jogszabály tartalmazza a társaság működésének feltételeit, a hatásköröket, a tőzstőke nagyságát, a városrehabilitációs támogatásokhoz biztosítandó saját forrás mértékét és a humánerőforrásra vonatkozó elvárásokat. Ezt követően az önkormányzat egy megállapodás keretében megbízza a társaságot a városrehabilitáció megvalósítására. A városfejlesztési akciók pénzügyi egyensúlyának, megvalósíthatóságának és fenntarthatóságának folyamatos ellenőrzését az alábbi alapelvek biztosítják: felelősségi körök tisztázása, folyamatos információáramlás, kockázatelemzés, pénzügyi kötelezettségvállalás.

Az IVS megvalósításának másik sarkalatos pontja a végrehajtás nyomon követése és a **monitoring**, ennek keretében a Közgyűlés kétévenként értékeli

- a stratégia keretein belül megvalósuló projekteket és azok állását,
- a stratégia keretein belül megvalósuló projektek finanszírozási jellemzőit,
- a városrészi és a tematikus célok elérését,
- a stratégia indikátorrendszere alapján mért előrehaladást.

A monitoringrendszer alapját az elérendő átfogó, tematikus és városrészi célokhoz hozzárendelt, számszerűsíthető és objektív output-, eredmény-, illetve hatásindikátorok jelentik (pl. kerékpárutak hossza, vendégéjszakák száma, várható élettartam).

A szakmailag megalapozott és részletesen kidolgozott Integrált Városfejlesztési Stratégia és a belváros folyamatban lévő akcióterületi tervezése lehetővé teszi, hogy Pomáz sikerrel pályázzon a rendelkezésre álló városrehabilitációs forrásokra, aminek eredményeként a város fenntartható módon növelheti fejlődési dinamizmusát, megerősítheti térségi szerepkörét és magasabb színvonalú életminőséget és környezetet biztosíthat a lakosság számára.

2 HELYZETELEMZÉS

2.1 Pomáz szerepe a településhálózatban

Pomáz a Közép-magyarországi régió északi részén Budapest agglomerációs körzetében a Duna jobb partján fekszik. A "Pilis kapujának" is nevezett Pomáz a Dunakanyar hegyei közé benyúló völgyben települt meg, 49 négyzetkilométeren fekszik gazdag történelmi és természeti környezetben. Ez a völgy egy nagyméretű ÉNY- DK-i irányú törésvonal, a Pomáz - Kétbükkfa-nyereg -Esztergom topográfiai pontokkal jellemezhető. A törésvonaltól ÉK-re a Dunazug hegység vulkanikus eredetű hegyei találhatók, anyaguk főként andezit, DNY-ra üledékes kőzetek alkotnak hegyeket, (Majdan pola, Kevélyek, Oszoly, Pilis) anyaguk jellemzően dachsteini mészkő. Ugyanezen üledékes kőzetek a patak vulkanikus "oldalán" is megtalálhatók, mintegy 1800-2100 m-es mélységben. Színezi az összképet, hogy később, a Pannon tenger felszíne közelébe emelkedő Messelia dombon késői Lajta-mészkő lerakódás figyelhető meg, sok jó megtartású kővülettel, főként fésűs kagyló maradványokkal, ugyanezen időből valók a Kőhegy alatti Susnyár-völgyben, a régi tengeri homokba vágódó patakmederből kiemelhető fosszilis kagylók és csigák.

Pomáz - légifotó

Pomáz a Közép-Magyarország Régióban, azaz Pest megyén belül fontos mikrotérségi központi szerepet tölt be, sok szálon kapcsolódik Budapesthez, nemcsak, mint fővároshoz, hanem lakossága nagyarányú ingázása következtében, valamint a közlekedés és a turizmus főváros-központúsága miatt. Kisvárosként a városhierarchiában Budapest vonzáskörzetéhez tartozik, és rendelkezik saját vonzáskörzettel, melyet a kistérségben elhelyezkedő kisebb falvak jelentenek.

Pomáz közigazgatásilag a szentendrei kistérséghez tartozik, és vonzáskörzete is jelentős részben a kistérségre korlátozódik, elsősorban a természetes határokat át nem vágó közlekedési viszonyok miatt. A térség földrajzilag azonban egy nagyobb egység, a Dunakanyar integráns része. A Dunakanyar településeit a Dunakanyar Térségi Fejlesztési Tanács fogja össze. Az adottságoknak megfelelően a Dunakanyar és térsége országos jelentőségű, kiemelt üdülőkörzet 66 települése mellett további 49 település közös prioritásai és tevékenységei elsősorban a természet- ill. környezetvédelem és a turizmus területén közősek, ennek megfelelően a tanács fejlesztési programjai ilyen irányú célok közös megvalósítására törekszenek, amelyhez Pomáz igyekszik felzárkózni

A Szentendrei kistérség, amely 13 dunakanyari és pilisi település munkáját igyekszik összehangolni, a legrégebbi társulások egyike. Lakossága 75 341 fő, területe 327 nkm¹.

NÉV	JOGÁLLÁS	TERÜLET	NÉPESSÉG
Budakalász	Község	15	10 213
Csobánka	Község	23	3 063
Dunabogdány	Község	26	3 073
Kisoroszi	Község	11	874
Leányfalu	Község	15	3 132
Pilisszentkereszt	Község	17	2 231
Pilisszentlászló	Község	18	1 066
Pócsmegyer	Község	13	1 593
Pomáz	Város	49	16 319
Szentendre	Város	44	24 985
Szigetmonostor	Község	24	2 174
Tahitótfalu	Község	39	5 180
Visegrád	Város	33	1 730
Összesen		327	75 633

Forrás: TEIR 2006 december 31-én.

A kistérség lakónépessége az utóbbi 10 évben dinamikus, mintegy 20 %-kal növekedett, melyet elsősorban a 2001-2006 közötti 120 %-os vándorlási egyenleg indokol. A szentendrei kistérség 233,3/1000 lakosra jutó vándorlási egyenlegével (2004) a második legkedveltebb térsége a kiköltözőknek a pilisvörösvári kistérség települései után. Az 1990-es évek közepén meginduló szuburbanizációs folyamatok következtében a fővárosból megindult a kiköltözési hullám. A kiköltözéssel erősödött az agglomerálódás, vagyis a lakosságnak a fővárostól való erős függése, mert a kiköltözők jellemzően megtartották budapesti munkahelyüket, melynek következtében sok gyermek és fiatal is fővárosi iskolába jár. A szuburbanizáció kedvezően hatott a társadalmi eróziós folyamatokra – csökkent a lakosság átlagéletkora, kedvezőbb a korfa, növekedett az iskolai végzettség szintje, stb., de kedvezőtlenül hat a környezet állapotára és komoly település- és térségfejlesztési nehézségek elé állítja az önkormányzatokat. A legsúlyosabb probléma a közlekedés ellehetetlenülése és a közszolgáltatási kapacitások szűkösége.

A főváros, agglomerációja és peremkerületei összehangolt fejlesztésére törekszik a Budapesti Agglomerációs Fejlesztési Tanács, melynek szavazattal rendelkező tagja Szentendre város polgármestere, aki a tanácsban az egész kistérséget képviseli. "A BAFT feladata egyrészt a térségi fejlesztési érdekek összehangolása kommunikáción alapuló, többlépcsős egyeztetési folyamat koordinálásával, másrészt a térségi fejlesztési célok összehangolása a terület egészére vonatkozó jövőképek kialakításával, illetve a stratégiai célok fejlesztési programokká való lebontásával."

A település a jelenkori bevándorlás egyik kitüntetett célpontja: mint az egyik legkedveltebb agglomerációs hely, az utóbbi években az idevándorlás megháromszorozódott. Jelenleg Pomáz lakosainak száma 16000 fő. Bölcsődéje, több óvodája, több általános iskolája, művészeti alap- és középiskolája van, ezek az intézmények különböző nevelési - oktatási kínálatot nyújtanak a helyben és környéken lakóknak. Biztosított a lakosság egészségügyi alapellátása: háziorvosok, gyermekorvosok, fogorvosok dolgoznak a településen, van körzeti orvosi ügyelet, gyógyszertárak működnek. Védőnői és gyermekjóléti szolgálat vigyáz a legkisebbek egészségére, az idősek ellátásában pedig a Szociális Szolgáltató Központ ad segítséget. A lakosság egészségügyi ellátásában: háziorvosok, gyermekorvosok, fogorvosok dolgoznak a településen. Van körzeti orvosi ügyelet, gyógyszertárak működnek. A területi védőnők látják el a 0-6 éves korú, az iskolavédőnők az iskolás gyermekeket. A szociális ellátást a Szociális Szolgáltató Központ koordinálja az idősek ellátásával és a Gyermekjóléti

Szolgálattal, a hátrányos helyzetű gyermekek gondozásával. Az itt élők és az ide látogatók számára alkalom adódik mind a művelődésre, mind a sportolásra. A művelődési házban több országos hírű klub és egyesület működik, 35000 kötetes könyvtár várja az olvasni szeretőket, négy múzeumban ismerkedhet a látogató a település múltjával, a Kárpát-medence népviseletével. A településen több, mint 30 régészeti helyet tartanak nyilván. A sportolni vágyók 12 egyesületben, 23 létesítményben mozoghatnak, a környező erdők, hegyek várják a túrázást, kirándulást kedvelőket. Pomáz az ipari vállalatok számát tekintve az agglomeráció észak-nyugati szektorának harmadik legfontosabb központja Esztergom és Szentendre után. Több nagyvállalat mellett a kis- és középvállalkozások dominálnak.

Pomáz törődik a környezeti átalakulással, az éghajlati változásokkal. A település háromszorosan is érintett a klímaváltozásban. A várost átszelő patak, amely a Pilis vízgyűjtőjéből hozza a vizet, heves esőzésekkor a fél várost veszélyeztető áradattá válhat. Emellett a város a pilisi szélcsatornában fekszik, ahol a szellőkések felerősödnek. A helyi szempontok mellett természetesen a települést érinti a globális felmelegedés. Pomáz klímabarát település, 2007-ben csatlakozott a klímabarát települések elnevezésű programhoz, amelynek keretében a Magyar Tudományos Akadémiával közösen dolgozzák ki az éghajlatváltozásra helyi szinten adandó válaszokat.

A többnemzetiségű településen három nagy vallási felekezet hívei élnek évszázadok óta egymás mellett békességben. A katolikus templom 1768-ban épült barokk stílusban, az épületet az évek során többször átépítették. Klasszicista stílusú a református templom. Ez a templom 1814-28 között épült és ellátja Csobánka és Budakalász református híveinek lelki gondozását is. Szintén klasszicista stílusú az 1719 és 1922 között felépült szerb templom.

Népesség

Az alábbi táblázatban bemutatjuk Pomáz 2006. év önkormányzati adatok alapján készült lakossági adatait valamint a KSH 2001 évi népszámlálási adatait Pomáz városára nézve.

Népesség 2006. 12. 31.

Lakónépesség száma	15.513	
Állandó népesség száma	15.513	
Állandó népességből a 0-2 évesek száma	528	3.559
Állandó népességből a 3-5 évesek száma	546	
Állandó népességből a 6-14 évesek száma	1.698	
Állandó népességből a 15-18 évesek száma	787	
60 év feletti lakosok száma	2.454	

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás

Népesség 2001

Lakónépesség száma	14.404
Állandó népesség száma	13.923
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	2492 (17,3%)
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	9449 (65,6%)
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	2463 (17,1%)
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	2372 (25,1%)
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	(17,3%)
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	40,1%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	17,4 %
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,8%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	29,7%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálás alapján

A táblázatból jól látható, hogy a 2006. december 31-ei adatok szerint a településen 15.513 fő az állandó népesség száma (13.923 fő a KSH 2001 évi népszámlálási adatai alapján). Az utóbbi 16 évben a lakosság számának változása pozitív irányt mutat, folyamatos volt a növekedés. Ma a városban 3039 fővel többen élnek, mint másfél évtizeddel ezelőtt és 1109 fővel többen, mint a 2001 évi népszámláláskor. Korábbi adatra visszatekintve azt látjuk, hogy a lakosság száma 35 év alatt 59%-kal nőtt. Az utóbbi hat évben még jobban felgyorsult ez a tendencia, hiszen a lakosság száma közel annyival nőtt, mint az azt megelőző tíz évben. Az utóbbi időben a lakónépesség növekedése a városban lassulni látszik, bár még mindig vannak értékesítés alatt álló területek.

Pomáz népessége 1970 és 2006. december 31. között

Év	1970.	1980.	1990.	2000.	2001.	2004.	2005.	2006.
Népesség / fő	9187	11736	12474	14227	14404	15148	15501	15.513

Forrás: települési intézkedési terv, KSH 2001 évi népszámlálás alapján

A népesség kedvező alakulásából a települési intézményrendszerre kifejtett pozitív irányú hatásra nem lehet egyértelmű következtetéseket levonni. Az 1995 óta tapasztalható születésszám stagnálása, kismértékű emelkedése, és az igen jelentős vándorlási nyereség következményeit nehéz előre jelezni. A településre költözők meghatározó része ugyanis a fővárosból kiköltöző lakos, akiknek jelentős része továbbra is Budapesten dolgozik, és gyermekét is gond nélkül el tudja helyezni a csökkenő létszámú fővárosi közoktatási intézményekben. Budapest közelsége és elszívó hatása miatt Pest megye teljes területén ez a jelenség figyelhető meg.

Korösszetétel

A lakosság korösszetétele az országos átlaghoz képest fiatal, magas az aktív korosztály aránya. 60 év felettiak – 16% (17,1% KSH 2001), 0-18 évesek – 23%, 19-59 évesek – 61% (65,6% KSH 2001 15-59 évesek).

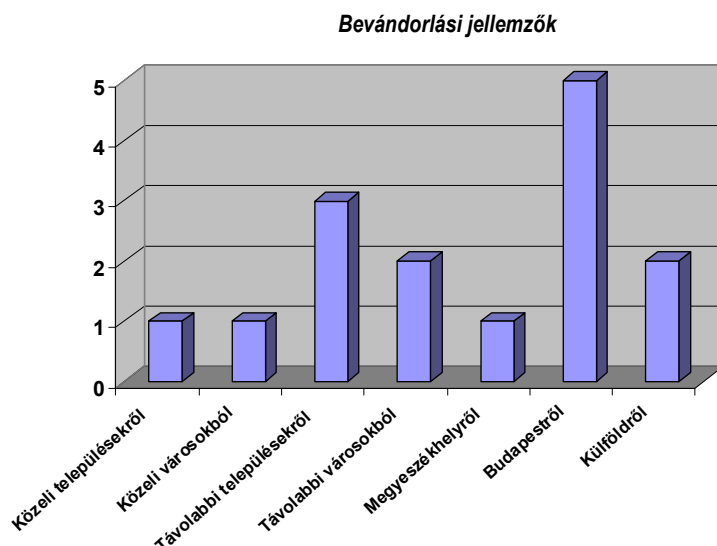
A 2006. decemberi adatok szerint jelentős a településen a munkaképes korú lakosság. Az arányokat tekintve a 18 éven aluliak száma másfélszer annyi, mint a 60 éven felülieké, és minden egyes eltartottra (0-18, 60 év feletti) 1,6 munkaképes pomázi lakos (19-60 év közötti) jut. A népességi adatokat vizsgálva jól látszik, hogy a fiatalok (0-18 év) száma évente megközelítőleg azonos, ám kevesebben születnek, települnek be a városba, mint munkaképes korúak. Ez a távolabbi jövőben szociális problémákat indukálhat.

Következtetés:

A településen élők száma folyamatosan növekvő tendenciát mutat. Ez a növekedés az utóbbi időben igen intenzív volt. A lakosság kor szerinti megoszlása azt jelzi, hogy magas az aktív lakosok száma, de a tendenciát tekintve egyre nő a 60 éven felüliek aránya is.

Népességvándorlás

Az elvándorlást és bevándorlást vizsgálva megállapítható, hogy a településre való bevándorlás sokkal inkább jellemző, mint az elvándorlás.

A bevándorlás leginkább Budapestről történik, valamint távolabbi településekről, városokból. Egyáltalán nem jellemző, hogy a városba a közeli településekről, közeli városokból, megyeszékhelyről vagy külföldről vándorolnának be. A Központi Statisztikai Hivatal 2006-ban közzétett adatai alapján a település és Budapest között „vándorlók” közül a Pomázra települők közel kétszer annyian voltak a 2004-ig eltelt tizennégy évben, mint a Pomáztól Budapestre költözők. Alig fordul elő, hogy Pomáz városból más helyre költöznének az emberek. A városban élők stabil ott-lakók, egyáltalán nem jellemző az elvándorlás.

A Pomáztól Budapestre és Budapestről Pomázra költözöttek számának alakulása

	1990 - 1994	1994 - 1999	2000 - 2004	1990 - 2004
Pomáztól Budapestre	1327	1438	1310	4075
Budapestről Pomázra	1914	2677	3142	7733

Forrás: települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

2.1.1 Pomáz szerepe az egyes térszerkezeti egységekben

2.1.1.1 Nemzetközi szerepkör

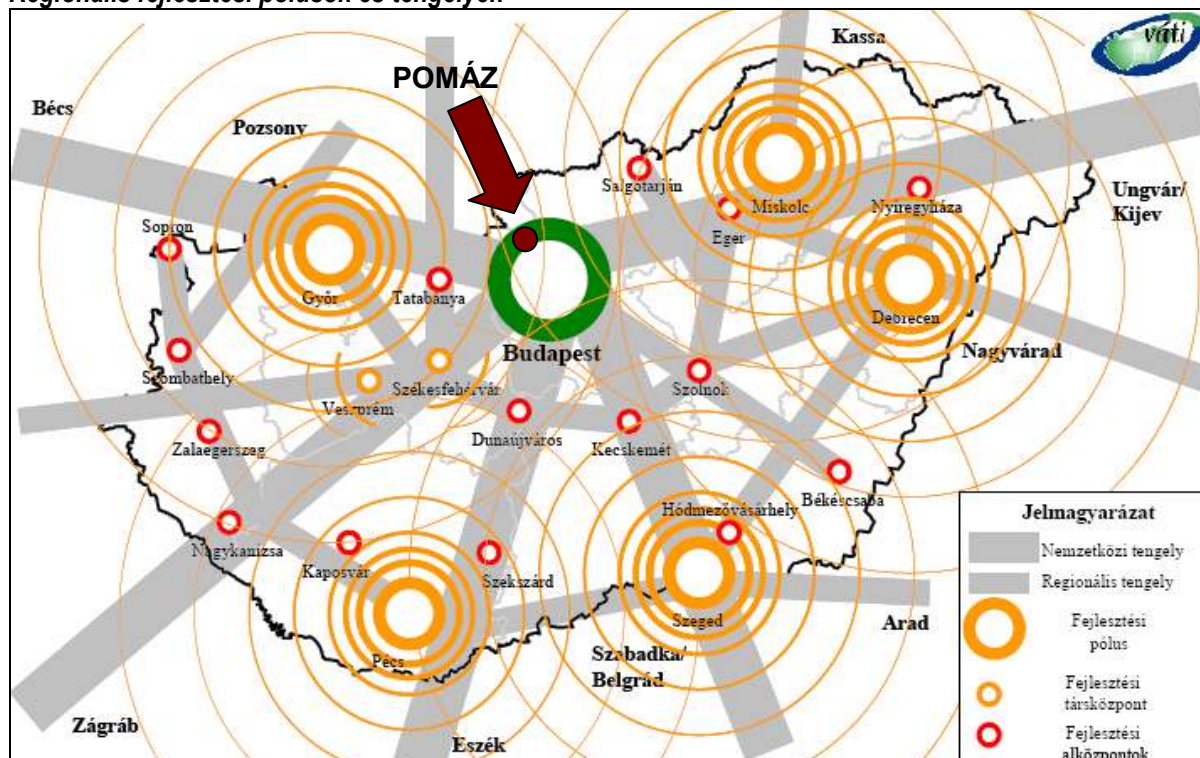
Pomáz történelmileg sajátos utat jár be, mely szinte leképezi Magyarország népességének szerkezetét. Így a szerb, a német, a zsidó, valamint az őslakos magyar és a világháborúk alatt és után betelepülő magyar lakosság mai napig tartja a kapcsolatait sokszor a világ másik végére elszakadt családtagjaival, rokonságával. Ez a sokarcúság egyúttal meghatározza a város szellemiségét, amely napjainkban az új kori bevándorlással betelepüléssel ismét markánsan változik. Egyre meghatározóbb az utóbbi évtizedben betelepülők igénye és száma.

2.1.1.2 Országos szerepkör

Pomáz centrális fekvéséből fakadóan, valamint abból, hogy a budapesti agglomeráció szerves része, meghatározza szerepkörét is. A Duna mentisége történelmileg is lehetővé tette a fő trendekhez való kapcsolódást, napjainkban pedig a kiépülő autópályahálózat (Budapest északi elkerülő) ad lehetőséget országos szerepkör felvállalására. Egyes gazdasági egységek termelésüket, funkciójukat tekintve országosak, másrészt a kiépülő ipari park e lehetőségeket bővíti, különösen ha az megfelelő szolgáltatási szereppel párosul (önálló profil, tudományos szolgáltató jelleg, stb.) Pomáz, mint a „Pilis kapuja” a turisztikában tölt be országos szerepkört. A Duna-kanyar és a Pilis kapcsolódása sajátos turisztikai vonzerőt képvisel. Az országos jelentőségű Szentendre

közelsége és a részben oda kapcsolódó, másrészt önálló szerepkörre is képes alkotóművészek által meghatározható szerepkör jelentős. Ez egyúttal az idegenforgalomra is igen pozitívan hat. Pomáz helyzetét jól mutatja a Budapest északi részéhez kapcsolódó regionális fejlesztési pólusok és tengelyek elhelyezkedése.

Regionális fejlesztési pólusok és tengelyek

Forrás: Országos Területfejlesztési Konceptió (2005)

Közlekedési központi szerep

A településhálózatban elfoglalt térségi szerepe jelentős a közlekedés szempontjából. Erősen függ Budapesttől, mellyel a jelentős forgalmú közúti kapcsolat mellett a kistérség egyetlen vasútja, a HÉV köti össze. Mivel Pomáz a Pilis kapuja, különösen Budapest irányában, ezért a vonzaskörzetébe tartozó településekről jelentős átmenő és célirányos forgalom is éri Pomázt.

A kistérség mint vonzaskörzet egyik legbeszédesebb mutatója a **gépjárművek számának növekedése**, mely 1994-2004 között megduplázódott. Ez a lakosság növekedése mellett annak magas életszínvonalára is utal, ám minden gondolkodó ember felismerése ezzel kapcsolatban az – különösen annak ismeretében, hogy a kiköltöztek jelentős része továbbra is kötődik Budapesthez –, hogy mekkora forgalomművekedést, ezzel együtt környezetterhelést és egyéb problémákat jelenthet ez a településeknek, különösen az olyan központi szerepet játszó városoknak, mint Szentendre vagy Pomáz. A problémához hozzájárul, hogy a Szentendrértől északra és nyugatra fekvő települések tömegközlekedését is az egyetlen főútra felfűződő buszjáratok jelentik a vasút hiányában.

Főútvonalai kapcsolata Budapesttel és Esztergommal köti össze. A várost kettészeli a Dobogókőtt Esztergommal összekötő fő közlekedési út, amely a főváros felől 11-es útról Pomázi bekötő út a Hősök térien balesetveszélyes csomóponttal kapcsolódik

Az átmenő forgalom mellett azonban ez az Esztergomi út köti össze a térség és a város tömegközlekedési csomópontjait is. Ezen előnye mellett problémát jelent, hogy ez a főút a város legfontosabb lakóterületeit,

lakótelepet és családiházak övezeteket választ el a közösségi és szolgáltató területektől, a belvárostól. A nagy forgalmú, főútvonal erőteljesen befolyásolja a városban élők életét és a város fejlesztési lehetőségeit. A gyalogosok és a kerékpárosok szintbeli biztonságos átkelését számos helyen jelzőlámpa sem szolgálja. Emellett a megnövekedett forgalom környezeti problémákat is okoz. Pomázon a levegőszennyezés és a zajszennyezés legfőbb forrása a közlekedés, a belvárosi járműforgalom pedig az amúgy is ingatag állapotban levő műemléki környezetet veszélyezteti.

Az integrált városfejlesztési tervben meg kell találni a közlekedés szervezésében azt az egyensúlyt, mely figyelembe veszi, hogy a város térségi szerepének erősödéséből következően városba áramló forgalom növekedhet, melyet fogadni és irányítani kell, az átmenő forgalom viszont csökkenjen. Ezért is fontos az elkerülő út megépítése a jövőben, valamint a parkolás problémájának megoldása az integrált városfejlesztés keretében.

A szentendrei HÉV Pomáz állomás köré szerveződő, már jelenleg is intermodálisnak tekinthető közlekedési csomópontból tudnak a kistérség lakói továbbjutni településükre, jellemzően a VOLÁN menetrendszerinti helyközi járataival.

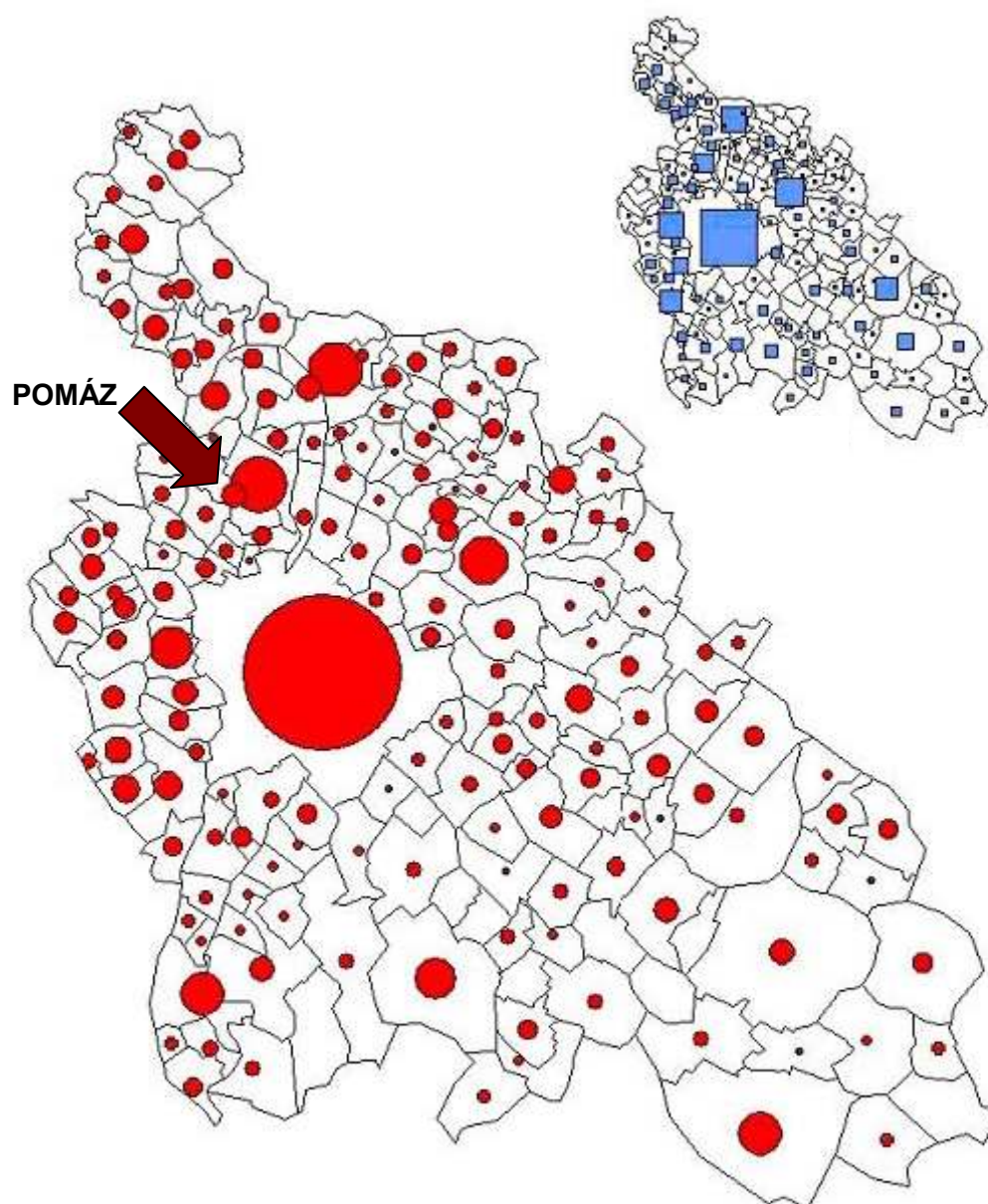
Pomáz város speciális problémája, hogy lakosai gyakran használják ezeket a buszokat helyi járatként is, mert a buszok a város több pontján is megállnak. Sokan választják azt a megoldást, hogy autóval bejönnek Pomázra, P+R parkoló hiányában valamely HÉV állomás körüli nagyobb üzlet parkolójában hagyják az autót és a HÉV-vel mennek tovább Budapestre.

Egy P+R parkolóval lehetne ösztönözni a lakosságot a tömegközlekedési eszközök, elsősorban a HÉV minél nagyobb arányú használatára.

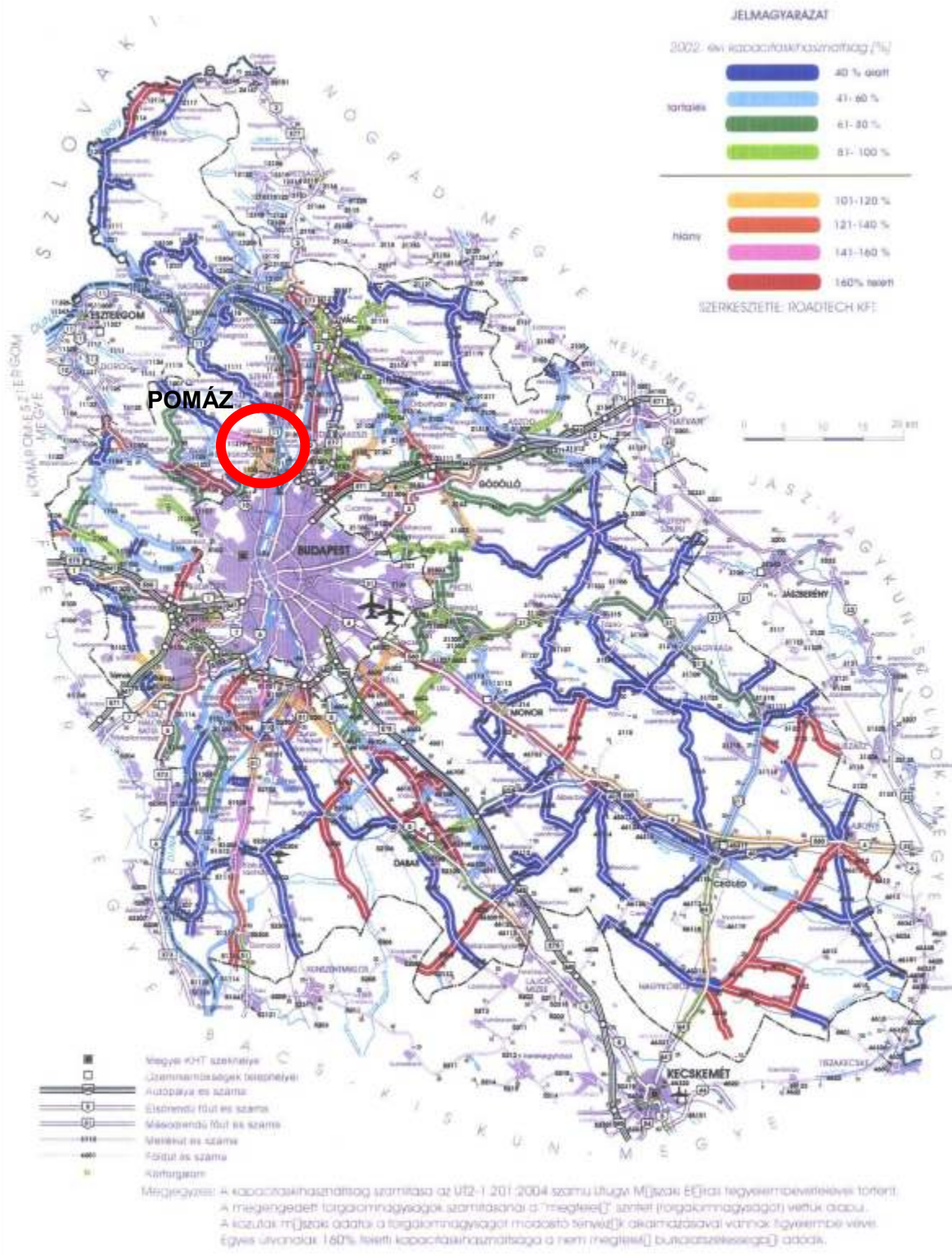
A fejlesztési stratégiák helyzetelmzésének eredményei szerint Dunakanyarban a közlekedésben négy alapkonfliktus kezelése szükséges:

- a közösségi közlekedés prioritásának biztosítása, a közszolgáltatások és munkahelyek elérését biztosító, ésszerű, a zsák- és a kistelepülések megközelítését is magas színvonalon ellátó közlekedés megszervezése,
- a védett területek megóvása további terhelésektől,
- a tranzit funkciók települések belterületéről történő elvezetése, a Szentendrei-szigeten az észak–déli irányú átmenő forgalom kivédése,
- folyók (a Duna és az Ipoly) átjárhatóságának biztosítása

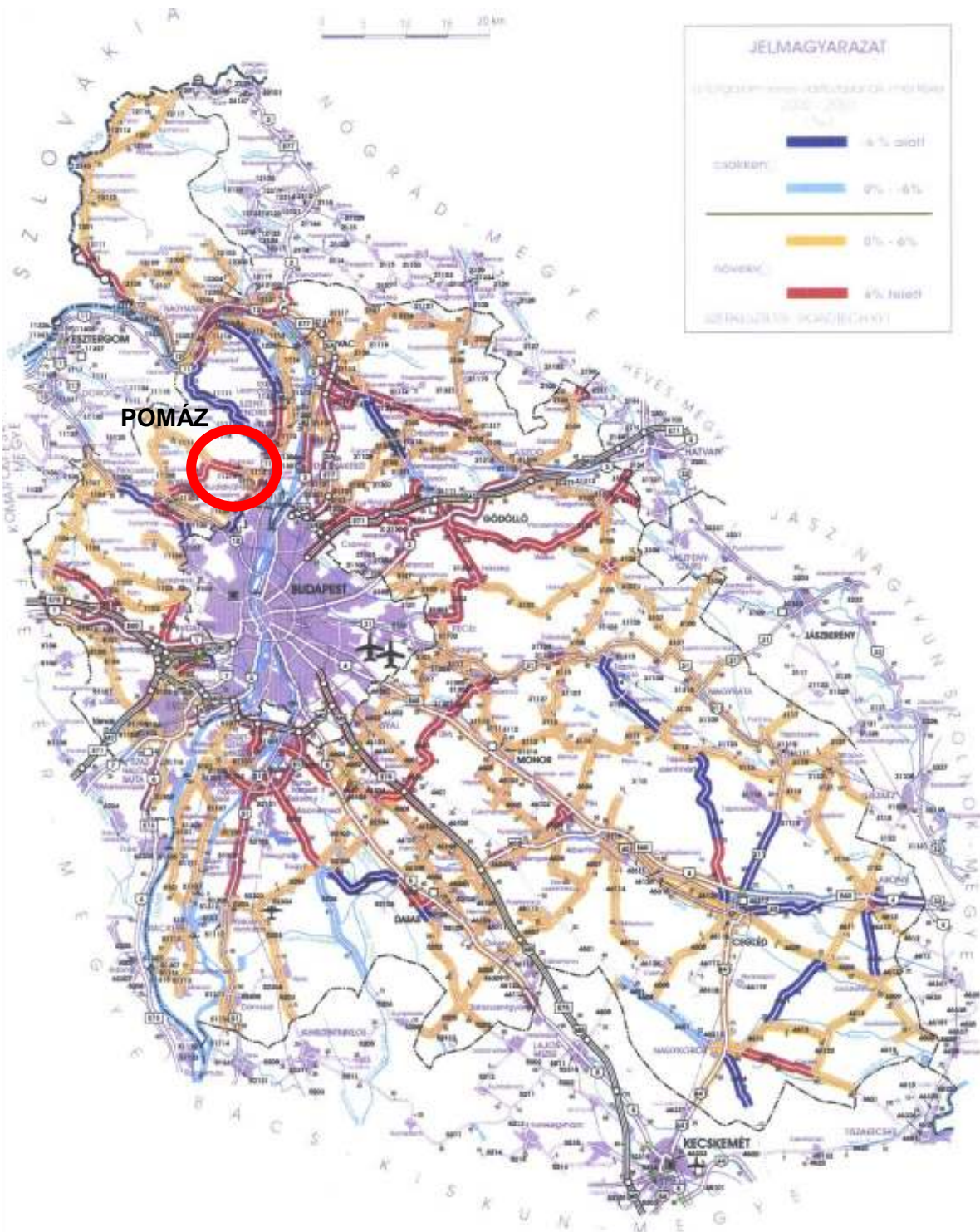
Szentendrén fog keresztül menni a Duna mellett végigvezetett EUROVELO nemzetközi kerékpárút, melynek egyes szakaszai már elkészültek, és Pomázon keresztül vezet a Pilisbe. A teljes hossz megépítésével Pomáz kapcsolata a fővárossal és a Dunakanyar többi településével jelentősen megerősödik, ám a lakosság közlekedési szokásait tekintve nem elsősorban a napi közlekedésben, mint inkább a turizmusban.

Forrás: Közép-magyarország Régió Rekreációs Struktúraterve

Forrás: Pest megye közúthálózatának kapacitás kihasználtsága 2002

Megjegyzés: a forgalomváltozás értékei "Az országos közutak 2001.-, illetve a 2002. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma" című kiadványok alapján kerültek kiszámításra

Forrás: Az országos közutak 2001.- 2002. évre vonatkozó keresztmetszeti forgalma c. kiadvány

A városok funkcionális hierarchia szintjében célként jelölhetjük meg az alábbi táblázatokban az 5. szint funkcióinak kiépítését, vagyis a középfokú központ, illetve a középvárosra fejlődést.

A városok funkcionális hierarchiaszintjei

	Dövényi, 1992	Beluszky, 1995	Csapó, 2001
1.	<i>Fejlett regionális központ</i> Debrecen, Pécs, Szeged	<i>Teljes regionális központ</i> Debrecen, Pécs, Szeged	<i>Egyértelmű regionális központ</i> Debrecen, Pécs, Szeged
2.	<i>Regionális központ</i> Győr, Miskolc	<i>Hiányos regionális központ</i> Győr, Miskolc	<i>Regionális központ hiányos funkciókkal</i> Győr, Miskolc
3.	<i>Fejlett felsőfokú központ</i> Békéscsaba, Eger, Kaposvár, Kecskemét, Nyíregyháza, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Veszprém, Zalaegerszeg	<i>Teljes megyeközpont</i> Eger, Kaposvár, Kecskemét, Nyíregyháza, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Veszprém	<i>Több regionális funkcióval rendelkező felsőfokú központ</i> Kaposvár, Kecskemét, Sopron, Székesfehérvár, Szolnok, Szombathely, Veszprém
4.	<i>Felsőfokú központ</i> Salgótarján, Sopron, Szekszárd, Tatabánya	<i>Hiányos, vagy részleges megyeközpont</i> Békéscsaba, Salgótarján, Sopron, Szekszárd, Tatabánya, Zalaegerszeg	<i>Néhány regionális funkcióval rendelkező felsőfokú központ</i> Békéscsaba, Eger, Nyíregyháza, Zalaegerszeg
5.	<i>Fejlett középfokú központ</i> Dunaújváros, Hódmezővásárhely, Nagykanizsa Pomáz	<i>Teljes értékű középváros</i> Dunaújváros, Hódmezővásárhely, Nagykanizsa	<i>Regionális funkcióval alig rendelkező felsőfokú központ</i> Dunaújváros, Hódmezővásárhely, Nagykanizsa, Salgótarján, Szekszárd, Tatabánya

*Forrás: CSAPÓ T. (2002): A magyar megyei jogú városok regionális funkcióiról.
Területi Statisztika (5.(42.) évf.) 3. sz. 168. old.*

2.1.1.3 Regionális szerepkör

▪ **Gazdasági-szolgáltatási szerep**

A szentendrei kistérség kimagaslóan fejlett gazdasági szerkezettel rendelkezik, amit legjobban a mezőgazdaságban foglalkoztatottak 2,0%-os, az iparban és építőiparban foglalkoztatottaknak a 26,0%-os és a szolgáltatási szektorban dolgozók 72,1%-os aránya mutat. Ennek megfelelően a szentendrei kistérség munkaerőpiacán az országos átlagnál jóval alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, ami csupán enyhén romló tendenciát mutat az elmúlt években. Mindezek nagyfokú együttmozgást mutatnak a budapesti agglomeráció jellemző gazdasági folyamataival.

Szentendre ténylegesen a kistérség gazdasági központja, mellette Pomáz településnek jelenleg tényleges regionális szerepe nincs, e szerepkör az ipari park fejlesztésével gazdasági, szolgáltató, innovációs-szolgáltatói tevékenységekkel kialakítható (háttérpar, egyes területeken akár országos logisztikai szerepkör, központi kutatóintézetek háttérpara, stb.). A térség kiemelkedő gazdasági teljesítményének több, mint 80%-a keletkezik Szentendrán. A 2001-es népszámlálás adatai alapján kb. 11 ezer ember dolgozik helyben, több mint 16 ezer ember, a lakosság majd 58 %-a, ami Pomáz esetében nem mondható el.

▪ **Turisztikai dominancia**

A Dunakanyar és a Pilis turisztikailag meghatározó a település vonzerői között. E funkció (Pilis Kapuja) továbbfejleszthető, és jelenleg is meghatározó a település szerepkörei között, ezért a regionális szerepkör erősítésében továbbra is kitérés pontként kezelhető. Pomáz igazi értékét a környező természeti turisztikai

értékek mellett sokak által kevésbé ismert történelmi jelentősége adja, melyre joggal lehet építeni turisztikai fejlesztéseket is.

- **Oktatási funkció**

Szentendréhez hasonlóan a településen kiemelkedő a művészeti jellegű középszintű oktatás, sajátossága a német nemzetiségű általános iskola. A regionális szerepkör erősíthető a megfelelő, a gazdasághoz illeszkedő képzési területek fejlesztésével (idegenforgalom, tudás-intenzív szakterületek, elektronika, informatika, tudományos tevékenységhez illeszkedő kiszolgáló jellegű szakmák, stb.)

- **Az egészségügyi és szociális**

Csobánka és Pilisszentkereszt lakosai számára gyermekjóléti szolgáltatások nyújtása, idős emberek szállítása a pomázi INO-ba. Pomáz, Csobánka, Pilisszentkereszt vonzáskörzetében nyújt alapszolgáltatást és bizonyos szakellátást az Átmeneti Gondozóházban.

- **A kultúra és a közművelődés**

Pomáz idegenforgalom területén elért eredményei, és földrajzi helyzete révén tölt be regionális szerepkört. Pomázi rendezvények egyes elemei országosan is meghatározóak, képzőművészei nemzetközi hírnévvel is rendelkeznek.

- **Összegzés**

Pomáz sok szálú térségi kapcsolatokkal rendelkező, mikrotérségi központi szerepet ellátó, funkciógazdag ám számos kihasználatlan fejlesztési lehetőséggel rendelkező város. Ez a pozíciója azonban nem tekinthető bizonyosan, hosszú távon fenntarthatónak, ha bizonyos funkciókat megerősítő vagy megtartó fejlesztések nem valósulnak meg. A nagy állami rendszerek átalakulása során – melynek következtében a megyék gyengülnek, a kistérségek viszont felértékelődnek - hangsúlyt kell helyezni közszolgáltatói funkcióinak megőrzésére, fejlesztésére.

Közlekedési központi funkciója valószínűsíthetően nem változik, első lépésben az AT-1 belváros akcióterületen körforgalmi csomópont kiépítésével az akut közúti közlekedési problémák javíthatóak, de a végleges közúti probléma elkerülő út építésével oldható meg.

Pomáz fejlesztése szempontjából ez a közlekedési központi szerep egyaránt és kb. egyenlő mértékben jelent lehetőséget és veszélyeket is. Ha a város meg tudja oldani a közlekedéssel járó terhelés logisztikai és környezetvédelmi problémáit, az ilyen irányú, elengedhetetlen funkcióbővítő fejlesztéseket - mint pl. parkolókapacitás, P+R, intermodális központi szolgáltatások, tájékoztatási rendszer - végrehajtja, akkor lehetősége nyílik az átmenő forgalom egy részének megfogására és erre a jelentős méretű és anyagi bázisú keresletre épülő funkciók erősítésére, mint pl. a kereskedelem, közszolgáltatások, gazdasági vállalkozások vonzása, illetve a kulturális élet további fejlesztése.

Közép- és hosszú távon mindenképpen a jelenlegi funkciók erősítése és pozicionálása biztosítja, hogy Pomáz egy pezsgő, fiatalos, minden lakosának megelégedésére működő város legyen.

Bizonyos szolgáltató funkciók, elsősorban a kereskedelem és gazdaság erősítése szükséges ahhoz, hogy a térségi lakosság ingázása csökkenjen, illetve, hogy egyre kevesebben tekintsék a kistérség településeit elsősorban „alvóhelynek”.

2.1.2 Funkciók szerinti vonzáskörzet

A Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára című módszertani útmutatóban felsorolt funkciók alapján Pomáz regionális szinten mutatja a legnagyobb **funkcionális koncentrációt**. Ennek alapján gazdasági, kereskedelmi, közlekedési, közigazgatási, oktatási, egészségügyi, szociális ellátási, kulturális, turisztikai, munkaerőpiaci vonzáskörzettel rendelkezik. A Pomázi Szociális Szolgáltató Központ gyermekjóléti tagintézménye Pomázon, Csobánkán, és Pilisszentkereszten nyújt szakmai segítséget. Lakókörzet. A város lakosságának közel 50%-a Budapestre ill. Budapest környékére jár dolgozni naponta. Ebből következően a főváros kereskedelmi és szolgáltató funkcióit veszik igénybe. Ez sajátos agglomerációs funkció, mely a település pihenő lakókörzetté válását eredményezte.

A város funkcióinak területi hatóköre (a „Városrehabilitáció 2007-2013-ban – Kézikönyv a városok számára” útmutatóban felsorolt funkciók alapján)

	Nemzetközi	Országos	Regionális	Megyei	Mikroregionális
Gazdaság	Vállalkozói park		Ipartelep		
Közlekedés, távközlés		M0 autópálya	HÉV, Távolsági autóbusz	Főközlekedési útvonal (1111. sz.)	Összekötő útvonalak
Kereskedelem			Piac	Szaküzletek	Kiskereskedelmi üzletek
Államigazgatás				Tűzoltóság, rendőrség	Okmányiroda
Oktatás				Középiskolák	Óvodák, általános iskolák
Egészségügy				Szakellátás	Szakellátás, körzeti orvos, gyógyszerár, ügyelet
Szociális ellátás					INO, bölcsődék, nappali és alapellátás
Kultúra	Nemzetközi rendezvények	Múzeum	Zenei rendezvények	Rendezvények	Könyvtár, művelődési és kulturális központ, mozi
Turizmus, rekreáció	Dunakanyar	Pilis, Dunakanyar, Dobogókő nemzeti kultúrtörténeti szakrális központ, Kék túra útvonal	Turisztikai látványosságok, Pilis kapuja	Szabadidő rendezvénysorozatok, vendéglátó helyek	Sport infrastruktúra, kultúrház, vendéglátás, játszóterek

2.2 A város egészének helyzetelemzése

2.2.1 Gazdaság

A szentendrei kistérség kimagaslóan fejlett gazdasági szerkezettel rendelkezik, amit legjobban a mezőgazdaságban foglalkoztatottak 2,0%-os, az iparban és építőiparban foglalkoztatottaknak a 26,0%-os és a szolgáltatási szektorban dolgozók 72,1%-os aránya mutat. Ennek megfelelően a szentendrei kistérség munkaerőpiacán az országos átlagnál jóval alacsonyabb a munkanélküliségi ráta, ami csupán enyhén romló tendenciát mutat az elmúlt években. Mindezek nagyfokú együttmozgást mutatnak a budapesti agglomeráció jellemző gazdasági folyamataival.

Szentendre ténylegesen a kistérség gazdasági központja, mellette Pomáz településnek jelenleg tényleges regionális szerepe nincs, e szerepkör az ipari park fejlesztésével gazdasági, szolgáltató, innovációs-szolgáltatói tevékenységekkel kialakítható (háttérpar, egyes területeken akár országos logisztikai szerepkör, központi kutatóintézetek háttérpara, stb.). A térség kiemelkedő gazdasági teljesítményének több, mint 80%-a keletkezik Szentendrén. A 2001-es népszámlálás adatai alapján kb. 11 ezer ember dolgozik helyben, több mint 16 ezer ember, a lakosság majd 58 %-a, ami Pomáz esetében nem mondható el.

A gazdaság aktivitása országos viszonylatban kiemelkedő, a 2000-es adatok alapján 1241 működő vállalkozás közül három részvénytársaság, 241 Kft., három szövetkezet. Az egyéni vállalkozók száma 685. A hatvanas évek végén a település keleti szélén, a lakóterületektől jól elkülönülő, de nagyon jó közlekedési adottságokkal rendelkező ipartelep alakult ki. A legjelentősebb megtelepülő vállalatok az ICO Írószer Szövetkezet és a MŰÁRT. Elkészült az Elektromos Művek Transzformátorállomása, mely a környező településeken túl, Pilisvörösvár és Dorog környékét is ellátja transzformált elektromos energiával. A kilencvenes évek végén a településen működő szövetkezetek, nagyvállalatok elvesztették piaci monopóliumukat. Többségük a piaci körülményeknek megfelelően átalakult de néhányuk helyére új vállalkozások, új cégek telepedtek jelentek meg. Pomáz vállalkozási aktivitása országos viszonylatban is jó. Főleg a terciér ágazat térhódítása figyelhető meg. A jogi személyiségű társaságok magas száma, illetve az ipari vállalkozások 20%-os részaránya a helyi gazdaságot erősítik. A gazdasági szférában 1994-ben foglalkoztatottak száma 1046 fő volt, 1999-ben 2499 fő. Ez 139%-os foglalkoztatottsági növekedést jelent. A foglalkoztatottak főleg településünkről, Pilisszentkeresztről, Csobánkáról, Szentendréről, Budakalászáról és Budapestről járnak hozzánk dolgozni. A régió többi településétől eltérő módon Pomázon megfigyelhető a közép- és nagyvállalatok jelenléte. Kiemelve a működő jogi személyiségű vállalkozásokból az ipari termelést végzőket, megállapítható, hogy településünkön az elektronika-műszeripar (16 %), a fa és papír feldolgozás és a fémipar (14-14%), a gépgyártás (11%), valamint a bútorgyártás és a nyomdai, kiadói tevékenység (9-9 %) dominál. A jogi személyiségű ipari vállalkozások számát tekintve – a Dunakanyar Észak-Nyugati régiójának nagyobb lélekszámú településeivel összehasonlítva – megállapítható, hogy Pomáz Esztergom és Szentendre után a legjelentősebb központi település. A Kulturális Koncepció állandó melléklete a Pomázi Polgármesteri Hivatal által évente aktualizált, a helyi gazdasági vállalkozásokról készített lista.

Kereskedelem

A kiskereskedelmi egységek közül 3000 m² élelmiszer jellegű, 1000 m² nem élelmiszer jellegű, lakosságot közvetlenül kiszolgáló magán boltlánczat. A boltok többsége 10-30 m³ eladótérrel rendelkezik, mely néhány utca lakóinak napi élelmiszer igényét elégíti ki. Jelentősebb élelmiszer áruházak a CBA hálózat tagjaként üzemelő és a Galóca Bt. tulajdonában lévő, Vörösmarty, Panni és Állomási ABC bolt, mely térségi ellátást is biztosít.

Néhány év alatt ugrásszerű növekedés mutatkozott a ruházati boltok számában is. Legtöbbjükhöz saját varroda is csatlakozik. A településünket székhelynek választotta a Hungagent Rt, mely nemzetközi kereskedelemmel foglalkozik. Az ICO Rt. nyitott a telephelyén egy kis- és

nagykereskedelmi áruházat, melyben a helyben gyártott termékek értékesítését végzik. Itt működik a targoncákat értékesítő Steinboss Kft., az irodai pénztárszalagokat forgalmazó METO Nagykereskedelmi Kft., az olasz érdekeltségű élelmiszer importőr, a Latinum Kft. is.

Jelentős kereskedelmet bonyolít a Munkaterápiás Intézet mezőgazdasági ágazata, mely az év során megtermelt alma, szilva, körte, őszi és kajsziarack, meggy, cseresznye értékesítését a „szedd magad” mozgalom keretén belül végzik. Maga a mozgalom is Pomáztól indult a nyolcvanas évek végén. A pomázi őstermelők a termelt zöldség- és gyümölcsfélét a rendszeres piaci napokon értékesítik.

Jelentős műszaki ellátást biztosít a Vertikál Kft. műszaki szaküzlete, melynek boltja van Tahitótfaluban is és a Ru-bi Kft. tulajdonában lévő kétszintes „Malom műszaki áruház”. A kereskedelmi és vendéglátó intézményeknek nagy szerepük van a települések infrastrukturális ellátottsági viszonyainak fejlődésében. Az általuk lebonyolított forgalom nagysága és szerkezetének jellege a lakosság életkörülményeinek, életszínvonalának alakulását meghatározó tényezők egyike.

Szolgáltatások

A településen bölcsőde, 4 önkormányzati és két magánóvoda, három általános iskola, alapfokú művészetoktatási intézmény, középfokú és szakiskola működik. A szociális és egészségügyi ellátást illetően hat felnőtt háziorvos, három gyermekorvos és négy fogorvos biztosítja a lakosság egészségügyi alapellátását, három gyógyszerár működik, hat fős védőnői szolgálat és gyermekjóléti szolgálat vigyáz a legkisebbek egészségére, emellett körzeti orvosi ügyelet, valamint állatorvosi szakrendelés is működik Pomázon. Kórházi és szakorvosi ellátást a Gálfi Kht. kórháza és szakrendelője lát el a településen, ahol 686 betegágygal belgyógyászati, pszichiátriai, addiktológiai és gerontológiai betegeket gyógyítása zajlik. 2007 óta Szociális Szolgáltató Központ szervezésében működik a bölcsődei ellátás, a Családsegítő Szolgálat, a Gyermekjóléti Szolgálat, valamint az idősek ellátása.

Önálló rendőrség, polgárőrség és tűzoltóság, valamint biztonsági szolgálat vigyáz a polgárok életére, vagyonára. Két postahivatal, három üzemanyagöltő állomás van a településen. A művelődési házban több országos hírű klub és egyesület működik, valamint a több mint 30 ezer kötetes könyvtár is itt kapott helyet. Két múzeumban ismerkedhet meg a látogató a település múltjával, valamint a Kárpát-medence népviseleteivel. 12 egyesületben, 3 tornaterem és két tornapálya, illetve sportpálya áll a sportolni vágyók rendelkezésére, valamint a környező erdők, hegyek várják a túrázást, kirándulást kedvelőket. Mintegy háromezer üdülőtelken közel kétezer hétvégi ház nyújt pihenési lehetőséget a kiskerttulajdonosoknak. A Pomázon élők az alapvető pénzintézeti szolgáltatásokhoz helyben, a Pilisvörösvár és Vidéke Takarékszövetkezet Pomázi Kirendeltsége és a postahivatali Posta Bank által jutnak. Településünkön két ATM automata üzemel. HÉV és Volánbusz-járatok látják el az utazással kapcsolatos szükségleteket, emellett rendszeres taxi szolgáltatás is működik a településen.

Idegenforgalom

Pomáz a térszerkezeti adottságai, táji, természeti, kulturális értékei alapján fejlesztésre alkalmas húzóágazatának tekinti az üdülést és idegenforgalmat a szakmai, zöld- és kultúraturizmus, a napi rekreáció, a sportolás, a hétvégi kirándulás-üdülés, valamint a tartós üdülés területén egyaránt. Az egyes területek társadalmi és ezáltal gazdasági felértékelődésének nagyon fontos eszköze a Duna-Ipoly Nemzeti Park kialakítása, s a hozzá kapcsolódó eszmeiség értékékként való elfogadtatása. A Nemzeti Park és Nemzeti Örökség Program intézményei, illetve rendezvényei kiváló alkalmat nyújtanak a természetet, történelmi hagyományokat tisztelő magatartás elterjesztésére. Pomáz a fővárosi lakosság közkedvelt pihenőhelye. A települést körülölelő zártkerti övezet a nyári napokban megtelik a kiskerttulajdonosok hadával. A kiskertek száma meghaladja a háromezer-nyolcszázat.

Pomáz a Pilis kapuja. Egy-egy szép tavaszi nap 3-4000 bakancsos turista keresi fel a környék kiránduló helyeit. Jelentős utazó réteget képviselnek a Németországba kitelepített hajdani

pomáziak leszármazottai, akik többnyire rokonlátogatásra jönnek. Évente 10-12 alkalommal főként ünnepek, szabadságok ideje alatt érkeznek a településünkre. A faluban 2 panzió (egy 102 fős és egy 12 fős) ad szállást a rokonokkal nem rendelkező utazóknak. Az átmenő családoknak, diákoknak lehetőségük van a megpihenésre, rövidebb időtöltésre, a széles skálán mozgó vendéglátó egységekben az olcsó, gyors étkezési vagy teázási lehetőségtől (piactéri-állomási büfé-salátabár, Hősök téri pizzeria) a hangulatos, kulturált éttermekig (Rákos pince, Kincsem vendéglő, Udvaros Csárda) és a falusi kocsmákig.

Turista-útvonalak, turista-látnivalók

A Pilis hegység turista útjainak egyik fő kiindulási pontja és bázisa nagyközségünk. A HÉV állomástól gyalogtúrával egy-másfél óra alatt elérhető a legszebb kirándulóhelyek bármelyike.

Kő-hegy – A helyi legenda szerint Árpád vezér a Dunán átkelve a Kő-hegy tetejéről irányította a honfoglalás hadműveleteit.

Nagykevély – Csúcsát megmászva, illetőve léphet be a mackóbarlangba, mely 50 ezer éve a vadászó ősember tanyája, menedékhelye volt.

Holdvilág árok és környéke – Természeti szépségével és lenyűgöző látványával a honfoglaló magyarok ősi pogány vallásának, temetkezési helyének napjainkig feltáratlan és megfejthetetlen kultikus helye nyújt felejthetetlen élményt az odalátogatók számára. A legenda szerint itt alussza örök álmát Árpád vezér, a honfoglaló magyarok fejedelme.

Csikóvár csoport – Tornyas-hegy (508m), Lom-hegy-nyereg (461m) Lom-hegy (588m), Bölcső hegy (587m), Nagy-Csikóvár (557m), Kis-Csikóvár (461m), Mesélő-hegy, Kő-hegy (366m).

Kevélyek – Kis-Kevély (483m), Oszoly (329m).

Dobogókő csoport – 700m magas Dobogókő, Bükki puszta, Két-bükkfanyereg (574m), Szerkövek, Thirring szikla, Rám szakadék, Lukács árok.

Barlangok – Karsztos illetve hidrotermális eredetűek pl. Kristály-barlang, Mackó-barlang.

Források – János, Lajos, Gyopár, Sándor-forrás.

Vendéglátóhelyek, éttermek, szállások

Rákospince Kara Hotel és Étterem, a Hotelban 37 db 2 ágyas, 6 db 3 ágyas szobák állnak a vendégek rendelkezésére. Minden szoba zuhanyzós, WC-és, a vendégek részére zárt parkolót tartanak fenn. A turistaszállások közül említésre méltó a csikóvári és kőhegyi kulcsos házak illetve Vróczy úti gyermeküdülő.

Udvaros Csárda (Mártírok u. 5.) – Széles és ízletes ételkínálattal várja vendégeit.

Az átmenő családoknak, diákoknak lehetőségük van a megpihenésre, rövidebb időtöltésre, a széles skálán mozgó vendéglátó egységekben az olcsó, gyors étkezési vagy teázási lehetőségtől (piactéri-állomási büfé-salátabár, Hősök téri pizzeria) a hangulatos, kulturált éttermekig (Rákos pince, Kincsem vendéglő, Red Lion Pub) és a falusi kocsmákig.

Turisztikai koncepció

Az idegenforgalmi koncepció fontosabb elemei: Pomázi Turisztikai Egyesület létesítése a település minden fontosabb idegenforgalmi szolgáltatójának, vállalkozásának, szállásadójának részvételével a jobb PR és koordináció végett. Turisztikai információs tábla, illetve térkép cseréje a HÉV-megállónál. Tourinform-iroda létesítése a József Attila utcai Népviseleti Gyűjtemény épületében, az épület átépítésével, bővítésével, a többcélú funkció ellátásának lehetőségét figyelembe vett hasznosítás

révén. Az irodában minden Pomázzal kapcsolatos kulturális információ elérhető lenne a menetrendtől a túraútvonalakon keresztül a városban zajló rendezvények programjaiig, vagy a város nevezetességeiig, azok megközelíthetőségéig, a városról készült kiadványok, képeslapok, arculatépítő tárgyak megvásárolhatóak lennének stb. Együttműködési lehetőségek megvizsgálása a Dunakanyar-Pilis Kht.-val.

A Klisza dombon található középkori épületrom (udvarház, templom) feltárásának terve régóta foglalkoztatja a településen élőket, korábban komoly tervek is készültek erre vonatkozóan. A terület műemléki és régészeti védeltséget élvez. Hosszútávon egy bemutatásra alkalmas romkertet lenne célszerű kialakítani, amelynek komoly kulturális és idegenforgalmi jelentősége lenne. (Stratégiai Ütemterv 25. pont)

Néhány adónemből származó bevétel változása (millió forint) Forrás: Önkormányzat

	2002	2003	2004	2005	2006	2007
Magánszemélyek kommunális adója	20.076 e	21.870 e	7.689 e	3.311 e	1.919 e	771 e
Iparűzési adó	200.209 e	196.914 e	215.935 e	215.515 e	223.453 e	258.273 e
Építményadó	-	-	53.883 e	55.778 e	58.177 e	55.563 e
Idegenforgalmi adó	924 e	191 e	647 e	454 e	559 e	627 e
Ép. utáni idegenforgalmi adó	6.391 e	5.594 e	773 e	501 e	316 e	235 e
Földbérbeadásból származó jövedelem utáni adó	280 e	548 e	453 e	840 e	699 e	605 e
Telekadó	-	-	7.345 e	12.320 e	9.778 e	10.179 e
Vállalkozók kommunális adója	329 e	162 e	22 e	1 e	18 e	-
Talajterhelési díj	-	-	-	820 e	2.164 e	2.898 e
Gépjárműadó	14.298 e	35.742 e	60.632 e	67.218 e	69.889 e	89.729 e

2.2.2. Társadalom

Népesség, agglomeráció

Pomáz lakosságának alakulása 1970 és 2006 között:

Pomáz népessége 1970 és 2006. december 31. között

Év	1970.	1980.	1990.	2000.	2001.	2004.	2005.	2006.
Népesség / fő	9187	11736	12474	14227	14404	15148	15501	15.513

Forrás: települési intézkedési terv, KSH népszámlálási adat 2001

Pomáz 2006. év végi (decemberi) lakosság-adatai:

Lakónépesség száma	15.513	3.559
Állandó népesség száma	15.513	
Állandó népességből a 0-2 évesek száma	528	
Állandó népességből a 3-5 évesek száma	546	
Állandó népességből a 6-14 évesek száma	1.698	
Állandó népességből a 15-18 évesek száma	787	
60 év feletti lakosok száma	2.454	

Forrás: települési intézkedési terv, KSH 2001 évi népszámlálási adatai alapján

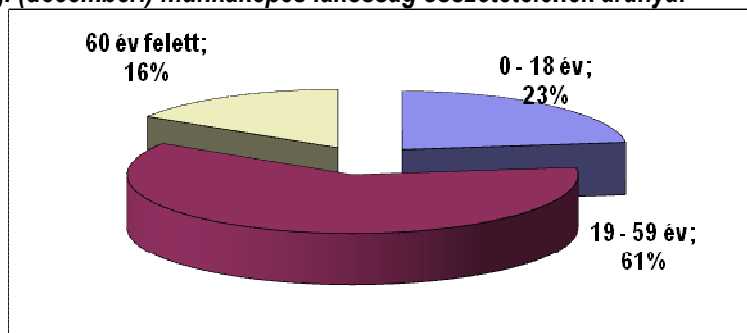
Pomáz lakossági adatai a KSH 2001 népszámlálási adatai alapján

Lakónépesség száma	14.404
Állandó népesség száma	13.923
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	2492 (17,3%)
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	9449 (65,6%)
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	2463 (17,1%)
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	2372 (25,1%)
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	17,3%
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	3789 (40,1%)
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	17,4 %
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,8%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálási adatai alapján

A 2006. december 31-ei adatok szerint a településen 15.513 fő az állandó népesség száma (2001 évi KSH népszámlálási adatok alapján 14.404 fő). Az utóbbi 16 évben a lakosság számának változása pozitív irányt mutat, folyamatos volt a növekedés. Ma a városban 3039 fővel többen élnek, mint másfél évtizeddel ezelőtt, 35 év alatt pedig 59%-kal nőtt a lakosság száma. Az utóbbi hat évben még jobban felgyorsult ez a tendencia, hiszen a lakosság száma közel annyival nőtt, mint az azt megelőző tíz évben. Az utóbbi időben a lakónépesség növekedése a városban lassulni látszik, bár még mindig vannak értékesítés alatt álló területek. Az 1995 óta tapasztalható születésszám stagnálása, kismértékű emelkedése, és az igen jelentős vándorlási nyereség következményeit nehéz előre jelezni. A településre költözők meghatározó része ugyanis a fővárosból kiköltöző lakos, akiknek jelentős része továbbra is Budapesten dolgozik. A lakosság kis része 601 fő, külterületen él (KSH 2001 évi népszámlálási adatai alapján 905 fő). Az etnikailag szegregált környezetben élők száma: 338 fő. A KSH 2001 évi népszámlálási adatai alapján a szegregációval érintett területeken lakók száma 677 fő.

Pomáz 2006. év végi (decemberi) munkaképes lakosság összetételének aránya:

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

A 2006. decemberi adatok (fenti diagram) szerint jelentős a településen a munkaképes korú lakosság. Az arányokat tekintve a 18 éven aluliak száma másfélszer annyi, mint a 60 éven felülieké, és minden egyes eltartottra (0-18, 60 év feletti) 1,6 munkaképes pomázi lakos (19-60 év közötti) jut. A népességi adatokat vizsgálva jól látszik, hogy a fiatalok (0-18 év) száma évente megközelítőleg azonos, ám kevesebben születnek, települnek be a városba, mint a munkaképes korúak.

A Pomáztól Budapestre és Budapestről Pomázra költöztek számának alakulása

	1990 - 1994	1994 - 1999	2000 - 2004	1990 - 2004
Pomáztól Budapestre	1327	1438	1310	4075
Budapestről Pomázra	1914	2677	3142	7733

Forrás: települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

Az elvándorlást és bevándorlást (a fenti táblázat) vizsgálva megállapítható, hogy a településre való bevándorlás sokkal inkább jellemző, mint az elvándorlás. A bevándorlás leginkább Budapestről történik, ritkábban távolabbi településekről. Egyáltalán nem jellemző, hogy a városba a közeli településekről, közeli városokból, megyeszékhelyről vagy külföldről vándorolnának be. A Központi Statisztikai Hivatal 2006-ban közzétett adatai alapján a település és Budapest között „vándorlók” közül a Pomázra települők közel kétszer annyian voltak a 2004-ig eltelt tizennégy évben, mint a Pomáztól Budapestre költözők. Természetesen az ország több településére is költöznek Pomáztól, mint ahogy az egész ország területéről jönnek letelepedni emberek, családok a városba.

Nemzetiségek

1775-ben 846 szerb és 378 katolikus, összesen 1224 személy él Pomázon, 1828-ban 483 házban 1274 szerb-ortodox 1115 katolikus, 299 református, 51 zsidó, összesen 2739 fő lakott itt. 1860-ban még mindig erős kisebbségben voltak a magyarok: 1180 szerb, 760 német, 560 szlovák, 360 magyar, 130 zsidó lakta a falut. 1943-ban már 6500-an lakták a települést, ebből 5210 magyar, 824 német, 177 szlovák, 259 szerb. Ma bevallottan 117 német, 58 szlovák, 32 ruszin és 250 szerb nemzetiségű ember él Pomázon.

Pomáz városban több nemzetiség, kisebbség él egymás mellett. Mindegyik őrzi identitását, ugyanakkor bekapcsolódik a település kulturális, társadalmi, szakmai közéletébe. A német kisebbség sokszínű kínálattal biztosítja a nemzetiségi hagyományok ápolását. Nemzetiségi kultúrájuk megőrzésének egyik legmeghatározóbb eleme a nyelvművelés. A három általános iskola közül az egyik német-nemzetiségi nyelvet oktató intézmény. A Mesedombi Óvodában évek óta működik német nemzetiségi csoport. A Német Közösségi Házban nagyszerű rendezvényeket, találkozót tartanak.

A szerb közösség aktív közösségi életet élő kisebbség Pomázon. Mind az idősek, mind a fiatalok számára programot adó klubot működtetnek. Ünnepeikre hagyományőrző műsorokkal készülnek. A fiatalok részére nyári tábor szerveznek. A Mesevölgyi Óvodában szerb nemzetiségi

csoportban ápolhatják kultúrájukat, beszélhetnek anyanyelvükön a gyermekek. Óvoda után többen közülük a budapesti 12 évfolyamos szerb iskolába iratkoznak be. 1995. óta a Szerb Kisebbségi Önkormányzat fogja össze a közösség anyanyelvének ápolását, kulturális, közösségi, nemzetiségi, egyházi és nemzetiség – politikai tevékenységét.

A cigányság is jelentős részt képvisel a nemzetiségek sorában Pomázon. Van közösségi házuk, ahol számtalan rendezvényt szerveznek. A gyerekek, fiatalok szívesen járnak oda. Az Európa Terv keretében 2003-ban „Hátrányos helyzetű roma fiatalok felzárkóztatása” címmel hátránykompenzációt megcélzó pályázaton nyertek a város iskoláival alakított konzorcium keretében. Ennek köszönhetően nyelvoktatás, számítástechnikai képzés indult, és a legmodernebb eszközöket szerezhették be a hatékony működés érdekében.

A Szlovák Kisebbségi Önkormányzat szervezésében kezdő és haladó nyelvi csoportokban sajátíthatják el vagy gyakorolhatják anyanyelvüket a nemzetiség tagjai.

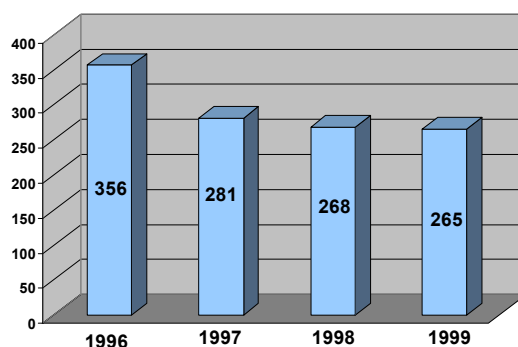
Vallásgyakorlás, hitélet

1775-ben 846 szerb és 378 katolikus, összesen 1224 személy él Pomázon, 1828-ban 483 házban 1274 szerb-ortodox 1115 katolikus, 299 református, 51 zsidó, összesen 2739 fő lakott itt. 1943-ban már 6500-an lakják a települést, ebből vallás szerinti megoszlásban 5110 római katolikus, 580 református, 430 görög keleti, 100 evangélikus, 35 görög katolikus, 210 zsidó. 2006-ban 15.513 fő lakja a települést. Szám szerinti adatunk nincs a vallást gyakorlók pontos számáról, arányaiban azonban az 1943-as adatoknak megfelelő arányokra következtethetünk. Reformátusnak több mint kétezeren vallották magukat a legutóbbi népszámláláskor.

Foglalkoztatottság

Az 1990-es évek elején a helyi és a fővárosi nagyüzemek megszűntek, felaprózódtak. Ugrásszerűen megnőtt az egyéni vállalkozók és a néhány főt foglalkoztató kisvállalkozások száma. A munkaképes korú lakosság közel 1600 fővel, 21%-al növekedett. A helyben lakó aktív keresők számának ugrásszerű növekedése mellett csökkent a regisztrált munkanélküliek száma. A munkanélküliségi ráta az országos átlagnál sokkal jobb.

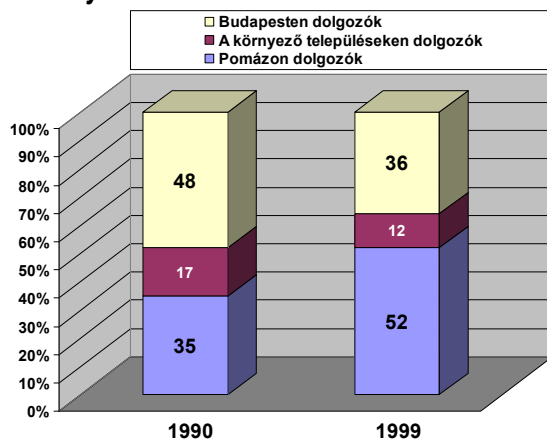
A regisztrált munkanélküliek száma Pomázon

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, települési intézkedési terv
KSH adatai alapján számítva

A gazdaságban a helyben foglalkoztatottak aránya öröndetesen növekedett. Az eljáró dolgozók magas száma a fővárosból kiköltöző, de munkahelyét, beosztását megtartó aktív kereső réteg miatt mutatkozik.

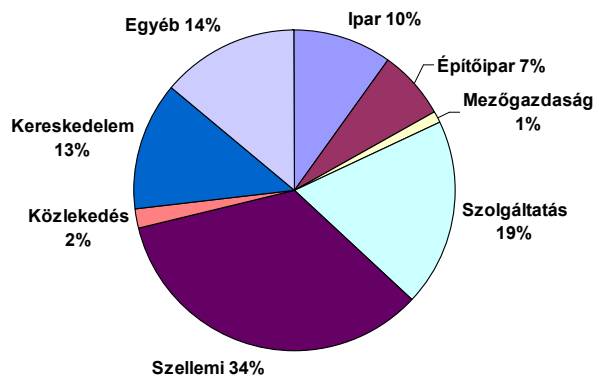
Az eljáró és Pomázon dolgozók aránya

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

A foglalkoztatottságra vonatkozó mutatókat 1999-ben az iskolás és óvodás gyermekek családjai körében végezték, amely a lehető legvalósabb képet mutatja a gazdaságilag aktív rétegről. Ezek az adatok valamelyest eltérhetnek a teljes körű felmérés tényeitől, de a változás nagyságrendjét igen jól szemléltetik. A település aktív korú lakosságának már több mint fele helyben dolgozik. A foglalkoztatottság szektor-megoszlása azt jelzi, hogy az ipari, mezőgazdasági (termelő) ágazatok dominanciája lecsökkent, ugyanakkor a szellemi munkát végzők és a kereskedelemben és szolgáltatásban tevékenykedők aránya jelentősen megnőtt.

A foglalkoztatottság megoszlása az iskoláskorú gyermekkel rendelkezők körében 1999-ben

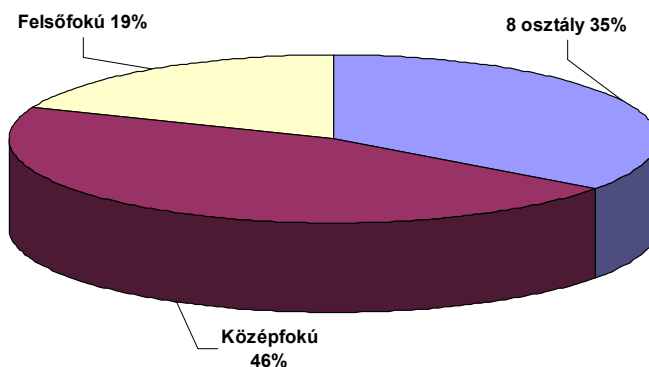

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

Végzettségi mutatók

A lakosság iskolai végzettsége egy település humán erőforrásainak egyik legfontosabb mérőszáma. A KSH 1990. évi népszámlálási adatain kívül más nem állt rendelkezésre (amelyek önmagukkal is jelentős ellentmondást mutattak), ezért 200-ban önkéntes adatszolgáltatáson alapuló statisztikai adatgyűjtést végeztek a végzettség, munkahely és vásárlási szokások tekintetében. 275 feldolgozott kérdőív adatait használták fel. A begyűjtött adatok értelmében, az átlagnál jobbak a végzettség mutatók, sok magasan képzett (közép és felsővezető, kutató, tanár, művész, stb.) ember él nálunk. A képzettségi változást nagyrészt az utóbbi évtizedben betelepült értelmiségi réteg hozta.

Pomáz felnőtt lakosainak végzettség szerinti megoszlása 1999-ben

Forrás: önkormányzati adatszolgáltatás, települési intézkedési terv KSH adatai alapján számítva

Egyházak

Településünkön három jelentős vallás hívei élnek és rendelkeznek saját templommal. A katolikus, a református és a görögkeleti szerb egyház. Emellett az evangélikus és a zsidó felekezetnek vannak a település múltjából eredően hagyományai. A helyi egyházak működésére vonatkozó aktuális, friss információkat külön is várjuk a koncepció véglegesített változatának megfogalmazásához.

Evangélikus

A budai oldalon élő evangélikusok gyülekezetekké szerveződése a 19. század közepétől a Budai várból indult el. Másfél évszázad alatt 14 anyaegyházközség alakult, amely közül Szentendre és környéke az egyik legfiatalabb. A Dunakanyar ölelésében több mint 1200 evangélikus él. A Szentendrei (és dunakanyari) evangélikus közösség 1941-ben szerveződött egyházközséggé, templomuk, így rendszeres istentiszteleti helyük Szentendre belvárosában található. Szentendre szórványához tartozó 13 település közül a lutheri reformáció örökösei legnagyobb számban Pomázon találhatóak. A 2001-es népszámlálási adatok szerint az itt élő evangélikusok száma 163. A pomázi evangélikus közösség saját templommal nem rendelkezik, istentiszteleteiket minden hónap 1. és 2. vasárnapján 8.30-kor a református gyülekezeti teremben (Pomáz, Hősök tere 1.) tartják. A felekezet lelkipásztora 2007 ősze óta Horváth-Hegyi Olivér. További információ a gyülekezet életéről a www.szentendre.lutheran.hu weboldalon található.

Görög katolikus

A település történetében megemlítendő felekezet.

Református

A református templomot 1814-28 között építették. Ellátja Csobánka és Budakalász református híveinek lelkigondozását. Budakalász önálló parókiát létesített, így Csobánka és Pomáz református híveinek lelki gondozását látja el.

1999, férje halála óta teljesített református lelkészi szolgálatot Pap Lászlóné, a lelkész asszony nyugdíjba vonulása (2006) óta Nyilas Zoltán a település lelkipásztora. A legutóbbi népszámláláskor Pomázon több mint kétezren vallották magukat reformátusnak, nagyszámú a gyülekezetet rendszeresen látogatók száma is. A közösség munkáját a Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány segíti. A református gyülekezetben az ifjúsági és felnőtt istentiszteleteken kívül hetente van Biblia-óra, ifjúsági csoport, asszony és fiatalasszony kör. Eredményesen működik a felnőtt (Psalmus) és ifjúsági kórus. Népszerű a gyermekek (óvodástól 14 éves korig) részére szervezett vasárnapi iskola, amelynek keretében énekelnek, táncolnak, különböző foglalkozásokat tartanak. Gyakori az idősek meglátogatása, rendszeresen szerveznek bibliaórát és szeretetvendégséget Dolinán és Kiskovácsiban. Minden évben megrendezik a karácsonyi ünnepséget színvonalas műsorral. A református egyház keretein belül jelentősek a felnőttek és fiatalok részére szervezett külföldi cserekapcsolatok (Erdély, Kárpátalja, Hollandia), a belföldi kirándulások, táborozások, a gyermeküdültetés (Szabolcsban, a Zemplénben és a Dunántúlon), a testkultúra terén a labdarúgás (Észak-Pesti Egyházmegye Labdarúgó Torna 6 éven keresztül első helyezés).

Római katolikus

Létszámát tekintve a legnagyobb vallási felekezet a városban. A településen végzett kulturális és szociális tevékenysége egyaránt tiszteletre méltó. E tevékenységek ellátásához két intézmény áll az egyház rendelkezésére az önkormányzati és külföldi segítséggel épült Karitasz-ház, ahol évente 3-4 alkalommal igényes kulturális előadásokat tartanak magas vendéglétszám előtt. A katolikus egyház több fontos társadalmi szervezetet, tevékenységcsoportot működtet, működésüket az ökumenikusság jellemzi: többek között nagycsaládosok klubja, a cserkészek, idősek és baba-mama klub. A katolikus templom 1768-ban épült. Az évek során többször átépítették, bővítették.

Szerb ortodox

A szerbség a XVII. században került a török miatt elnéptelenedett Pomáz faluba. Vallásuk az eredeti lakhelyükön uralkodó bizánci keresztény, az ortodox vallás volt, és jelenleg is az. A vallás meghatározó volt nyelvük, szokásaik, összetartozásuk, identitásuk hosszú időn keresztül megmaradásában. Egészen 1950-es évek végéig saját iskolájuk volt, sőt 1954-ig kollégium is volt a nem itt lakó szerb-horvát gyerekek általános és középiskolai oktatásának elősegítésére. A szerb templom 1719-22 között épült.

Zsidó

A település története során jelen lévő egyházi felekezet. Létszámuk, kulturális jelentőségük mára elenyésző.

Nemzetiségek

A pomázi kisebbségeket a város anyagi támogatásban részesíti, velük együttműködési megállapodások keretében együtt tevékenykedik a nemzetiségi hagyományok továbbéléséért, a kisebbségi lét gyakorlását segítő feltételek megteremtéséért. A helyi nemzetiségek éltek a kisebbségi törvényben biztosított lehetőségeikkel és megválasztották kisebbségi önkormányzataikat. A nemzetiségek

fontosságának szimbóluma Pomáz város címerében megjelenő ötágú fa, mely a település öt nemzetiségét jelképezi.

Cigány

A pomázi cigány kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Cigány Kisebbségi Önkormányzat, amely 1994 óta működik, közel 2000 pomázi cigány képviselőt látja el. Elnöke 2002 óta Varga Mária.

Német

A pomázi német kisebbség 1991-ben szerveződött egyesületi formába, melynek legfőbb feladata a helyi sváb hagyományok, szokások, nyelvhasználat újraélesztése volt. (Ld. Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület) Az egyesület megalakításáig a német származású emberek németiségüket elsősorban a kitelepített családtagjaikkal, rokonaikkal, barátaikkal való kapcsolattartásban élhették meg. A német nyelv elsajátítására irányuló törekvések már az ezt megelőző években is voltak (többek között az iskolai, óvodai csoportok). A kisebbségi törvény 1993-ban a német nemzetiségi oktatás előfeltételeként előírta a nevelésben, oktatásban részt vevő óvónők és tanítók számára a nemzetiségi német szakirányú képzést. A pedagógusképzéshez szükséges anyagi feltételeket Pomáz Város Önkormányzata és a Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat biztosította, így a német származású családok a Német Nemzetiségi Általános Iskolában, valamint a Mesedombi Óvodában élhetnek a nemzetiségi nevelés, oktatás lehetőségével.

A pomázi németeknek 1994 óta van önkormányzata, hivatalos neve Pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat. Az önkormányzat elnöke Szilávikné Katona Mária, aki 2002 óta tölti be ezt a tiszteket. A PNKÖ a helyi németiség érdekvédelmi szerve, eszmei, jogi, szervezési, koordinálási és anyagi támogatást nyújt a nemzetiségi intézmények hagyományörző tevékenységéhez, munkájához (iskola, óvoda, egyesület, múzeum), szükség esetén elősegíti a nemzetiséghez, németajkú lakossághoz tartozó családok, személyek problémájának megoldását (iskolai ajánlás, szociális rászorultság, közügyekkel kapcsolatos tájékoztatás stb.) is. A PNKÖ kezdeményezte a helyi nemzetiség történelméhez, kultúrájához, életviteléhez tartozó tárgyi és szellemi hagyatékok gyűjtését és rendszerezését. Ehhez a munkához nagy segítséget nyújtott Plank Antal és a Pomazer Heimatverein több tagja. A német önkormányzat aktív résztvevője Pomáz Város és Oberhausen-Rheinhausen testvérvárosi kapcsolatának és támogatója, elősegítője a civil közösségek kapcsolattartásának és új kapcsolat felvételének. A PNKÖ támogat minden olyan kezdeményezést, amely a helyi németiség hagyományainak, kultúrájának, nyelvének fenntartására, megőrzésére irányul, tagjai rendszeres résztvevői, szervezői a német közösség rendezvényeinek.

A 2001-es népszámlálási adatok alapján 111 fő, 2006-ban 117 fő vallotta magát német nemzetiségűnek Pomázon, ettől azonban jóval több pomázinak van kötődése a német nemzetiséggel házasság, kitelepített rokonok, iskolai élet stb. révén. A két szervezet 1996 óta saját közösségi házában működik, melyet németországi és önkormányzati segítséggel építettek az egyesület tagjainak munkájával és támogatásával (Kossuth Lajos u. 48.).

A német önkormányzat partnerkapcsolataikban a régiós egyesülettel (Észak-Magyarországi Német Önkormányzatok Szövetsége), valamint az országos önkormányzattal tartanak fent kapcsolatot, részt vesznek az LDU (Magyarországi Németek Országos Önkormányzata) rendezvényein, kapcsolatot tartanak a környező települések német kisebbségi önkormányzataival, látogatják egymás rendezvényeit. A közösségi ház épületében múzeumot tartanak fenn, amely nemzetiségi viseleteket őriz. Szerepet vállalnak a kisebbség múltjához kapcsolódó műemlékek (pl. Sváb kereszt) állagának megőrzésében, kiadványt is szerkesztenek (pl. a pomázi németek történelmének dokumentumait feldolgozó *...mi mégis tovább élünk!* című könyv), évente szervezett hagyományos rendezvényük a sváb batyus bál, melyet augusztus 20-án rendeznek, nem csak a kisebbség tagjai számára.

Ruszin

A pomázi kisebbségek sorában a legkisebb tagsággal rendelkező a ruszin. A ruszin kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Ruszin Kisebbségi Önkormányzat, a testület 32 tagot számlál. Tagjai Északkelet-Magyarországi és Kárpátaljai eredeti ruszinok leszármazottai, de identitásukat ma is vállalják. A testület elnöke Rieder József. Vállalt céljuk a ruszin hagyományok, népművészetük ápolása.

Szerb

A pomázi – és a pest megyei – szerb kisebbség közösségi életének szervezője a Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat, amelynek elnöke Szimics Dragan. Az önkormányzat a körülbelül 250 helyi szerb lakos érdekképviselői szerve. A kisebbségi önkormányzat hitvallása, célja a szerb nemzetiség identitásának, kultúrájának, hagyományainak és elsősorban nyelvének megőrzése és ápolása. Az önkormányzat szorosan együttműködik az általa alapított Pomázi Szerb Kisebbségért Alapítvánnyal, melynek elnöke dr. Golub Iván. Az SZKÖ tevékenységét próbálja minél jobban összehangolni a környező települések szerb önkormányzataival, amit a közösen rendezett szerb regionális táborok, folklórestek bizonyítanak. Az önkormányzat tagjai részt vállalnak az országos és Pest megyei szerb önkormányzatok működésében is. Az SZKÖ együttműködik a helyi szerb egyházközség vezetésével, és segítséget nyújt egyházi ünnepek, rendezvények szervezésében, lebonyolításában (január 13., május 6.). Az SZKÖ törekszik arra, hogy az „új” pomáziakkal is megismertesse a szerbség hagyományait, kultúráját, néptáncikincseit, valamint gasztronómiáját.

A szerb kisebbség rendszeresen bekapcsolódik a városi rendezvényekbe, pl. szeptember 23-án, a Pomázi Napok rendezvény keretében szerb sátort állít (szerb étel és ital specialitások, irodalmi művek, művészi alkotások kiállítása), az Opanke táncgyűttes 2-3 párral népviseletbe öltözött táncot mutat be. A vendégek kiszolgálását népviseletbe öltözött táncosok látják el, terveik között szerepel a Vujicsics zenekar színpadi fellépése is. Céljuk ezen a rendezvényen a szerb kisebbség ételeinek italainak kóstolóval egybekötött népszerűsítése, kultúra bemutatása szerb zenén és táncon keresztül. Lehetőség nyílik ilyenkor tánctanulásra is. Szeretnék a kultúrát ilyen módon ápolni és a szélesebb közönséggel megkedveltetni mind Pomázon, mind megyei ill. országos szinten.

Saját szervezésű rendezvényeikkel is igyekeznek a kisebbségi hagyományok, a kultúra fennmaradását szorgalmazni, kisebbségi együttléteket terveznek: Október 13-án Szerb Nap, december 19-én Szent Miklós ünnepnap, január 6-án szerb karácsony, január 13-án szerb szilveszter, május 6-án a Szent György-napi bál megtartása.

Rendezvényeinek várható pénzügyi forrásai, támogatások: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat, Pomáz Város Önkormányzat nemzetiségi-kisebbségi támogatásából és állami támogatásból, Pomáz Város Önkormányzat által biztosított sátor, étel – ital költségek finanszírozása, Pomáz Város Önkormányzat által biztosított Művelődési Ház terme, öltözők és színpad vagy szabadtéri színpad Művelődési Ház előtt, Pest megyei és Országos Szerb Kisebbségi Önkormányzat.

2008-as terveik között szerepel: szerb labdarúgó bajnokság szervezése Pomázon; Pest megyei szerb újság szerkesztése (éves kiadás); könyvtár újraindítása – irodalmi estek szervezése; magyarországi szerb írók könyveinek, műveinek bemutatása; pomázi szerb-német Múzeum újra aktiválása; Szerbiai utazási irodák részére bemutatni a lehetséges turisztikai programokat (szerb templom, temető, Nikola Tesla–Luppa ház, Teleki-Wattay kastély, pomázi nevezetességek stb.); nyári szerb néptánc-tábor szervezése, illetve közös rendezvények szervezése más nemzetiségekkel; az SZKÖ által szervezett folklófesztivál hagyománnyá válása; szerb nyelvű színházi vendégszereplések biztosítása a helyi lakosok számára, helyi és regionális néptáncgyűttesek patronálása, fellépési lehetőség biztosítása számukra. Terveik között szerepel a még összegyűjtendő, a kisebbség múltjáról és jelenéről tanúskodó dokumentumok összegyűjtése és rendszerezése.

Az SZKÖ kezdeményezésére Pomáz városa 2006-ban testvérvárosi kapcsolatot létesített a boszjinai Pále városával. A kapcsolatot a kisebbségi önkormányzat lehetőségeihez mérten próbálja

ápolni és fejleszteni. Terveik között szerepel a két város oktatási intézményei és egyesületei közötti szoros kapcsolat kiépítése. Céljuk továbbá az anyanyelvi kultúra ápolásának elősegítésére a helyi szerb közösség számára legalább egy szerb nyelvű televíziós adás biztosítása.

Szlovák

A pomázi szlovákság 2002-ben szerveződött kisebbséggé. A pomázi szlovák kisebbség közösség életének szervezője a Pomázi Szlovák Kisebbségi Önkormányzat, melynek elnöke 2005 óta Horehled Milánné. Mindössze 58 ember regisztrálta magát szlováknak 2006-ban, ettől azonban vélhetően jóval többen vannak. Saját egyesületük nincs, de tagjai a Pílisi Szlovákok Egyesületének. Hitvallásuk, céljuk a szlovák nemzetiségi identitás és kultúra megőrzése. Ennek érdekében szlovák nyelvoktatást indítottak, mely két szinten zajlik, az anyanyelv oktatása mellett a szlovák hagyományokkal, életmóddal kapcsolatos nevelést is végeznek, amely az önkormányzat által biztosított épületben zajlik.

A pílisi falvakkal közösen népdal és néptánc-összejöveteleket szerveznek, rendszeresen utaznak az anyaországba, megismerni annak tájait, történelmét, kultúráját (pl. Pozsony, Bajmóc, Vöröskő vára), kiállításokat is szerveznek. 2006 januárjától működik a Szlovák Klub, ahol a kis közösség közös teázás, beszélgetés, közös éneklés segítségével építi az egymás iránti összetartást. A jövőbeli terveik között szerepel, hogy a Pomázon élő kisebbségi önkormányzatokkal, kisebbségekkel szeretnének szorosabb kapcsolatot, közös műsorokat, fellépéseket.

2.2.2 Környezet

2.2.2.1 Épített környezet

Pomáz azon kevés települések egyike, amelynek ófaluja/óvárosa ma is őrzi a török utáni újratelepülési szerkezetét. Legfontosabb "műemlék" az évszázadokon át fejlődött, kialakult település szerkezet, jellegzetessége a völgyi egy (fő) utcás fésűs utcafronti oldalhatáros illetve zárt sorú valamint félig zárt sorú beépítés és ehhez csatlakozó mellék és haránt utak az általuk közrezárt terekkel, teresedésekkel, mint a települési alközpontok területei. A település, mint vonzó lakóterület, a bevándorlás egyik kitüntetett célpontja. A Pomázon tervezett és megvalósult lakóterület-fejlesztések jelentősek. Megnőtt a népesség, a településnek Pest megyénél is kedvezőbb demográfiai mutatókkal rendelkezik, nagyobb területet lakott be, új településrészek és utcák épülnek ki. Várhatóan további urbanizációs energiákat szabadít fel az M0 északi szakasza és a hozzá kapcsolódó északi összekötő híd megépülése, valamint az Alcsevícze terület közeljövőben várható beépítése. A megnövekedett igények kielégítésére jelenleg 2 önkormányzati bérlakás-program is fut, amely a település lakásállományának állapotjavítására tett kísérlet, emellett a Szelistye területén magánbefektető épít új lakásokat a beköltözők számára. A romterületek állapota kritikus és feltárássra váró.

Pomáz város települési központjai

Fő utca

A település történeti "Fő" utcája a mai Kossuth Lajos utca, amely település kiterjedésével három száron a Beniczky utcával csobánkai irányba, a Mártírok útjával szentendrei irányba, illetve a József Attila és Árpádfejedelem úttal Budakalász irányába meghosszabbodottnak tekinthető. A Fő utca rehabilitációs program keretein belül a forgalom csökkenéséhez, zöldfelületek, fasorok létesítéséhez, hosszú távon pedig a forgalom esetleges egyirányúsításával és az eredeti kocka burkolat visszaállításával egy vegyes lakó – bevásárló – sétáló utca jelleghez. A régi falut képviselő főutca és az új városközpontként épülő Szelistye közösségi terei és intézményei a Dera patakon illetve vízparti sétányon és zöldövezeten tervezett 3 híddal-átkötéssel egy egységes, ugyanakkor változatos városközpontot teremt, ahol

szimbolikusan a múlt tradíciói szerencsésen ötvöződnek a jelen és jövő urbánus igényeivel. A Kossuth Lajos utca meghatározó történelmi terei a Hősök tere és a Szabadságtér (piactér), illetve a Polgármesteri Hivatal előtti parkosított közterület és emlékmű. (Stratégiai Ütemterv 32. pont)

Hősök tere

A Hősök tere a református templom előtti két fő közlekedési út metsződésében alakult ki. A templom előtti téren elkülönül a templomba gyülekezés, a forgalomelosztás és az I. világháborúban elesett hősök emlékművének tere. A teret szolgáltatási funkciók övezik, melyek közül a vendéglátási funkciók nagyobb területigénnyel rendelkeznek. A beépítést zártosú jelleg, vagy zártosodási folyamat jellemzi. Több helyen megfigyelhető a "városi belső udvar" létrejötte, és az emeletréépítés-kezdeményezés.

Szabadság tér

A tér a Pilisbe vezető "fő" útra épült. A lakosság körében csak „piactér”-ként emlegetett egyik legrégebbi tér, itt állott a letelepedő szerbek első fatemploma. A tér közepén emlékkereszt áll, amely ünnepek helyszíne. A tér funkciója nem változott a századok során, ma is piacokat tartanak itt. A piacteret oldalhatárú és zártosú beépítés határolja, szintén több helyen megfigyelhető a városi "belsőudvar" és két helyen emeletes épület is megjelenik. Jelenleg kereskedelmi funkciók találhatók a teret lezáró házsorban. A jelenlegi tér rendezési terv az eredeti fotók alapján visszaállította a tér fát, illetve kiegészítette azok hangulatához illő utcabútorokkal. A szabályozási keretek az északi oldalon a kisvárosias utcakép fejlődését segítik az intézményi funkciók és emeletréépítések szabályozásával. A tér burkolatának helyreállítása részben megtörtént és folyamatban van.

Templom tér

Az Óvárosi Kulturális Központ projektnek köszönhetően bekapcsolja a város életébe a Teleki-Wattay Kastélyt, a Teleki-Wattay Művészeti Iskolát, a több mint száz éves öreg iskolát, mai nevén a Sashegyi Sándor Általános Iskola Művészeti Szakközépiskola és Szakiskolát, a római katolikus és a szerb templomot. (Stratégiai Ütemterv 15., 22. pont)

A Polgármesteri Hivatal előtti közpark

Az egyik legszebben rendezett és karbantartott parkosított terület, kifejezve az igazgatási és egészségügyi központ fontosságát. A közpark bővítésével egy korszerű igazgatási és egészségügyi központ (17mh szakorvosi rendelő) kialakítása tervezett.

HÉV állomás kereskedelmi és közlekedési alközpont

A területre részletes szabályozási terv készült, amely megfogalmazta az állomás és környezetének építészeti karakterét, amely mint Pomáz a Pilis völgye legvonzóbb lakó- és rekreációs – dinamikus megújuló – településének tömegközlekedési és idegenforgalmi kapuja fogadja az ide látogató vendégeket.

Szelistye a település új alközpontja

Itt, a település szívében lakóterület és intézmény területfejlesztés történik mintegy 25 hektáron. A cél a település arculatához illeszkedő korszerű otthon kialakításának és pihenés-szabadidő eltöltésének lehetősége.

Építészet, műemlékvédelem, szabadtéri szobrok, emléktáblák, közterek

Építészet, műemlékvédelem, Országos műemléki védelem alatt álló építmények

Görög keleti templom, gótikus 14. századi eredetű, mai alakjában barokk, 1719-1722 (Szerb utca) – Sok középkori másodlagos kőfaragvánnyal, XV. századi keresztelők, rokokó ikonosztázai, színvonalas ikonokkal. Elsőrendű műemlék. Az ikonosztáz és a püspöki trónus igen jelentős barokk alkotás. Az ún. királykapu szárnyait az angyali üdvözlés jelenete díszíti. Az oldalkapukon Gábor és Mihály arkangyal képe látható. A keretezés is rendkívül igényes munka. A templom körül régi sírkövek láthatók.

Kolostorrom, román stílusú, 12. sz. (Nagykovácsi-pusztán)

Református templom, klasszicista, 1814-1828 (Hősök tere) – A település központjában álló templom 1814 és 1828 között épült klasszicista stílusban, a klasszicizmus vidéken ritka korai példája. Belső tere eredetileg kosárv-görbe alakú, faszervezetű dongával volt fedve, akkor a kórus rész architektúrája zavartalan volt. Mára az utólagos síkmennyezet a kórusrész szép arkádsorát most mintegy "lefejezi". A templom teljes berendezése is korabeli, igen szép és megtekintésre érdemes.

Római katolikus templom, barokk, 1768 átépítve (Templom tér) – A római katolikus templom 1763-1770 között épült (késő)barokk stílusban. A templomot többször bővítették, legutóbb a XX. század elején, amikor az oldalhajók épültek. A belsőt Jeges Ernő falképei díszítik (1952). Korábban a kerítés falában reneszánsz szentségfülke volt beépítve, ami ma az Orbán-kápolnában látható.

Római kori villa maradványai (Lugi dűlő)

Szent Orbán-kápolna, reneszánsz, 1519, pasztofórium (Templom tér)

Teleki-Wattay kastély, barokk, átalakítva eklektikus stílusban, 1773 (Templom tér 3.) – A Teleki kastély, korábban a Wattay család tulajdonát képező kastély 1773-ban készült barokk stílusban. Az épület 1783-tól református istentiszteleteknek adott helyet a templom felépüléséig, később kaszinó, polgári kör, katolikus olvasókör és temetkezési egyesület is működött a falakon belül. Az I. világháború vége után jelentősen átépítették, árvaházként, majd gyermekvédelmi intézményként hasznosították. Az épülethez kétszintes, óriási lovaskocsival járható pince tartozik. A homlokzat földszete a kosárvéves pillérek nyugvó tornác. Itt alkotott gróf Teleki József, a Magyar Tudományos Akadémia első elnöke. A kastélyt 2004 és 2006 között PHARE pályázat útján teljesen felújították, annak működtetésére 2007-től a Pomázi Zenekastély Kht. alakult, 2008-ban az épületben kezdte meg működését a Magyar Kórusok Háza. A tervek szerint az értékes barokk kastélykertet is helyreállítják.

Teleki-Wattay kastélyhoz tartozó volt intéző ház, későbarokk (Templom tér 4.) – Az épület későbarokk stílusban épült, később kissé átalakították, a belső ajtók ma is szépek, eredeti állapotukban láthatóak. Az épületnél korábbi a pince.

Templomrom, középkori (Szenté-dűlő)

Vár- és templomrom, gótikus, 14-15. sz. (Klisza-domb)

Helyi védelem alatt álló építmények
Emlékművek

1956-os emlékmű (CBA körforgalom), Seres János Ferenc alkotása, 1996
I. világháborús emlékmű (Hősök tere)
II. világháborús és 56-os emlékmű (Kossuth Lajos utca)
Honalapítási emlékmű (Klisza-domb)
Luppa–Mandics mauzóleum (Klisza-domb) –
Szent család ivókút, 2001 (Szent István tér)

Keresztek, vallási jelképek

Kálvária (római katolikus temető)
Magyar kereszt (Hősök tere)
Német kereszt (Diófa utca)
Szent György napi szerb emlékkereszt (Szabadság tér)
Szent Márk-napi kereszt (Ravatalozó utca) – Búzaszentelő, május 8-i körmenet
Szlovák kereszt (Beniczky utca)
Templom téri kereszt, 1808 (Templom tér)
Zsidó temető (Ady Endre utca)

További műemlékek, műemlék jellegű épületek

Harangláb (Ady Endre utca)

Kopjafa (a Városháza parkjában)

Kúria, eklektikus (Beniczky utca 53.) – Kisnemesi kúria, ma iskolává alakítva, eklektikus, későromantikus.

Luppa-ház (Luppa Vidor utca 1.) – A XVIII. sz. második felében épült, a korai reform korban bővített, még ma is sok művészeti értékkel bíró Luppa majd Mandics ház külső díszei barokk megjelenése sajnos az államosítás utáni kivásárlást követően tudatos és átfontolt pusztításnak estek áldozatul: ennek eredményeképpen sikerült levetetni a műemlékjegyzékről. Karakteres, szép épület. Rokokó ablakrácsai jelenleg kerítéselemként és kútlefedésként funkcionálnak, valahai kosáríves, kőkeretes barokk kapujának elmentett köveit a község ház udvarából lopták szét. Az épületben megfordult Nikola Tesla a jelentős szerb feltaláló is. Ennek emlékét ma szerb és magyar nyelvű tábla őrzi az épület falában.

Marschalkó villa (Orgona u. 11/b.)

Pestis emlékmű, szerb emlékkereszt, gótizáló, 1792 (Szabadság (Piac) tér)

Radnai-villa (Pap-malomnál)

Relief (Jankovits Gyula utca 31. szám alatti ház falán)

Régi megyei címer (Beniczky utca 53. szám alatti ház falán)

Római katolikus plébánia, késő barokk, 1771 (Templom tér) –Átalakítva. Pincéjében szép későbarokk szőlőprés.

Római kori szarkofág (a Városháza parkjában, Kossuth Lajos utca)

Szerb plébánia épülete (Plébánia u. 1.) – Vujicsics Tihamér szülőháza. Előtte az 5 utca találkozása alkotta kis teret Vujicsics tének nevezték el.

Köztéri szobrok

Kapu 56-os szobor, 2006 (HÉV-állomás)

Jankovits Gyula mellszobra, 1990 (az orvosi rendelő parkjában, Kossuth Lajos utca)

Porpáczy Aladár mellszobra, 2004 (Huszár utca)

Szent Flórián szobor, 1996 (Luppa Vidor utca)

Szent-István szobor, 2002 (Szelistye)

Szent Vendel-szobor, 1921, a dombormű 2000-ben készült.

Emléktáblák

Dr. Alföldi András emléktáblája, 1995 (A Helytörténeti Gyűjtemény falán, Kossuth Lajos utca 48.)

Emléktábla az 1848–1849-es szabadságharc és forradalom emlékére, 1993 (a Városháza falán, Kossuth Lajos utca 23.)

Magyar-német nyelvű emléktábla a pomázi német anyanyelvű polgárok kitelepítésének emlékére, A kitelepítés 50. évfordulója alkalmából állíttatta a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület Községi házának falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 48.)

Szerb-magyar nyelvű emléktábla az egykori Luppa-ház falán, mely tájékoztat arról, hogy 1881/82-ben és 1892-ben e házban járt a család rokona, Nikola Tesla az indukciós motor és rádió világhírű szerb feltalálója, 1994 (Luppa Vidor utca 1.)

Szabó Sándor labdarúgó emlékére, 1998

Vitéz Dr. Tiszolczy Lajos emléktáblája az orvosi rendelő falán, 1996 (Kossuth Lajos utca 21.)

Vujicsics Tihamér szülőházát jelölő tábla, 1977 (Plébánia utca 2.)

Tervezett szabadtéri szobrok, emléktáblák

Árpád-szobor – Árpád vezér halálának millecentenáriuma alkalmából Pomáz Város Önkormányzata 2007. szeptemberében nyilvános pályázatot hirdetett szobrászok, képzőművészek és építészek jelentkezését várva Árpád vezér szobrának és annak közvetlen környezetére vonatkozó képzőművészeti alkotás, emlékhely, „zarándokhely” megtervezésére, kialakítására. Az avatásra Árpád vezér halálának 1101. évfordulója alkalmából rendezendő megemlékező ünnepség alkalmából 2008. július 5-én kerül majd sor.

A részletes pályázati kiírás az Árpád-szobor bizottság honlapján olvasható: www.arpadszobor.pomaz.hu. A pályázat beadásának határideje 2008. január 5., az elbírálásé 2008. január 31., az emlékhely elkészítésének határideje pedig 2008. július 31. A szóba került helyszínek közül a bizottság a Majdán-fennsík városba nyúló magaslatára (012/20 hrsz), a Messelia város feletti tetejére (0189/2 hrsz), illetve a Kliszán a Honalapítás emlékmű és Luppa mauzóleum közötti területre (298 hrsz) várta a pályázatokat. A pályázatok elbírálása folyamatban van.

Kommunizmus áldozatainak emléktáblája – Tervezett emléktábla. Avatás 2009. február 25. (Stratégiai Ütemterv 10. pont)

Romkert a Kliszán – Kulturális és történelmi feladata a városnak a Klisza domb alatt fekvő királynői vár feltárása. Az ásások megkezdése a közeli és távoli jövőben a város idegenforgalmi vonzerejét hivatott szolgálni. A várható felfedezések nyomán indokolt a munkálatok mielőbbi lehetőségének feltérképezése.

Stilizált kapu, „Pomáz, a Pilis kapuja” — A városba érkező úton stilizált kapu tervezésére és építésére pályázat kiírása 2008-ban. Avatás 2008. szeptember 23-án, Pomáz Város Napján (vagy 2009. augusztus 20-án). Cél: városmarketing, PR, a város (ill. a Pilis hegység) jelképévé válás.

Wass Albert szobra – Az emlékévé kapcsán (2008) az erdélyi magyar költő tiszteletére Pomáz Város Önkormányzata szobrot kíván avatni.

Tervezett főutca-program, temető-rehabilitáció

Főutca-program AT-1 akcióterület

A főutca rehabilitációja a Kossuth Lajos utcai és a piactéri (Szabadság tér) házak homlokzatának felújítása az elkészült tervek alapján. A cél a főutca reprezentatív jellegnek, valamint – a piaci hagyományoknak és az őstermelők kérésének megfelelően – a piactér régi hangulatának és arculatának visszaállítása. Megvalósítás 2010-ig.

Temető-rehabilitáció AT-4 akcióterület

A temetők rehabilitációja, rendezettebbé tétele 2007-ben megkezdődött a katolikus, a református és az ortodox, szerb temetők bejáratánál új kovácsoltvas temetőkapuk elhelyezésével. A forrás az egyházaknak nyújtott önkormányzati támogatás kerete. 2008 és 2010 között folytatódik a temetők területének növelésével, a felekezetek tulajdonában álló temetők mellett köztemető kialakításával.

2.2.2.2 Természeti környezet

Pomáz a Dunakanyar hegyei között, a hegyek és a síkság találkozásánál 49 km² területen fekszik gazdag történelmi és természeti környezetben, egy hegyek közé benyúló völgyben települt meg a Pilisi és a Visegrádi hegység között, a Dera patak völgyében. Településünkön metszi egymást az 1111-es és 1112-es számú országos főútvonal. Annak ellenére, hogy földrajzilag a Dunakanyar kistérséghez sorolják, 900 éves írásos történelme során mindig a pilisi kistérség központjának számított, a „Pilis kapuja”.

Pomáz természeti környezete sokkal nagyobb területet foglal magába, mint a közigazgatási határ, mely nem mindig esik egybe a természetföldrajzi határokkal. Így Pomáz természeti környezetének tekinthető a Nagy- és Kis-Kevély–Csúcs-hegy–Oszoly-csúcs mészkőgerince helyenként magas sziklaszirtekkal, illetve a Nagy- és Kis-Csikóvár–Mesélő-hegy–Kő-hegy miocén kori andezitvulkánjai egyaránt. A terület legmagasabb pontja a Nagy-Csikóvár 556 méterrel. A Kő-hegy andezitvulkánja peremén a badacsonyi bazalt Nagyorgonához hasonlóan kipreparálódott andezittufa

oszlopok láthatók, a hegy tetején, a valamikori kráterben pedig időszakos tavak. A Nagy-Csikóvár oldalában szintén található két sekély vizű, időszakos tó, mely a kéregmozgások eredménye. A pomázi Mesélő-hegyen miocén korú lajta mészkő is található. A hegylábi felszíneken a vulkánosságot megelőző időkből homokos-agyagos üledékek kerülnek a felszínre, melyen dunai teraszok maradványai, lösztakaróval borított foltok találhatóak, illetve nagy mennyiségű kőzettörmelék. A pomázi Majdán-fennsík anyaga édesvízi mészkő, félig nyílt karsztfennsík több barlanggal. A fennsík lábánál, a Dera-patak völgyében számos forrás fakad, ezeket azonban a település benőtte.

Szentendre határában, az izbégi domb tetején, néhány hektáron szolonycsák típusú szikes folt színesíti a tájat. A Dunáig futó sík nagyobb része valamikori öntésterület, honfoglalásunkkor a Duna még a hegyek lábánál kanyargott, később a hegylábától mintegy 4 kilométerre új, mélyebb medret vágott magának. A valamikori meder részben feltöltődött, a pomázi állandó vizű Kis-tó és a Tófenék nevű láprét jelzi nyomát. A Duna melletti sávban néhány kilométer széles meszes-homokos terület húzódik. A terület geológiai határán folyik a Dera-patak, mely a Pilis lábánál található karsztforrások miatt kiegyenlített vízjárású. A Kevélyek és a Majdán-fennsík között ered a Barát-patak, mely több kilométeren át széles, lápos völgyfenéken folyik (Dolina), majd Budakalász határában egy szoroson át jut a síkra. A Derán túli terület déli hegyoldalain Lánszky Imre biológus-kutató Etelburg, illetve Ósbudavár közel ezer évig fennálló nyomaira bukkant, a hely feltárása nemzeti érdekünk.

Levegő szennyezettség:

A város levegőminőségi állapotát alapvetően a Duna Ipoly Nemzeti Park, Visegrádi- és a Pilis-hegység jelentős kiterjedésű erdőterületei, a város saját szennyezőanyag kibocsátása, Budapest közelsége és csekély mértékben a környező települések befolyásolják.

Pomáz saját szennyezőanyag kibocsátásának levegőminőségét az ipari- közlekedési eredetű légszennyezés, a lakossági tüzelőberendezésekből, valamint az általános háttérterhelésből származó terhelések határozzák meg. Ezek pont-, diffúz-, és vonalforrásként terhelik a levegőt.

A szennyezőanyagok koncentrációja jelentős térbeli és időbeli változatosságot mutat. A téli fűtési időszakban a tüzelésből származó anyagok koncentrációja emelkedik, a nyári időszakban a szálló és ülepedő por mennyisége nagyobb. A téli félévben romlik a levegőminősége és a város levegője enyhén szennyezetté válik.

A RIV adatok alapján, Pomáz város levegője, a környező városokhoz képest, azokkal közel azonos. Az 1990-es évek elején magasabb volt a levegő szennyezettsége, a 2000-ben mért adatok javulást mutatnak, a csökkenő ipari tevékenység és a gépkocsiállomány minőségének javulása javított a levegőminőségen. Ajánlott lenne a méréseket megismételni, mivel a gépkocsi állomány az utóbbi öt évben drasztikusan megnövekedett.

A levegőt szennyező források közül első helyen a közlekedés áll, és kisebb mértékű az ipari eredetű szennyezés. A városból és a térségből jelentős a Budapestre ingázók száma. A Budapest felé irányuló forgalom munkanapokon mára kiegyenlítetté vált, állandósult. Hétfvégén és munkaszüneti napokon pedig a fővárosiak kedvelt üdülő és kirándulóhelyeik felé utazva használják a város útjait.

A közlekedési emisszió alakulása napon belül változik, a forgalmi csúcsokkal együtt jelentősen emelkedhet, az éjszakai órákban minimálisra csökken. A szennyezés térbeli eloszlása is jelentős, a főútvonalak mentén, különösen a csomópontoknál emelkedik magasra. Csúcsforgalom idején, kedvezőtlen meteorológiai viszonyok között a levegőminőségi határértéket meghaladó mértékű szennyezettség is kialakulhat.

Az elkerülő, vagy tehermentesítő út megvalósulásakor, a szennyeződés több helyen fog eloszlani, de az uralkodó szélirány a külső területekről is a város felé szállítja a szennyezőanyagokat.

A város levegőjét a közlekedés mellett az energiatermelés illetve az ipar területen található üzemek terhelik. Az újabb ipari parkok, és vállalászási övezetek kialakulásával hatásuk növekedhet, a területre települő iparág és technológia függvényében.

A lakosság egyéb légszennyező tevékenysége az őszi idényben a kertvárosias övezetben a kerti lomb égetése. Erre megoldás lehetne a zöldhulladék szelektív gyűjtése és komposztálása.

Az utóbbi időben számottevő légszennyezési problémává vált a levegő pollentartalma. Három periódusban jelenik meg: kora tavasszal a fák, nyáron a fűvek, nyár végén – ősszel a gyomnövények. A legerősebb allergén a parlagfű. Szentendre nem tartozik a nagyon fertőzött területek közé, elsősorban az elhanyagolt útmentéken, töltéseken, az ipartelepen van nagyobb összefüggő gyomos terület, a területeken megfelelő művelés, kezelés, rendszeres kaszálás szükséges.

A város levegőminőségéhez kedvezően járul hozzá a hegyekből érkező levegő. A légáramlási folyosókat a patakokat kísérő zöldfolyosók alkotják, ezért ezek légcseréje és klímajavítás szempontjából szükségesek, azokat meg kell őrizni. A völgyrendszereket meg kell óvni a beépítéstől, településen belül zöld összekötő sávokat kell kialakítani, melyek segítik a levegő bejutását a belvárosi zónáig.

A levegőt érő szennyezések egy része szemmel látható, a szaghatás érezhető. A levegő egyben az a közeg, melyben a szennyezések a leggyorsabban hígulnak, így pillanatnyi állapotuk hamar megváltozhat. A levegőtisztaság-védelem feladata a kibocsátó források mindenkori emissziójának csökkentése, mérséklése, a légszennyező problémák megoldása.

A levegőtisztaságának védelme nem csak a tartózkodási helyünkön meglévő levegőre, hanem a magasabb légköri rétegre és a klímavédelemre is kiterjed.

Vizek és környezeti állapotuk

A vizek védelme kiterjed a felszíni és a felszín alatti vizekre. A szennyezések a víz minőségét jelentősen megváltoztatják, tisztításuk költséges. A Duna a térség felszíni és felszín alatti vizeinek befogadója, azokra közvetlen és közvetett hatást gyakorol jelentős vízszint ingadozásával.

Felszíni vizek

A Pilis-hegység területén eredő patakok mély eróziós, nagyeresű völgyeket hoztak létre. A patakok vízhozama kicsi 1-2m³/s, esetenként el is apadhatnak. Árhullámok nagyobb vízhozamok csak tartós, vagy hirtelen lezúduló nagy mennyiségű csapadék alkalmával, tavaszi gyors hóolvadáskor lehetségesek. Ezek az árhullámok 1-2 nap alatt levonulnak, nagy mennyiségű hordalékot szállítva. Veszélyhelyzet akkor alakul ki, ha a Dunán és a patakokon egyszerre jelentkezik árhullám. Mind a Dera-patak, mind pedig a Klisza-domb alatti térségben megjelenő kiszáradt patak-völgyben több ízben voltak áradások.

A Dera-patak a város lakott területeinek déli határát képezi. Jelentős terhelés éri mire városunkba ér. Belvizes területek a magasabb talajvízszint, illetve jelentősebb csapadék mennyiség, vagy hóolvadás miatt alakulnak ki a mélyebb fekvésű területeken, egykori ártereken, lápos, mocsaras területeken. A Duna vízjárása kb. 2-3 km távolságig érzékelhető a domborzati és talajviszonyoktól függően. Csapadékvíz elvezetés a város nagy részén egyesített rendszerű hálózatban folyik, így a csapadékvízzel tisztítatlanul juthat a Dunába szennyvíz, záporok esetén pedig visszafolyás történhet az utcai csapadéknyelőkből.

Felszín alatti vizek

A Budai-hegység déli lábánál fakadó hőforrások karszt-hidrodinamikai rendszerének északi része a város alatt 1300-1800 m mélyen megtalálható. Szentendréhez legközelebb ez a víz Római fürdőn, Csillaghegyen és Békásmegyeren lép a felszínre. A városban ezt a vízadó réteget vastag vízzáró képződmények fedik, ezért csak mélyfúrású kúttal lehet feltárni. Rész és hasadékvizek az egész településen megtalálhatóak.

A felszín alatti vizek források formájában kerülhetnek természetesen a felszínre, a város területén néhány kisebb-nagyobb forrás található.

Ivóvízbázis

A Duna korábbi hordaléka jó víztartó, vízsűrítő képességű üledék. Veszélyezteteti a parti szűrősű vizeket a beépítés, mert a beszivárgást módosítja, illetve szennyezések kerülnek a burkolt felszínről a talajvízbe. További veszélyforrások a vízkiemelés, a vízfolyások szabályozása-kiépítése, a hulladékok talajszennyezése és a közművekből elszivárgó vizek.

Talaj

Pomáz területén uralkodó talajtípus a homokos iszapos öntésen kialakult öntés-réti talaj, a hegylábi területeken a csernozjom-barna erdőtalaj. A defláció jelentősen terheli a környezetet, a terület talajai a környezet és emberi tevékenységével szemben érzékeny talajoknak minősülnek.

Jelentősebb talajszennyezés volt a régi szemételep területen. Potenciális talajszennyező a KÉKI II lezárt hulladéklerakó, illetve minden illegális hulladéklerakó hely.

2.2.3 Közzolgáltatások

2.2.3.1 Oktatás

Közoktatási intézmények

A közoktatási intézmények általános közművelődési feladatai: a mentális egészség és a fizikai erőnlét fejlesztése; a sport és a kultúra kapcsolatának gondozása; a lokálpatriotizmus erősítése, tanulók, nevelők és szülők közéleti szerepléseinek elősegítése; a szülők, nevelők pedagógiai együttműködésének közös kulturális tevékenységének erősítése; diák és gyermeknapi programok szervezése, vagy azokon való részvétel, biztosítása; a települési ünnepeken, nagyrendezvényeken, egyéb kiemelkedő kulturális rendezvényeken, tanulók és pedagógusok részvételének biztosítása; különböző közösségek összefogásainak segítése; gyermek és ifjúsági előadásokra megfelelő tájékoztatást és szervezést biztosítani; népszerűsíteni a művészeti nevelést és a hagyományőrzést szolgáló rendezvényeket; a pedagógusok szabad kapacitását a kulturális és a közéleti tevékenység szolgálatába állítani; a kulturális koncepcióban megfogalmazottak önálló kezdeményezésekkel való támogatása az oktatás területén meglévő eszközökkel; az együttműködés keresése az oktatási intézmények és a közművelődési intézmények között; segíteni, hogy az élő hagyomány, tánc, zene, ének, közelebb kerüljön a gyerekekhez, biztosítani ezáltal a folytonosságot, az áthagyományozódást. A város oktatási intézményei tőlük telhető erőforrásaik tükrében elismerésre méltó módon próbálják megvalósítani működési gyakorlatukban a nevelés – oktatás – közművelődés hármast, egymásra segítően ható egységét.

Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda

2003-ban vette fel a fenti neveket az 1900-as években épült 2-es és 3-as számú óvoda. Hét csoportjukban több mint 190 gyermeket nevelnek a Tevékenységközpontú óvodai nevelési programjukkal. Nevelési munkájukban a kommunikáció, együttműködés (kooperáció), környezetismeret, természetvédelem, differenciált képességfejlesztés, hagyományok és értékek ápolása, megőrzése a hangsúlyos. Az óvodáskorú gyermekek fejlődését a tevékenységeken keresztül, tapasztalás alapú neveléssel segíti az óvoda felnőtt közössége. Az egyenetlen fejlődésű gyermekek gondozását,

individuális nevelését beszéd, mozgás és kognitív funkciók terén logopédus, gyógypedagógus fejlesztő team végzi. Nevelő munkájukat a szülők, a meseovik alapítványai és pályázatok által elnyert anyagi javak segítik, támogatják. A meseovikban német és szerb nemzetiségi nevelés is folyik, melynek feladata a nyelv megismertetése, a hagyományok és szokások megismerése, ápolása, életben tartása, a nemzetiségi gyermekek identitástudatának elmélyítése. Évente 1-2 alkalommal vesznek részt a nemzetközi testvérkapcsolatok ápolásában a Pomázt Támogató Kulturális Egyesület (Kultur- und Förderverein Pomaz) segítségével Oberhausen-Rheinhausen testvérvárossal együttműködve. A meglévő német kapcsolatok ápolása, fejlesztése, esetleges bővítése is terveik között szerepel családok bevonásával, illetve a német nemzetiségi iskolával együttműködve. 2007-ben, Magyarországon elsőként szerveztek a szerbiai Palicson gyermektábort, melyet Pomáz–Palics váltott helyszínnel évente szeretnének szervezni. Ismétlődő rendezvényeik közül kiemelkedő a nyaranta megszervezett Nemzetiségi Művészeti Hét, a Meseovik Napja, az idősek napközijével a havi rendszerességű kapcsolattartás (műsoros előadások), valamint a 2x5 hetes nyári ovis tábor, ahol a nyáron is óvodába járó gyermekeknek élménydús, aktív óvodai életet szerveznek. Hagyományos rendezvényeik: Mikulás, Dedán Mraz, Karácsony, Szripszki, Farsang, Húsvét, Gyurgyevdan, Anyák napja, Évzáró, Ballagás. Jeles Napok: Vizes Élőhelyek Világnapja, Víz Világnapja, Állatok Világnapja, Föld Napja, Madarak Fák Napja.

Hétszínvirág és Napsugár Óvoda

A Hétszínvirág Óvoda csoportjai: Lila, Égszínkék, Zöld, Citromsárga, Narancssárga, Kék, Piros, Katica, Csiga. A Napsugár Óvoda Csoportjai: Nyuszi, Cica, Pillangó. A két óvoda az 1999-ben elfogadott, majd 2004-ben kisebb módosítások után újra elfogadott epochális rendszerű program szerint működik. Az intézmény 12 csoportban 360 gyermeket fogad be. Nevelési programjuk alappillérei: az egészséges életre nevelés, az érzelmi nevelés, a szocializáció biztosítása, az értelmi nevelés, illetve az egyéni képességfejlesztés. Az intézmény nagy hangsúlyt fektet a szeretetteljes, a gyermekek érdekeit szem előtt tartó óvodai nevelésre. A prioritások között szerepel még a szívesen kommunikáló, a környezetben jól eligazodó, jó kapcsolatteremtő képességekkel rendelkező gyermekek nevelése, valamint a természetszeretet kialakítása a kicsikben. Ezek mellett hangsúlyos szándék a tehetséggondozás, a hátrányos helyzet kompenzálása, valamint a gyermekvédelem. A közeli és távoli jövőben mindezeket a célokat szeretnék még hatékonyabbá tenni, az erőforrásaikat bővíteni a megfogalmazott feladatok területein. Az intézmény vezetője Dr. Harnosné Tóth Györgyi.

Magánóvodák

A Mesekuckó magánóvoda 8 gyermek befogadására alkalmas, a Mackó Kuckó magánóvoda pedig 5 csoportban lát el óvodai feladatokat.

Tervezett önkormányzati óvoda

A betelepülések, az igények növekedésével, valamint a fenti 4 tagóvoda terhelésének csökkentésével szükségessé vált az óvodai férőhelyek bővítése a településen. Az Alcsevicze terület beépítésével egyidejűleg egy 6+2 csoport befogadására alkalmas óvoda építését vette tervbe a városi önkormányzat.

Mátyás Király Általános Iskola

Az intézmény 1981 óta működik, eleinte 1-es Számú Általános Iskola néven, 1998-ban vette fel Mátyás király nevét. Az iskola igazgatója Átsné Papp Mária. Az iskolában emelt szintű angoloktatás zajlik, emellett kiemelkedik a variációs matematikatanítás a számítástechnika segítségével, a környezet-

kultúra tantárgy oktatása a művészetekkel komplexen, valamint az erdei iskolai programok. Az intézmény hitvallása, célja a nevelés és az általános ismeretek elsajátíttatása mellett leginkább a gyermekek környezettudatos magatartásra, életre nevelése. Eredményeik elismeréseként 2005-ben az ENSZ „Fenntarthatóságra oktatás 2005-2015” programja keretében az Oktatási és Kulturális Minisztérium és a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium által közösen létrehozott „Ökoiskola” kitüntető cím tulajdonosává vált. A környezeti nevelést erősítve papírtgyűjtést szerveznek évente kétszer, a nemzetközi gyalogló naphoz kapcsolódva Mátyás túrán vesznek részt, a mindennapokban szelektíven gyűjtik a hulladékot, a madarak és a fák napján fát ültetnek. Megemlékeznek és versenyeket rendeznek a következő kiemelt napokon: a vizes élőhelyek világnapja, nemzetközi energiatakarékossági világnap, a víz világnapja, az egészség világnapja, a Föld napja, a madarak és a fák napja, dohányzásellenes nap, európai autómentes nap, az állatok világnapja. A környezeti nevelés mellett az iskola másik fő profilja a hagyományok ápolása pl. Mátyás napi ünnepség, reneszánsz udvari program, benne Kinizsi-vetélkedő, Mátyás-futás, iskolatörténeti vetélkedő, Mátyás gála, András napi vásár. Az intézmény munkáját a Pomázi Nebulókért Alapítvány támogatja.

Sashegyi Sándor Általános Iskola

1901 szeptemberében nyitotta meg kapuját az első állami elemi népiskola a településen, melynek a Sashegyi Iskola a jogutóda. Az intézmény 1991-ben vette fel az autodidakta pomázi régész, Sashegyi Sándor nevét. 2006 szeptemberétől a kibővített és teljesen felújított épületben már középiskolai képzés is folyik. Az iskola kiemelt programja a számítástechnika tantárgy oktatása, mely már alsó tagozaton megkezdődik. Céljuk az informatikai ismeretek segítségével olyan állampolgárok nevelése, akik képesek eligazodni az információk sokaságában, kezelni is tudják azokat, valamint megtanulják a döntési technikákat. Az angol nyelv emelt óraszámában történő tanításával kívánják elérni, hogy a magyarságukra büszke tanulók az Európai Unió országaiban otthonosan mozogjanak, illetve a világ bármely táján élő kortársaikkal kapcsolatot teremthessenek. Az enyhe fokban értelmileg sérült tanulók tagozatának befogadásával példát mutatnak a tolerancia és a másság elfogadásában. A gyógypedagógusok, logopédusok, gyógytestnevelő szakértelmét az intézmény a normál tagozaton tanulók egyéni fejlesztése során is hasznosítják. A tanulók úszásoktatáson, illetve gyógyúszás foglalkozáson vehetnek részt.

Hagyományos iskolai programjaik közé tartozik a decemberi Jótékonyági gála, melyen az osztályok különféle műsorszámokkal lépnek fel; a júniusi Sashegyi Napok, amikor a sport és a művészetek területén próbálhatják ki képességeiket, ügyességüket, kreativitásukat a diákok; az őszi és a tavaszi túrák; a tanév végi múzeumi nap, valamint az iskolai élet bármely területén kiemelkedő eredményt elért tanulók számára szervezett jutalomkirándulás. Évente több alkalommal kézműves játszóházba várják az érdeklődő tanulókat. Az iskola minden évben hagyományosan megszervezi a területi-megyei népdaléneklési és a Szép magyar beszéd versenyt. A tanórán kívüli foglalkozások keretében többféle sportkörbe, illetve művészeti szakkörbe járhatnak a diákok. A speciális tagozaton tanító pedagógusok a művészetterápia alkalmazásával is eredményes nevelőmunkát végeznek.

Német Nemzetiségi Általános Iskola

Az intézmény 2006. szeptember elseje óta a kompetencia-lapú oktatás bevezetésével vált kezdeményezővé az oktatás területén. Az intézmény vezetője Muzamelné Jandó Judit. Pedagógiai programja szerint az intézmény fő profilja a nemzetiségi német nyelvoktatás, negyedik osztálytól második idegen nyelv oktatása, a matematika tehetséggondozás, és a nemzetiségi hagyományok, kultúra ápolása, valamint a kompetencia alapú oktatás bevezetése. Az iskolába a különböző tantárgyakba beépített néptánc és nemzetiségi honismeret oktatás folyik. Az iskola tanulói nagy számmal vesznek részt a Magyarországi Németek Országos Önkormányzata által szervezett korosztályonként kiírt német nyelvű ének-, vers és prózamondó versenyen, ahol rendszeresen előkelő

helyen végeznek a regionális szintű megmérettetéseken, többen az országos döntőbe is eljutnak, néhány tanuló ott is eredményesen szerepel (2006-ban két, 2007-ben egy tanuló végzett az első helyen). Az iskola részt vesz a település nemzetiségi hagyományainak megőrzésében, pl. kitelepítési megemlékezés, önálló hagyományőrző programjaik a betakarítási ünnep (Erntedankfest), és a Márton-napi lampionos felvonulás, amin a nemzetiségi óvodások, szülők és érdeklődők is részt vehetnek. 2004 óta a német nyelvben és/vagy a hagyományápolás terén kimagasló eredményeket elért tanulókat a Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat elismerésben, könyvjutalomban részesíti.

Sashegyi Sándor Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola

Az intézmény a Sashegyi Sándor Általános Iskola infrastrukturális és humán-erőforrás bázisára épülve, a 2006/2007-es tanévben kezdte meg működését. A középiskolai képzésben céljuk, hogy tanulóik magas szintű informatikai, digitális technológiai ismereteket, használható nyelvtudást és piacképes szakmát szerezzenek. A tanulók többféle képzési forma közül választhatnak. Bekapcsolódhatnak a szakképzésbe akkor is, ha eredményesen elvégezték a tizedik osztályt. A sikeres érettségi vizsgával rendelkezők is elsajátíthatják az iskolában tanított szakmák bármelyikét.

A szakközépiskolai képzés nyelvi előkészítő évfolyammal indul angol és német nyelvből, ahol a heti 12 nyelvóra mellett intenzív informatikaoktatás is folyik, ezt követi a négy évfolyamos általános tantervű képzés, mely a 11. évfolyamtól kiegészül a szakmai ismeretek megalapozásával a kerettantervekre épülő helyi tanterv alapján informatika, művészet, közművelődés, kommunikáció szakmacsoportban oktatott tárgyakkal. Művészeti szakon grafikus, multimédia-alkalmazó, -fejlesztő szakképzés megszerzésére van lehetőségük a tanulóknak, illetve azoknak is, akik a sikeres érettségi után szeretnék szakmát tanulni. A művészeti vonalat a középiskolai képzésben két elismert művésztanár segítségével tudják kiemelkedő szinten oktatni.

A szakiskolai képzés a 9-10. évfolyamon alapképzés, és az erre épülő szakképző évfolyam(ok) keretében működik a szakiskolák számára készült kerettantervekre épülő helyi tanterv alapján; informatika, mezőgazdaság, építészet szakmacsoportban. A szakképző évfolyamokon kőfaragó, műköves és épületszobrász; virágkötő-berendező, virágkereskedő; irodai asszisztens szakképzés megszerzésére van lehetősége a diákoknak. Helyi tantervük alapján a tanulási nehézségekkel küzdő és a sajátos nevelési igényű tanulók számára is lehetőség van a középfokú képzésben való részvételre. Az intézményt jelenleg a vezetői feladatokkal megbízott igazgatóhelyettes, Csepreginé Volosinovszki Mária irányítja.

Teleki-Wattay Művészeti Iskola

Pomázon a zeneoktatás az 1990-es évek elején kezdődött, eleinte magántanárok segítségével, majd 1915-től intézményesített formában. Sokáig (1963-tól) a szentendrei zeneiskola tagintézményeként működött, majd 1992. szeptember 1-je óta önálló alapfokú művészetoktatási intézmény. A Pomázi Zeneiskola nevet 2006-ban változtatták Teleki-Wattay Művészeti Iskola névre. Az névváltoztatás jelzi, hogy az oktatás 2002 óta a Teleki-Wattay kastély közvetlen környezetében zajlik, valamint, hogy a kizárólagos zenei oktatást felváltva az intézmény a tevékenységében megjelenő komplex művészeti nevelést és oktatást nevében is hangsúlyozni kívánja. Jelen tanévben (2007/2008) az intézményben 452 beiratkozott növendékkel 37 tanár foglalkozik, az intézmény vezetője Ásztai Csabáné. Az iskola alaptevékenysége a művészeti nevelés és oktatás. Az alapfokú művészetoktatás olyan fejlesztőpedagógiát képvisel, amelyben a hangsúly a meghatározott követelmények teljesítésével történő képességfejlesztésen van, a tantestület tudatosan fordít nagy hangsúlyt a humán értékek közvetítésére. Az iskola fontos szerepet vállal a település kulturális életében. Évente 50-60 alkalommal vesz részt nyilvános szerepléseken, hangversenyeken, ünnepségeken, közösségi rendezvényeken. Rendszeres kapcsolata van a település intézményeivel, óvodákkal, iskolákkal, Művelődési Házzal, Idősek Klubjával, az egyházakkal és a nemzetiségi egyesületekkel, klubokkal. Sok alkalommal és szívesen vannak jelen aktív közreműködőként

eseményeiken. A zene által közösségeket is teremtenek: a kórusok, zenekarok, a kamarazenei csoportok, a zenés színjátszás által. A művészetoktatás fontos "terméke" az órákon, próbákon megszülető művészeti érték, melyet tanáraik és növendékeik segítségével a város és a tágabb közösségek részére közvetítenek. Az intézmény támogatja az amatőr együttesek, zenekarok, valamint a családi együttműködés működését, nyitott az értékes könnyűzenére is. Rendszeresen létesít cserekapcsolatot más (esetleg külföldi) zeneoktatási intézményekkel, 1999 óta hivatalos testvérkapcsolatuk van az Újvidéki Josip Slavensky Zeneiskolával.

Az iskola hagyományos, ismétlődő rendezvényei, eseményei: hangverseny-bérlet gyermekeknek, hangversenyek óvodásoknak, adventi hangverseny a Római Katolikus Templomban, Testvérműzsák Galéria Kiállításai, „Muzsikáló gyermekek” sorozat, Karácsonyi koncertek, Újévi koncert, Magyar Kultúra Napja, Reneszánsz Vígasság, Farsangi Műsoros Jótékonyági Bál, Teleki-Wattay Művészeti Napok, Országos Tekerős Találkozó, Országos Szaxofonverseny, Kistérségi Kórustalálkozó, Nemzetiségi Fesztivál, Zenés Diákszínpad, Nyári Művészeti Tábor. Az intézmény 2004 óta komplex művészeti iskolaként működik: van dráma tagozat, itt tanulnak a gyermekek színészmesterséget, beszédtechnikát; van képző és iparművészeti tagozat, ahol elsajátíthatják a vizuális nyelv síkbeli és térbeli alapjait (esetleg díszlet- és jelmeztervezéssel is foglalkoznak); van tánc és balett tagozat és így iskolai keretek között születhetnek meg például a zenés színpadi gyermekdarabok. Az intézmény legfontosabb rövid- és középtávú terve az iskola a település és a régió művészeti centrumává való fejlesztése. Kiváló megoldás, hogy a működését megkezdő Pomázi Zenekastély Kht., a felújított Teleki-Wattay kastélyban a Magyarországi Kórusok otthona lehet. A két zenei-művészeti intézmény szoros együttműködésben helyszíne és letéteményese lehet magas színvonalú helyi, regionális, országos, európai eseményeknek, a kultúra, tudomány és a művészetek befogadásával.

Pomázi Nevelési Tanácsadó

A Pomázi Nevelési Tanácsadó a Nevelési Tanácsadó és Logopédiai Intézet, Szentendre tagintézménye (Mátyás király út 4.) a tagintézmény vezetője Tarsoly Erzsébet pszichológus. Az intézmény fenntartója 2004. 09. 01-től Pest Megye Önkormányzata. Az intézmény a Felzárkózunk Alapítvány épületében működik, az alapítvány a feladatellátáshoz használatba adta az épületet és a felszerelést, hogy a térségben elérhető közelségben legyen biztosított a gyermekek ellátása. Az alapítvány a pályázati lehetőségeket kihasználva támogatja az intézmény működését. Az intézmény szakmai létszáma: 3 fő pszichológus, 2 fő fejlesztő pedagógus, Ellátási területe Pomáz és vonzáskörzete: Pomáz, Pilisborosjenő, Budakalász, Csobánka, Pilisszentkereszt, Üröm.

A Nevelési Tanácsadó az oktatási-művelődési ágazaton belül, a közoktatási rendszerbe illeszkedő, pedagógiai szakszolgálati feladatot ellátó intézmény. Az Intézmény célja a mentálhigiénés prevenció és ellátás keretében komplex, korszerű pszichológiai, fejlesztőpedagógiai szolgáltatás nyújtása az előzőekben felsorolt településeken lakó vagy a települések oktatási-nevelési intézményeibe járó gyerekeknek, és azok problémában érintett családjaiknak és pedagógusainak. A nevelési tanácsadás feladata annak megállapítása, hogy a gyermek, a tanuló beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzd, ennek alapján szakvélemény készítése, valamint a gyermek fejlesztő foglalkoztatása a pedagógus és a szülő bevonásával. A nevelési tanácsadás az óvoda megkeresésére szakvéleményt készít az iskolakezdéshez, segítséget nyújt a gyermek óvodai neveléséhez, a tanuló iskolai neveléséhez és oktatásához, ha a gyermek, tanuló egyéni adottsága, fejlettsége, képessége, tehetsége, fejlődésének üteme indokolja. A nevelési tanácsadás segítségét kérheti a szülő, továbbá a szülő egyetértésével az óvoda, az iskola és a kollégium. Az ellátandó feladatok az intézményi- és családi beilleszkedési nehézség, az alkalmazkodási- és teljesítmény problémák, valamint az érzelmi-szociális fejlődés nehézségeinek megelőzése, korai felismerése és rendezése érdekében történnek.

Ennek keretében az intézmény a következő szakmai munkát látja el: pszichológiai, pedagógiai vizsgálat; szakvélemény készítése az intézményekben történő foglalkozáshoz, felzárkóztatáshoz,

fejlesztéshez; pszichológiai tanácsadás és gondozás (egyéni ill. csoportos), szükség esetén családterápia; pszichoterápia a problémához illeszkedő módszerrel (dinamikus terápia, személyközpontú, játékterápia, viselkedés és kognitív terápia, relaxáció, hipnózis, művészetterápia); mozgásfejlesztés óvodások és kisiskolások számára (Ayres és Alapozó Terápiák); képességfejlesztés óvodáskorúaknak, iskolásoknak (egyéni, csoportos); az óvodába nem járó ill. az óvoda javaslatára, és/vagy a szülő kérésére az iskolakezdéshez szükséges fejlettséget el nem érő gyermekek csoportos vizsgálata és szakvélemény készítése a beiskolázáshoz szükséges fejlettség megállapítása céljából; iskola-előkészítő csoportos foglalkozások az iskolaérettségi vizsgálatok alkalmával kiszűrt óvodások számára.

Pomázi Korai Fejlesztő

A pomázi korai fejlesztő a Pest Megyei Önkormányzat 1. sz. Tanulási Képességet Vizsgáló Szakértői és Rehabilitációs Bizottság és Gyógypedagógiai Rehabilitációs Központ pomázi telephelyeként látja el a kora gyermekkori intervenciós feladatokat, a pomázi Felzárkózunk Alapítvány épületében (Mátyás király út 4.). Vonzáskörzete a Pilis-Dunakanyar térsége (a Szentendrei és a Pilisvörösvári kistérség). A korai fejlesztés feladata az eltérő fejlődésű, 0-3 éves kor közötti, illetve óvodába még nem járó, legfeljebb 5 éves kisgyermek vizsgálat, diagnosztizálása és a korai megtámogatása. Ellátja a testi-, érzékszervi-, értelmi-, beszéd- vagy más fogyatékos – óvodai nevelésben nem részesülő – gyermekek komplex gyógypedagógiai, mozgás- és szenzoros fejlesztését a szakértői és rehabilitációs bizottság szakértői véleménye és javaslata alapján. Segítséget nyújt azon családok számára, akiknek kiskorú gyermekük nevelésében tanácsot igényelnek.

Az átlagostól eltérő módon és ütemben fejlődő gyermekek számára ez a korai időszak különösen fontos. Amennyiben ebben a korai (0-5 éves) korban nem kapják meg a megfelelő támogatást, a későbbi életszakaszokban nem, vagy csak kisebb mértékben tudják pótolni a fejlődésbeli elmaradásukat. A korai fejlesztés ezt a legfogékonyabb időszakot használja ki, hogy a gyermeket eljuttassa arra a szintre, amit a benne rejlő készségek lehetővé tesznek. A korai fejlesztés szakszolgálatát 2003-ban a Felzárkózunk Alapítvány hozta létre az új épületében. Jelenleg a Pest Megyei Önkormányzat működteti, az Alapítvány továbbra is támogatja. Szolgáltatásaink megalakulásunk óta ingyenesek, így széles körben hozzáférhető a korai fejlesztést és tanácsadást igénylők számára. A pomázi korai fejlesztő két munkatársa: Láda Ágnes (gyógypedagógus) és Daritsné Rajzó Éva (konduktor).

Felnőttképzés, továbbképzés, átképzés

A helyi és beköltöző „értelmiségiek” közös jellemzője, hogy megszólíttatásuk, részvételük a település sorsának igazgatásában pillanatnyilag nem átgondolt, tudásuk nincs hasznosítva. A helyi értelmiség tudása kívánatos, hogy hasznosuljon a szervezett (Hivatal, vagy feladatra kijelölt intézmény által) felnőttképzési-átképzési, és továbbképzési programokban, ezáltal növelhető a települést fejlesztő, szellemileg gondozó értelmiségi attitűd, beállítódás ereje, a településhez való kötődés erősítése.

Teleki-Wattay Kastély, Magyar Kóruskastély, Pomázi Zenekastély Kht., mint művészeti- és tudásközpont – előadóművészetek: zene, tánc, ének, színház, ill. konferenciaturizmus

A Pomázi Zenekastély Kht. Pomáz Város Önkormányzatával 2007. áprilisában kötött megállapodást az „Óvárosi kulturális központ Pomázon” elnevezésű, HU2003/004-347.05.05 Phare program keretén belül kifizetett célok megvalósítása érdekében. A vagyongazdálkodó Önkormányzat határozott, 50 éves időtartamra kapott a feladat teljesítésére használati jogot a Kincstári Vagyonigazgatóságtól. A létesítményt (illetve magát a kastély épületét) a Pomázi Zenekastély Kht. (amelynek többségi alapító tulajdonosa az

Önkormányzat) üzemelteti. A Kht. vezetésével Móczár Gábor művészeti ügyvezetőt, illetve Becze Ákos gazdasági ügyvezetőt bízták meg.

A Magyar Kóruskastély 2008. januárjában kezdi meg működését a felújított pomázi Teleki-Wattay kastélyban az alábbi szakmai programmal (fokozatos kiépítésben): Hazai kórusoknak továbbképzési, gyakorlási, ill. komolyabb megmérettetésekre, versenyekre felkészülési lehetőség. Énektanároknak, kórusvezetőknek, karnagyoknak, szólamvezetőknek szakmai továbbképzések, kurzusok, szemináriumok; magyar nyelv és irodalom tanároknak népzenei anyanyelvi továbbképzés. Az ének-zenetanítást gyermekek számára népszerűsítő és megszerettető, különleges élményt adó, rendhagyó órák szervezése. Hazai és nemzetközi vonatkozású zenei szakmai konferenciák, megbeszélések, szimpóziumok rendezése. Külföldi kórusoknak magyarországi turnéjuk alatt szállási és koncertezési lehetőség biztosítása, turisztikai szolgáltatások keretében a magyar énekes zenekultúra, oktatás, hagyományok ismertetése. Turisztikai szempontból különleges, pomázi központú ill. kiindulási pontú "művészeti túrák" szervezése az értékekben gazdag környező tájakra. Előadások, hangversenyek, kamarastúdiók, fesztiválok rendezése. Galériák, kiállítások szervezése a társművészetekkel együttműködve. A magyar szerzők és magyar mesterek (pl. hangszerkészítők) bemutatása. Zenei játszóházak szervezése. Művésztelepek, alkotótáborok, ifjúsági művészeti táborok szervezése, elsősorban a nyári időszakban. Szakmai könyv-, kotta- és lemeztár létrehozása, fejlesztése, üzemeltetése a helyszíni munkához, de akár kölcsönzésre is. Hang- (és kép-) felvételi stúdió, egyszerű lemezkiadó-sokszorosító működtetése.

A mintegy 50-60 főnyi 2-4 ágyas szálláshely a 17 szobában, az étkezési és közösségi helyiségek, a szakmai műhelymunkához 6 db kisebb és közepes méretű terem (a jövőben zongorával ill. pianínóval), illetve a különálló koncert- ill. előadóterem (max. 200-250 fő), a könyv-, lemez- és kottatári helyiség, a hang- ill. képfelvételre alkalmas stúdió-előadó helyiség ill. kamaraterem mind-mind ezeket a célokat szolgálja.

Civil szervezetek, szerveződések – alapítványok, egyesületek, társulások, körök, klubok, „asztaltársaságok”

A civil szervezetek alapvető feladatai: a közösségi élet szabadidős tevékenységének szervezése; a lokálpatriotizmus erősítése a közéletben, ünnepi alkalmakon, nagyrendezvényeken aktív szerepvállalás, segítségnyújtás; aktív szerepvállalás a környezetvédelem és a faluszépendés területén; a hátrányos helyzetű családok kulturális lemaradásának kiegyenlítésében való segítségnyújtás; speciális élethelyzetű emberek, az elesettek, hátrányos helyzetűek, idősek segítése; alkotóközösségek közismertté tétele, az önszerveződés és öngazgatás erejének bemutatása; kommunikációs csatornák kiépítése helyi, megyei, országos intézményekkel, más civil közösségekkel, egyházakkal; versenyeken, bemutatókon képviselni a települést, egyben önmaguk és közösségük értékeinek felmutatása; páternoszter szerep betöltése a polgárok igényei, véleményei, javaslatai és a település irányítás között; a demokrácia gyakorlásának színterei a modern demokráciák alapintézményei, a családdal együtt a társadalom alapsejtjei.

A település jövője szempontjából kiemelkedő fontosságú az a tény, hogy nagyságához és lakosságszámához viszonyítva magas a civil szerveződések relatív száma, de különös jelentősége van annak is, hogy szinte minden állami-önkormányzati feladat mellett megjelenik minimum egy polgári kezdeményezés, azaz civil szerveződés. Ez nemcsak önmagában becsülendő érték, de számos lehetőséget nyújt alapfeladatok pályázati úton való kiegészítő támogatására (forrásbevonás), továbbá gazda, vagy szervező kapacitás hiányos önkormányzati feladatok kihelyezésére, átruházására. Ehhez a helyi feladatok, igények újragondolására, újrafogalmazására és a kívánatos feltételek (helyi támogatások rendszere) átalakítására van szükség.

2.2.3.2 Közművelődés, kultúra

Célok, szerepek

A város kulturális szerepe a kistérségben, illetve tágabb összefüggésekben – történelmi áttekintés. A város kulturális szerepe, kapcsolatrendszere (kistérség, megye, régió, nemzet illetve Európa viszonylatában), stratégiája, preferenciái – jelen illetve jövőkép.

A város kulturális szerepe, kapcsolatrendszere (kistérség, megye, régió, nemzet illetve Európa viszonylatában)

Dunakanyari és Pilisi Önkormányzatok Többcélú Kistérségi Társulása (DPÖTKT)

2004-ben alakult, Szentendre és a vonzáskörzetéhez tartozó dunakanyari valamint pilisi helyi önkormányzatok által létrehozott önkormányzati társulás, melynek feladata a közös térségi és területfejlesztési feladatok összehangolása. A társulás tagjai Budakalász, Csobánka, Dunabogdány, Kisoroszi, Leányfalu, Pilisszántó, Pilisszentkereszt, Pilisszentlászló, Pócsmegyer, Pomáz, Szentendre, Szigetmonostor, Tahitótfalu és Visegrád önkormányzatai.

Települési Önkormányzatok Országos Szövetsége

Pomáz Város Önkormányzata tagja a szövetségnek.

Pilis Informatikai Szövetség

1993-ban alakult szövetség Csobánka, Pomáz, Budakalász, Szentendre településeinek a térinformatikai projektek összehangolására és megvalósítására.

A város kulturális stratégiája, preferenciái – jelen illetve jövőkép

A rekonstrukciók, felújítások, rehabilitációk, fejlesztések munkálataiba elsősorban helyi vállalkozók bevonása, ezáltal a helyi lakosok érdekelte tétele lakókörnyezetük formálásába, ezzel együtt kulturális jellegű, polgári, civil kezdeményezések felkarolása.

Pomáz kulturális stratégiájának alappillérei, kulcsprojektjei

Gyermek- és Ifjúsági Közművelődés

A település óvodáiban és iskoláiban működő kulturális rendezvények, tevékenységek, melyek a Pomázi Művelődési Ház ilyen irányú tevékenységével egészülnek ki.

Közművelődési, Közgyűjteményi, Könyvtár, Sport és Civil Centrum

Megvalósítása részleteiben zajlik, teljes egészében a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár épületének teljes rekonstrukciója után.

Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ

A Magyar Vár Alapítvány alapötletét megvalósítva a Magyar Vár Tábor területén a Majdán fennsíkon.

Múzeumi és Nemzetiségi Udvar

A Helytörténeti Gyűjteménynek otthont adó épület rekonstrukciójával méltó helyre kerülne a város történelmi és kulturális értékeit tartalmazó gyűjtemény a Kossuth L. utca 54.-ben. Az Udvarban emellett jelenleg is helyet kap a Német Közösségi Ház, illetve a Német Nemzetiségi Múzeum is.

Művészeti Stúdió

Irodalmi, képző-, és filmművészeti kezdeményezéseknek teret adó épület kialakítása a Marschalkó Villa épületében teljes körű épület-rekonstrukciót követően.

Műemlékvédelem

A település országos és helyi műemlékvédelme alá eső épületek, építmények, emléktáblák, keresztek, terek állagmegóvására irányuló tevékenységek.

Művészeti Szakképzés

A Sashegyi Sándor Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola, valamint a Teleki-Wattay Művészeti Iskola együttműködésének keretében a középiskolai, illetve a felnőtt korosztály művészeti irányú szakképzését látja el.

Népviselési Gyűjtemény, Galéria és Tourinform Iroda

József Attila út 25. – Hármaskör funkciókat ellátó intézmény (terv). A Népviselési Gyűjtemény méltó elhelyezésére, a helyi és vendégművészek alkotásai számára időszakos és állandó kiállítások számára, valamint a város kulturális (közművelődési, idegenforgalmi, sport stb.) rendezvényeinek, kiadványainak közzétételére, információs központ számára megfelelő helyszín kialakítása. Az ingatlan udvarán a HÉV-megálló közelsége miatt (is) célszerű lenne kerékpárkölcsonzót kialakítani a zöldszturizmus fejlesztésére, az autó-átmenőforgalom csökkentésére

Óvárosi Kulturális Központ

Teleki-Wattay kastély, Pomázi Zenekastély vagy Kóruskastély és környezete. A PHARE-program alappillérein nyugvó kulturális turisztika fejlesztése elsősorban térségi, országos és nemzetközi kórustalálkozók szervezésével.

Romkert és Emlékpark

Gertrúd királynő halálának 800. évfordulója alkalmából 2012-ben Romkerttel (és esetleg szabadtéri színpaddal ellátott) új városi park átadása a Klisza dombon. A domb alatt található középkori vár ásatásait városi és nemzeti kincsé tevő Romkert idegenforgalmi szempontból kiemelkedő jelentőségű látványt jelenthetne.

Pomáz város kulturális preferenciái

Az Európai Unió, Magyarország és a település adottságait és elvárásait figyelembe véve:

Arculat

A főváros közelségében, a kistérségi adottságokat is figyelembe véve speciális, egyedi városi karakter, identitás, arculat megfogalmazása. Hagyományok teremtése, területi (helyi) kulturális identitás erősítése, ezek formális megalkotásában való részvétel. Alvóváros (szub-regionális szerep) helyett/mellett aktív város (dinamikus szerep). Partnereinkkel történő együttműködés erősítése.

Minőség

Az állampolgári igények, a személyiség-komfort javításának szolgálata. A gyermekek kulturális szocializációjának minőségi fejlesztése. A helyi társadalom szociokulturális adottságainak feltérképezése, műveltségképének, művelődési szokásainak fejlesztése.

Értékvédelem

Magas színvonalú művészetpártolás, a művészeti „termékek” láttatása, művészeti „értékforgalmazás”. A település kiemelkedő közösségeinek, személyeinek, a helyi értékeknek a védelme, támogatása. A település nemzeti és nemzetiségi hagyományainak ápolása. „Kultúrák találkozása” program keretében a külkapcsolatok és a nemzetiségi kapcsolatok erősítése. Sokszínű szabadidő kínálat.

Épített környezet

Pomáz természeti, művészeti és történelmi örökség értékének megőrzése, műemlékvédelem. Az újabb építésű ingatlanok esetében kontroll a vizuális környezet minőségét illetően. Közösségi terek létrehozása, növelése, szebbé, vonzóbbá tétele átépítéssel, reaktivációval, esztétikai érték-növeléssel, korszerűnek megfelelő design-nal. Településközpont kulturális színvonalának erősítése (az újabb alközpontok kijelölése mellett).

Turizmus-fejlesztés

Települési turisztikai kínálat kialakításának koordinálása Pomázi Turisztikai Egyesület létrehozása segítségével. Turisztikai, kulturális népszerűsítő és tájékoztató kiadványok megjelentetése, árusítása a Tourinform Irodában. Kerékpárút Pomázt a kistérség településeivel összekötő szakaszainak megépítése. Turizmusfejlesztés a Dunakanyar-Pilisi Régió településeivel, idegenforgalmi szervezeteivel együttműködve. A természeti környezet védelme.

Tájékoztatás

A helyi kulturális nyilvánosság és tájékoztatás fejlesztése (televízió, újság, honlap, utcai tájékoztató táblák). Megtartani és vonzani a magasan képzett alkalmazottakat, vállalkozókat, a magasan kvalifikált polgárokat, bevonni őket a helyi kulturális közéletbe. Szolgáltató- és információgazdaság telepítése, ezáltal a helyi anyagi erőforrások fejlődnek, ami a kulturális területekre visszaforgatható. Hatékony forrásszervezés a stratégiai célok megvalósításáért (stratégia-irányított fejlesztés). Egységnyi közpénzzel minél több privát tőkét mobilizálni a fejlesztésekhez (menedzselt-kapitalizmus).

Promóció

Hatékonyabb, jobb, több információ, adatszolgáltatás, kommunikáció, promóció. A tájékoztatás eszközrendszerének kiépítése: információs táblák elhelyezése, települési térképek elhelyezése a város közlekedési csomópontjain (HÉV-megálló, Hősök tere, Szabadság-tér). Örökség helyszínek és a hozzá kapcsolódó mondanivaló promóciója, élményszerű marketingje révén a vonzerő növelése.

Közművelődési Tanács

Az 1997-es közművelődési törvény biztosítja a lehetőséget arra, hogy a településeken működő civil szervezetek közművelődési tanácsot alakítsanak. Pomázon 6 éve alakult meg a tanács, azzal a céllal,

hogyan erősítse a civil szerveződések, hogy a város kulturális kérdéseire hozzászólhassanak, javaslatokat tehesse és kapcsolatokat építsenek ki egymással és az önkormányzattal, képviselje a civil szféra érdekeit. A tanács jelenleg 15 tagú, elnöke Mécs Gábor (aki egyúttal a Kistérségi Civil Kerekasztal elnöke is, utóbbi 40 civil szervezetet tömörít a környék települései közül).

Kulturális, közművelődési tevékenységet (is) végző alapítványok

"Felzárkózunk" Regionális Fejlesztő-Tanácsadó-Továbbképző Közhasznú Alapítvány

(Jókai Mór u. 2.) – Pedagógiai, pszichológiai és tanácsadási feladatokat ellátó alapítvány, mely a település nevelési-oktatási intézményeit, családait hivatott segíteni. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Csonkáné Polgárdi Veronika. Az alapítványt 1999. márciusában jegyezték be azzal a céllal, hogy kistérségi régió közoktatási- és gyermekvédelmi rendszerét szolgáltatásaival támogassa. Az alapítvány 2001 óta „kiemelten közhasznú”. A növekvő igények kielégítése érdekében, valamint hogy tevékenységüket intézményes keretek között végezzék, 2000-ben megalapították a Regionális Pedagógiai Szakszolgálat intézményét, melynek keretében nevelési tanácsadás, logopédiai ellátás, majd korai fejlesztés működött. A tárgyi körülmények javítására 2001-2003 között adományokból és pályázati forrásokból új épületet építettek a Pomáz város által felajánlott óvodai telken. Az új épület (Mátyás király út 4.) korszerű, a mai igényekhez igazodó szolgáltatást tud biztosítani. Az építkezéssel megteremtették a lehetőséget a mellettük lévő Hétszínvirág Óvoda számára, hogy testnevelés foglalkozásait korszerű tornateremben tarthassa, valamint ahhoz, hogy az intézmény a legújabb módszereken alapuló mozgásfejlesztést tudjon biztosítani. A korai fejlesztés feltételeit külön helyiségben alakították ki. Az épületben a pszichológiai, pedagógiai vizsgálat- és terápia, fejlesztő foglalkozás, valamint csoportfoglalkozás a szükséges eszközökkel felszerelt termekben történnek.

2005-ben a feladatellátás folyamatosságának biztosítása érdekében az Alapítvány a fenntartói jogokat átadta a Pest Megyei Önkormányzatnak, és az épületet, valamint eszközeit ingyenesen használatba adta. Pályázati forrásokból és adományokból folyamatosan támogatják az épületben működő megyei fenntartású Pomázi Nevelési Tanácsadó és a pomázi korai fejlesztő tevékenységét gyermekektérapiák, családterápia és szülőklub biztosításával, valamint a szükséges eszközök bővítésével. Munkatársaik nagy gyakorlattal rendelkező pszichológusok, gyógypedagógusok, fejlesztő szakemberek. A sajátos nevelési igényű ill. tanulási, magatartási, beilleszkedési nehézséggel küzdő gyermekek és szüleik támogatása mellett a régióban dolgozó pedagógusok, segítő szakemberek összefogását, továbbképzését a kezdetektől fogva kiemelt feladatuknak tartják. Az alapítvány közel tíz éve egyre gyümölcsözőbb kapcsolatot épít Pomáz város és a térség nevelési-oktatási, gyermekvédelmi és egészségügyi intézményeivel. Az alapítvány mindent megtesz, hogy bővítse a tárgyi feltételeket és a szakmai szolgáltatásokat, hogy meg tudjon felelni az egyre növekvő helyi és térségi igényeknek.

Huncutka Alapítvány

(József Attila u. 4.) – A pomázi Napsugár Óvoda nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Sütő Lászlóné.

„Hét krajcár” Alapítvány

A pomázi II.-es számú óvodáért (2013 Pomáz, Beniczky u. 11.) – Az alapítvány célja, hitvallása az óvoda nevelő és oktató munkájának segítése, anyagi támogatása, eszközök, felszerelések javítása, korszerűsítése. Vállalt feladata az ifjúságvédelem, az érdekképviselés, a hátrányos helyzetű családok segítése tanácsadással, ismeretterjesztő előadások szervezésével. Tagjainak száma 4 fő: alapítója Leidinger István. Bevételeit 1%-os felajánlásokból és pályázatok útján teremti elő. Szívesen vesznek részt a városi kulturális és egyéb programokon, ahol a gyermekek és a szülők is jelen vannak.

Icure picure Alapítvány

(Jókai u. 2.) – A Pomázi Hétszínvirág óvoda nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány. Az alapítvány kuratóriumának elnöke jelenleg Boros Anikó.

Körte-Muzsika Alapítvány

(Beniczky u. 15/b.) – Az alapítvány kuratóriumának elnöke Komlósi Sándorné.

Kéve Közösségfejlesztő és Szabadművelődési Alapítvány

(Meselia u. 15.) – Az 1997-ben létrejött alapítvány a város civil szervezeteit segítő szándékkal jött létre. Intézményi háttérrel kíván nyújtani az önálló jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetek számára, segítik őket pályázatok írásával és tanácsadással, tréningeket szerveznek a szervezetfejlesztés, a kommunikáció, a vezetéselmélet, a konfliktuskezelés és a pályázatírás témakörében. Kulturális rendezvényeket is szerveznek, amelyről, illetve a civilekkel kapcsolatos fontos információkról saját, havonta megjelenő kiadványukban adnak hírt. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Duró Imre. Az alapítvány által koordinált rendezvények között kiemelkedő a Pomázi Zenés Esték rendezvénysorozata, melyet más szervezetekkel közösen, több éve nagy sikerrel szerveznek meg.

Magyar Vár Alapítvány

(Rákóczi Ferenc út 77.) – Az alapítványt olyan Magyarországon és külföldön élő emberek hozták létre 2002-ben, akiknek legfontosabb célja a magyar nemzet szolgálata. Ezt a magyarság azonosság-tudatának helyreállításával, a régen volt és meglévő, valódi értékeinek bemutatásával igyekeznek megvalósítani. Az alapító okirat szerint az alapítvány célja minden olyan gondolat, törekvés és tevékenység támogatása, amely a magyarok történelmének, kultúrájának széleskörű megismertetését és gazdagítását szolgálja, Pomáz és a Pilis-hegység idegenforgalmának fellendítése. Alapvető célkitűzése továbbá, hogy nem csupán a magyarság, hanem a régi és mai magyarországi területeken élő más népek kultúráját is be kívánja mutatni a betöltött szerepük arányában. Részt vesz egy, a fenti célokat megvalósító – lehetőség szerint a Pilis-hegységben kiépítendő – kulturális szabadidőpark megvalósítására irányuló program kidolgozásában és megvalósításában, intézményeinek létrehozásában, szakmai programjának véleményezésében és megvalósításában. Az alapítvány alapító elnöke Herpai Sándor.

Az alapítvány által különösen támogatott feladatok: a magyarság történelmének olyan színvonalú bemutatása, amely azt bárki számára érthető módon, külföldi látogatók számára is érdekesen jeleníti meg; a magyarság vallástörténetének bemutatása; a magyar népművészet, népi mesterségek, szokások, hagyományok, táncok, zenék bemutatása, oktatása; a történelmi Magyarország vármegyéinek, értékeinek állandó kiállítása; a Magyarság történelmének és őstörténetének kutatói számára olyan keretek biztosítása, amely a különböző kutatási területek eredményeinek bemutatását, megvitatását, széleskörű megismertetését szolgálja; a magyarság és a világ népei közötti kapcsolatok feltárása és bemutatása, a magyarság élettere a kezdetektől napjainkig – időrendi bemutatás, *Mit adott a Magyarság a világnak?* címmel állandó kiállítás, Magyar Nemzeti Szoborpark, illetve Művésztelep létesítése, Pilisi Régészeti Központ létrehozása; a rovásírás tanítása; a témával kapcsolatos előadások színhelyű világszínvonalú technikával felszerelt konferencia épület és szálloda megépítése, és működtetése; szabadtéri színpad, illetve színház létesítése, a témához kapcsolódó előadások, bemutatók részére; őstörténeti, történelmi, dokumentum és ismeretterjesztő filmek készítése vetítése, közvetítése; a célokat támogató kiadványok a Kárpát-medence összes nyelven és a világnyelveken történő megjelentetése; pomázi civil szervezetek, művészek tevékenységének támogatása. Rendezvényeik repertoárjában sokoldalú ismeretterjesztő előadások, bál, lovas majális, Napforduló Ünnepe, Magyar Vár Estek, zárandoklatok, országjárás, könyvbemutatók is szerepelnek.

A fentiekben részletezett célok megvalósítására a pomázi 012/14 hrsz-ú földterületet a tulajdonosai az alapítvány részére rendelkezésre bocsátották. Ez a terület a Majdán-fennsíknek mintegy 1/7-e, amely a belterülettel határos. A magyarság néprajzának, tájainak, szokásainak bemutatására a 63 történelmi vármegye jellegzetes várainak illusztrálásaként 7 tornyot szeretnének megépíttetni, és a területet földszáncokkal veszik körbe. Szükségesnek tartják a területen szálloda, konferencia központ, múzeum, kiállítóterem, régészeti intézet, szabadtéri színpad, templom és kolostor építését is. Mindezeket egy csoportban, a volt bányaterületen tervezik megvalósítani, belső vár formájában. A kulturális szabadidőparkot mind a bakancsos turisták, mind az idegenforgalom, mind a konferenciaturizmus részére alkalmassá kívánják tenni, intézményeit egy e célra alapított közhasznú társaság működteti, oly módon, hogy a gazdasági haszonnal üzemeltethető funkciók bevételéből tartja el az önállóan gazdaságtalan feladatokat, és továbbfejleszti az intézményt. A fejlesztést szakaszokra bontva, ütemezve, kb. 10-15 év alatt kívánják megvalósítani, a 25 hektáros terület egy ötödét tervezik így módon beépíteni.

Napsugár Alapítvány

(Beniczky u. 53.) – A Pomázi Német Nemzetiségi Általános Iskola nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Lázárné Vinve Mónika.

"Őszi Napfény" Alapítvány az aktív időskorért

(Községház. U. 12.) – Az alapítvány kuratóriumának elnöke Mohácsiné Kovács Lenke.

Pomázi Cigányokért Alapítvány

(Pataksor u. 6.) – Az alapítvány kuratóriumának elnöke Jónás Barnabás.

Pomázi Nebulókért Alapítvány

(Mátyás király u. 2.) – A Pomázi Mátyás Király Általános Iskola nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány. Az alapítvány kuratóriumának jelenlegi elnöke Bihariné Kiss Zsuzsa.

Pomázi Református Gyülekezetért Alapítvány

(Hősök tere 1.) – 2001 decemberében a település református közösségért felelősséget érezve három magánszemély létrehozta a Pomázi Református Gyülekezetért Alapítványt, mely 2002. január 11-én kelt bírósági végzés szerint közhasznú szervezetnek minősülő alapítványként működik, elnöke Ásztai Csabáné. Az Alapítvány legfontosabb célja a pomázi református gyülekezet teljes körű hitéletét, istentiszteletének otthont adó templom védelmét, a közösségi életnek teret biztosító intézmények fejlesztése. Tevékenységével előmozdítja a helyi kulturális élet megerősödését, és lehetővé teszi a határokon átnyúló kapcsolatok szorosabbra fűzését. Az alapítvány bevételi forrásai: 1% felajánlása, pályázatok elnyerése, magánszemélyek befizetései, jótékonyági előadások.

Az Alapítvány célja a pomázi műemléknek minősülő református templom folyamatos és szakszerű karbantartása, megóvása, hogy a templom külsejében is mindig méltó helyszíne lehessen a helybéli hitéletnek; a templom mellett fekvő évszázados parókia rendben tartása, és szükségessé váló restaurálása; a pomázi református gyülekezet fennmaradásának és kiteljesedésének nélkülözhetetlen eleme a hatékony gyermek- és ifjúságnevelés; fenti célból fontos a gyülekezeti ifjúsági ház (KIE ház) újabb bővítése, komfortfokozatának megemelése, hiszen az épület lehetővé teszi az elszakított országrészekből érkező csoportok, és ismerős gyülekezetek tagjainak elszállásolását; a pomázi református gyülekezet méltán büszke énekkarára, amely az évek során sokszor öregbítette hírnevét, és a további zavartalan működéshez fontos az Alapítvány által biztosított stabil gazdasági háttér; szintén célkitűzést jelent a környékbeli, idős koruknál vagy szociális helyzetüknél fogva rászorultak támogatása, segítése.

Az Alapítvány által végzendő, közhasznú tevékenységek az 1997. évi CLVI. Tv. 26. szerint: műemlékvédelem; kulturális tevékenység; gyermek- és ifjúságvédelem; nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés; szociális tevékenység, családsegítés, időskorúak gondozása; a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység. Az alapítvány nyitott, csatlakozhat hozzá minden olyan magán, vagy jogi személy (beleértve magánszemélyek társaságát is), aki az Alapítvány céljaival egyetért, és e célok érdekében az Alapítvány vagyonához annak számlájára történő befizetéssel, vagy a működést segítő tárggyal, vagyonnal hozzájárul. Az elmúlt években a fenti célok érdekében az alapítvány többek között az alábbi tevékenységeket támogatta: gyülekezeti ház építése, lelkeszlakás (parókia) felújítása; Pomázi Psalmus Kórus munkája; a Pomázi Psalmus Kórus külföldi utazásai; szolgálata (Erdély, Partium, Németország, Belgium); a Zilah-Belsővárosi Református Gyülekezet Énekkarának és a Marosszentgyörgyi Református Reménység Kórusnak magyarországi szolgálata, vendégül látása; kiadványok megjelentetése (Tehozzád, ó Uram (CD 2002), ismétlődő rendezvények, hangversenyek (Jótekonysági/hálaadó hangverseny (2006, 2007).

Pomázi Szerb Kisebbségért Alapítvány

(Szerb u. 3.) – Az 1995-ben alakult alapítvány 1996 óta közhasznú, a szerbség történelmi, kulturális hagyományainak, valamint az anyanyelv megőrzésével és ápolásával foglalkozik, mely mellett a nemzeti emlékhelyek, vallási és kulturális örökségük gondozása is célkitűzése közé tartozik. Egyebek mellett részt vett a Nikola Tesla emléktábla felavatásában, a Piacéri (Szabadság tér) emlékkereszt felújításában, számos nemzeti kiadvány és rendezvény finanszírozásában, melyek közül több esetben élvezhették a helyi többségi önkormányzat támogatását és együttműködését. A közalapítvány céljai között szerepel a magyarországi szerb irodalmi, művészeti és kulturális örökség és hagyományok ápolása, különös tekintettel Pomázra és környékére; a szerb hagyományok ápolásával kapcsolatos megemlékezések, rendezvények megtartása; a helyi szerb szokások és hagyományok kutatása; a szerb nyelv oktatásának segítése, nyelvművelő kör létesítése, továbbképzések anyagi támogatása; a néptáncgyűttes és népi zenekar működésének támogatása; anyanyelvű színjátzó kör megszervezése és működésének támogatása, bemutatók fellépések szervezése és támogatása; kiállítások szervezése; magyarországi és külföldi szerb emlékhelyek látogatásának szervezése, az utazások lebonyolítása; a tehetséges gyermekek képzésének anyagi és erkölcsi támogatása; időskorúak támogatása, szociális feladatok. Az alapítvány szorosan együttműködik a Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzattal, valamint a pomázi szerb egyházközséggel. Az alapítvány kuratóriumának elnöke alapítása óta dr. Golub Iván.

Pomázi Városszépítő Alapítvány

Sashegyi Sándor Alapítvány

(Felsőhegy u. 3.) – A Pomázi Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola nevelési-oktatási programjának, gyermekeinek, rendezvényeinek támogatására létrejött alapítvány. Kuratóriumának elnöke Mészáros Alpár.

Szent Miklós Alapítvány

(Szent Miklós tér 1.) – A Szent Miklós Alapítványt 1999-ben hozta létre Pomáz Római Katolikus Egyházközség képviselőtestülete. Az Alapítvány célja az egyházközség épületeinek fenntartása, különös tekintettel a Szent Miklós tér 1. sz. alatt található épületgyűttes és a hozzá tartozó park üzemeltetésére és karbantartására. A helyi társadalom és az egyének közös érdekei kielégítése céljából számos közhasznú tevékenységet végez. A Pomáz–Csobánka–Pilisszentkereszt Önkormányzati Társulással kötött ellátási szerződés alapján e településeken családsegítő szolgáltatást végez, e tevékenysége kiemelten közhasznú szervezetté teszi. Az alapítvány kiemelt feladatként kezeli a képességfejlesztés, az ismeretterjesztés, a természet- és környezetvédelem, valamint a hátrányos helyzetű csoportok társadalmi esélyegyenlőségének elősegítése terén végzett munkáját. E

tevékenységei keretében különféle önkéntes csoportokat működtet. Ilyenek például a Tesz-vesz Klub, az Idős Klub, az Angol Társalgási Klub, Kamasz Klub, a Sérült Csoport, a Nagycsaládos csoport, valamint a Közéleti Kör.

A Szent Miklós tér 1. alatti épület – közismert nevén a Karitás Ház – az elmúlt években számos emlékeztető rendezvénynek adott otthont. A KÉSZ Dunakanyar Jobb Part csoportjával közösen 2004 óta rendezik meg a „Közbeszéd, közbeszélgetés” címet viselő sorozatuk eseményeit, ennek keretében számos neves közéleti személyiség tartott előadást és vitaestet aktuális társadalmi-közéleti kérdésekről. Kulturális rendezvényeik közül kiemelkedik Szántai Tamás „Az igazi szó” címmel tartott nagyszerű Ady estje (2004), Czákó Gábor író „Hetvenhét magyar rémmese” című felolvasóestje (2004), Kóta Judit, Nagy János és Szerényi Béla „Adj már csendességet /Református énekek ma” című CD-bemutatója (2005), Matló Éva iparművésznő horgolt képeinek kiállítása (2005), Ambrus Balázs és László Péter Sándor „Visszavágyunk magukhoz” című kiállítása (2006), a Magyar Katolikus Rádió munkatársainak és műsoraik gyakori művészvendégeinek előadói estje (2006), Paulovics László festőművész kiállítása (2007), valamint az Írماغ együttes koncertjei.

Az alapítvány szerepet vállalt Pomáz Város 1956-os Emlékbizottságában is. A forradalom ötvenedik évfordulója alkalmával rendezett események sorából három rendezvénnyel vették ki a részüket (Téglásy Ferenc „Soha, sehol, senkinek” című filmjét vetítették a film rendezőjének részvételével, majd Magyar József „1956 – A remény és a halál 19 napja” című filmjét tekinthették meg az érdeklődők, végül pedig Karátson Gábor Kossuth-díjas festő, író, műfordító, '56-os elítélt volt a vendégük, aki „A börtön, mint a forradalom folytatása” című előadásában számolt be személyes emlékeiről). Először 2007-ben rendezték meg (a KÉSZ Dunakanyar Jobb Part csoportjával, valamint a helyi Nagycsaládos Csoporttal közösen, a NOE megalakulásának 20. évfordulója alkalmával) a „Hétféle a családokért – családok hétféleje” címet viselő három napos eseménysorozatot, melynek keretében számos előadás, foglalkozás, sportesemény, rajz- és fotópályázat, valamint a családok koncertje igyekezett a családok fontosságára, a családi élet értékeire felhívni a figyelmet. A „Közbeszéd, közbeszélgetés” sorozat és a fentiekben ismertetett kulturális tevékenységük mellett ezt is szeretnék folytatni, illetve – hagyományt teremtve – megismételni a következő években is. 2008 első felének kiemelkedő eseménye lesz új könyvtárak megnyitása, amely köré további csoportokat és eseményeket kívánnak szervezni. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Zupán Tamás.

Tátika Alapítvány a Pomáz III. sz. (Mesedombi) óvodáért

(Beniczky u. 84.) – Az alapítvány célja, hitvallása a nevelő és oktató munka segítése, anyagi támogatása, az óvoda gyermekek testi-szellemi fejlődéséhez szükséges tárgyi és személyi feltételek megteremtése, a gyermekek elhelyezési körülményeinek javítása, az óvoda épületének bővítése (pl. foglalkoztató, tornaszoba), valamint az udvar felszereltségének javítása és korszerűsítése. Vállalt feladata a nevelés, oktatás, a képességfejlesztés elősegítése, a gyermekek egészségmegőrzése környezetismereti kirándulások szervezésével, a környezetvédelem, gyermekvédelem. Az alapítvány kuratóriuma 4 tagból áll, rendezvényektől függően további 5-20 fő áll rendelkezésükre. Pályázati források és az éves adó 1%-os felajánlásai állnak rendelkezésükre az anyagiak terén. Jövőbeni céljaik között a felsoroltakon kívül a nehéz anyagi körülmények között élő családok gyermekei számára sokoldalú programok szervezése áll, pl. színházi, állatkerti látogatás, táborozási lehetőségbiztosítása stb. Infrastrukturális fejlesztésben (pl. minősített komplex mászóka az óvodaudvarra), illetve pályázati munkatárs segítségével, esetleges alkalmazásában, valamint a pomázi civil szervezetekkel való szorosabb együttműködés lehetőségében látnának pozitív előremozdulást céljaik megvalósítása terén.

Testvérmúzsák Alapítvány

(Mátyás kir. u. 2.) – A Testvérmúzsák Alapítványt 1994-ben szervezték meg alapítói, mely 1995. május. hó 6-án kelt bejegyzése óta működik. A közhasznú státuszt 1998. január 1-jétől szerezte meg. Az alapítvány legfontosabb célja: támogatni minden olyan elképzelést, amely (elsősorban a gyermekekkel

és) a különféle művészeti ágakkal kapcsolatos. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Ásztai Csabáné, aki egyúttal a Pomázi Teleki-Wattay Művészeti iskola igazgatója. Az alapítvány bevételi forrásai: 1% felajánlása, pályázatok elnyerése, magánszemélyek befizetései, társaságok, vállalkozások, bankok támogatásai, jótékonsági előadások, bálók bevételei.

A közhasznú alapítvány legfontosabb tevékenységei: nevelés és oktatás, képességfejlesztés, ismeretterjesztés, kulturális tevékenység, kulturális örökség megóvása, a magyarországi nemzeti és etnikai kisebbségekkel, valamint a határon túli magyarsággal kapcsolatos tevékenység; a különböző művészeti ágak, zene, irodalom, képzőművészet, tánc, színház, népművészet emlékeinek megóvása, összegyűjtése, bemutatása, megismertetésének támogatása; kiállítások, hangversenyek, zenés színpadi játékok támogatása, szervezése, mely az iskolai oktató-nevelő munkát hatékonyabbá, színvonalasabbá teszi; kiemelkedő tehetségű és szorgalmú tanulók jutalmazása; hátrányos helyzetű tanulók segítése; együttesek, zenekarok, művészeti csoportok támogatása; az alapítvány ösztöndíjakat ítélt oda, díjakat alapíthat; elősegíti a művészetoktatás feltételeinek javítását; az alapítvány közvetlen politikai tevékenységet nem folytat, szervezete pártoktól független, és azoknak támogatást nem nyújt.

Az alapítvány nyitott, ahhoz csatlakozhat, tevékenységében részt vehet bármely bel- és külföldi természetes és jogi személy. Az alapítvány önálló jogi személy, vagyonával szabadon gazdálkodik, vállalkozási tevékenységet közhasznú céljainak megvalósítása érdekében, azokat nem veszélyeztetve végez, valamint gazdálkodása során elért eredményét nem osztja fel, azt az alapító okiratban meghatározott tevékenységekre fordítja. Az alapítvány létrehozta és működteti a **Testvérműzsák Galériát**, mely évi 5-6 kiállítással szolgálja a vizuális kultúra ügyét a város lakóinak körében.

Az elmúlt években a fenti célok érdekében az alapítvány többek között az alábbi tevékenységeket támogatta: a művészeti iskola zenés gyermekszínházának produkciói (Farkas Ferenc: Csínom Palkó, Kacsóh: János vitéz, Rózsa Pál – Kaiser László: Ludas Matyi gyermekopera (Ősbemutató!), Szörényi-Bródy: István, a király c. rockopera színrevitele és utazásai, Dés: Valahol Európában, Dzsungel könyve, Légy jó mindhalálig), nyári művészeti táborok (Gönc, Teresztenye, Síkfőkút, Balatonakali, Parádfürdő, Lajosforrás, Tata), zenekarok, színjátszók külföldi utazásai (Szlovákia, Erdély, Németország, Újvidék, Luxemburg), kiadványok megjelentetése (Fúvószenekarok régen és ma (1995.), A pomázi zeneoktatás története (1997.), Testvérműzsák c. információs lap (1998 óta), Játsszuk az élet dallamát (cd, 1998), Öt éves az ifjúsági fúvószenekar (videó-kazetta, 1998), Zenei pillanatkép Pomáz 2000 (cd melléklettel, 2000), Tíz éves a pomázi zeneiskola (cd, 2005), hagyományos, ismétlődő rendezvények, hangversenyek, fesztiválok, találkozók, kiállítások (Országos Szaxofonos Találkozó (1998-2000), Országos Szaxofonverseny (2001-től három évente), Országos Tekerős Találkozó (1998-től évente), Dunakanyar Ifjúsági Fúvószenekari Fesztivál (1996-től évente), Jazz-kávézó sorozat (1996-től folyamatosan), Yamaha hangverseny sorozat, Pomázi Kórusok Találkozója (1998-től évente)).

Kulturális, közművelődési tevékenységet (is) végző egyesületek, szervezetek

"Együtt egymásért" Pomázi Nagycsaládosok Csoportja

(Szőlőptelep u. 21.) – Az alapítvány kuratóriumának elnöke Földiné Kovács Klára.

Emberséggel, Kultúrával Pomázért

(Rákóczi F. u. 32.) – Az 1994-ben alakult egyesület erőfeszítései alapvetően a település kulturális életének működéséhez szükséges mecenatúra megteremtésére irányulnak, elnöke Dr. Brezanóczy János.

Holdvilág-árok Országjáró és Kulturális Egyesület

(Huszár u. 3.) – Az egyesület 1999-ben alakult azzal a céllal, hogy tagságának és családtagjaiknak szervezett programokat tervezzen, és bonyolítson le elsődlegesen természetjáró és –védő, valamint

kulturális és sportrendezvények keretében. Felkarolja a településen élő idős embereket, kellemes, tartalmas elfoglaltságot kínálva számukra, fő cél az egészséges életmód megőrzése, kialakítása, ezt szolgálják a túrák és a fürdőhelyek rendszeres látogatása is, emellett az egyesület sportversenyeket (kerékpár, futball) is rendez. Tagsága 190-200 főre tehető, ennek 85%-a nyugdíjas. Bejárták egész Közép-Európát, a történelmi Magyarország különböző tájait, emlékhelyeit, közkedvelt a Várak-Kastélyok-Templomok sorozatuk. Utazásaik vonattal, busszal, kerékpáron vagy gyalogosan történnek – az alkalmától és a céltől függően. Rendszeresen szerveznek „színházbuszokat” a fővárosba, múzeumlátogatásokat, élőzenés nosztalgia délutánokat (minden második vasárnap a Művelődési Házban). Egyre több középkorú és fiatal is csatlakozik programjaikhoz, nem csak az egyesületi tagok, és nem csak a pomáziai körében népszerűek a programok. Az egyesület elnöke Palánkai Imréné, aki tagja a Közművelődési Tanács elnökségének is. A szervezet több más civil szervezettel, nyugdíjasklubbal tart kapcsolatot, erejéhez mérten részt vesz a pomázi közéletben. Tagdíjából, rendezvényeik bevételeiből, 1%-os adófelajánlásokból, illetve alkalmankénti pályázati forrásokból tartja fenn magát, éves működési költsége közel 2 millió forint (2007-ben 1.836 eFt).

Honalapítás Emlékmű Egyesület

(Mártírok u. 10.) – Az egyesület 1996-ban a honfoglalás millecentenáriumának ünnepi évében létrehozta a Honalapítás Emlékművet, amely azóta zárandokhellyé vált. A napfordulók idején több száz érdeklődő részvételével ünnepséget rendeznek, nyaranta őstörténeti tábort szerveznek. Az alapítvány elnöke 2006-ig Dúcz László, azt követően Bódi József.

Kráter Műhely Egyesület

(Búzavirág u. 2.) – Könyvkiadással, hagyaték gondozással, irodalmi folyóirat szerkesztésével foglalkozó egyesület, elnöke Turcsány Péter. A Kráter Műhely Egyesület fő céljának tekinti a mai magyar irodalmi művek kiadása mellett a múltban kitagadott vagy elhallgattatott írók munkáinak eljuttatását az olvasókhoz, esetenként azok európai bemutatását. Az egyesület hangsúlyt helyez a nemzeti és keresztény szellemű irodalmi tradíció, valamint a kortárs magyar, illetve európai irodalom kiadására és bemutatására. Elsősorban ezt a célt szolgálja az egyesület kiadásában évente tíz alkalommal megjelenő PoLiSz című irodalmi-kulturális folyóirat is. Céljaikat konferenciák, kihelyezett emlékülések, író-olvasó találkozók és előadó körutak révén kívánják elérni. Évente írók, szaktudósok és kisebbségi vezetők részvételével rendezik meg az elsősorban etno-kulturális kérdéseket felvető Kárpát-medencei Keresztkötődések Konferenciákat. Pályázataikkal és díjaikkal a nemzeti kultúrát magas fokon kifejező és népszerűsítő alkotókat jutalmazták, illetve elő kívánják segíteni fiatal alkotók felfedezését és bevezetését az irodalmi életbe. Könyvkiadásukban lépéseket tettek a magyar kultúra európai kultúrkörbe történő visszaillesztése és az európai kultúra sajátos értékeinek importja terén. Az egyesület szervezője és egyik elenjárója a tömbmagyarság-szóránymagyarság kulturális kapcsolatápolásának.

Motolla Hagományőrző Kézműves Műhely

(Huszár u. 3.) – A műhely 2004. szeptembere óta működő műhely a Közművelődési Tanács patronálásával. Célja a kismesterségek alapjainak elsajátíttatása, népművészeti értékeinek megszerettetése, átörökítése. Mindezt élményadó, fejlesztő-, hagyományőrző tevékenységre szoktatással (gyapjúfeldolgozás, szövés, gyöngyszövés), a jeles napokhoz kötődő ízléses tárgyak készítésével véli megvalósíthatónak. Tagjainak létszáma 10-12 fő, célcsoportja a 6-12 éves korosztály és a gyermekek szülei. A szervezett szakköri díjakból tartja fenn magát. Működésük helye a Művelődési Ház, ideje szerda és péntek 16-17.30 között. Kalotaszegi gyermekekkel találkoznak évente a nemzetközi partnerkapcsolatokat ápolva.

Opanke Hagományőrző Kulturális Egyesület

(Vörösmarty u. 14/a) – 1995 óta működő egyesület, Krunityné Sosity Anica vezetésével. Az egyesület négy korosztályban működő táncscsoportot fog össze a legkisebb óvodás korosztálytól a felnőttekig. A

törzsgárda közel 50 főből áll, nem csupán Pomáizról, de Csobánkáról és Budakalászról is járnak ide táncolni. Tagjai között szerbek, szlovákok svábok és magyarok egyaránt megtalálhatóak. A szerb néptánc hagyományainak továbbörökítésén kívül az egyesület mondákat, dalokat is gyűjt, amelyeket műsoraik alkalmával elő is adnak. Koreográfiáikat az anyaországban élő szakemberek segítségével állítják össze. Rendszeres résztvevői a Szentendrei Tavasz Fesztiválnak, a Ráckevei Fesztiválnak, de gyakran láthatóak a Skanzenban és természetesen fellépnek Pomáz Város Napján is. Az egyesület forrásait a Pest Megyei Önkormányzat, Pomáz Város Önkormányzata, a helyi kisebbségi önkormányzatok, valamint pályázatok útján teremtik elő.

Plébánia Karitászcsoport

(Templom tér 1.) – Vezetője Horváth Józsefné.

Pomáz Barátai Társaság

(Luppa Vidor u. 2.) – Az 1989-ben alakult társaság a helytörténet kutatásában, az eredmények dokumentálásában és közzétételében végez eredményes munkát, kezelője a Helytörténeti Gyűjteménynek, elnöke Babos Rezső.

Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Egyesülete

(Huszár u. 3.) – 1968 óta tevékenykedő szervezet, mely a település kert-kultúrájának ápolásában kiemelkedő eredményeket ért el. Nagy szerepük van a keretbarát mozgalom országos elterjedésében. Rendszeres terménykiállításait mindenki láthatja a Művelődési Házban, ahol az egyesület tevékenykedik. A klub elnöke Vicsotka Mihály.

Pomázi Művészek Társasága

(Panoráma u. 5.) – A társaság alakulásának éve: 1997. Tagjai: Bolyki István, H. Csuta Anna, Kiss Károlyné, Kiss János, Imre Lajos, Orgoványi Anikó, Seres János, Szűcs László, elnöke Szűcs László. A társaság azon művészeket tömöríti, akik az önmegvalósítás mellett a település esztétikai értékeinek ápolásában és alakításában is részt kívánnak venni. Ennek köszönhetően rendszeresen vesznek részt a hazai képzőművészeti élet eseményei, kiállítások, pályázatok, művésztelepek, társaságok munkájában. Szervezésükben nyári alkotótábor, a Somodi László Képzőművészeti Stúdió és Pomázi Szalon működik.

A Magyar Kultúra Napján a társaság alkotó közössége rendszeresen kiállítást rendez. A társaság szervezésében évente, 2008-ban megrendezik a Képzőművészeti Gyermektáborot Seres János szobrászművész szakmai vezetésével. A rendezvény célja a tehetséges fiatalok felkarolása, művész tanárok által való képzése, a művészeti technikák megismertetése, pályaaorientáció. A tábor résztvevői közül, az eltelt évek alatt több tehetséges fiatal került be közép- és felsőfokú művészeti oktatási intézményekbe. A kis alkotókat itt művész tanárok részesítik egy hét alatt intenzív képzésben, négy szekcióban, úgymint kerámia, textilfestés, festészet-grafika, szobrászat. A záró napon megrendezik azt a kiállítást, ahol a szülők és érdeklődők megtekinthetik az egy hét alatt elkészült alkotásokat.

Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület

(Kossuth L. u. 48.) – Az 1991-ben alakult egyesület a német nemzetiség kultúráját ápolja, identitásuk megőrzésében nyújt segítséget közösségi és kulturális rendezvényeivel. 1991-ben 44 fővel alakult meg az egyesület, napjainkra külföldi tagjaival együtt megközelíti a 250 főt. Még a megalakulás évében testvér-egyesületi megállapodást kötött az 1946. március 12-én kitelepített honfitársak egyesületével, a Pomázer Heimatverein-nel. Kezdeményezte és részt vett az igazságtalanul elűldözött németajkú emberek rehabilitációjában, és erről minden évben megemlékezik. Évente váltakozó helyszínnel (Waldangeloch, Pomáz) egyesületi találkozót szerveznek. Az egyesület nagy szerepet vállal Pomáz

Város testvérvárosával Oberhausen-Rheinhausen-nel való kapcsolattartásban és programok, találkozók szervezésében. Az egyesület két helyi hagyományokat őrző rendezvénye a farsangi bál (január-február) és a búcsúbál (augusztus 20.), mely a Szent Istvánról elnevezett rk. Templom búcsúnapjához kötődik. 1991 óta ismétlődő nagyrendezvény a Dunakanyar Nemzetiségi Fesztivál (május vége, június eleje), melyet az egyesület Községi Házának szabadtéri színpadán rendeznek. A fesztiválon a helyi nemzetiségi hagyományőrző néptánc egyesületek, csoportok, zenekarok, énekkarok (német, szerb, szlovák stb.) mellett sok más település neves, elsősorban német nemzetiségű ének-, zenekara és néptánc együttese lép fel. A PNNKE Községi Háza az egyesület tagjainak szellemi és fizikai munkájával, anyagi hozzájárulásával, Pomáz Város Önkormányzatának, Oberhausen-Rheinhausen testvértelepülés és a Pomazer Heimatverein támogatásával épült. Az alsó szint ünnepélyes használatba vételére 1996-ban került sor, az emelet beépítése folyamatosan tart. Az egyesület bekapcsolódik a város kulturális életébe, vezetőik és tagjaik részt vesznek a város ünnepein és rendezvényein. A nemzetiségi hagyományokhoz kötődő rendezvények többsége nyitott az érdeklődők és a város polgárai számára. Az egyesület elnöke 1991-2006 között Csordás Tiborné, 2007-től Sztrányainé dr. Siegler Rosemarie.

Pomázi Zenei Egyesület

(Mátyás kir. u. 2.) – 2001-ben alakult meg a Pomázi Zenei Egyesület, melynek célja a pomázi zenei élet támogatása, a Pomázon élő és zenével szívesen foglalkozó emberek összefogása, tevékenységük segítése. Az egyesület kuratóriumának elnöke Blaskó Mihály. Az alapítvány bevételi forrásai: 1% felajánlása, pályázatok elnyerése, egyesületi tagok befizetései, szponzori támogatások, jótékonyági előadások.

Az elmúlt három évben az egyesület tagsága aktívan részt vett a helyi, regionális, illetve országos ünnepségeken, kulturális rendezvényeken. Támogattuk az VIII. Országos Tekerős Találkozót, a X. Dunakanyar Ifjúsági Nemzetiségi Találkozót, a Teleki-Wattay Művészeti Iskola XXI. Nyári Művészeti Táborát. Az év kiemelkedő eseménye és eredménye volt, hogy egykori zeneiskolai növendékek és Pomázon, ill. a környező településen élő muzikusok részvételével megalakult a Pomázi Kamarazenekar. Alapításával a tagok lehetőséget kaptak arra, hogy egykor megszerzett hangszeres tudásukat most egy új minőségben, közös muzsikálásban kamatoztathassák. Az egyesület feladatának tekinti Pomáz zenei múltjának kutatását, hagyományainak ápolását, a kutatás útján gyűjtött anyagok megszólaltatását és publikálását. Nagyban támogatja azokat a kezdeményezéseket, amelyek ezzel a céllal születnek. Ilyen irányú kutatásokban elsősorban fiatal, ambiciózus muzikusokra számítanak, akiknek munkáját az általuk lehetséges eszközökkel támogatják. Reményeik szerint ezzel megteremtik egy olyan gyűjtemény alapjait, mely tartalmazza Pomáz zenei múltjának valamennyi fellelhető értékét, ezáltal további lendületet ad a fiataloknak településünk zenei múltjának megismeréséhez.

Az egyesület jelenlegi kiemelt céljai: nyári művészeti tábor, X. országos tekerős találkozó, fúvószenekar utazásai Svájcba és Finnországba, városi kamarazenekar és a pomázi vegyeskar koncertjeinek szervezése, 15 éves a Pomázi Ifjúsági Zenekar jubileumi koncertje.

Pomázi Tűzoltó Egyesület

(Fáy A. u. 47.) – Pomáz legrégebbi és még ma is működő civil szervezete, a Pomázi Tűzoltó Egyesület. Tagjainak a száma megközelíti a 300 főt. Az egyesület tagozatokra oszlik, amely tagozatok többsége kulturális és sporttevékenységet folytat. Ezekben belül említésre méltó a Filatéliai és Numizmatikai Szekció, amelynek Pomáz az országos központja. A szekciónak jelentős régi pomázi képeslap-gyűjteménye van, rendszeresen publikáltak a Pomázi Tükör c. lapban (Pomáz a filatélia tükrében), amely a maga nemében páratlan helytörténeti forrásnak számít. A szekció szerkeszti a www.pomaz.lap.hu internetes portált, valamint a www.pomaz.helyhir.hu portált, amely az első pomázi csak on-line megjelenő internetes hírlap. A szekció vezetője Lippai Gyula.

Az egyesületnek 50 főt számláló Majorette és Sport Twirling Szekciója is van, amely már nemzetközi szinten is jegyzett. A múlt évben az ausztriai Stumm településen rendezett XVII.

Nemzetközi Tűzoltó Csillagtúrán mintegy 7000 ember előtt léptek fel és tartottak nagyszerű bemutatót. A szekció tagjai 7-24 év közötti lányok, megyei és országos csapat és egyéni bajnokok. Heti három alkalommal tartják edzéseiket, az egyiket a Mátyás Király Iskolában, a másikat a Művelődési Házban. Mindkét helyen bérlik a termet. A csoport vezetője: Korán Mátyás.

Az egyesület 35 fős Ifjúsági Tűzoltócsoporthoz is működtet. 35 fő 6-18 év közötti diák tanul és gyakorol azért, hogy Pomáz nevét viselve versenyeken, bemutatókon vegyen részt, és hírnevet szerezzen Pomáznak. Egyetlen magyarországi birtokosa az ifjúság nevelése terén elért eredményekért a Szent Korona Díjnak. A gyerekek első díjat hoztak Lengyelországból, Horvátországból. Ausztriában megszerezték az osztrák bronz, majd az ezüst minősítő jelvényt, a Létesítményi és Önkéntes Tűzoltóságok Országos Szövetsége minősít fokozatait, a gr. Széchenyi Ödön ifjúsági Tűzoltóversenyen több éve első díjazott csapat, a Diák Tűzoltók Túlélő Versenyén eddig minden évben bajnok a csapat. A gyerekek közül többen 11-12 évesen elvégezték és sikeres vizsgát tettek a felnőtt tűzoltóknak előírt Önkéntes Tűzoltó Tanfolyamon. De talán a legnagyobb eredményük, hogy a 2006-os budakalászi árvíznel 10 pomázi ifjúsági tűzoltó rakta 3 napon át a homokzsákokat a védekezési munkálatokkor.

Az Egyesület Sport Szekciója csak és kizárólag a terem és kispályás labdarúgás és strandfoci miatt állt össze és vesz részt a versenyeken. Legnagyobb eredményük a 2004-ben megszerzett Flórián Kupa. A szekció vezetője: Molnár Attila.

Média Szekció: Szerkesztette és kiadta a Pomázi Tükör c. havi közéleti magazint, egyben szerkesztette annak internetes megjelenésű változatát is. A lap havi 800-1200 példányban fogyott el, előfizetőik voltak a környező településeken kívül Budapestről, Kecskemétről, több alföldi településről, Németországból, Kanadából, az USA-ból. A lapkiadás nonprofit alapon működött, a hirdetési bevételek eltartották. A lapot szerkesztőbizottság szerkesztette és helyi nyomdában 8 színes és 16-32 oldal közötti terjedelemben adták ki. Csomagolva jutott el az olvasókhöz. A lapkiadást az egyesület ideiglenesen felfüggesztette. A szekció vezetője: Leidinger István

Az Egyesület őrzi az alapítása óta született iratokat, régi okleveleket és fényképeket, címereket. Vezeti az 1903-ban megnyitott testületi anyagkönyvet, amelyben az elmúlt 105 év pomázi tűzoltói vannak felsorolva. A tűzoltóságon berendezett vitrinekben az érdeklődők kis kiállítást tekinthetnek meg a szekciók életéről és a régi iratokból, versenydíjakból. Az Egyesület minden évben megrendezi a hagyományos Tűzoltóbált, most utoljára már Budakalászon. Az Egyesület több éven keresztül rendezte Pomázon a Piac téren az augusztusi utcabált. A Pomázi Tűzoltózenekar néhány év kihagyás után 2008-ban ismét a közönség elé lép.

Sashegyi Sándor Baráti Társaság

Szent Cecília Kórus

(Szentendre, Sziölő köz 2.) – A felnőtt lakosság zenei műveltségének ápolásában nagy szerepet játszó szerveződés, vezetője Silacher Miklós.

Szent Tarzicius Cserkészcsapat

(Móricz Zs. u. 18. l/6.) – Az egyesület elnöke Vida Balázs.

Zöld Szív Ifjúsági Természetvédő Mozgalom

(Jankovics Gy. U. 31.) – Az 1989-ben alakult szerveződés a környezet-kultúra jeles terjesztője, amely évek óta országos hírnévnek örvend elsősorban az iskolás korosztály körében. Maga az országos mozgalom Pomáztól indult és jelenleg is a mozgalom központja. Jelenleg tagjainak a száma meghaladja a tízezer főt. A környezeti nevelésben és a természetvédelemben országos és nemzetközi sikereket értek el. A mozgalom elindítója Orgoványi Anikó.

Média – elektronikus (tv, rádió, honlap, fórumok, blog) és klasszikus médiumok (napilapok, folyóiratok, antológiák)

Cél, hogy az információ és a szükséges helyi személyes komforthoz tartozó „közszolgálati hírek”, helyi események gyorsan, röviden, érthetően kerüljenek a köztudatba. Ehhez a média aktorainak szakértelmére, a helyi társadalom igény szintjének és kulturális állapotának ismeretére, a települési élet szervezésében résztvevők őszinte közreműködésére van szükség. Az információ fogadásakor és feldolgozásakor természetesen az informálandók aktivitására, a célzott társadalmi csoportok fogadóképességére is szükség van. Célként továbbá a nemzetiségi nyelvű adások hozzáférhetősége a televíziós csatornák választékában.

Elektronikus médiumok a városban

Dera Televízió

2006-tól működő közműsort szolgáltató elektronikus médium a kistérségben jelenleg Szentendrén, Pomázon, Leányfalun, Pilisszentlászlón, Budakalászon és Csobánkán is szolgáltat műsort. Minden nap 10-12-ig és 18-22-ig van adás, egész nap képűjság. A Dera Tv kistérségi televízióként működik, az említett településeken a régió közéleti, kulturális és sport életét mutatja be a legfontosabb helyi eseményekre is figyelmet fordítva. Így nem konkurenciája, hanem kiegészítője a helyi televízióknak. Műsorait Budapesten, a cég irodaházában lévő három stúdióban (1044, Bp, Kisfaludy u. 13.), és a Pomázon lévő helyi stúdióban (Damjanich u.) készíti, 25 tagú stábbal.

Pomáz Tv

(Szerkesztőség, stúdió: 2013 Pomáz, Petőfi Sándor utca 66.) – Pomáz Város Önkormányzatával vállalkozási szerződéses viszonyban álló elektronikus médium. A műsorok az Erményi Stúdióban készülnek, a szerkesztőség tulajdonosa és vezetője Erményi Csaba. Közel két évtizede működő elektronikus médium a településen. A Pomáz Tv 1994. augusztus 20-án kezdte meg műsorközvetítését. Az Erményi Stúdió által készített adások minden nap láthatóak, emellett napi 24 órás képűjság is működik. A műsorok megtekintésének lehetősége a kábel TV-hálózat, azaz gyakorlatilag az egész város területén adott.

Pomáz Város Honlapja

Pomáz Város Önkormányzatának hivatalos honlapja. A városról, az önkormányzatról, a polgármesteri hivatalról. A www.pomaz.hu honlap 2007. decemberétől megújult design-nal, megújult struktúrával működik. A város életének valamennyi fontos szegmense helyet kap benne. Cél: a település legfontosabb információs bázisává tenni a városi honlapot. Folyamatában is dolgozunk a szolgáltatás színvonalának emelésén. Az új design hozzájárulhat a város vonzó arculatának kialakításához, szándékaink szerint – a modern kor kihívásainak is megfelelően – a város lakói, partnerkapcsolataink és az érdeklődők számára is közszolgálati információforrássá válva. Mindennek szükséges és elengedhetetlen feltétele a honlapkezelői státusz kialakítása, az informatikai rendszerek és a közszolgálat terén gyakorlott személy általi működtetése. (Stratégiai Ütemterv 1. és 6. pont)

Pomaz.lap.hu, Pomaz.helyhir.hu – Internetes információforrás a településről a Pomázi Tűzoltó Egyesület Média Szekciójának szerkesztésében.

Klasszikus médiumok a városban, intézményekben

Dera

A Pomázi Nemzetiségek Folyóirata volt, mely 1999-ben jelent meg egyetlen számmal. A lapban a 3 nemzetiség – cigány, német, szerb – addig többnyire ismeretlen írott és íratlan dokumentumai eredeti forrásnyelvükön és magyar fordításban olvashatóak.

Isteni Szikrák

A Német Nemzetiségi Általános Iskola időszakosan megjelenő kétnyelvű diáklapja.

Otthonunk Pomáz

(Szerkesztőség: 2013 Pomáz, Beniczky u. 45.) – Felelős kiadó: Atafer Bt., felelős szerkesztő: Hamvas Atanáz.

Pomázi Hírlevél

A Pomáz Barátai Társaság időszakos lapja, kéthavonta jelent meg.

Pomázi Polgár

(Szerkesztőség: 2013 Pomáz, Pf. 6.) – Pomáz Város Önkormányzatának havonta megjelenő sajtóorgánuma. Jelenlegi kiadója a Pomáz Kht., felelős szerkesztője Vicsotka Mihály. 1992 óta tájékoztat a településen történő legfontosabb közéleti, kulturális és egyéb eseményekről, rendezvényekről, információkról, jelenleg 5500 példányban jelenik meg.

Pomázi Tükör

Ma már nem „üzemelő” folyóirat a településen.

Suli-Buli

A Mátyás Király Általános Iskola kéthavonta megjelenő kiadványa, amely a diákokról, diákoktól diákoknak készül.

Suli-Sokk

A Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola havonta megjelenő diáklapja.

Szabad Pomázi Polgár

Jelenleg működését szüneteltető folyóirat.

Testvérmúzsák

A Teleki-Wattay Művészeti Iskola negyedévente megjelenő iskolaújságja.

Tollfogató

A Sashegyi Sándor Általános Iskola 1992-ben útjára indult havonta megjelenő diáklapja volt, jelenleg Suli-Sokk néven működik.

Filmpar – Stern Filmstúdió – hazai és nemzetközi produkción

A Stern Film Stúdió és Médiacentrum (nemzetközileg ismert, angol nyelvű néven Stern Film Studio & Media Center)

Magyarország egyik legnagyobb filmstúdió komplexuma, Pomázon. A stúdiókhöz kapcsolódó filmgyártó cég a Stern International Productions. A komplexum két stúdióból áll. Az „A” stúdió 2240 négyzetméter,

70 méter hosszú, 32 méter széles és 12 méter magas. A „B” stúdió 1500 négyzetméter (36x41x12). A stúdiókból és kapcsolódó kiszolgáló épületekből álló komplexumot egy ipari terület átépítésével hozták létre. A stúdió alapítója és ügyvezető igazgatója Szabados Róbert. A filmstúdiót 2006-ban adták át, így egy éve ad otthont hazai és nemzetközi produkciók megvalósításának. A városnak pillanatnyilag nincs szerves kapcsolata a létesítménnyel, de a közeli jövőben cél az együttműködés többirányú lehetőségeinek kezdeményezése.

Pomázi Művelődési Ház

A Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár jelenlegi helyén, a Huszár utcában 1981 óta üzemel, a művelődési ház elődje a Bem József utcában, míg a könyvtár korábban a Beniczky utcában üzemelt. Az intézmény jelenlegi formájában helyet ad számos civil szervezetnek, oktatási, közművelődési és sportprogramnak. Nagy szerepe van a rendezvények összehangolásában. Létesítése óta számos kiváló vezetője (Gelencsér Ildikó, Dr. Hamvas Ferenc, Zsidi János, Duró Imre, Gáspár Sándor) után az intézménynek 2007. szeptembere óta Kósa Anikó a vezetője, aki egyúttal Pomáz Város Önkormányzata Idegenforgalmi, Sport és Ifjúsági bizottságának vezetője, önkormányzati képviselő, alelnöke a Vértes-Dunakanyar Hulladékgazdálkodási Társulásának, tagja a Pest Megyei Önkormányzat Kulturális és Műemlékvédelmi Bizottságának. Hosszú idő után most van a létesítménynek lehetősége arra, hogy a megteremtett értékeken, hagyományokon alapuló, hosszú távú (nem csupán egy ciklusra szóló) fejlődés, menedzser-szemléletű vezetés, jó koordináció valósuljon meg az intézmény munkájában, a város anyagi erőforrásainak megfelelő nagyszabású épület-rekonstrukció/átépítés mellett/után.

A Pomázi Művelődési Ház település kulturális és civil életének egyik jelentős helyszíne. 300 főt befogadó színházterme és öt klubhelyisége fogadja a szakkörök, tanfolyamok, előadások, komoly és szórakoztató rendezvények látogatóit. Jelenleg olyan rendszeres rendezvényeknek ad otthont, mint a Csata László Gazdakör, Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Klubja, Bibliatörténeti Kör, Somodi László Képzőművészeti Kör, Pomázi Mozgáskorlátozottak Klubja, Motolla Hagymányörző Kézműves Műhely játszóház, Cukorbeteg Pomázi Egyesülete, Nostalgia délután és különféle sportkörök (Taj-csi, Karate Kai, Pingpong), illetve különféle táncsoportok (Welldande Táncstúdió, Hip-hop táncstúdió, társastánc tanfolyam). Emellett jótékonyági esteket, gálákat, színházi előadásokat, néptánc-találkozókat, gyermeknapokat stb. is szervez.

A Művelődési Ház alapfeladatai alapító okirata szerint: a település természeti, anyagi, szellemi és művészeti értékeinek, hagyományainak megismertetése, gondozása, gyarapítása; a nemzeti, nemzetiségi és az egyetemes kultúra megismertetése, a megértés és a befogadás elősegítése, művelődési folyamatok gondozása; a művelődési folyamatok és szándékok gyámoltatása, műfaji és tartalmi korlátok nélkül; az alkotókedv, a tehetség kibontakoztatásának segítése, az alkotó közösségek, művészeti csoportok, alapfokú művészetoktatási tevékenység támogatása; az iskolán kívüli oktatás, szakképzés lehetőségének biztosítása; a helyi társadalom kapcsolatrendszerének, közösségi életének, civil kezdeményezéseinek szervezése, segítése; kulturális szolgáltatások, rendezvények, kiállítások, előadások és egyéb művelődési alkalmak biztosítása.

A Művelődési Ház alkalmas lehet a közművelődési feladatok maradéktalan ellátására egy átépített, áttervezett, közösségi terek, alkalmak, rendezvények megvalósítására alkalmas épülettel, infrastruktúrájában és humán erőforrásaival a feladatnak megfelelően (ahhoz méltóan) ellátva. Mindennek a megvalósítását nehezíti, hogy jelen pillanatban a feladat megoldására állami keret nem áll rendelkezésre, így ennek nagy részét önkormányzati forrásból kell előteremteni. Az intézményállomány átalakításával párhuzamosan a helyi közösségekkel, civil szervezetekkel karöltve egységes közművelődési stratégiát gyártani, ki milyen feladatokat tud ellátni és hogyan. Átgondolandó a Városi Könyvtár működésével kapcsolatos kérdéskör is (ld. alább). Ez a 2007-től regnáló – korábban az intézményben népművelőként dolgozó – új igazgató feladata lesz a közeljövőben.

Az igazgató szakmai munkájában prioritásként jelölte meg a partnerközpontú gondolkodást, a célközönség pontos meghatározását, a város kulturális feladatot ellátó egyéb intézményeivel való kapcsolattartást és koordinációt, a különböző életkorú társadalmi rétegek megfelelő szórakozási lehetőségeinek biztosítását, az ismeretterjesztési tevékenység növelését, ennek érdekében az intézmény működésében szakmai monitoring-rendszer kialakítását, a megfelelő minőségbiztosítás érvényesítését, valamint az elérendő célnak megfelelő adekvát külső és belső kommunikációt, a megfelelő marketing, arculati elemek kialakítását, a közönségkapcsolatok fejlesztését. Az igazgató asszony az intézmény által elérni kívánt legfontosabb célcsoportként a gyermek és ifjúsági korosztályt jelölte meg, akik felnőve a jövő életminőségének tartalmát, a kultúrafogyasztási szokásokat fogják meghatározni, ezért fontosnak tartja a gyermekkorosztályok kulturális igény szintjének emelését, valamint a képesség- és készségfejlesztés meghatározó élményeinek elsajátítását az iskolán belül és kívül egyaránt.

Véleménye szerint – amely egyúttal ars poeticája is – az életminőségen túl a közvetített kulturális szokásrendszer határozza meg a gazdasági aktivitásban való részvételt, illetve a társas kapcsolatokat. A nemzeti jövedelem megteremtésében és növelésében fokozódó szerepe van a kreativitásnak, az alkotásnak, amely a kulturális alkotó folyamatban sajátítható el. Így a kultúra nem csak a szabad idő eltöltését gazdagítja, hanem növekvő jelentőségű nemzeti erőforrás. A kultúra bizonyítottan gazdaságfejlesztő tényező. Munkájában alapelvként jelölte meg azt a fajta pozitív diszkriminációt, amelynek során a Pomázi Művelődési Ház infrastrukturális és humán erőforrásait igénybe véve ezek a korosztályok az életkori sajátosságaikra épülő közművelődési rendszerben, szervezeten juthatnak hozzá a helyi és az egyetemes kultúra javaihoz, fejlődhet önkifejező képességük, művészi alkotókészségük, befogadóképességük, illetve valós esély teremthet a hátrányos helyzetű rétegek felzárkóztatására, az esélyegyenlőség megteremtésére.

Stratégiai irányelvei ezzel összefüggésben a fiatalosság, korszerűség, a legújabb trendek, irányzatok nyomon követése, megismertetése, esélyteremtés és felzárkóztatás, több kultúra élmény biztosítása a fogékony gyermekkorban; megkülönböztető figyelem a hátrányos helyzetű rétegeknek, új közönségrétegek elérése, követésre méltó minták teremtése; hagyomány- és értékörzés, az élő hagyományok ápolása, új kulturális hagyományok generálása; amatőr mozgalmak felkarolása; új értékek létrehozása, fiatal tehetségek helyzetbe hozása; a művészeti nevelés terén a kortárs művészetek előtérbe helyezése, megértetése. Az igazgató asszony pályázatában fontosnak tartotta kiemelni azt is, hogy a fiatalok mellett a művelődési háznak szem előtt kell tartania a felnőtt, valamint a nyugdíjas korú lakosság sokrétű szórakozási, művelődési igényét. Törekedni kell a már meglévő pomázi közösségek befogadása, és a velük való kapcsolattartás folyamatosságára, amelyek önszerveződők, sok és színvonalas programot hoznak létre, élettapasztalatuk és ismeretük is szerteágazó. Nem utolsó sorban a nemzetiségek hagyományainak, szellemi vagyonának megtartása is prioritást élvező kulturális szándék a településen, így a nemzetiségek nemzeti identitásának, kultúrájának megőrzésére irányuló programoknak is helyet kell kapniuk a művelődési ház falai között.

2.2.3.2.1 Múzeum

Közgyűjtemények, galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények

A múzeumi, helytörténeti gyűjtemények szerepe igen jelentős lehet Pomáz városában, hiszen ezek az intézmények az ismeretszerzés mellett a megfelelő működtetés, koordinálás, látogatottság esetén alapjai lehetnek az egészséges lokálpatriotizmus kialakulásának, elősegíthetik a szülőföldhöz, a lakóhelyhez való kötődés kialakulását is. A településen három kis gyűjtemény lehetséges fel, melyek alapvető feladata a helyi értékek védelme, őrzése, gyűjtése, feldolgozása és bemutatása. A Helytörténeti Gyűjteménynek, illetve a Magyar Népviseleti Gyűjteménynek a Pomázi Művelődési Ház és Könyvtár a működtetője. A múzeumi gyűjtemények a legszűkebb értelemben vett alapfeladatokat látják el jelenleg igen cudar körülmények között. Korábbi kezdeményezések mentén javasoljuk, hogy a

pomázi iskolák tantervében szerepeljen a múzeumok gyűjteményeinek, szolgáltatásainak alapos megismerése, ezzel a helyi értékek megbecsülésére neveljen, erősítve a lokálpatriotizmuson keresztül a haza szeretetének érzését. A két említett gyűjtemény mellett a helyi nemzetiségek (a svábok és a szerbek) rendelkeznek nemzetiségi kultúrájuk tárgyi hagyatékával. A gyűjtemények pillanatnyilag nem látogathatóak a nagyközönség számára.

Helytörténeti Gyűjtemény

A Helytörténeti Gyűjtemény épülete egy védett parasztház a Kossuth Lajos u. 48. sz. alatt, amely létesítmény kialakításában Nyári Károlynak kiemelkedő szerepe volt. A gyűjtemény tulajdonosa a szentendrei Ferenczy Múzeum, a Magyar Nemzeti Múzeum, a Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, és Pomáz Város Önkormányzata. A gyűjtemény gondozója a Pomáz Barátai Társaság. Az állandó kiállítások címei megnyitásuk évével: Szerb szoba-konyha (1984), Német nemzetiségű szoba-konyha (1994), Települési tárgyi emlékek (1994), Római és középkori Pomázra vonatkozó régészeti leletek (1996). A nyári időszakban hétfőgőn, szombaton és vasárnap van nyitva a gyűjtemény.

Az ingatlanon egy régi lakó épületben szerb, és német emlékszoba, a soknemzetiségű Pomáz néhány emléke kapott helyet őt helyiségben. Az udvaron, az utcavonalon álló, valahai melléképületben rövid de igen színvonalas településtörténeti összefoglaló kiállítást létesítettek hozzáértő és szorgalmas kezek: a neolitikumtól lakott helytárgyi emlékei a középkor végéig állott és a törökdúlás által megszakított fejlődésben átment Pomáz néhány jellegzetes, szép töredéke látható itt, valamint a pomázi táj évmilliókkal ezelőtti állat és növényvilágát reprezentáló pár darab foszília.

Az épületrészek mindegyike felújításra szorul. Mivel a fűtés nincs megoldva, a gyűjtemény csak áprilistól októberig van nyitva. A falak nedvesek, dohosak, mállanak kívül belül. Az épületben nincs vizesblokk. Az egyik épületrész riasztóval van ellátva. A folyamatosan történt karbantartási, kifelújítási munkálatokon túl szükség van az egész épületegyüttes rehabilitációjára. A 2006-os évben megtörtént a mőtárgyak nagy részének restaurálása. A tárgyakat a téli idősokra jellemző magas páratartalom miatt nem lehetett visszahelyezni az eredeti helyükre.

Népviselési Gyűjtemény

A Magyar Népviselési Gyűjteményt 1996-ban alapította a település önkormányzata, melyben a magyarság múltjára és jelenére vonatkozó muzeális értékű tárgyi emlékek láthatók. A gyűjtemény anyagát Hamar János népi iparművész ajándékozta a településnek. A múzeum egész évben nyitva van, két hétköznap és hétfőgőn 4 óras teremőr látja el a teendőket. A gyűjteményben a Holdvilág-árok Természetjáró Egyesület idegenforgalmi irodát működtet kedvezményes belföldi és külföldi utak szervezésével. Ezen kívül, propagálja a város intézményeinek, civil szervezeteinek különböző rendezvényeit, árusítja az önkormányzat által kiadott könyveket.

A József Attila úti épület azonban, melyben a gyűjtemény helyet kapott, jelenleg siralmas állapotban van, teljes felújításra/átépítésre szorul. Szükség van az épület teljes funkcionális felújítására, korszerűsítésére. A múzeum udvarán célszerű és jól kihasználható lenne egy pajta foglalkozások céljából. Nyári idősokban intenzívebb nyitva tartás (hét közben is, hétfőgőn és ünnepnapokon). A múzeumi „gondnok” feladatainak és munkaidejének bővítése: tárlatvezetés, foglalkozások szervezése, helytörténeti vonatkozású dokumentumok árusítása, pomázi rendezvények propagálása, művelődésszervezői feladatok ellátása. (Pl. kültéri „nagyrendezvények” szervezése), idegenforgalmi tevékenység. Megbízási díjas muzeológus, restaurátor alkalmazása esetenként, szükség szerint (tárgyak restaurálása, gyűjtés, nyilvántartásba vétel, szakszerű kezelés, kiállítások szervezése, leltár, stb.).

Galériák, kiállítótermek, magángyűjtemények

Kiállítóterem és Tourinform Iroda létesítése a József Attila úti épületben, annak átépítése után. A Teleki-Wattay kastély termeinek javasolt hasznosítása helyi művészek alkotásainak időszakos és/vagy kiállítására külső művészeti szakértő csoport bevonásával az arra érdemes alkotások, gyűjtemények, sorozatok esetében. Kisebb kiterjedésű műalkotások, kisplasztikák időszakos és/vagy állandó bemutatására a József Attila úti – leendő – kiállítóterem/galériatermek lennének hivatottak. Utóbbi kiállításainak szervezése, gondozása, a kiállítással kapcsolatos egyéb teendők a PMHK hatáskörébe tartozóak.

2.2.3.2.2 Könyvtár

Pomázi Városi Könyvtár

A könyvtár a művelődési házzal egy épületben és közös szervezeti egység keretében működik, vezetője Fodor Gizella. Ezzel együtt a két intézménynek más és más a küldetése, különböző funkciót tölt be a társadalom és a szűkebb közösség életében. A könyvtár hosszú évek óta működik méltatlan körülmények között. A folyamatos beázások miatt nemcsak könyvek mentek tönkre az évek folyamán, hanem teljesen használhatatlanná vált egy nagyon jól hasznosítható helyiség. Jelenleg egy masszív, egészségre káros gombatenyészetnek ad helyet. Huszonöt év alatt egyszer sem lett felcsiszolva, lakkozva a parketta, az ablakok, ajtók a plafonok nem lettek lefestve, a vakablakok télen a hideget, nyáron a meleget vezetik. Egyszerűen a kultúra környezete nem kulturált. A könyvtár 200 m²-en működik, ez a terület igen szűkös, számos funkciót (pl. DVD tárré, gyermekkönyvtári olvasóterem, helytörténeti kutatószoba) helyhiány miatt nem tud ellátni. A bővítés lehetősége az évek során többször szóba került, de sajnos nem realizálódott. 2003-ban adták át a gyerekeknek felújított gyermekkönyvtárat, melyet önkormányzati pénzből, pályázati támogatásból és nem utolsósorban városi összefogással sikerült szebbé, barátságosabbá és használhatóbbá tenni. Az alapterület sajnos változatlan, a gyereklátogatók száma ezáltal mégis ugrásszerűen megemelkedett. Az épület teljes rekonstrukciója és a szolgáltatások későbbiekben várhatóan a felnőtt lakosság esetében is hasonló látogatottság-emelkedést produkálna.

A könyvtári szakalkalmazottak száma jelenleg 3 fő, mely csak a legszükségesebb könyvtári feladatokat képes ellátni. A könyvtár állománya 31000 db dokumentum, ennél több nem fér el a polcokon. Az állományfejlesztés mellett folyamatosan vonják ki az állományból az elhasználandó, elavult könyveket. Az önkormányzati támogatás mellett folyamatosan pályáznak, mecénatúrát keresnek. A bevétel nagy részét szigorúan állományfejlesztésre fordították, az utóbbi években fokozott figyelemmel a felsőoktatásban részt vevők igényeire. A pénz többi részének felhasználásával számítógép parkot alakítottak ki Internet-használati lehetőséggel, amely korlátlan hozzáférést biztosít valamennyi számítógépen. Jelenleg 3 számítógép áll az olvasók rendelkezésére, az egyiken a Magyar Törvénytárat is használhatják. Két évvel ezelőtt a hagyományos cédulakatalógust felváltotta a számítógépes katalógus, a könyvtár állománya felkerült a világhálóra, ezzel egyidejűleg áttértek a vonalkód leolvasóval történő elektronikus kölcsönzési rendszerre. A város hivatalos honlapjára felkerült a könyvtárról és szolgáltatásairól szóló részletes tájékoztató.

A könyvtár lényege a felhalmozott emberi tudás gyűjtése, rendszerezése, őrzése, az ismeretekhez, az információhoz, a tudáshoz való általános hozzáférés biztosítása és rendelkezésre bocsátása. A dokumentum-hordozó független, a könyvtől a multimédiáig terjed, és magába foglalja a hazai és a nemzetközi hálózatokon található információkat is. A változások tulajdonképpen az alapszolgáltatások és a speciális szolgáltatások viszonyát, valamint a teljesítés módját formálják. Az „olvasás gyönyörűsége és az információszerzés gyorsasága, pontossága kívánalom” egyszerre jelenik meg, mint a könyvtárral szemben támasztott igény. Vagyis nemcsak könyvekben és periodikákban, hanem információkban is kell gondolkodni. Az információhoz való gyors hozzájutás a társadalomban való létezés, boldogulás alapvető feltétele. A könyvtárak pedig az információs társadalom alapintézményei is egyben.

A Pomázi Városi Könyvtár feladata a lakosság szolgálata, szolgáltatásokkal való ellátása, az egyének és a közösségek számára a dokumentumokhoz és az információhoz való szabad hozzáférés biztosítása a kultúra minden területén; olvasóbarát, felhasználóbarát szolgáltatás nyújtása a hagyományos könyvtári és az új típusú szolgáltatások terén, tanácsadás, segítség nyújtása az információs ismeretekben, közhasznú információs tevékenység végzése; az olvasók számára ingyenes Internet használat biztosítása az esélyegyenlőség növelése érdekében; a könyvtár gyűjteményéből hiányzó-kutatáshoz, tanuláshoz, munkához, ismeretszerzéshez szükséges-dokumentumok beszerzése más könyvtárak állományából az Országos Dokumentum-Ellátási Rendszeren keresztül; kulturális értékek közvetítése sajátos könyvtári eszközökkel; olvasáskultúra ápolása, kiemelt figyelemmel fordulva az ifjabb korosztály felé; a város helyismereti dokumentumainak gyűjtése, őrzése és rendelkezésre bocsátása; irodalmi és kulturális programok szervezése; lehetőség nyújtása a szabadidő kellemes és hasznos eltöltéséhez.

A társadalom és a könyvtár kapcsolata mindig kétoldalú. A könyvtár, mint közgyűjtemény csak akkor szolgálhatja jól a társadalmat, ha az megfelelő feltételeket biztosít számára, a társadalom viszont akkor nyújt jó feltételeket a könyvtár számára, ha a könyvtár jól szolgálja a társadalmat. Ennek értelmében a hagyományos gyűjtemény-központú könyvtárat napjaink kívánalmainak megfelelően a használó-központú könyvtárnak kell felváltania. Olyan szolgáltatásokat kell szervezni és olyan formában, hogy a középpontban a felhasználó álljon. Ehhez szükséges, hogy kifelé tekintsen, és szolgáltatásaival megtalálja és elérje az embereket. A szolgáltatások széles skáláján mozgó intézmény kialakítása az optimális. A könyvtár használói számára a gyűjtemény minősége a legfontosabb. Ebbe beletartoznak a nem hagyományos információhordozók is. Mindannak a műveltségbeli (lexikális, logikai, manuális, technikai) tudásbeli kívánalomnak, amelyet az oktatási rendszer megcéloz, meg kell felelnie a könyvtári rendszernek, dokumentumállományát, technikáját, szakértelmét tekintve egyaránt. A könyvtári ellátást és szolgáltatásokat megtérülő szellemi beruházásnak kell tekinteni. A könyvtár, mint az oktatás, művelődés, kutatás „háttérágazata” jogosan kerül a szellemi tőkét gazdagító szolgáltatások sorába.

Amennyiben a könyvtár finanszírozása megfelelőképpen alakul, a Pomázi Városi Könyvtár hármas funkciómodelljének, erősítése, megfelelő színvonalon történő működtetése a kívánatos. Elsőként a hagyományos könyvtári funkciók javítását a magasabb dokumentumvásárlási keret megemelésével, folyamatos szinten tartásával (infláció figyelembevétel, áfanövelés stb.) lehet elérni, amely szélesebb, differenciáltabb gyűjtőkört, magasabb példányszámot tesz lehetővé. A hagyományos szolgáltatások körét ki kell bővíteni a Fonotéka működtetésével. Legyen lehetőség a CD lemezek, DVD-k, hangos könyvek beszerzésére, kölcsönzésére, meghallgatására a megfelelő technikai háttér, alapterület biztosításával, és a megfelelő felkészültségű szakember közreműködésével. Fontos stratégiai feladat a helyismereti gyűjtemény megfelelő működtetése. A helytörténeti feladatok kibővítése a Kábel TV anyagának archiválásával, valamint a meglévő és folyamatosan bővülő helytörténeti dokumentumok digitalizálása és közzététele az Interneten. Ezzel megvalósul a kizárólag helyben használható helyismereti anyagok szélesebb körben történő hozzáférhetősége. További feladat a „Mozgó Könyvtár” elnevezésű, időseket és betegeket könyvtári dokumentumokkal ellátó szolgáltatás továbbfejlesztése.

Másodsor a könyvtár információs szolgáltatásainak színvonalának növelését a megemelt gépszámmal, az ehhez szükséges alapterület bővítésével, a könyvtárosok létszámának növelésével, a könyvtárosok folyamatos képzésével lehet elérni. A könyvtár vegye igénybe más, könyvtárhasználóknak való információ szolgáltatók adatbázisait, a rendelkezésre álló ingyen használható adatbázisokon kívül a piacon megjelenő fizetőseket is. Elérhetővé váljon, hogy az olvasó személyes kód használatával otthonról is tudjon könyvet hosszabbítani, foglaltatni, előjegyeztetni, és természetesen kutathasson a naprakész adatbázisban. A Pomázi Városi Könyvtár saját, a könyvtárról és szolgáltatásairól naprakész tájékoztatást adó honlappal jelenjen meg a világhálón. A könyvtár kezelje kiemelten az Európai Unióra vonatkozó információs anyagok szolgáltatását. Építsen ki Közhasznú Információs Adatbázist a településre vonatkozó adatokkal is. A közhasznú tájékoztatást több csatornán keresztül biztosítsa (személyes kommunikáció, telefon, e-mail). Megfelelő érdeklődés

esetén indítson számítógépes, internetes tanfolyamokat, vakok és gyengénlátók részére olvasó számítógépet biztosítson.

Végül harmadszor a könyvtár, mint közösségi színtér az elkövetkező években is szervezze meg a „könyves ünnepekhez”, kulturális évfordulókhöz kapcsolódó rendezvényeket. A gyermekkönyvtári foglalkozásokkal segítse az oktatási programot és az egyéni tanulást. Továbbra is kiemelt figyelemmel kezelje a három általános iskola diákjai körében minden évben megrendezésre kerülő Sashegyi Sándor Helytörténeti Vetélkedőt, amely arra hivatott, hogy globalizált világunkban is elültessük a szülőföldhöz, a lakóhelyhez való kötődést, az egészséges lokálpatriotizmust.

A fent vázolt – az intézmény részéről is megfogalmazódó – szakmai program megvalósításához az intézmény állományának biztonságos és méltó elhelyezése (épületátépítés) után szükséges a dokumentumvásárlási keret megemlése, a géppark állományának növelése, az információs, közösségi és közgyűteményi szakmai program megvalósításához megfelelő létszámú, képzett humán erőforrás biztosítása, valamint a Művelődési Házzal való együttműködés formáinak átgondolása és véglegesítése az optimális működés biztosítása érdekében. (Stratégiai Ütemterv 45. pont)

2.2.4.2.3. Művészeti élet Pomázon

Pomáz város egyik fő sajátossága a településen meglévő végtelenül erős és gazdag művészeti orientáltság, művészi alkotókedv, művészeti fogékonyság. Az ellenállhatatlanul feltörő "művészeti gejzíreket" az alkotó szabadság tiszteletben tartása mellett strukturált figyelemmel és gondoskodással (támogatás, működési és élettér, reprezentáció és prezentáció) egy erre a területre készült speciális értékmentő és fejlesztési programmal kell megsegíteni. A helyi művészeknek szerepük van és lesz is Pomáz köztereinek esztétikus és művészi kialakításában. A Kulturális Bizottság a Kulturális Konceptióban megfogalmazott elvek alapján időszakonként képzőművészeti pályázatok kiírásával segíti az ilyen irányú alkotómunkát. A helyi művészek számára a város a létrehozandó Galériában időszakos és állandó kiállítási lehetőséget biztosít. Továbbá szakmai (nem helyi) zsűri felállítását tervezzük a helyi művészek zsűrizésre felajánlott munkáit értékelendő. A megfelelőnek ítélt alkotásokat a Teleki-Wattay kastély termeiben kívánjuk elhelyezni időszakos, esetenként állandó jellegű esztétikai elemként a Pomázi Zenekastély összművészeti funkcionális működését is ily módon segítve. A képzőművészet mellett az irodalmi műalkotások felkarolása is tervek között szerepel, kötetek kiadásának támogatásával, a művészek bevonásával a kulturális folyamatok alakításába.

Előadóművészek, társulatok, zenekarok

Bagó Bertalan – Színész, rendező.

Bánsági Ildikó (Budapest, 1947. október 19. -) – Jászai Mari díjas, ill. Kossuth-díjas színész, előadóművész. 1973-tól a József Attila Színház, 1976-tól a Vígszínház, 1987-től a József Attila Színház tagja volt, 1990-től a Nemzeti Színház művésznője, újabban az Új Színházban, illetve a Veszprémi Petőfi Színházban játszik. 2 éve él Pomázon.

Blaton Antal – Karnagy

Borbély Mihály – szaxofonművész, Pomáz Díszpolgára

Delhusa Gjon (1953. augusztus 9. Oroszlány -) – Énekes, előadóművész, stílusa: pop/rock, teen-rock, ill. etno-rock. Nem pomázi, de főként nemzetisége révén kötődik a településhez.

Egyházi Géza – (Pomáz, 1970. április 8. -) – Operett, opera, musical-énekes.

Fehér Júlia – Színész, előadóművész.

Für Anikó (Budapest, 1964. február 27. -) – Színész, előadóművész, a Madách Színház tagja.

Gáspár Kata – Színészpálánta, Bánsági Ildikó lánya, több film szereplője.

György Ádám – Zongoraművész.

Jánosi Dávid – Színész, előadóművész, Jánosi András szobrászművész fia.

Juhász Károly – Színész, előadóművész, a Veszprémi Petőfi Színház színésze.

Nagy János (Salgótarján 1971. március -) – Jazz zongorista, több jazz-rock formáció tagja, pl. Nagy János Trió, Free Style Chamber Orchestra.

Nagy Zoltán – színművész, Pomázért kitüntetett.

Németh Oszkár – Zenész, dobos, a Fonográf Együttes tagja.

Nyári Darinka (Budapest, 1981. január 29. -) – Színész, előadóművész.

Petrás János – Énekes.

Pomázi Ifjúsági Fúvószenekar

Pomázi Tűzoltózenekar

Pomázi Zenés Diákszínpad (1992-ben alakult)

Psalmus Kórus (1998-ban alakult)

Sipos Tamás és Sipos Péter – Az Irigy Hónaljmirigy Együttes tagjai.

Teleki-Wattay Művészeti Iskola Vegyeskara (Éneklő Ifjúság Arany Minősítés)

Szent Cecília Énekkar

Túri Lajos (Lui) – Énekes, a „kaméleonhangú”.

Városi Kamarazenekar (2000-ben alakult)

Vujicsics Tihamér (Pomáz, 1929. február 23. – Damaszkusz, Szíria, 1975. augusztus 19-20.) – Zeneszerző, népzene kutató. Szülőházán (Plébánia u. 2.) portréjával díszített emléktábla őrzi emlékét.

Vujicsics Együttes (1974-ben alakult együttes, 1976-tól ezen a néven működnek) – Délsláv folklór zenei hagyományok őrzői, Szentendre, Pomáz, Csobánka, Budakalász szerb közösségeiben megőrzött népzenei hagyományok ápolására szerveződött.

Képzőművészek

Ádány Lajos – Fafaragó

Ásztai Csaba – Festő-, grafikus-, formatervező művész.

Bolyki István – Képzőművész, lapkiadó, a Pomázi Művészek Társaságának elnöke.

B. Reszler Gábor (1942. január 19. -) – Festőművész, szobrász, grafikus

Erdős Géza † – Festőművész, Munkácsy-díjas.

H. Csuta Anna – Keramikus.

Imre Lajos – Grafikus.

Jakab György – Csont- és fafaragó.

Jankovich Gyula † – Szobrászművész, 15 éven át élt Pomázon, az ő alkotása az I. világháború hőseinek emléket állító Honvéd-emlékmű a Hősök terén.

Jánosi András † 2006 – „Reneszánsz polihisztor”: festő, szobrász, költő.

Kis János – Képzőművész-tanár.

Lukács János – Festőművész.

Oltvainé Dancsó Ilona – Festőművész.

Orgoványi Anikó – Festőművész.

Nagy György – Fotóművész-tanár.

Papp Erzsébet – Textilművész.

Petrás Mária – Keramikus, népdalénekes.

Radnóti György – Formatervező iparművész.

Seres János Ferenc (Medgyesbodzás, 1953 -) – Szobrászművész.

Somodi László – Festőművész.

Szatmári Varga Ágnes (KABÓ) – Grafikusművész.

Szilárdfyné Szalai Margit (1902 – 1989) – Iparművész.

Sziva Vera – Ikonfestő.

Szűcs László – Szobrász, művészrestaurátor.

Törő Rozália – Festőművész.

Wrábel Sándor (Budapest, 1926 – 1992) – Festőművész, Pór Bertalan tanítványa, 1945-ben a Szovjetunióba száműzték, később Olaszországban élt, díjakat nyert, Milánóban doktorált. A Magyarországon mellőzött festő 1978-ban költözött Pomázra, amikor családjával együtt kilakoltatták békásmegyeri házából.

2.2.4.2.4. Kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

Magyar Vár Alapítvány

Motolla Hagyományőrző Műhely

Kulturális infrastruktúra: városi honlap (lásd média), szálláshelyek száma (ld. idegenforgalom), parkolási lehetőségek, információs táblarendszer, városmarketing, PR, kommunikáció.

Szálláshelyek

Az idegenforgalmi koncepció tartalmazza majd a szálláshelyek számát, minőségi fokát és a hozzájuk kapcsolódó szolgáltatások fajtáit, minőségét.

Parkolási lehetőségek

A Teleki-Wattay kastély udvara 50-60 gépjármű befogadására alkalmas egy-egy rendezvény ideje alatt. A Magyar Vár környéke ugyancsak alkalmas az autóval érkezők „befogadására” a terület közelében. Egyéb szervezett parkolási lehetőség a Szelistye területén, az épülő lakóparkok és bevásárló központ környékén lesz kialakítva.

Információs táblarendszer

Szükséges a kialakításuk folyamatosan, ütemezetten. A táblák az utcaneveket és a fontosabb intézményeket, nevezetességeket tartalmazzák majd.

Kulturális tevékenységet elismerő díjak, kitüntetések

Pomázért Díj

A kitüntetés annak a személynek adományozható, aki életművében, konkrét cselekedetében Pomáz hírnevét öregbítette, a polgárok életvitelét szebbé, boldogabbá, gazdagabbá tette, önzetlen áldozatvállalásával alkotott, nevelt, huzamosabb ideig közösségi munkát végzett. A kitüntetés közösségek számára, valamint posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án, a városi ünnepségen kerül sor.

1992-ben Gyurgyik Gyuláné, Jaksity Iván, Csordás Ernő, Plank Antal, Dr. Tregale Kálmánné, Borszéki Márton, posztumusz: Csobán Ignác, Bukovics Béla, Dr. Tiszolczy Lajos, Csata László. 1993-ban Somodi László, a Szerb Klub, a Pomázi Önkéntes Tűzoltó Egyesület, a Porpáczy Aladár Kertbarát Klub, posztumusz: Tölgyes Kálmán, Demeter József, Beslity István, Leidinger Gyula, Kacsovsky Andor. 1994-ben Fühl Angi, Holló Sarolta, Varga János, Sárréti Pál, Oberhausen-Rheinhausen képviselő-testülete, Waldangeloch-i Volt Pomáziak Kulturális Egyesülete, posztumusz: Dr. Koronka Gábor. 1995-ben Egyed Sándor, a Vujicsics Együttes. 1996-ban Margaret Pospichl, Jürgen Schön, Schleer Károly, Mary Liebl, Hamar Jánosné, Leidinger Gyula, az Opanke Táncegyüttes, Ásztai Csabáné, Oltvainé Dancsó Ilona, posztumusz: Nyári Károly, Cserbakői Endre, Erdélyi Károly, Erdélyi Sándor. 1997-ben Czolk János, Melczer Géza, posztumusz: Szabó Sándor. 1998-ban Nagy Zoltán, Szörényi Levente, a Pomázi Zeneiskola Alkotóközössége. 1999-ben Csordás Tibor, Légrádi Istvánné. 2000-ben Kollár Vendel, a Pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, Könczöl Dánielné,

posztumusz: Scheck Mátyásné. 2001-ben Korasz Ferenc, Tímár Gergelyné, posztumusz: Pap László. 2002-ben Csere László, Tóth Ferenc, Csaut József, a Pomázi Polgárórség. 2003-ban Chyba Zoltán, posztumusz: Abzsity Zsigmond. 2004-ben Csordás Tiborné. 2005-ben Alanyai József, posztumusz Bencsik Endre. 2007-ben dr. Juhár Jánosné kapták a kitüntetést.

Pomáz Díszpolgára

A kitüntetés annak a pomázi vagy másutt lakó, magyar vagy külföldi állampolgárnak adományozható, aki Pomáz városért és azon túlmenően a magyarságért, hazánkért valamilyen kiemelkedőt – legyen az eszmei, szellemi, tárgyi vagy anyagi természetű – cselekedett. A díszpolgári cím személyi kitüntetés, posztumusz is adományozható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, október 23-án a városi ünnepségen kerül sor.

1993. évben Dr. Brezanóczy János, id. Farkas Zoltán, Klaus Dieter Heller kapott díszpolgári címet, illetve posztumuszdíjat kaptak: Dr. Radványi Géza, Bóna Zsigmond, Czimmer Tibor, Mészáros György, és Katona Sándor. 1994-ben Héder Géza és Rudas András, posztumusz: Dr. Alföldi András és Szutter János. 1995-ben Dr. Habsburg Ottó, Dr. Papp István, Dr. Tregele Kálmán, Schmidt Jánosné. 1996-ban Tóth Pálné, posztumusz: ifj. Réfi Péter. 1998-ban Plank Antal. 1999-ben Dúcz László, posztumusz: Balogh Gyula, Fodorné Kriskó Iringó. 2000-ben Dr. Juhár János, Dr. Regius Ferenc, posztumusz: Vujicsics Tihamér. 2001-ben Melczer Géza. 2002-ben Pospichl Margit és Borszéki Márton. 2003-ban Dr. Szilárdfy Zoltán, posztumusz: Wrabel Sándor. 2004-ben Majoros István. 2005-ben Dr. Golub Iván és Borbély Mihály, posztumusz: Bencze Dezső. 2007-ben posztumusz Jánosi András kapták a díszpolgári címet.

Pomázi Művészeti Díj

A kulturális közélet szereplőinek javaslata alapján megfontolásra javasoljuk a díj alapítását a településen tevékenykedő kiemelkedő művészeti tevékenységért.

Pomáz Közművelődéséért Díj

Kiemelkedő közművelődési tevékenységért adományozható, évente legfeljebb kettő adható. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, szeptember 23-án Pomáz Város Napján kerül sor. 2007-ben Fodor Gizella kapta.

Pomáz Közoktatásáért Díj

Kiemelkedő közoktatási tevékenységért adományozható, 2007-ben a Kulturális Bizottság javaslata mentén alapított díj. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, augusztus 20-án kerül sor. 2007-ben Sáfrányné Sági Livia kapta.

Pomázi Testnevelési és Sport Díj

Kiemelkedő sporttevékenységért adományozható díj. A kitüntetés átadására évente egy alkalommal, szeptember 23-án Pomáz Város Napján kerül sor.

Híres szülöttei és/vagy látogatói a városnak

Dr. Alföldi András (Pomáz, 1895. augusztus 27. – Princeton, USA, 1981. február 12.) – Régész, ókortörténész, világhírű tudós, számos akadémia tagja, több egyetem díszdoktora, a helytörténeti gyűjtemény épületében pomázi működését emléktábla őrzi.

Dúcz László – Történész, autodidakta néprajzkutató, író.

Dr. Golub Iván – A Magyar Kórházszövetség volt elnöke, főigazgató főorvos, Uzsoki utcai kórház, a magyarországi szerb közélet aktív szereplője, a Szerb Demokratikus Szövetség, illetve az Országos Szerb Önkormányzat Közgyűlésének és Elnökségének alapító tagja, létrejötté óta a Pomázi Szerb

Kisebbségi Önkormányzat elnöke, 2005-ben a Magyar Köztársaság miniszterelnöke által alapított Kisebbségért Díjban részesült, Pomáz Díszpolgára.

Gróf Apponyi Albert (1846. május 29. – 1933) – Konzervatív országgyűlési képviselő, két alkalommal, 1906-tól 1910-ig és 1918-ban vallás- és közoktatási miniszter, 1919-1920-ban Magyarországot képviseli a békekonferencián, a Magyar Tudományos Akadémia 1887-ben rendes tagjává, a Magyar Külügyi Társaság, a Szent István Akadémia elnökévé választotta, több egyetem (a pécsi, a kolozsvári, a budapesti) ajándékozta meg tiszteletbeli doktori címmel, Pomáz város díszpolgára.

Gróf Teleki József – Erdély kormányzója, az MTA első elnöke, pomázi földbirtokos.

Glykais Gyula – Kardvívó, Olimpiai Bajnok (1928, Amszterdam, 1932, Los Angeles).

Egervári Sándor – Labdarúgó, az MTK labdarúgócsapatának szakvezetője.

Jaksity Iván – Esperes, plébános, helytörténész.

Hamar János – Népművész, grafikus, festő, gyűjtő, kutató.

Kemecsey Imre – Kajak-kenus, olimpiai ezüstérmes (1960, Róma).

Koncsek József (1942. február 14. -) – Költő, író, irodalomtörténész.

Luppa Péter (Pomáz, 1838. június 21. – Pomáz, 1904. december 28.) – Pomázi földbirtokos, mérnök, országgyűlési képviselő. Egyetemi évei alatt, 1857-ben, öt társával Bécsből csónakon mentek le a Fekete-tengerig. Erről a *Napkelet* című újságban számolt be 1858-ban. Nevét sziget őrzi a Dunán.

Luppa Vidor – Egyház- és településtámogató földbirtokos.

Majoros István (Budapest, 1974. július 11. -) – Birkózó, Olimpiai Bajnok (2004, Athén), Ifjúsági Világbajnok (1990), Európa Bajnok (2000), Magyar Bajnok (1997, 98, 99, 2001).

Pintér Sándor – Válogatott labdarúgó.

Plank Antal (1922 -) – Pomázról 1946-ban kitelepített sváb író, múzeumalapító, Pomáz Város Díszpolgára

Porpáczy Aladár (1903 – 1965) Kossuth-díjas tudós és növénynevelő kertész, szobrát, Seres János szobrászművész alkotását, 2004-ben avatták fel a Művelődési Ház előtti téren. A Pomázi Kertbarátok Egyesülete az ő nevét viseli.

Prause Gyula (1891 – 1968) – Mozdonykészítő mester.

Pákolicz Mihály – Költő

Radnai Miklós – Zeneszerző, zenekritikus, a Magyar Állami Operaház egykori igazgatója. Évekig Pomázon, az úgynevezett Radnai-villában élt.

Sashegyi Sándor – Régész, őstörténész, író, a környék, többek között a Holdvilág-árok legendájának kutatója.

Schiffer Anna – Ifjúsági karate-világbajnok (2004).

Dr. Szilárdy Zoltán – Áldozópap, művészettörténész.

Szöke István Atilla (1962. január 14. -) – Költő.

Ternovszky Béla – Rajzfilmrendező.

Dr. Tiszolczy Lajos – Pomázi háziorvos.

Tomasevics Zorka – Szinkronrendező.

Tóth Ferenc – Helytörténész, Pomázért kitüntetett.

Turcsány Péter (Budapest, 1951. március 7. -) – Könyvkiadó, költő, író, esszéíró, a Kráter Műhely Egyesület elnöke, a Polisz folyóirat szerkesztője, Wass Albert hagyatékának gondozója.

Vujicsics Tihamér (Pomáz, 1929. február 23. – Damaszkusz, Szíria, 1975, augusztus 19-20.) – Zeneszerző, népzenekutató. Szülőházán (Plébánia u. 2.) portréjával díszített emléktábla őrzi emlékét.

Híres látogatók Pomázon

Pálóczy Horváth Ádám – 1783-ban gr. Teleki József pomázi birtokán földmérőként dolgozott. A Pest Megyei Levéltár, a Kiscelli Múzeum és az Országos Széchényi Könyvtár őrzi Pomázon készített szép

kivitelű térképeit (pl. Pomáz, Budakalász, Nagykovács). Magyar György gazdatiszt révén itt került kapcsolatba Federspiel német hadnaggyal s vele a szabadkőműves mozgalommal.

Petőfi Sándor – 1845. szeptember 23-án Vahot Imrével és Vachott Sándorral megmászta a Kőhegyet. Teleki grófi jószágigazgatójának, Araday Károlynak a vendégei voltak. (A kőhegyi turistaház és a Petőfi emlékoszlop jelenleg Szentendre közigazgatási területéhez tartozik.) A helyi hagyomány szerint Petőfiék Pomázon az Iskola utcai ún. „hordós” házban töltötték az éjszakát. Hegyen ülök című versét az irodalom „Pest, 1845. október 16. – november 25.” keltezéssel jegyzi és borjádi látogatásához köti. A vers korábban keletkezhetett, mivel a Pesti Divatlap 1845. őszhó 2-án közölte (27. szám). Előbb nyomdába kellett kerülnie ahhoz, hogy október 2-án megjelenjen. Petőfi szeptember 23-án járt a Kőhegyen, ezért nagyobb a valószínűsége annak, hogy a kőhegyi kirándulás ihlette a verset.

Sir Roger Moore (2006. december 3.)

Teleki József gróf – 1825 után pomázi kastélyában írta a Hunyadiak koráról szóló művét. A Magyar Tudományos Akadémia elnöke volt.

Vujicsics D. Sztoján – 1933. május 15-én Pomázon született. Szülei Plébánia u. 2. sz. házában töltötte gyermekkorát. Itt gyerekeskedett testvére, Vujicsics Tihamér zeneszerző is. Édesapja, Vujicsics Dusan a szerb ortodox egyház budai püspökségének püspökhelyettese volt, haláláig Pomázon élt.

Program-naptár – (hagyományos, évente ismétlődő) kulturális események, rendezvények

Hagyományos városi rendezvények

Január 13. – Szerb Szilveszter (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Január 22. – Magyar Kultúra Napja – rendezvénysorozat (Szervező: PMHK, Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Január – február – Magyar Bál (Szervező: Magyar Vár Alapítvány, PMHK)

Január – február – Farsangi svábbál (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Február – Farsangi Jótékonyági Bál (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Február 12. – Megemlékezés 1956 pomázi áldozatairól, hőseiről (Szervező: Polgármesteri Hivatal)

Február 25. – Megemlékezés a kommunizmus áldozatairól (Szervező: Polgármesteri Hivatal)

Március 12. – Megemlékezés a Pomáztól kitelepített német ajkú 1032 állampolgárról – koszorúzás, emlékműsorok (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Pomázi Német Kulturális Egyesület)

Március 14. – Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett fáklyás felvonulás. (Szervező: PMHK)

Március 15. – Az 1948-49-es forradalom és szabadságharc emlékére rendezett városi ünnepség. (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK), Petőfi emléktúra a Kőhegyre.

Március – Városi Pedagógiai Napok (Szervező: VIESZ)

Április – Országos Tekerős Találkozó (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Április – Regionális Kórustalálkozó (Szervező: Testvérműzsák Alapítvány)

Május 6. – Szerb Ortodox Szent György nap (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Május – Mátyás Jótékonyági Gála (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

Május – Pomázi Lovas Majális a Magyar Vár Táborban (Szervező: Magyar Vár Alapítvány)

Május – Dunakanyari Nemzetiségi Fesztivál – énekkarok, táncgyűttesek, zenekarok találkozója (Szervező: Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület)

Június – augusztus – Nyári népművészeti, magyarságismereti alkotótáborok, szabadegyetem a Magyar Vár Táborban (Szervező: Magyar Vár Alapítvány)

Június – augusztus – Zenés esték a Teleki kastélyban rendezvénysorozat hagyományának felelevenítése (Szervező: városi intézmények közreműködésével)

Július 21. – Nyári napfordulós ünnepség a Kliszán (Szervező: Honalapítási Egyesület, Magyar Vár Alapítvány)

Augusztus 20. – Szent István napi rendezvények (búcsús forgatag, városi ünnepség, tűzijáték) (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)

Augusztus 19 v 20. – Sváb batyus bál (Szervező: Pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat, Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület)

Szeptember 20-22. – Pomázi Kertbarátok Porpáczy Aladár Kertbarát Klubja terménybemutató kiállítása (Szervező: PMHK)

Szeptember 23. – Pomáz Város Napja. 2000 óta évente megrendezésre kerülő egész napos rendezvény kicsiknek és nagyoknak (sátras sütés-főzés, főzőverseny, gyermekprogramok, színpadi zenés, táncos produkciók a város általános iskolásainak, óvodásainak, táncsoportjainak fellépésével, esti nagyszínpadi produkcióval, tűzijátékkal). Részben már ma is megvalósulva jövőbeni cél a program Pomáz Város Hete léptékűvé válásának megalapozása, egész hetes sokszínű programsorozattal, és egy egész hétvégére szóló zenés-táncos mulatsággal, vásári forgataggal, szüreti és/vagy nemzetiségi felvonulással, kastélykerti „utcabál”-lal. (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)

Október 13. – Szerb Nap (Szervező: Pomázi Szerb Kisebbségi Önkormányzat)

Október 23. – Az 1956-os forradalom emlékének méltó megőrzése (városi ünnepség az 1956-os emlékműnél, koszorúzás az 1956-os emlékfalnál a Városháza előtt, koszorúzás a temetőben az 1956-os események pomázi áldozatainak/hőseinek sírjánál). (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)

November – Könyvszüret (Szervező: Magyar Vár Alapítvány, PMHK)

November – Jótékonyági Hangverseny a Református Templomban (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

November – Országos Szaxofonverseny (háromévente, legközelebb 2010-ben) (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

November 25. – Katalin Bál (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

December 5. – Mikulásváró (Szervező: PMHK és Pomáz Kht.)

Decemberi Karácsonyi Vásár (december 2. és/vagy 3. szombatján) – Adventi vásár és ünnepség a Piac téren (disznóvágás, gesztenyesütés, forraltbor, helyi kézművesek kirakodó-vására, karácsonyi köszöntő, városi karácsonyfa-állítás, díszítés, beszélgetés, együttlét). (Szervező: Pomáz Kht. és PMHK)

December – Karácsonyi koncertek (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

December – Jótékonyági Est, Luca Napi Vásár (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)

December 21. – Téli napfordulós ünnepség a Kliszán (Szervező: Honalapítási Egyesület, Magyar Vár Alapítvány)

Adventi és Éjféle Hangverseny – Karácsony és Újév tiszteletére rendezett hangversenyek (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)

Hagyományos intézményi rendezvények

Február 2. – Vizi Élőlények Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

Február 6. – Nemzetközi Energiatakarékosági Nap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

Február – Farsang (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)

Február 25. – Megemlékezés a kommunista diktatúra áldozatairól (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)

Március 15. – Iskolai megemlékezés a nemzeti ünnep alkalmából (Szervező: minden iskola)

Március 18. – Víz Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)

Március – Húsvéti Játszóház (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)

Március – Nemzetiségi Napok (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)

- Április 7.** – Egészség Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Április** – Óvodás Játszóház – a leendő elsősöknek (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Április 11.** – Költészet Napja (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola, illetve PMHK)
- Április 11-12.** – Teleki-Wattay Művészeti Napok (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- Április 22.** – Föld Napja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola, Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Május 1.** – Majális (Szervező: PMHK)
- Május 16.** – Mátyás Napok (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Május** – Sashegyi Napok (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola)
- Május** – Beniczky Napok (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)
- Május 19.** – Madarak és Fák Napja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Május utolsó vasárnapja** – Gyermeknap (Szervező: PMHK)
- Május 30.** – Dohányzás-ellenes Nap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Június 5.** – Környezetvédelmi Világnap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Június** – Nemzetközi Gyermeknap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola, Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Június** – Múzeumi Nap (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Június** – Ballagás (Szervező: minden iskola)
- Június** – Évzáró ünnepség (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- Június** – Nyári Művészeti Tábor (Szervező: Teleki-Wattay Művészeti Iskola)
- Június** – Óvodai Nemzetiségi Hét (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Június** – Meseovik Napja (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Június** – Somodi László Képzőművészeti Szabadiskola képzőművészeti alkotótábor (Szervező: PMHK)
- Június** – A Pomázi Művészek Társasága alkotótábor a gyerekeknek, Seres János vezetésével (Szervező: PMHK)
- Június – augusztus** – Nyári táborok (Szervező: helyi közoktatási intézmények, illetve PMHK)
- Június-augusztus** – 2x5 hetes Nyári élet a Meseovikban (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Július** – Szerb tábor (Pomáz/Palics) (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Szeptember** – Mogyoró hegy – őszi kirándulás (Szervező: Mesevölgyi és Mesedombi Óvoda)
- Szeptember 21.** – Autómentes Világnap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Szeptember 23.** – Sashegyi Sándor Helytörténeti Vetélkedő (Szervező: PMHK)
- Szeptember** – Őszi túra (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- Október 3.** – Állatok Világnapja (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Október 6.** – Iskolai megemlékezés az aradi vértanúkról (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- Október** – Betakarítási ünnep (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola)
- Október 15.** – Nemzetközi Gyaloglónap (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- Október 23.** – Iskolai megemlékezés a nemzeti ünnep alkalmából (Szervező: helyi közoktatási intézmények)
- November** – Területi Népdaléneklési Verseny (Szervező: Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola)
- November** – Márton Napi lampionos felvonulás (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola, Pomázi Német Nemzetiségi Önkormányzat)
- November 30.** – András Napi Vásár (Szervező: Mátyás Király Általános Iskola)
- December** – Luca Napi Vásár (Szervező: Német Nemzetiségi Általános Iskola, Mesedombi Óvoda)

December – Iskolai karácsony (Szervező: helyi közoktatási intézmények)

Prioritások a programszervezésben

2008 – Wass Albert emlékévé (szobor, vagy emléktábla avatás), Hunyadi Mátyás (reneszánsz) emlékévé, (programok a róla elnevezett általános iskolával együttműködve), a Nyugat c. folyóirat indulásának 100. évfordulója (irodalmi vetélkedők, versmondó versenyek, szervezése, irodalmi pályázatok kiírása), Ásztai Csaba képzőművész 60. születésnapja, mely egybeesik a Magyar Kultúra Napjával (a művész életét feldolgozó könyv kiadása, díjátadás), 1988. augusztus 17-én adták át a HÉV-járatot, amely megteremtette a pomázi-pilisi turizmus lehetőségét Budapestről, ennek kapcsán ünnepi túra szervezése, Árpád vezér évfordulója (zarándokhely avatás), a pálos rend hivatalos szerzetesrenddé nyilvánításának 700 éves évfordulója (pálosok a Pilisben), a Biblia éve, 870 éves Pomáz, 970 éve halt meg Szent István.

2009 – Kazinczy Ferenc emlékévé

2010 – Erkel Ferenc emlékévé

2011 –

2012 – Gertrúd királynő halálának 800. évfordulója (Romkerttel és esetleg szabadtéri színpaddal ellátott új városi park átadása a Kliszán)

Részletes és adott állapotában teljes program-naptár a koncepció „végleges” formájának elnyerése után jöhet létre. Az eseményekhez szükséges infrastruktúra beszerzésével a jövőben elérhetővé válik a pomázi önkormányzat, a Művelődési Ház, az intézmények, a civil szervezetek és a város valamennyi kulturális szereplője által szervezett programok méltó lebonyolítása, egyúttal elérhetővé válik a helyi civil szervezetek által nem Pomázon megrendezett eseményeknek a településen történő lebonyolítása is. (Stratégiai Ütemterv 36., 42. pont)

Városmarketing, PR – A városmarketing egyik fontos eleme a testvérvárosi kapcsolatok ápolása és bővítése. Az információs táblák elhelyezése a megfelelő helyeken, információs térkép elhelyezése a HÉV-megállóban, illetve a városközpontban, Pilis-kapu elhelyezése a városba bejövő bekötőúton Szentendre felől, ajándéktárgyak készítése az ide látogató vendégeinknek (pl. korszó, naptár, képeslap, stb. Tourinform Iroda létesítése, ahol minden pomázi természeti és kulturális látnivalóról információt kaphat, térképet, ajándéktárgyat, belépőjegyet vásárolhat stb., célzott és hatékony promóció.

Marketing-elemek: Pomáz a „Pilis Kapuja” – Stilizált kapu, kiadványok; Pomáz a középkori templomok városa – Romkert, Sashegyi Sándor Városi Helytörténeti Vetélkedő; A Zöld Város – Klímabarát település, zöldturizmus-túraútvonalak, kulcsos-házak, Öko-iskola, Barokk Kert a Teleki-Wattay Kastélyban, lovas-turizmus; Pomáz, a Zene és a Filmművészet Városa – Filmstúdió, Animációs Filmstúdió (Művészeti Stúdió), Erményi Stúdió, Pomázi Zenekastély, Teleki-Wattay Művészeti Iskola; Pomáz, Szabadidőpark a Főváros mellett – Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ, Romkert és Emlékpark, Kőszínház; Vizuális eszközök – logo, kapu, média. (Stratégiai Ütemterv 46. pont)

Kommunikáció – Településen belül és kívül a médiumokkal való folyamatos kapcsolattartás, a lakosság információkkal való ellátása. (Stratégiai Ütemterv 1., 3., 6., 7., 14., 17., 30., 31., 34. pont)

2.2.4.2.5. Sport

Sport – egyesületek, szakosztályok, tömegsport, testkultúra

Sportélet

Pomáz sportéletére egyrészt rendszeres, hagyományokra épülő, szervezett formában, egyesületi keretek között, másrészt önszerveződő szabadidő-sport formában ugyancsak egyesületi, illetve klub keretekben, továbbá laza keretek között, rendezvényekhez kapcsolódva, alkalmanként zajlik. A településen közel száz éves múlttal rendelkező labdarúgó szakosztály működik, több évtizedes hagyományokon alapul a galambász-sport, illetve a sakk-élet. Az egyesületek nagy többsége a 80-as, 90-es években alakult. A sportlétesítmények jelentős része önkormányzati, egy része magán, illetve társasági (munkahelyi) tulajdonban van, amelyek közhasználatra is igénybe vehetőek díjtalanul vagy térítés ellenében. Igen jelentős lehetőséget nyújt Pomáznak a természetes környezete, melyet a lakosság és az érdeklődő nagyközönség is igénybe vesz turisztikai céllal. Igen jelentős a községben működő két lovasiskola, a több magán lovardával együtt népszerűek a környékbeli lovas túrák.

Stratégiai cél lehet a jövőben a környezet potenciális kihasználása üdülési, aktív pihenési, rekreációs céllal: wellness-központ, uszodaépítés. A régi hagyományok felelevenítéseként és újak teremtéseként városi sport-bajnokságok szervezése (pl. sakk-olimpia) különböző szintű és korosztályú csoportoknak. (Stratégiai Ütemterv 50. pont)

Sportegyesületek, sportalapítványok, szakosztályok

A58 Postagalamb Sportegyesület (Szerb u. 4.), **A30 Postagalamb Sportegyesület** (Dobogókői u. 18.) – A postagalambsportnak több évtizedes hagyományai vannak településünkön. Művelői rendszeresen vesznek részt hazai és nemzetközi röptetésekben, illetve minden évben rendeznek egymás közötti díjazott versenyeket is. A sportág művelői Pomázon két egyesületbe szerveződve végzik sporttevékenységüket. Az egyesületek vezetői Petromárkó Zsigmond, illetve Ifj. Puss József.

Pomázi Horgászegyesület (Jókai Mór u. 30.) – Az egyesület vezetője Diósi Gábor.

Pomáz Ifjúsági és Sport Alapítvány (Nyár u. 6.) – 1991-es alakulása óta tevékeny részt vesz a település sportéletének szervezésében. Számos hagyománnyá váló rendezvény elindítója. Jelentős szerepet vállalt az egyes sportlétesítmények beruházásainak finanszírozásában és lebonyolításában. Az alapítvány kuratóriumának elnöke Szlávik István.

Pomázi Lavina DSE (Mátyás király u. 2.) – A 80-as évek végén alakult, elsősorban az iskolai sport szervezésére és támogatására a Mátyás Király Általános Iskola mellett szerveződött sportegyesület, amely két szakosztályában (karate: wado ryu, kosárlabda), versenyzeteti csapatait különböző bajnokságokon, illetve versenyeken. Gyermek- és ifjúsági sportversenyeket szerveznek és vesznek részt ilyeneken, diákolimpiát szerveznek, kimagasló eredményeket érnek el a különböző kategóriájú és szervezésű versenyeken. Vezetője Kecskés József.

Pilisi Siklórepülő Egyesület (Iskola u. 3.) – Vezetője Nagy László.

Pomázi Városi ICO Sport Egyesület (Sport u. 10.) – Az egyesület jogelőde, a Községi Sportkör (KSK) 1912-ben alakult meg, helyet adva a labdarúgás szervezett, versenyszerű művelésének. Később egyéb sportok is bekerültek a szakosztályok közé (jégkorong, autósport, női kosárlabda), de meghatározó

napjainkig a labdarúgás maradt. Jellemző volt a távolabbi és a közeli múltban is, hogy dinasztiák adták egymásnak a stafétát. A falu határain túl is híresek voltak a Rab testvérek, a Ribi fivérek (Ribi Lajos nevét viseli a rendszeresen megrendezésre kerülő ifjúsági tehetségkutató torna), valamint a Szabó család. Szabó Sándor (nevét emléktábla őrzi a sportkör épületének falán) a csapat neves játékosa Debrecenbe kerülve első osztályú labdarúgóvá vált. Pomázra visszatérve haláláig támogatta tudásával, emberségével az egyesület munkáját. A hatvanas évek voltak a Sportkör életében a legsikeresebbek. A Sportkör és az iskola között Bukovics Béla testnevelő tanár személye volt az összekötő, aki igazságos szigorával nevelte a fiatalokat a sport szeretetére. Kezei közül neves és sikeres sportolók kerültek ki. Az 1968-as bajnokcsapatból Egervári Sándor, aki a Honvéd, a Szeged, az MTK NB I-es csapatokban játszott és válogatott is volt, napjainkban az ország egyik legsikeresebb labdarúgóedzője, továbbá Pintér Sándor a Honvéd sokszoros válogatott játékosa, aki az elsők között jutott el az európai professzionális labdarúgás egyik fellegrárába Belgiumba. Ma is közöttünk élő példaképei az ifjúságnak Pomázon, és szűkebb, de a tágabb határainkon kívül is.

Többen a tehetségek közül nem a profi labdarúgást választották élethivatásul, de a hétköznapi, a gazdasági és társadalmi élet megpróbáltatásai során is helytálltak, sőt kimagasló eredményeket értek el. Közülük is kiemelésre méltó Leidinger Gyula, aki aktív sport pályafutás után sportvezetőként, hosszú ideig az egyesület elnökeként tevékenykedett. Sportolói és sportvezetői eredményes és példamutató munkájáért a közelmúltban Pomázért kitüntetésben részesült. 1978-ban jött létre a jégkorong szakosztály, amely 15 alkalommal nyerte el az OB II. osztályú bajnoki címet. Egyre inkább szükségessé vált a működés érdekében támogatók, szponzorok bevonása a finanszírozásba. Kiemelkedett a támogatók közül a helyi Írószervezet, későbbi nevén ICO RT., amely napjainkig támogatja az Egyesületet. Az egyesület elismerve a jelentős és folyamatos támogatást 1992 óta Pomáz Községi ICO Sportegyesület néven szerepel, a várossá válás után pedig a fenti néven működik. Az egyesület elnöke Mészáros Gyula.

Sleep Walkers Motoros Club

Sportlétesítmények

Magántulajdonban lévő létesítmények: ANNA Testkultúra Szalon és Kondicionáló Terem, Energen Fitness Akadémia Kondicionáló Terem, tenispálya (lakótelep felett), télen fedett (sátor), Kincsem (volt Óbuda TSz) Lovasiskola, magán-lovaspálya a Kincsem Lovasiskola alatti területen, lovaspálya az Anna-ligetben

Közhasználatú létesítmények: ICO RT bitumenes labdapályák (kézilabda, kispályás labdarúgás), ICO RT tenispálya, ICO SE labdarúgópálya, ICO SE labdarúgó edzőpálya

Önkormányzati intézményi létesítmények: Mátyás Király Általános Iskola tornaterem, Mátyás Király Általános Iskola tornaszoba, Mátyás Király Általános Iskola sportudvar, Mátyás Király Általános Iskola szabadtéri atlétika pálya, Mátyás Király Általános Iskola szabadtéri gumi burkolatú labdapálya (kézilabda, kosárlabda, kispályás labdarúgás), Sashegyi Sándor Általános Iskola tornaterem, Sashegyi Sándor Általános Iskola kondicionáló-terem, Sashegyi Sándor Általános Iskola szauna, Sashegyi Sándor Általános Iskola szabadtéri salakos kézilabdapálya, Sashegyi Sándor Általános Iskola szabadtéri atlétika pálya, Német Nemzetiségi Általános Iskola tornaterem (sportcsarnok), Német Nemzetiségi Általános Iskola kondicionáló-terem, Német Nemzetiségi Általános Iskola szabadtéri bitumenes labdapálya.

2.2.4.2.6. Testvér- és partnervárosi/települési kapcsolatok – hazai, határon túli magyar, uniós illetve tágabb nemzetközi kapcsolatok

Pomáz Város Önkormányzata a Polgármesteri Hivatal elkülönített keretéből finanszírozza a testvértelepülések közötti kapcsolatok ápolását.

Városi szintű partnertelepülések

Apaj (Magyarország) – Apaj, a Kiskunság kapuja. Honlapjuk: www.apaj.hu. A település első okleveles említése 1291-ből ismert Opoy néven. Elhelyezkedése közvetlenül Dömsöd mellett, régen ahhoz tartozó puszta. A terület birtokosa 1340 előtt a Rozgonyi, majd az Apaj családé, ezt követően a török fennhatóság után a Bosnyák, majd házasságkötés révén a Balassa család tulajdona. A 17. század végén a Koháry család kezébe kerül, az 1848/49-es szabadságharc után Szász Coburg Ágoston tulajdonolja öröklés révén. A II. világháború után szovjet tulajdon lesz. A magyar állam, visszakapva tulajdonát Dömsödhöz csatolja a települést, létrehozva területén a Kiskunsági Állami Gazdaságot. Ennek rohamos fejlődése révén vált közigazgatásilag önálló helységgé Apaj 1985-ben. Lakossága 1230 fő, infrastruktúrával ellátott falu. A település egy szakasza része a Kiskunsági Nemzeti Park területének, itt található Magyarország egyetlen szoloncsák-szikes összefüggő pusztája, ritka növény- és állatvilágával vonzza a természeti kincseket szerető látogatókat. A testvérkapcsolat kezdeményezője Hegedűs Lajosné, Pomáz szülötte, akit Apaj polgármesterévé választottak 3 cikluson keresztül.

Blaenau-Gwent (Wales) – Oberhausen-Reinhausen partnertelepülése, mellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat.

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) – A testvérvárosi kapcsolat szervezett keretek között (testvérvárosi szerződés révén) 1991 óta működik a két település között, lazább személyes, baráti kötődések azonban már a rendszerváltás előtt is működtek. A testvérvárosi kapcsolat kiépítésének fő szorgalmazója Liebl Mary volt, aki egy Pomázi kitélepített német család gyermeke, és aki a pomázi német nemzetiségi iskolába jött tanítani. Oberhausen-Rheinhausen 2007-ben ünnepelte fennállásának 800. évfordulóját. A nyári rendezvénysorozaton Pomáz város képviselőtestülete, a pomázi Német Nemzetiségi Kulturális Egyesület, valamint a pomázi Német Kisebbségi Önkormányzat képviselői is jelen voltak. Martin Büchner Bürgermeisterrel a városvezetésnek kiváló kapcsolata alakult ki, a két település közötti együttműködés széles körű a mikulásvárástól a gyermekek nyári csere-táboroztatásáig. 2002-ben Oberhausen-Rheinhauseni Pomázt Segítő Kulturális Egyesület is létrejött a két település közötti testvérkapcsolatok ápolására Caludia Deutsch vezetésével.

Krzywin (Lengyelország) – 1998-ban történt önkormányzati szintű kapcsolatfelvétel a lengyelországi Krzywien városával. Az elmúlt években a kapcsolat meggyengült.

Pála (Szerbia) – 2006-ban kötött települések közötti szerződés értelmében Pomáz partnertelepülése.

Rangelsdorf (Ausztria) – Oberhausen-Reinhausen partnertelepülése, mellyel a Pomáz is ápol külkapcsolatokat.

Sisheim-Waldangelock (Németország) – Az 1946-ban kitélepített pomázi kulturális központjának számító település.

Visk (Ukrajna) – A testvértelepülési kapcsolat Visk-vel, mely a viski református gimnázium támogatásában és egyéb segélyszállítmányok szervezésében nyilvánul meg. Jelenleg nem aktív kapcsolat.

Intézmények, civilek partnerkapcsolatai

Angelbachtal (Németország) – Pomázi Tűzoltó Egyesület

Belgrad (Szerbia) – Opanke Hagyományőrző Kulturális Egyesület

Blatne (Szlovákia) – Pomázi Tűzoltó Egyesület

Izmit (Törökország) – Pomázi Tűzoltó Egyesület

Kobátfalva (Románia, Erdély) – Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola

Krzywin (Lengyelország) – Pomázi Tűzoltó Egyesület

Lausanne (Svájc) – Ifjúsági Fúvószenekar

Marosszentgyörgy (Románia) – Psalmus Kórus

Novi Sad (Szerbia) – Teleki-Wattay Művészeti Iskola

Oberhausen-Rheinhausen (Németország) – Pomázi Tűzoltó Egyesület, Német Nemzetiségi Általános Iskola, Mesedombi Óvoda

Palics (Szerbia, Vajdaság) – Mesevölgyi Óvoda

Ratstat (Ausztria) – Német Nemzetiségi Általános Iskola

Sisheim-Waldangelock (Németország) – Pomázi Német Kulturális Egyesület

Újvidék (Szerbia, Vajdaság), Josip Slavensky Zeneiskola – Teleki-Wattay Művészeti Iskola

Volda (Norvégia) – Psalmus Kórus

Zilah (Románia) – Psalmus Kórus

Egyéb kulturális „iparágak”: kiadói tevékenység, kézművesség, népművészet, hagyományőrzés

Kiadói tevékenység

Comenius Kiadó Kft. (Meselia u. 11.)

Geobook Kiadó

Kráter Műhely Egyesület (Búzavirág utca 2.)

Pomáz Kht. (Kossuth Lajos u. 23-25.)

Pomáz Város Önkormányzata (Kossuth Lajos utca 23-25.) – Kiadói tevékenysége révén önálló, vagy társfinanszírozóként számos hasznos, Pomáz Város hagyományait öregbítő, dokumentáló kiadványnak volt és lesz a „gazdája”.

Rovás Kft. (József A. u. 27.)

2.2.3.3 Egészségügy

Háziorvos 6, gyermekorvos 3, fogorvos 4, a Védőnői Szolgálatot 7 szakképzett védőnő látja el. A rendelők felújítás előtti állapotban vannak. Megközelíthetőségük jó, tömegközlekedéssel könnyen elérhetőek. Környezetükben, korlátozott számban parkolási lehetőség is található. A gyermekorvosi rendelő és a mellette lévő patika akadálymentes kialakítású. A szakellátást a szentendrei intézményben érhetik el a betegek.

2.2.3.4 Szociális ellátórendszer

Pomáz kiterjedt szociális ellátórendszerrel rendelkezik, a szociális szolgáltatások biztosításában több civil szervezet is részt vesz.

Pomáz Város Önkormányzata 2007 június 01-től Szociális Szolgáltató Központot hozott létre. A központ szakmai csoportokat, illetve tagintézményt működtet. Ezek szociális alap, és szakellátási feladatokat látnak el, nyújtanak szolgáltatásokat igény szerint.

Jelenleg működő alap szolgáltatások: SZSZK- bölcsőde csoport, idősök napközbeni ellátása csoport, (jelzőrendszeres házi segítségnyújtás, házi segítségnyújtás, idősök napközi otthona, szociális étkeztetés) gyermekjóléti szolgálat tagintézmény, Szent Miklós Alapítvány által működtetett Családsegítő Szolgálat

Jelenleg működő szakellátás: (2007 június 18-óta) Idősök Átmeneti Gondozóháza csoport

Ezeket felül az SZSZK koordinálja 2008 január 1-től a szállítással kapcsolatos szolgáltatásokat, valamint az ingyenes, információs zöld számot működteti.

2.2.3.4.1 Bölcsőde

Pomáz Városi Bölcsőde, Pomáz Templom tér 11. szám alatt található, folyamatos beiratkozási lehetőséget biztosít, logopédus és gyógytornász foglalkozással együtt (elsősorban óvodások részére).

2.2.3.4.2 Szociális alapellátás

Az önkormányzat által ellátandó szociális alapszolgáltatások köre a szabályozás változásának megfelelően folyamatosan bővült, ezzel együtt az igénybe vevők száma és aránya is növekszik (a lakosság 3-4%-a). A szolgáltatások ellátásának megszervezéséhez a szolgáltatástervezési koncepció biztosít kereteket.

A szociális alapszolgáltatásokat igénybe vevők száma

	Szolgáltatásban részesítettek száma		
	2001	2003	2006
Falu és tanyagondnoki szolgáltatás			
Étkeztetés	54	66	79
Házi segítségnyújtás	27	25	20
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás			
Családsegítés			
Közösségi ellátások			
Támogató szolgáltatások			
Nappali ellátás	34	40	36

Forrás: Önkormányzat

Infrastruktúra

Mára a településen teljesen, vagy majdnem teljesen kiépült a vízhálózat, a csatornahálózat, az elektromos hálózat, a gázhálózat, a telefonhálózat, a kábel tv hálózat. 1888 óta a Szentendrét Budapesttel összekötő HÉV vonal biztosítja a főváros és a kistérségi központ felé való utazás lehetőségét. A településen 1969-ben a HÉV állomásnál autóbusz-pályaudvar létesült, ahol jelenleg is VOLÁN telephely üzemel, rendszeres helyi és helyközi járatok indulnak a környék településeire (elsősorban Csobánkára, Pilisszentkeresztre, Dobogókőre, illetve Budapestre) szállítva az utasokat. A forgalom szükségessé tette 7 db buszváró kiépítését is. Az adatok alapján évente mintegy 1,7 millió utazás történik, melynek 72 %-a a Pomáz-Pilisszentkereszt-Dobogókő viszonylatban zajlik. A szilárd burkolatú utak aránya a településen jelenleg 50%-os, a beruházások az arány további növelésére irányulnak, a pályázati források sikeres lehívása esetén az elkövetkező 2-3 évben az arány 60%-osra nő.

Az országos közút hálózathoz 7 km hosszon szelik át településünket az 1111. jelű és az 1112. jelű utak. Pomáz, mint a Pilis-hegység kapuja megnövekedett forgalommal számol. Ennek következtében a közeljövőben szükséges esetenként közlekedést irányító lámpák felszerelése, körforgalmi csomópont kiépítése a Hősök terén (a beruházás a kivitelezési szakasz előtt áll), az intézményeket, látnivalókat és a fontosabb utcákat jelző eligazító táblák telepítése, parkolóhelyek kialakítása.

2.2.3.5 Közlekedés, közösségi közlekedés

A város a közlekedés szervezésére és fejlesztésére elfogadott Közlekedésfejlesztési Konceptióval rendelkezik annak érdekében, hogy a jelentkező problémákat megoldják:

- Az autópálya kivételével az országos főutak átmenő forgalma a város belterületén halad át. Nőtt a közlekedési zsúfoltság és a környezetterhelés mértéke.
- A városrészek közötti forgalom a hagyományos lakó- és szervizutakra terelődik, amelyek kiépítettsége és nyomvonalvezetése nem felel meg az megnövekedett terhelésnek.
- A gépkocsik növekvő száma és az egyéni közlekedés intenzitásának növekedése komoly parkolási problémákat vet fel a központi területeken és a nagy forgalmú szolgáltató létesítmények környezetében.
- A kerékpárút-hálózat kiépítése.
- A helyi közösségi közlekedést alapvetően autóbuszok, HÉV biztosítják, több kilométer hosszú tömegközlekedési hálózaton.

2.2.4.6 Közlekedésből származó zajterhelés

Jelentős zajterhelést az alábbi közutakon mértek (nappal):

- Szentendrei út,
- Mártírok útja,
- Hősök Tere,
- Kossuth L. u.,
- Beniczky u.,
- Dobogókői u.,
- Margit liget u.

Kedvező zajterhelés:

- Vörösmarty M. u.,

Jelentős zajterhelést az alábbi közutakon mértek (éjjel):

- Szentendrei út,
- Mártírok útja,
- Kossuth L. u.,

Jelentős (5dB-nél nagyobb) konfliktus (nappal, éjjel):

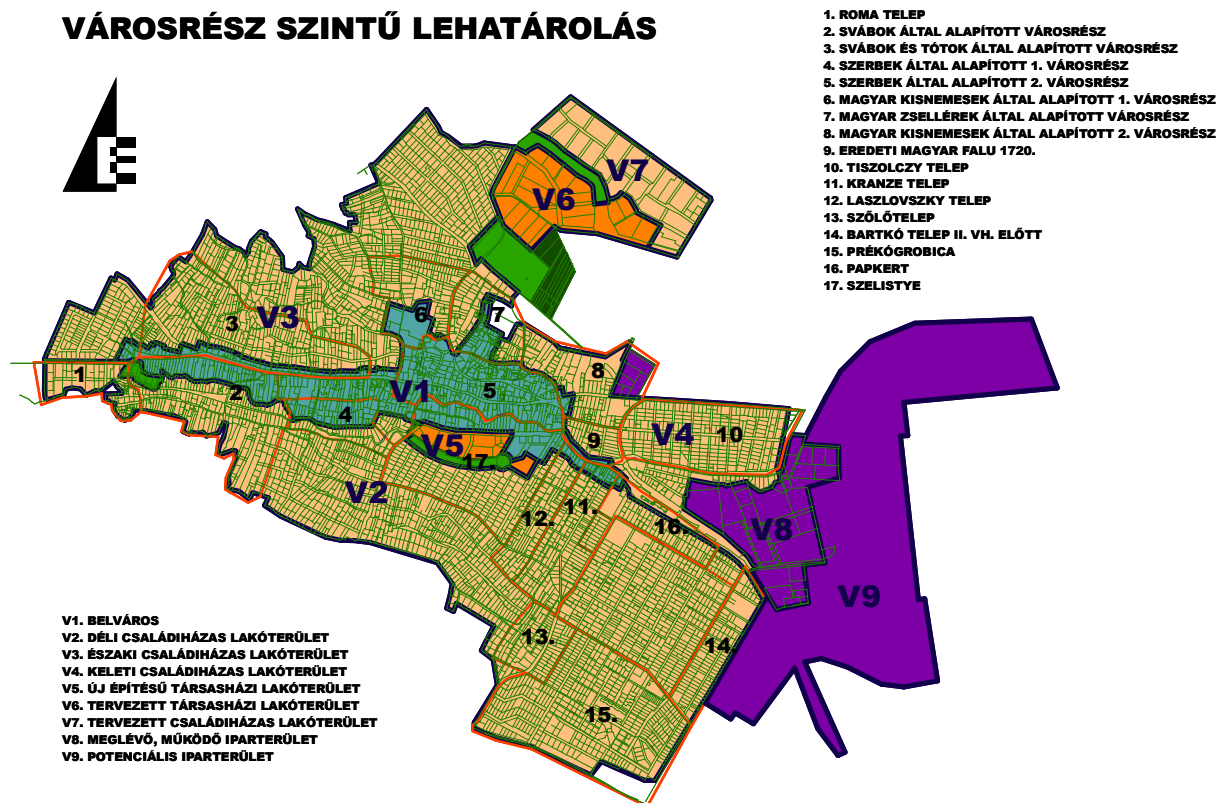
- Szentendrei út,
- Mártírok útja,
- Dobogókői út.

Zajterhelés Pomázon

Pomáz nappal	Lden	Darabszám	Lakos szám	Összes lakoshoz viszonyított %
lakóépület	>63	455	2700	18
Pomáz éjjel	Léjjel	Darabszám	Lakos szám	Összes lakoshoz viszonyított %
lakóépület	>55	339	2200	14

2.2.4 Városrészek azonosítása

VÁROSRESZ SZINTŰ LEHATÁROLÁS

2.2.5 Városrészi szintű gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetelemzés

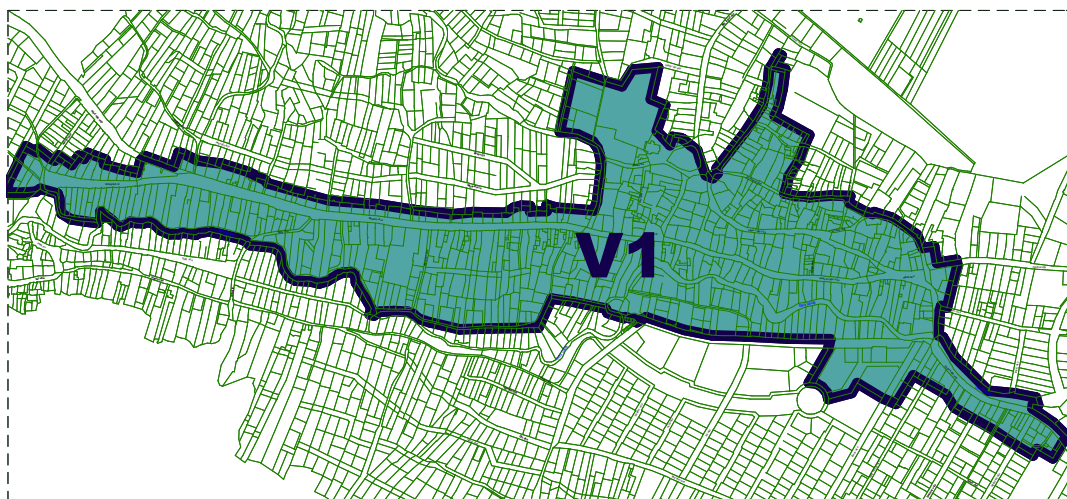
A városrészi szintű gazdasági-társadalmi helyzetelemzés a KSH már említett kötetében és az Urban Audit program keretében összegyűjtött többségében 2001. illetve 2002. évi adatokra épül. Ezeket egészítettük ki a jelenlegi folyamatokra épülő adatok, tendenciák átfogó bemutatásával annak érdekében, hogy a városrészek adottságait, problémáit, legfontosabb funkcióit, lehetséges kitérési pontjait, illetve felzárkóztatási esélyeit feltárjuk. Ez az alapja annak, hogy megalapozott, egységes településszerkezet kialakítására irányuló stratégiai célrendszert alakítsunk ki.

2.2.5.1 Belváros V1

Pomáz – Belváros V1 városrészi adatok – KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakónépesség száma	2195
Állandó népesség száma	2189
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	(16,9%)
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	(62,9%)
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	(20,2%)
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	(29,4%)
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	(13,6%)
Lakásállomány [db]	836
Alacsony komfortfokozatú lakások száma	25,4%
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	40,4%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	14,8 %
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	56,0%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	36,9%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakófunkció:

A népszámlálási adatok szerint a városrészben 836 db lakás van, ahol a lakónépesség 13,5 %-a él. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 25,4 %. A városközponti részen szigetszerűen található többszintes épületek is, különösen a Kossuth utca középső szakasza mentén, ahol az építkezés kisvárosias jellegű. Ugyanakkor elmondható az is, hogy sok a földszintes ház. Városi szinten ezen a területen kisebb az alacsony komfortfokozatú lakások aránya. Az ingatlanok egy része ezen a területen természetesen többszintes, valamint az új építkezések révén korszerű és nagyobb méretű lakások kerülnek kialakításra.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A városközponti részen egy nagyobb élelmiszer áruház van (CBA). Emellett számos kisebb üzlet található, az italboltok színvonala alacsony. A környező utcákban szintén sok

vállalkozás működik, elsősorban kereskedelmi és szolgáltatási profillal. Pomáz gazdaságának fejlődéséhez nincs megfelelő pénzügyi szektor. A városközponti részen nincs benzinkút, ezek a kertváros peremén, a külső közlekedési utak mentén elérhetők.

Közlekedési funkció:

A város fő tengelyét jelentő Kossuth Lajos utca, Beniczky utca egyben az átmenő forgalom fő tengelye is. Ez zsúfolttá teszi a parkolóhely hiánnyal küszködő központi részt. Pomázon jelenleg nincs helyi tömegközlekedés, csak távolsági autóbuszjáratokkal lehet a város egyik végéből a másikba eljutni. A kerékpáros közlekedés feltételei nincsenek biztosítva a belvárosban, mert a járdák szélessége ezt nem teszi lehetővé, valamint a nagy gépkocsi forgalom miatt nem biztonságos az úttesten való kerékpáros közlekedés.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

A városközponti területen található a Polgármesteri Hivatal előtti park, a Hősök tere, valamint a régi Piac tér (Szabadság tér).

Turisztikai, rekreációs funkció:

A városi környezet minőségi javítása a városrehabilitáció egyik célja, ösztönzője. Az értékes, fenntartandó városi környezet, ha egyes épületeiben nem is, de a történelmi városrész, az épített örökségünk részét képezi. A Hősök tere 5. számú lakóépület hátsó két helyisége a Fáy András által, 1819-ben ajándékozott ideiglenes zsinagóga része volt.

Belváros SWOT-elemzése

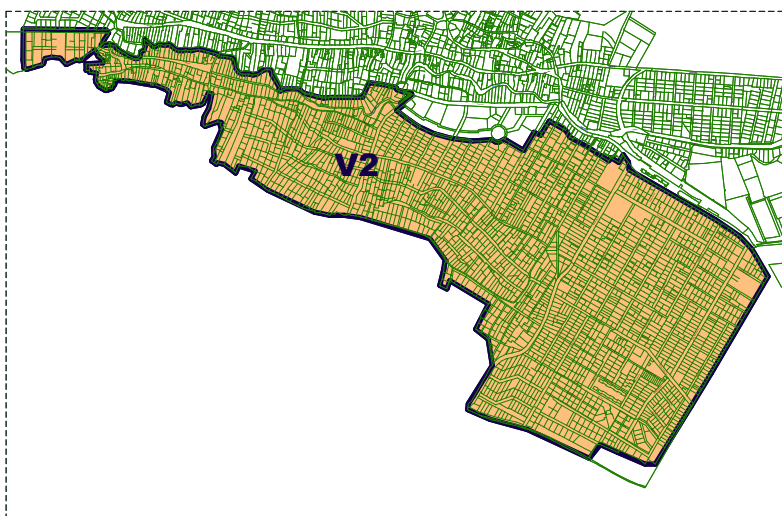
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya magas ▪ A foglalkoztatottak kiemelkedő többsége a szolgáltatási jellegű ágazatokban dolgozik ▪ A lakófunkciónak megfelelően a kiskereskedelmi üzletek között többségben vannak az élelmiszerboltok ▪ Földrajzi fekvése a városon belül kedvező ▪ Megközelíthetősége jó a város más részeiből és a városon kívülről egyaránt ▪ Intézményi ellátottsága kedvező, különösen a szociális ellátások körében 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosság öregedése folyamatban van ▪ Az intézmények állapota nem megfelelő ▪ Kevés a kiskereskedelmi üzletek száma ▪ A parkolóhelyek száma alacsony ▪ Kevés a közterek, parkok száma ▪ Viszonylag jelentős a lakóterületek átmenő forgalma ▪ Az patak környezete rendezetlen, vize szennyezett, nem funkciójának megfelelően hasznosítják ▪ A közbiztonság nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A patak rehabilitációjával jelentősen növekszik a zöldfelületek kiterjedése és a városrész rekreációs funkciója ▪ A civil szervezetek aktívabban részt vesznek a városrész lakossági ellátásában 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A közbiztonság helyzete tovább romlik.

2.2.5.2 Déli családi házas lakóterület V2

Pomáz – Déli családi házas lakóterület V2 városrészi adatok – KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakónépesség száma	7750
Állandó népesség száma	7725
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	18,5%
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	66,7%
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	14,8%
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	23,4%
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	19,2%
Lakásállomány [db]	2599
Alacsony komfortfokozatú lakások száma	13%
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	37,7%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	13,0%
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	59,4%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	27,9%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakófunkció:

A népszámlálási adatok szerint a városrészben 2599 db lakás van, ahol a lakónépesség 47,8 %-a él. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 13 %. A kertvárosra a családi házas építkezés a jellemző, ahol a telkeken belül a házak vagy az utcafrontra települtek, vagy a ház előtt virágos előkert található. Az épületek mögött főként természetesi célú zöld felületek, kertek találhatóak.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A gazdasági funkció erősödését a várost elkerülő utakhoz kapcsolódó vállalozási területek kijelölésével lehet segíteni.

Közlekedési funkció:

A tömegközlekedés itt sincs, így a lakosságnak egyéni közlekedési megoldásokat kell használni. Az úthálózat tervezett, így lehetőség nyílik arra, hogy beintegrálódjon a kerékpárút hálózatba, ezzel is segítve a helyi lakosok, és a turisták biztonságos közlekedését.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

Ezen a részen viszonylag kevés közterületi zöldfelület található.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A város történeti fejlődése során ezen a részen alakult ki a déli szerb városrész, a Kranze-telep, a Laszlovszki-telep, a Bartkó-telep, Prékógrobica valamint a Szelistye városrész.

Déli családi házas lakókerület SWOT-elemzése

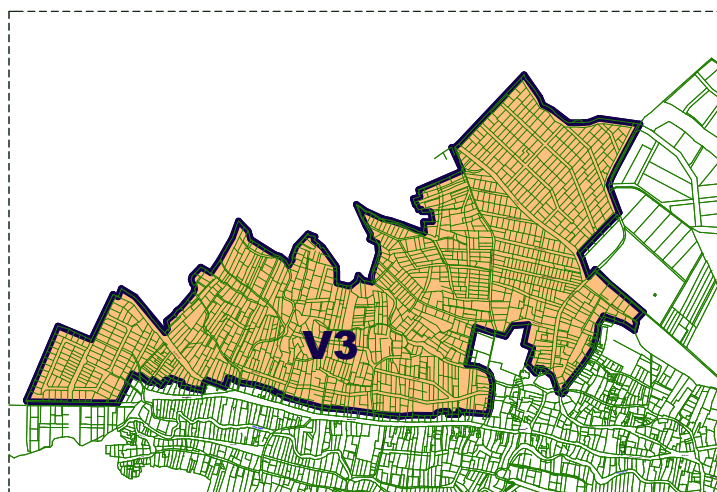
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya magas ▪ A foglalkoztatottak kiemelkedő többsége a szolgáltatási jellegű ágazatokban dolgozik ▪ A lakófunkciónak megfelelően a kiskereskedelmi üzletek között többségben vannak az élelmiszerboltok ▪ Földrajzi fekvése a városon belül kedvező ▪ Megközelíthetősége jó a város más részeiből és a városon kívülről egyaránt ▪ Intézményi ellátottsága kedvező, különösen a szociális ellátások körében ▪ Erős és szervezett a városrész civil bázisa 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A lakosság öregedése folyamatban van ▪ A lakások energetikai hatékonysága alacsony ▪ A lakások átlagos mérete kicsi ▪ Az intézmények állapota nem megfelelő ▪ Kevés a kiskereskedelmi üzletek száma ▪ A parkolóhelyek száma alacsony ▪ Kevés a közterek, parkok száma ▪ Viszonylag jelentős a lakóterületek átmenő forgalma ▪ Az patak környezete rendezetlen, vize szennyezett, nem funkciójának megfelelően hasznosítják ▪ A közbiztonság nem megfelelő ▪ Magas a hajléktalanok száma
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A patak rehabilitációjával jelentősen növekszik a zöldfelületek kiterjedése és a városrész rekreációs funkciója ▪ A fejlesztésekkel a városrész a belvároshoz közeli attraktívabb lakóövezetté válik ▪ A civil szervezetek aktívabban részt vesznek a városrész lakossági ellátásában 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A közbiztonság helyzete tovább romlik.

2.2.5.3 Északi családi házas lakókerület V3

Pomáz – Északi családi házas lakókerület V3 városrészi adatok – KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakónépesség száma	2086
Állandó népesség száma	2088
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	20,3%
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	67,8%
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	11,9%
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	20,9%
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	20,8%
Lakásállomány [db]	678
Alacsony komfortfokozatú lakások száma	18,9%
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	35,4%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	11,7%
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	61,1%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	22,6%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakófunkció:

A népszámlálási adatok szerint a városrészben 678 db lakás van, ahol a lakónépesség 12,8 %-a él. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 18,9 %. A felsőfokú végzettségűek száma (20,8%) duplája, mint a pomázi átlag (10-12%). Kiemelkedően magas az „elit” lakosság száma az északi kertvárosban.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A gazdasági funkciót csak a kisebb magánvállalkozások látják el, de a gazdasági aktivitás magas.

Közlekedési funkció:

A tömegközlekedés itt sincs, így a lakosságnak egyéni közlekedési megoldásokat kell használni.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

Ezen a részen viszonylag nagy a zöldfelület kiterjedése, de kevés a közterület, és a parkolóhelyek száma is kevés.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A város története során ezen a részen a Svábok illetve a Tótok telepedtek meg, és viszonylag sok emléket hagytak itt, de mára ezek nyomai eltűntek. A Vasvári Pál utcában több kismesesi épület is található (Fáy-kúria, Mares-Koronka-Szentpétery kúria), melyek gyönyörű klasszicista, romantikus és eklektikus stílusban épültek.

Északi családi házas lakókerület SWOT-elemzése

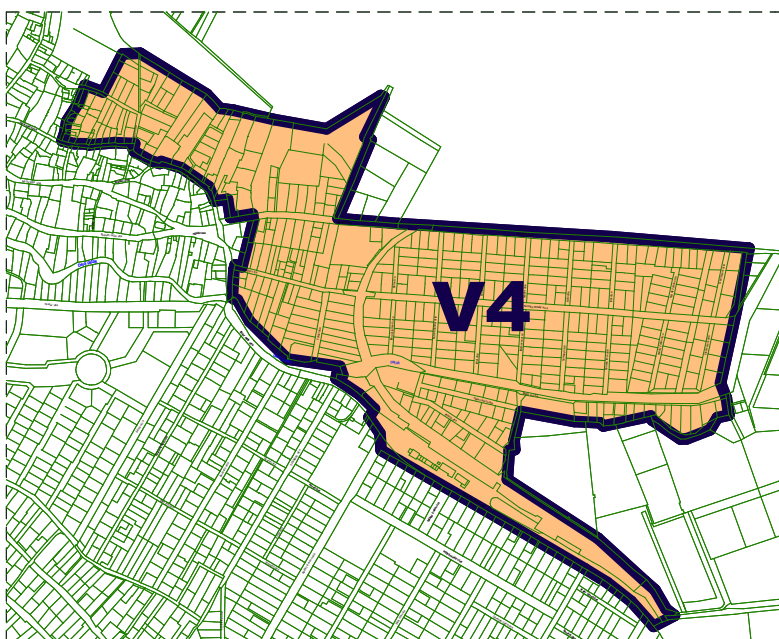
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A korstruktúra fiatalos ▪ Jelentős a városrész munkaerő-potenciálja ▪ A gazdasági aktivitás magas ▪ A lakásállomány fiatal ▪ A városrész lakófunkcióját nem zavarják oda nem illő létesítmények ▪ A városrész megközelíthetősége jó ▪ A zöldfelületek kiterjedése jelentős 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A születésszám csökkenése jelentős ▪ A lakások energetikai hatékonysága alacsony ▪ A lakások átlagos mérete kicsi ▪ A városrész elhelyezkedése szigetszerű ▪ Nem épültek ki megfelelő közösségi terek ▪ A parkolóhelyek száma kevés, eloszlása nem megfelelő ▪ A lakótelepi zöldterületek minősége és kihasználtsága nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A közterek, parkok fejlesztésével a városrész bekapcsolódhat a város zöldfelületi rendszerébe, valamint növekedhet rekreációs értéke ▪ A fejlesztésekkel a városrész a belvároshoz közeli attraktív lakóövezetté válik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A fejlesztések elmaradásával a városrész vonzereje csökken ▪ Kedvezőtlen irányú demográfiai, társadalmi folyamatok indulnak meg, amelyek népességcserét és szegregációt eredményeznek ▪ A társadalmi szegregáció tovább erősödik a városrész egyes utcáiban

2.2.5.4 Keleti családi házas lakókerület V4

Pomáz – Keleti családi házas lakókerület V4 városrészi adatok – KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakónépesség száma	1273
Állandó népesség száma	1265
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	14,3%
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	63,9%
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	21,8%
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	18,7%
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	17,9%
Lakásállomány [db]	453
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	10,8%
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	40,3%
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	11,4%
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	55,8%
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	37,3%

Forrás: KSH 2001 évi népszámlálás alapján

Lakófunkció:

A népszámlálási adatok szerint a városrészben 453 db lakás van, ahol a lakónépesség 7,9 %-a él. Az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 10,8 %. A fiatalok (0-14 évesek) száma ezen a részen – pomázi viszonylatban – a legalacsonyabb. Jellemző a családi házas beépítés.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A társas vállalkozások aránya - városi szinten - a második legmagasabb ezen a részen.

Közlekedési funkció:

A tömegközlekedés itt sincs, így a lakosságnak egyéni közlekedési megoldásokat kell használni, nehéz a városközpontba bejutni.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

Ezen a részen viszonylag kevés közterületi zöldfelület található.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A város története során ezen a részen alakult ki a Tiszolczy-telep,

Keleti családi házas lakóterület SWOT-elemzése

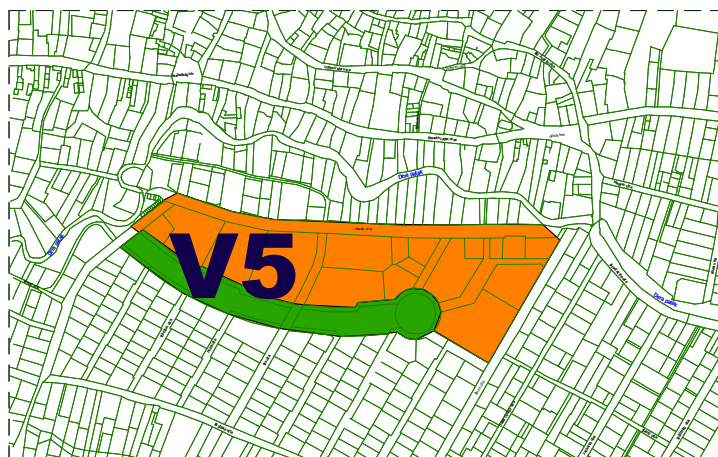
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Né pessége a rendszerváltás óta növekszik ▪ A munkaképes korúak aránya kiemelkedően magas ▪ A lakásállomány folyamatosan megújul ▪ A lakások mérete és szobaszáma nagy ▪ Az idegenforgalmi attrakciók száma és jelentősége kiemelkedő ▪ Erős az idegenforgalmi és rekreációs funkció ▪ Kiemelkedően magas a szolgáltatási foglalkoztatottak és vállalkozások aránya ▪ A társas vállalkozások aránya magas ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A városrész vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzívebb befektetői érdeklődésnek köszönhetően ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg

2.2.5.5 Új építésű társasházi lakóterület V5

Pomáz - Új építésű társasházi lakóterület V5 városrészi adatok

Lakónépesség száma	A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat!
Állandó népesség száma	
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	
Lakásállomány [db]	
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	

Forrás: KSH

Lakófunkció:

Jellemzően többlakásos társasházi, többszintes családi házas beépítés, illetve kereskedelmi célterület.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

Multinacionális kereskedelmi célterület.

Közlekedési funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

Viszonylag nagy zöldfelületi lefedettség jellemző.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Új építésű társasházi lakóterület SWOT-elemzése

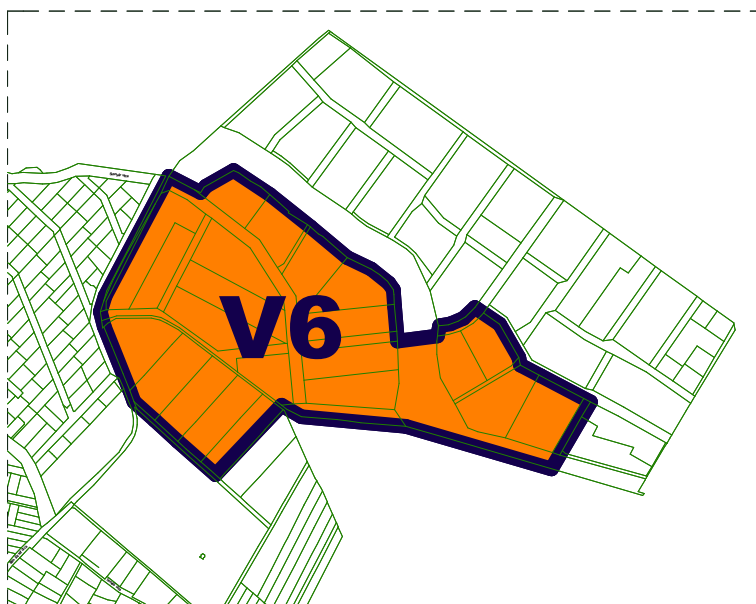
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Né pessége a rendszerváltás óta növekszik ▪ A munkaképes korúak aránya kiemelkedően magas ▪ A lakásállomány folyamatosan megújul ▪ A lakások mérete és szobaszáma nagy ▪ Az idegenforgalmi attrakciók száma és jelentősége kiemelkedő ▪ Erős az idegenforgalmi és rekreációs funkció ▪ Kiemelkedően magas a szolgáltatási foglalkoztatottak és vállalkozások aránya ▪ A társas vállalkozások aránya magas ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Alacsony lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A városrész vonzerő- és szálláshelykínálata nő az intenzívebb befektetői érdeklődésnek köszönhetően ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg

2.2.5.6 Tervezett társasházi lakóterület V6

Pomáz - Tervezett társasházi lakóterület V6 városrészi adatok

Lakónépesség száma	A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat!
Állandó népesség száma	
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	
Lakásállomány [db]	
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	

Forrás: KSH

Lakófunkció:

Jellemzően többlakásos társasházi beépítés.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Közlekedési funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

Viszonylag nagy zöldfelületi lefedettség jellemző.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Tervezett társasházi lakóterület SWOT-elemzése

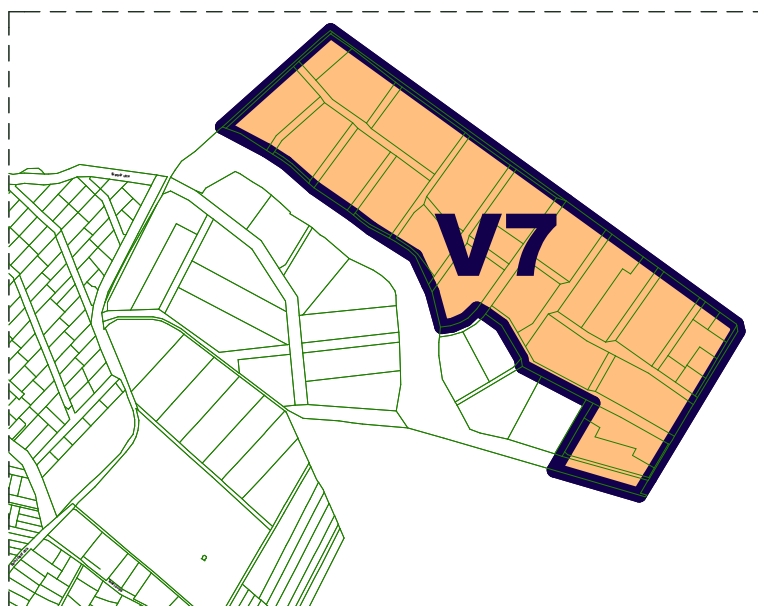
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Né pessége a rendszerváltás óta növekszik ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Nincs lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni

2.2.5.7 Tervezett családi házas lakóterület V7

Pomáz - Tervezett családi házas lakóterület V7 városrészi adatok

Lakónépesség száma	A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat!
Állandó népesség száma	
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	
Lakásállomány [db]	
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	

Forrás: KSH

Lakófunkció:

Jellemzően többszintes családi házas beépítés.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Közlekedési funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Tervezett családi házas lakóterület SWOT-elemzése

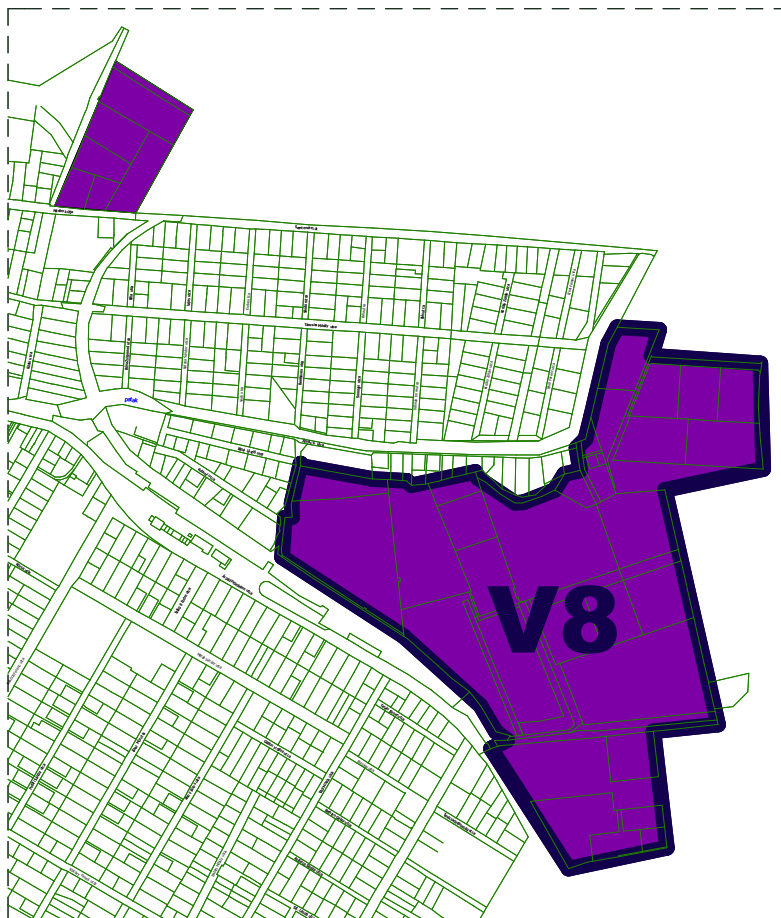
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Népsége a rendszerváltás óta növekszik ▪ Új telekosztások 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész elhelyezkedése periférikus ▪ Nincs lakásállomány
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Növekszik a belföldi turisztikai kereslet ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ Növekvő igény van magas színvonalú lakóparkok kialakítására 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Csökken a turisták száma ▪ Hasonló turisztikai kínálat jelenik meg a régió más térségeiben ▪ Növekszik az idegenforgalmi konkurencia ▪ Tőkeerős befektető hiányában a városrész turisztikai infrastruktúrája nem képes megújulni

2.2.5.8 Meglévő működő iparterület V8

Pomáz – Meglévő működő iparterület V8 városrészi adatok

Lakónépesség száma	A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat!
Állandó népesség száma	
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	
Lakásállomány [db]	
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	

Forrás: KSH

Lakófunkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Közlekedési funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Meglévő működő iparterület SWOT-elemzése

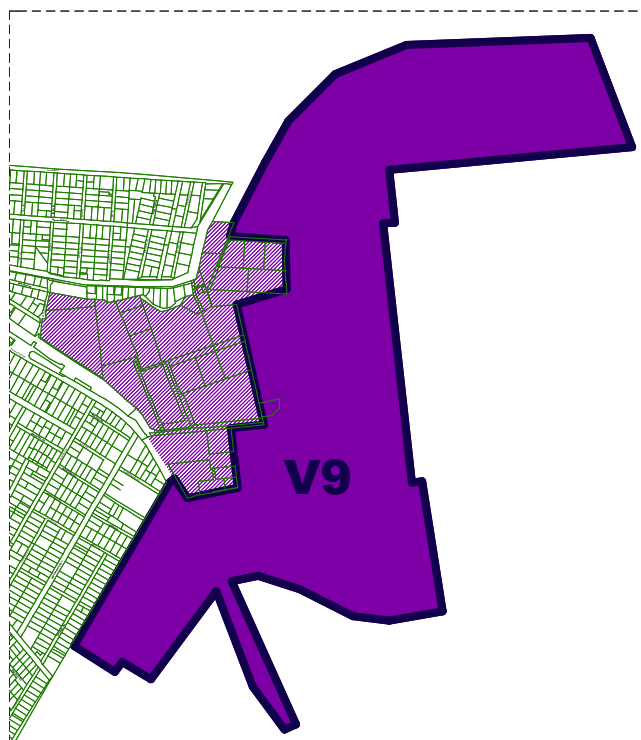
Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya a városi átlagnál magasabb, ami a viszonylag kedvező képzettségi struktúrának köszönhető ▪ Komfortfokozat és közüzemi ellátottság tekintetében a lakások helyzete kedvező ▪ A rendelkezésre álló ipari területek nagysága jelentős ▪ A sportolási lehetőségek jók ▪ Szentendre közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész a demográfiai adottságok és a lakásállomány tekintetében heterogén ▪ A városrész lakóterületeinek elérhetősége más városrészekből nehézkes ▪ Sok a szintbeli kereszteződés a vasútvonalak és a közutak találkozásánál ▪ A lakóterületek és az iparterületek sok esetben túl közel fekszenek egymáshoz ▪ Az iparterületek egy részének jó megközelíthetősége nem megoldott, így a kertvárosi lakóövezeten keresztül bonyolódik le az iparterület teljes teherforgalma
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kialakul a városrész központi területe ▪ Térbelileg (pl. zöldfelületek kialakításával) elkülönülnek a lakó- és az ipari zónák ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ A barnamezős területek (iparterületek, laktanyák) kereskedelmi, szolgáltatói és ipari hasznosítása megtörténik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg ▪ Nem különülnek el a lakó- és az ipari övezetek ▪ Elmarad az alulhasznosított iparterületek rehabilitációja, kármentesítése és kihasználtságának javítása ▪ Elmarad az elkerülő út megépítése

2.2.5.9 Potenciális iparterület V9

Pomáz – Potenciális iparterület V9 városrészi adatok

Lakónépesség száma	A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat!
Állandó népesség száma	
Állandó népességből a 0-14 évesek száma	
Állandó népességből a 15-59 évesek száma	
Állandó népességből a 60-X évesek aránya	
Legfeljebb általános iskolát végzettek aránya a 15-59 éveseken belül	
Felsőfokú végzettségűek a 25 éves és idősebb népesség arányában	
Lakásállomány [db]	
Alacsony komfortfokozatú lakások aránya	
Rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya a 15-59 éveseken belül	
Legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül	
Foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességben belül	
Foglalkoztatott nélküli háztartások aránya	

Forrás: KSH

Lakófunkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Kereskedelmi-gazdasági funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Közlekedési funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Zöldfelületi-környezeti funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

Turisztikai, rekreációs funkció:

A kijelölt területre nem áll rendelkezésre KSH adat.

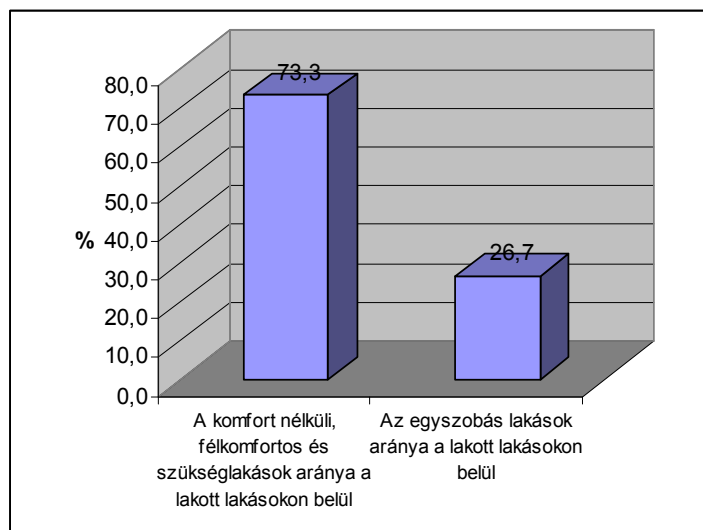
Potenciális iparterület SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A foglalkoztatottak aránya a városi átlagnál magasabb, ami a viszonylag kedvező képzettségi struktúrának köszönhető ▪ Komfortfokozat és közüzemi ellátottság tekintetében a lakások helyzete kedvező ▪ A rendelkezésre álló ipari területek nagysága jelentős ▪ A sportolási lehetőségek jók ▪ Szentendre közelsége 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrész a demográfiai adottságok és a lakásállomány tekintetében heterogén ▪ A városrész lakóterületeinek elérhetősége más városrészekből nehézkes ▪ Sok a szintbeli kereszteződés a vasútvonalak és a közutak találkozásánál ▪ A lakóterületek és az iparterületek sok esetben túl közel fekszenek egymáshoz ▪ Az iparterületek egy részének jó megközelíthetősége nem megoldott, így a kertvárosi lakóövezeten keresztül bonyolódik le az iparterület teljes teherforgalma
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Kialakul a városrész központi területe ▪ Térbelileg (pl. zöldfelületek kialakításával) elkülönülnek a lakó- és az ipari zónák ▪ A fő közlekedési útvonalak mentén erősödik a kereskedelmi és szolgáltató funkció ▪ A lakóterületek hasznosítása intenzívebbé válik ▪ A barnamezős területek (iparterületek, laktanyák) kereskedelmi, szolgáltatói és ipari hasznosítása megtörténik 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A városrészközponti funkciók nem erősödnek meg ▪ Nem különülnek el a lakó- és az ipari övezetek ▪ Elmarad az alulhasznosított iparterületek rehabilitációja, kármentesítése és kihasználtságának javítása ▪ Elmarad az elkerülő út megépítése

2.2.5.10 Anti-szegregációs helyzetelemzés

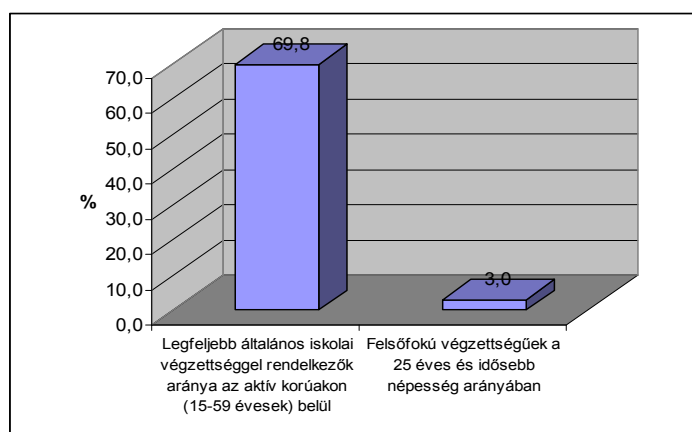
A város dél-nyugati részén, a Pataksor utca, Vár utca és a településhatár által közrezárt területen található, a mintegy 18.000 m²-es Roma telep. E városrész lakói igen rossz jövedelmi és szociális körülmények között élnek, döntő többségük roma származású.

A lakónépesség száma 119 fő ebben a városrészben, ahol 32 lakott lakás található, melyből az alacsony komfortfokozatú lakások aránya 75 %.

Forrás: KSH 2001. évi népszámlálás

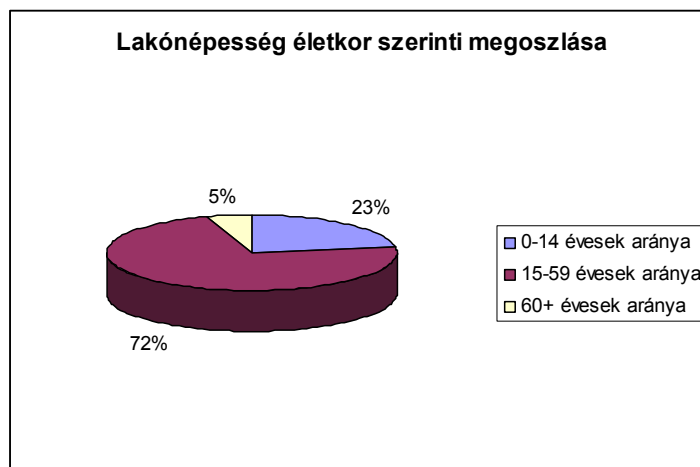
Az infrastrukturális ellátottság ellentmondásos: jóllehet kiépített a gáz-, villany-hálózat, de a lakossági rákötések aránya már nem ennyire kedvező, a közüzemi tartozások miatt pedig sok lakásban szüneteltetik a szolgáltatásokat. A lakások mindegyikébe be van vezetve az elektromos áram, a vezetékes ivóvízzel ellátott lakások aránya elmarad a városi átlagtól, hálózati gázzal pedig a lakások kis része rendelkezik. A telep utcáinak 70%-a szilárd burkolatú.

Forrás: KSH 2001. évi népszámlálás

A rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon (15-59 évesek) belül 72,1%, a legfeljebb általános iskolai végzettséggel rendelkezők és rendszeres munkajövedelemmel nem rendelkezők aránya az aktív korúakon belül 55,8%, míg a foglalkoztatottak aránya a 15-64 éves népességen belül csak 27,6%. Így Pomázon e városrészben legrosszabbak a foglalkoztatási mutatók,

illetve itt a legmagasabb az eltartottsági arány. A lakosság rossz jövedelmi helyzetének indikátora, hogy a telepen gyakorlatilag nincsenek munkahelyek.

Forrás: KSH 2001. évi népszámlálás

A közszolgáltatásokhoz való hozzáférés biztosított. A szociális alapszolgáltatásokat részben önkormányzati intézmények, részben – kiszervezett keretek között – civil szervezetek biztosítják, tevékenységüket a város egész területére kiterjesztve.

A háztartásokban élők döntő többsége a segélyekből származó jövedelmét alkalmi munkákkal egészíti ki.

Bár hivatalos adatok nem állnak rendelkezésre, a családgondozói munka során a dolgozók rendszeresen találkoznak a prostitúció, a kamatos pénz, kisebb-nagyobb betörések, lopások és a testi sértések problémáival, így a különböző súlyú bűncselekmények jelen vannak a telep mindennapi életében.

Roma-telep városrész SWOT-elemzése

Erősségek	Gyengeségek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jelentős szabad kapacitással rendelkező munkaképes korú a telepen 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Jelentős a halmozottan hátrányos helyzetű lakosság aránya ▪ A lakosság gazdasági aktivitása alacsony ▪ Magas a munkanélküliségi ráta ▪ A lakosság képzettségi szintje rendkívül alacsony ▪ A humán szolgáltatásokat nyújtó intézményi rendszer hiányos ▪ A telepszerű utcákban a lakásállomány jelentős része félkomfortos vagy komfort nélküli ▪ Az infrastrukturális ellátottság nem megfelelő ▪ A közbiztonsági helyzet nem megfelelő
Lehetőségek	Veszélyek
<ul style="list-style-type: none"> ▪ A támogatási források elnyerésével megvalósul a városrész szociális rehabilitációja és a lakosság társadalmi reintegrációja 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ A támogatási források hiányában a városrész leszakadása tovább folytatódik ▪ Foglalkoztatási és munkahely teremtési programok hiányában nő a munkanélküliség, romlik a közbiztonság

2.2.7 Összegzés a városrészekről és azok funkcióiról

Pomáz beazonosított és bemutatott városrészének elhelyezkedése, gazdasági szerepe, társadalmi rétegződése és egyéb jellemzői alapján eltérő funkciókat tölt be a város és a környező települések életében.

Jelen tanulmány Pomáz következő évekre, alapvetően a 2007-2013-as időszakra vonatkozó középtávú településfejlesztési stratégiáját és operatív programjait – szakmai és földrajzi értelemben meghatározott stratégiai programcsomagokra, ún. nyalábokra, alprogramokra, projektekre építkezve – fogja át. Tartalmában megfelel a területfejlesztési programokra vonatkozó hatályos jogszabályoknak, de érvényesíti a hazai területfejlesztési, regionális szakirodalom korszerű megközelítéseit, valamint a Nemzeti Fejlesztési Tervhez kidolgozott módszertant, az EU alapok, közösségi kezdeményezések, s arra épülő pályázatok tervezési módszertanát. A stratégia készítői tanulmányozták több hazai (például Dunaújváros, Budapest, Szentendre, Zirc, Miskolc) város fejlesztési stratégiáit, azok realizálási gyakorlatát.

A településfejlesztési stratégia és operatív programok kiemelt célja, hogy keretet jelentsenek a konkrét területfejlesztési akciók, az azok megvalósítását szolgáló különböző közösségi kezdeményezésű projektek, pályázatok számára; illetve indukáljanak további önálló kockázatu, vagy támogató vállalkozói, szervezeti kezdeményezést. A stratégiai program országos, a regionális, a megyei és a térségi területfejlesztési koncepciókhoz, programokhoz igazodóan is építkezik, figyelembe veszi az EU tervezési módszertanának sajátosságait, korszerű, integrált – és nem hagyományos ágazat-specifikus – tervezést valósít meg. A javaslatok igazodnak a már ismert országos és regionális tervekhez, stratégiai programelképzelésekhez, a regionális fejlesztési programokhoz, kiemelt célokhoz, megjelölt beavatkozási területeikhez.

A 2007 és 2013 közötti időszak kiemelt jelentőségű lesz Pomáz számára, mert ebben az időszokban minden bizonnyal eldől, hogy – az Európai Unióhoz történt csatlakozás révén megnyíló lehetőségeket kihasználva – sikerül-e a korábbi hátrányokat leküzdni, egy új dinamikus fejlődési pályára állni, avagy a ma meglévő lemaradás tovább nő és a város leszakad az ország többi részétől, hasonló nagyságú magyarországi, illetve európai kisvárosoktól.

Rendkívül fontos, hogy a most kidolgozásra kerülő stratégia a jelen viszonyainak tényszerű ismeretére alapozódjon, vegye figyelembe a feltáruló tendenciákból kirajzolódó lehetséges jövőképet. A kiválasztott jövőkép, illetve azt közelítő forgatókönyv megvalósítása jelenti azt a hosszú távú célt, amelyhez igazodnak a célpiramis közép- és rövid távú célkitűzései meghatározhatók. A jövőképhez történő közelítést, az egymásra épülő célok elérését kell szolgálniuk a stratégiai programokban, nyalábokban megfogalmazásra és rangsorolásra kerülő feladatoknak.

A célok és a feladatok meghatározását követően a stratégiai program megjelöli a megvalósításban résztvevők körét, a lehetséges szereplőket és a közreműködőket. Bemutatásra kerül az a mechanizmus, amely a megvalósításba képes bevonni a résztvevők minél szélesebb körét, és amely ösztönzően hat a különböző szereplőknek, lakossági csoportoknak az elfogadott program realizálása érdekében történő együttműködésre.

A stratégia sikeres megvalósíthatóságának további biztosítéka a fejlesztésekhez szükséges erőforrások feltárása, bemutatása. A fejlesztések eredményes megvalósításának egymással egyenrangú feltételei az anyagi erőforrások, a humán erőforrások, valamint a fejlesztések környezeti és társadalmi fenntarthatóságát biztosító erőforrások. Kiemelésre kerül a programban, hogy az egyes fejlesztésekhez előre láthatóan milyen pályázatok útján igénybe vehető pénzügyi forrásokat biztosít az Európai Unió.

Mindezekkel összefüggésben előrejelzéseket tartalmaz a program a tervezett fejlesztések társadalmi, gazdasági és környezeti hatásaira vonatkozóan, megjelöli azokat a kritériumokat, mutatókat, illetve módszereket, amelyek a fejlesztések eredményességének mérésére, nyomon követésére szolgálnak.

A városfejlesztési stratégia ugyanakkor nem csupán forrásszerzési, pályázatmegalapozó dokumentum, hanem olyan várospolitikai alapidokumentum, városfejlesztési koncepcionális és stratégiai anyag, amely a város fejlődésének hosszú távú kereteit, irányait jelöli meg, s amelynek realizálása, megvalósítása az érintettek „pályázatfüggetlen”, a kölcsönös érdekeltségen alapuló tartós együttműködésre épít. Igényli az együttműködés kreativitását, ezért forrásfelhasználói, program- és projektszemléletben született.

Pomáz városrészeinek jelenlegi funkciói

Városrészek	Ipari, logisztikai	Kereskedelmi	Mezőgazdasági	Zöldfelületi, környezeti	Turisztikai, rekreációs	Közlekedési, távközlési	Közösségi	Közigazgatási	Humán szolgáltatási	Lakó	Város(rész) központi
V1 BELVÁROS											
V2 DÉLI CSALÁDIHÁZAS LAKÓTERÜLET											
V3 ÉSZAKI CSALÁDIHÁZAS LAKÓTERÜLET											
V4 KELETI CSALÁDIHÁZAS LAKÓTERÜLET											
V5 ÚJ ÉPÍTÉSŰ TÁRSASHÁZI LAKÓTERÜLET											
V6 TERVEZETT TÁRSASHÁZI LAKÓTERÜLET											
V7 TERVEZETT CSALÁDIHÁZAS LAKÓTERÜLET											
V8 MEGLÉVŐ, MŰKÖDŐ IPARTERÜLET											
V9 POTENCIÁLIS IPARTERÜLET											

Jelmagyarázat:

 domináns funkció

 kiegészítő funkció

3 STRATÉGIA

3.1 A fejlesztési stratégia készítésének alappillérei

1.) A város fejlesztésének első alappilléret a tágabb környezetben zajló fejlődési irányokhoz történő kapcsolódása jelenti. Ennek érdekében Pomáz fejlesztési stratégiája a II. Európa Terv és a II. Nemzeti Fejlesztési Terv céljaihoz, elveihez igazodik, azokra épül, továbbá összhangban van a Kelet-magyarországi Régió Fejlesztési koncepciójával, regionális operatív programjával, akcióterveivel, valamint Pest megye területfejlesztési koncepciójával és stratégiai programjaival.

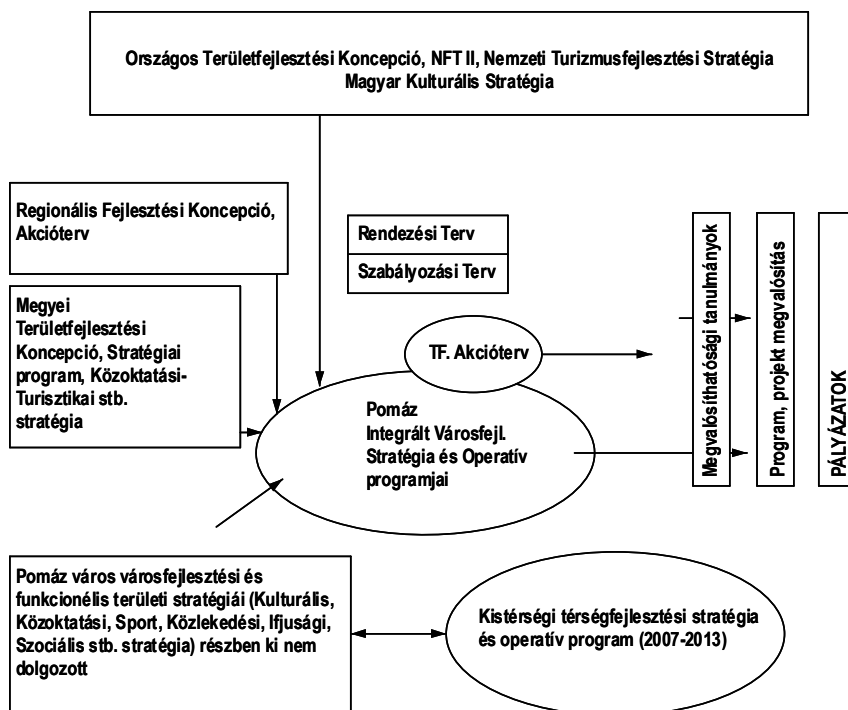
2.) A fejlesztés második alappillére Pomáz város és a kistérség településeinek összehangolt fejlesztése, a települések közötti kapcsolati hálók erősítése. Ezen belül kiemelt jelentőségű, hogy a települések fejlesztési stratégiái együtt, egymással összhangban készüljenek.

3.) A harmadik alappillér, hogy a fejlesztések a helyi, települési igényekhez igazodóan és a helyi erőforrások erősítésére és hasznosítására épülnek. Jelen tanulmány ötvözi a városban elkészült – és eddig el nem készült – funkcionális stratégiákat, a stratégiai dokumentumok, rendezési- és szabályozási terv javaslatait, illetve az ezek gyakorlati alkalmazása során megfogalmazott visszacsatolásokat.

4.) A városfejlesztési stratégia negyedik alappillére az „együttműködve versenyezni” megközelítés érvényesítése. Egyoldalúnak és kevésbé eredményre vezetőnek ítéljük a túlzottan versenyző város megközelítést; de hasonlóan, a beletörődő, a versenyt, a versenytársakat észrevenni nem akaró, a lépéstartást lehetetlennek, ezáltal az erők koncentrációját, megfeszítését fölöslegesnek tartó megközelítést is. A verseny és az együttműködés a városfejlesztői magatartás kettős, elválaszthatatlan éneje, miként ez már napjaink modern gazdaságának vállalkozásait is kell, hogy jellemezze.

Az ábra jelzi a stratégiai dokumentum más, korábban megfogalmazott, vagy kimunkálandó tervekkel való kapcsolódásait, amelyek között találunk egyrészt befolyásoló hatásúakat, másrészt olyanokat, amelyek közvetlenül beépültek az itteni javaslatokba, továbbá olyanokba is, amelyek a jelen anyag által megfogalmazottak részletes kimunkálására később kerülnek kidolgozásra. A városfejlesztési stratégia és a forráselosztó jellegű regionális, nemzeti tervek viszonyára már utaltunk, fontos ugyanakkor kiemelnünk azt is, hogy jelen stratégia nem a funkcionális stratégiák „összeszámolója”, hanem azok stratégiai integrálása. Ennek következtében kiemel, városstratégiai szintre emel terveket, de meghagyja a funkcionális stratégiák realizálásának felelősségét azok javaslatainak minden olyan elemében, amely nem integratív, „funkcióközi” jellegű.

A városfejlesztési stratégia szakmai kapcsolata, összefüggései és működése

3.2 A stratégia készítésének fázisai

Előkészítő fázis

- Külső környezet elemzése, nemzetközi és hazai befolyásoló trendek, célcsoport magatartások áttekintése
- Helyzetelemzés: a város és a kistérség komplex statisztikai adatokra és szakértői véleményekre épülő analízise, elsősorban a humán erőforrás-gazdaság-környezeti adottság-infrastruktúra-településhálózat-társadalmi környezet területeken.
- A város fejlesztését érintő, befolyásoló fejlesztési koncepciók bemutatása, elemzése.
- Problémafa felállítása.
- Összefoglalás, stratégiai kompetenciák meghatározása.

Javaslattevő fázis

- Jövőkép küldetés felvázolása, a fejlesztés irányai, forgatókönyv alternatívák elemzése
- A célpiramis felállítása a megyei, a regionális és az országos területfejlesztési célrendszerrel való ésszerű konzisztencia elemzésre.
 - Fejlesztés fő céljai, irányai, prioritásai, célfa felállítása
 - Célcsoport-orientált fejlesztési célok, eszközök
 - Stratégiai programok, nyalábok meghatározása
- Stratégiai programok, mint fejlesztési irányok meghatározása és tartalmának kidolgozása

- Operatív programok kidolgozása al- és részprogramok szerinti bontásban, kiemelt projektek
- Realizálási stratégia, szervezeti és finanszírozási feltételek

3.3 Pomáz hosszú távú jövőképe

3.3.1 Fejlődési tendenciák

A célok, feladatok kijelölése előtt nagyon fontos megismerni a célcsoportoknak a várossal szembeni megfogalmazott igényeit, amelyek egyébként a nemzetközi és a hazai trendekből következnek. E meghatározó trendek az elmúlt években jelentős változásokat éltek meg, melyek közül néhányat külön kiemelünk:

- A társadalmi és gazdasági versenyképesség meghatározó tényezőjévé a tudás, az információ, azaz a hozzáadott érték vált, amely kulturális tőkeként értelmezhető – **tudás alapú gazdaság**.
- Felértékelődött a kapcsolati hálók szerepe, amelyek részben hagyományosak, részben az info-kommunikációs eszközök által közvetítettek; a horizontális kapcsolati hálók bizalom alapulnak és társadalmi tőkeként értelmezhetőek – versenyképes integrált gazdaság.
- A mai postindustriális társadalomban legnagyobb értékalkotó erő a tudás alapon működő szolgáltatás, az ipar és a mezőgazdaság szerepe háttérbe szorul – szolgáltató gazdaság.
- A környezeti állapot valamint az energiahelyzet szükségessé teszi az öfenntartó megújuló gazdaság kifejlesztését – öfenntartó környezet, megújuló energia.

Az Európai Unióhoz történt csatlakozás esélyt nyújt az **európai szintű életminőség** elérésére Magyarországon is:

- Megváltoztak, illetve változnak az életmód elemei, az értékrendek, a szokások, az életstílus, az egyéni boldogulás feltételei, a tudás, az innováció követelményei kerülnek előtérbe, ezáltal megváltozik a lakosság egy várossal kapcsolatos igénye is.
- Az új információs- és kommunikációs technológiák a társadalmi lét minden területén helyet teremtenek maguknak, s ezáltal egy város sikere sem lehetséges anélkül, hogy ne teremtené meg pozícióit, készségeit az információs társadalomban is.
- A térségi identitás, a városidentitás, a társadalmi kohézió elemei igen összetetté váltak, jelentősen felértékelődnek a bizalom, a biztonság, az esélyegyenlőség, az együttműködés aspektusai.
- Jelentősen módosulnak a gazdaság tudománnyal, munkaerővel, integrációval szembeni gazdasági versenyképességi elvárásai. A globalizált gazdaságban a piaci és üzleti hálózati kapcsolatok kiszélesítéséhez új szemléletű menedzsment szükséges.
- Módosulnak a kis- és középvállalkozások sikerkritériumai (innováció, kooperáció).
- A Pomáz szűkebb térségére jelenleg jellemző turisztikai formák kiegészülnek a gazdasági, gyógy, konferencia, oktatási, rehabilitációs turizmus, stb. elemeivel, a Dunakanyar és a Pilis speciális adottságait kihasználva.

- Az Európai Unió környezetvédelmi és környezeti valamint energiagazdálkodási és felhasználási normatíváinak bevezetése.
- A európai kulturális értékek megőrzése, a helyi multikulturális örökség, továbbá a fejlett képzőművészet alapján további művészeti tevékenységek bontakoznak ki, alapját képezve a művészeti ágakra épülő gazdasági tevékenységeknek (formatervező, iparművészet, lakáskultúra, stb.)

Pomáz számára a fenntarthatóságot és további fejlődést az jelentheti, ha a külső környezethez és a városlakók által megfogalmazott igényekhez igazodva újraértékeli saját belső erőforrásait, és ezekre alapozza stratégiáját. Így fejlesztési erőforrásként főként kedvező természeti adottságaira, meglévő nemzetközi szintű, soknemzetiségű kulturális értékeire, gazdasági lehetőségeire, valamint a kvalifikált humán erőforrásokra épít.

Az integrált városfejlesztési stratégia olyan adottságokra kell, hogy épüljön, melyek teljesítménnyé formálása és megfelelő elismertetése komparatív versenyelőnyt eredményez. Javítja a város versenyképességét, pozícióit. Ilyen versenyelőnynek értékeljük az alábbiakat, nem fontossági sorrendben:

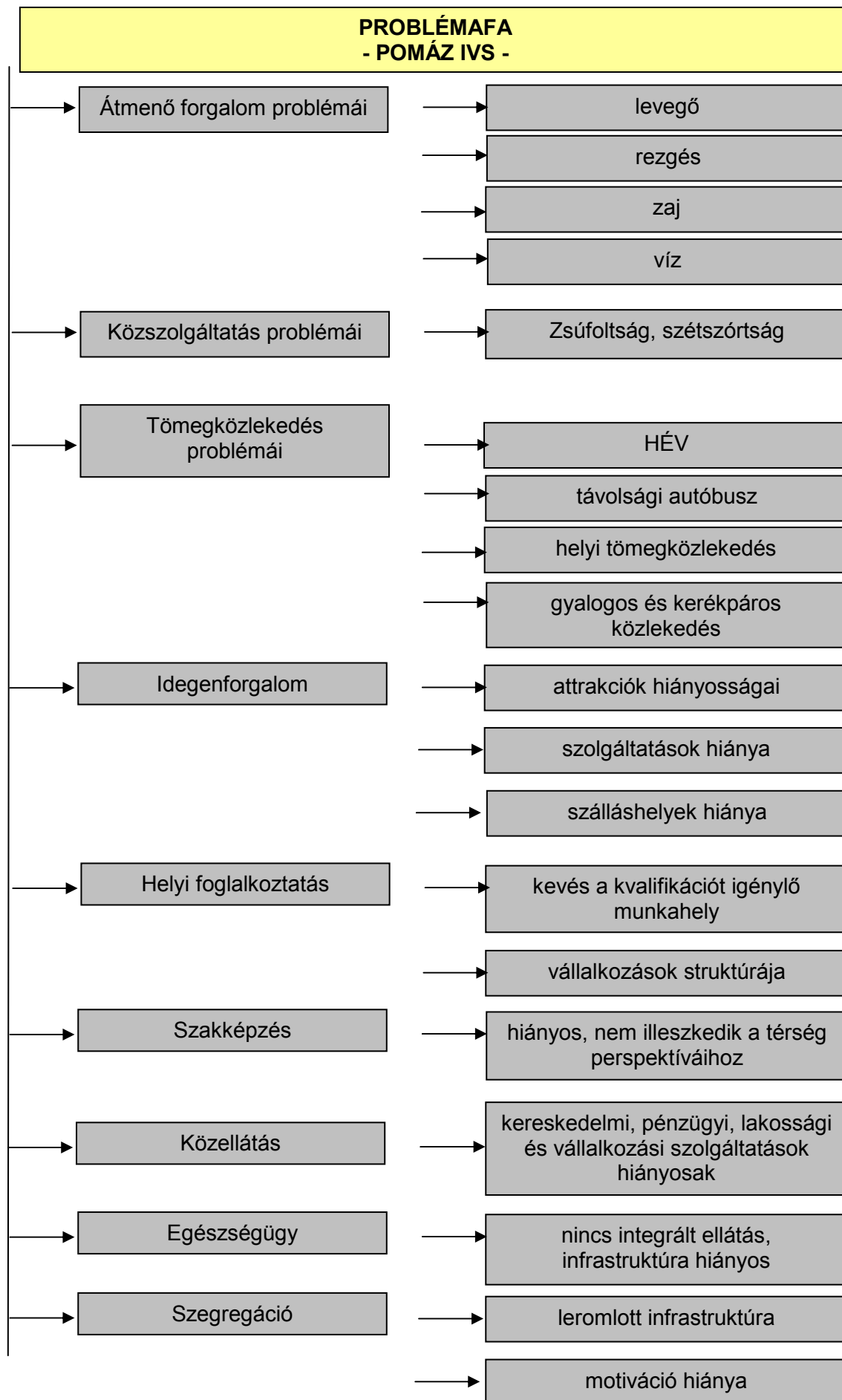
- Kedvező természeti adottságok (Pilis, Dunakanyar)
- Pomáz kedvező földrajzi elhelyezkedés (agglomeráció és centrális közlekedési helyzet)
- Multikulturális képzőművészeti hagyományok (kézműipar és képzőművészet)
- Gazdasági életben meglévő lehetőségek (fejlődő ipari területek, főváros közelsége, logisztikai potenciál)
- Művészeti, kulturális és szociális intézmények egyre bővülő rendezvényi kínálat
- Egymásra tált közép- és kisvállalkozások
- Sokszínű civil szervezetekre épülő lokálpatriotizmus
- Országos átlagot jelentősen meghaladó kvalifikáció a lakosság körében

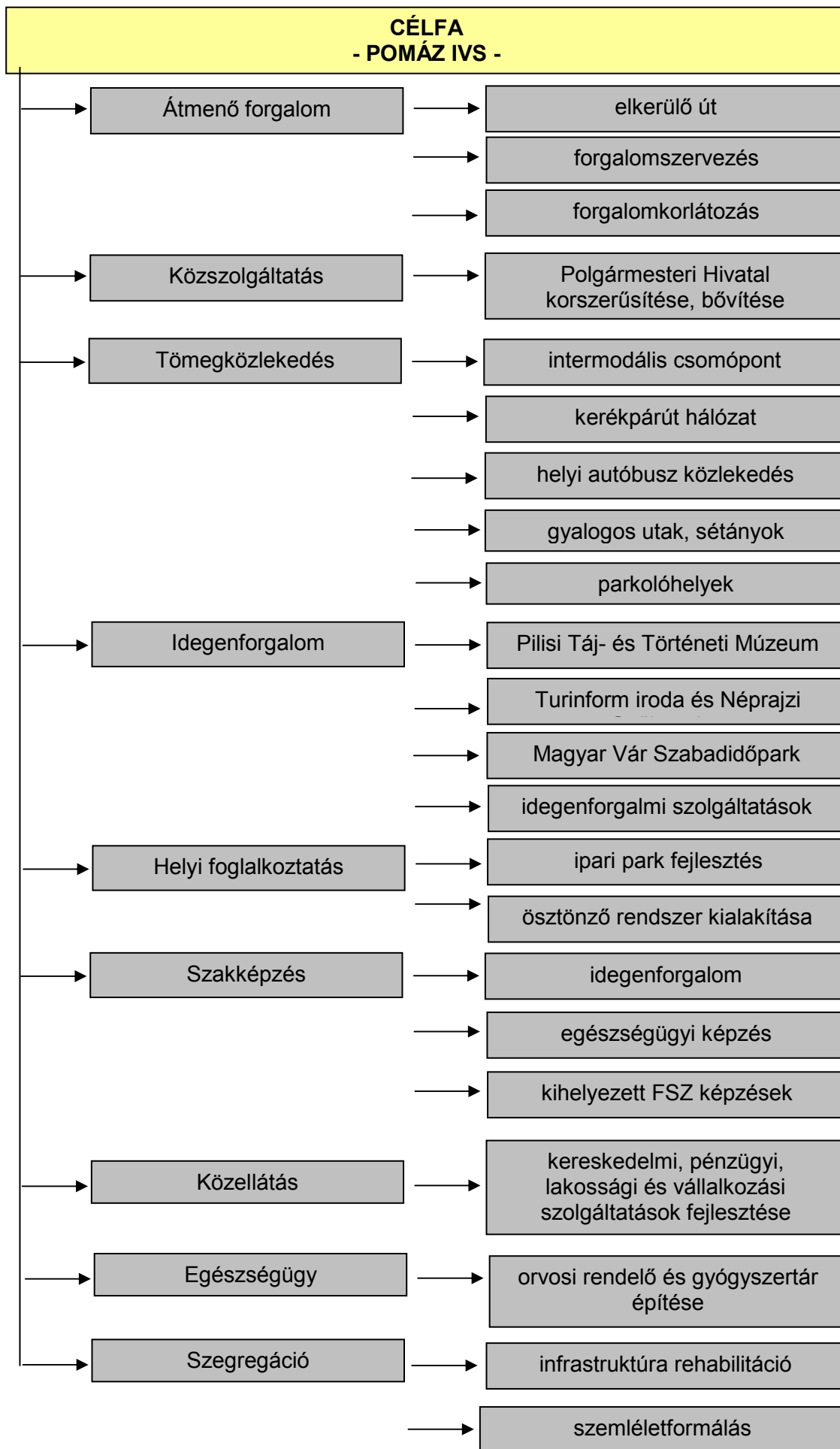
Ezen stratégiai lehetőségek feltárásának jelentősége abban áll, hogy alkalmasak-e a várost pozicionáló, versenyképességét erősítő programok, teljesítmények kialakítására. Ezáltal a város vonzerejének, belső és külső identitásának erősítése, mind a stratégiai célok, mind a realizáló programok kialakításában jelentős szerepet játszik.

Ma Pomáz helyzetében csak tudatos, integrált fejlesztésre épülő, a nemzetközi városfejlesztési folyamatokkal összhangban levő lépések lehetnek sikeresek.

A város és a városrészek helyzetelemzése valamint az érintett lakossági vállalkozói és civil szervezetek által készített SWOT analízis alapján problémafa került felvázolásra.

A problémafa alapján generálható megoldási lehetőségek alapján vázolható fel a célfa. A célfa alapján megfogalmazásra kerültek azok az operatív programelemek, melyek a település akcióterületi tervkomponenseiben kerültek átgondolásra ill. kidolgozásra.

Az Európai Unió gyakorlatnak megfelelően Pomáz város Integrált Városfejlesztési Stratégiai programja a fejlesztéseket megalapozó POMÁZ VÁROS ÖNKORMÁNYZAT 32 /2006. (2007. 03. 06.) SZÁMÚ RENDELETE, valamint a 17/2002. (09.25.) KT. RENDELETTEL ELFOGADOTT HELYI ÉPÍTÉSI SZABÁLYZAT ÉS SZABÁLYOZÁSI TERV MÓDOSÍTÁSÁRÓL ÉS EGYSÉGES SZERKEZETBE FOGLALÁSÁRÓL, mint településrendezési tervre építve, a város középtávú városfejlesztési céljait megfogalmazó önkormányzati fejlesztési és rehabilitációs tevékenység összehangolt koncepcionális terve.

A városfejlesztési terv olyan komplex tartalmú önkormányzati fejlesztés végrehajtását jelenti, melyet a város 2007-2013 év időszak alatt, meghatározott műszaki, gazdasági, társadalmi és városépítészeti eredményekkel, meghatározott pénzügyi paraméterekkel (kiadásokkal és bevételekkel) akar megvalósítani.

Az IVS-t Pomáz Város önkormányzatának képviselő testülete (közgyűlése)/2008. (05.14) számú önkormányzati határozatával hagyta jóvá, és ezzel a jóváhagyással a megvalósítás alapjává vált.

A megvalósító szervezet az önkormányzati hivatalon belüli szervezet, így az önkormányzat felelős osztályai felelnek az adott tevékenység megvalósításáért, a hivatal belső szabályzatainak betartása mellett. A hivatalon belüli szervezet minden évben előterjeszti az önkormányzat képviselő testületének jóváhagyásra az IVS előző évben végrehajtott szakaszát és a következő évre eső aktualizált részét.

Pomáz város közelmúltban kialakult jellege a főváros közelségéből adódóan alvóváros. Az integrált városfejlesztés egyik alapvető célkitűzése az alvóvárosi jelleg csökkentése, a helyben tartó erő növelésével. Ez a törekvés a fővárosba naponta ingázók számának csökkentése egybevág az EU közlekedés fenntarthatósági elvárásaival, törekvéseivel. A városlakók lehetőleg helyben találjanak munkahelyet, pihenési szórakozási lehetőséget, bölcsődét, óvodát, iskolát a gyerekeknek, megfelelő színvonalú orvosi ellátást, és egyéb közszolgáltatást.

Az élhető, egészséges környezettel bíró régió kialakításának fontos feltétele a természeti és az épített környezetünk, értékeink védelme, fenntartása, illetve rehabilitációja. Az egészséges, nyugodt életkörülményeket biztosító régió jelentős versenyképességi előnyöket hordoz magában, már azáltal is, hogy erősíti az itt élők identitástudatát. A legfontosabb, hogy a kulturális örökség megóvásával, meglévő adottságaink jobb kihasználásával egyrészt a kulturális turizmus részére hozzunk létre olyan – a régió fejlesztési programjára épülő, teljes körű rendszerbe illesztett – kínálatot, amely hozzájárul az intézmények fenntarthatóságához.

A város fejlődését az ellátási színvonal emelésén túlmenően alapvetően vállalkozói környezet kialakítására alapozzuk elsősorban a turisztika, és a vendéglátás terén. Az M0 körgyűrű és az új Duna-híd megépítésével a forgalomnövekedéssel jelentős vásárlóerő áramlik a városba. Abban az esetben, ha a belvárosban lehetőséget teremtünk a parkolásra, pihenésre, kikapcsolódásra, megteremtjük a biztonságos gyalogos közlekedés lehetőségét, az akcióterület északi és déli oldalán a vendéglátó jellegű vállalkozások betelepítésének nem lesz akadálya. A városrész fizikai képének minőségi javítása révén feltárulnak Pomáz szerb és sváb városrészeinek rejtett szépségei.

Pomáz városa Szentendre árnyékában, mint nagy turisztikai jelentőséggel is rendelkező kistérségi központ mellett csak akkor rendelkezhet megfelelő vonzerővel, ha olyan saját értéket képes felmutatni, amely egyediségében jellemzi a várost, adott esetben emblematikus jelképévé válhat. Pomáz igazi értékét a környező természeti turisztikai értékek mellett sokak által kevésbé ismert történelmi jelentősége adja, melyre joggal lehet építeni turisztikai fejlesztéseket is. "Pomáz a Pilis kapuja" hirdette egykoron a tábla a HÉV megállójában, méltatva a város természetjáró turisztikai jelentőségét. A történelmi értékekkel egybevetve a táj természeti értékeinek bemutatása, a táj és ember kapcsolata, ökológiai együttélésének története a korai kőkorszaktól napjainkig, egyediségében országos jelentőségű lehet. Kiemelt jelentőségű projektként megvalósítható Pilisi Táj- és Történelmi Múzeum építésével Pomáz visszaemelhető háború előtti országos turisztikai rangjára.

Fizikai beavatkozások a kültéri közösségi terek kialakítása mellett, a közösségi infrastruktúra elemeit is szükséges megépíteni. Mind a lakóépületek, mind az egyéb funkciót betöltő épületek állagának

megőrzése, korszerűsítése, vagy átalakítása, bővítése fontos eleme az integrált városfejlesztési akcióknak. Az integrált városfejlesztési stratégiával összefüggésben az akcióterületi terv a városi központi területek gazdasági revitalizációját célozza a város vonzerejének növelése érdekében.

3.4 Pomáz jövőképe

A város számára nagy fejlesztési kihívást jelent, hogy megtalálja azokat a pozíciókat, lehetőségeket, amelyek a XXI. század elején új dinamikát adhatnak fejlődésének. Ez csak akkor lesz lehetséges, ha a város optimálisan, a közös érdekekből kiindulva kooperál a közszféra többi szereplőjével, a lakossággal, a piaci szereplőkkel.

A jövőkép elérése érdekében egyszerre szükséges a város működésének, gazdaságának, termelő infrastruktúrájának és (köz)szolgáltatásainak hatékonyság-elvű fejlesztése, valamint a városban és környékén élő lakosság életminőségének emelése – kiemelten a leszakadó társadalmi rétegek helyzetének javítását is. Azt kell tehát elérni, hogy **a gazdasági potenciál növekedésével, a regionális szerepkör erősödésével párhuzamosan a város élhető, lakható, szolidáris hely maradjon.**

3.4.1 Jövőbeni fejlesztési irányok

A pomázi jövőkép középpontjában a gazdasági és közigazgatási hatékonyság növelése áll, együttesen az életminőség átfogó javításával. Ez a jövőkép az egymással részben konfliktusban lévő célok miatt csak a közszféra aktív szerepvállalásával, kölcsönös előnyöket kereső, kooperációra és kompromisszumra épülő fejlesztési/szabályozási rendszerrel valósítható meg.

3.4.2 Átfogó cél

Pomáz településfejlesztési koncepciója a felvázolt jövőkép megvalósulása érdekében alapvető stratégiai célt jelöl ki, amelyek együttesen alkotják az Integrált Városfejlesztési Stratégia hosszú távú, átfogó célját:

Nyugodt kisvárosi élet a főváros szomszédságában, harmóniában a környezettel.

Pomáz a Pilis kapuja.

Biztonságos, családközpontú élet, fejlett lakossági szolgáltatásokkal,

Jövőrorientált gondolkodás a hétköznapiakban és a fejlesztésekben és beruházásokban.

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló **városrészi szintű célok** meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg.

V1. Belváros

V2. Déli családiházak lakóterület

V3. Északi családiházak lakóterület

V4. Keleti családiházak lakóterület

- V5. Új építésű társasházak lakóterület
- V6. Tervezett társasházi lakóterület
- V7. Tervezett családi házas lakóterület
- V8. Meglévő, működő iparterület
- V9. Potenciális iparterület

A stratégiaalkotás során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében fejlesztésekre van szükség, így megvalósítható a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- Pomáz helyzetét, fejlődési lehetőségeit meghatározza Budapest közelsége és az agglomerációban elfoglalt helye (ez korlátozza, de egyben bővíti is a város lehetőségeit)
- A város lakossága társadalom- és gazdaságökonómiai szempontból sajátos összetételű, gyorsan növekszik, szerkezete nyitott
- A fentiekből fakadóan egyes városi funkciók hiányosak, nem szervesültek
- A város a környezetéből, és helyzetéből fakadó gazdasági, turisztikai kapcsolati humán erőforrásbeli pozíciókat kevésbé tudja kihasználni
- Egyes területeken (közlekedés, közszolgáltatások, stb.) jelentős fejlesztésre szorul a város.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok hátterét is alkotják hozzájárulva a városrészek közötti különbségek hosszú távú csökkentéséhez.

3.4.3 Középtávú tematikus célok

A középtávú célok alapvetően a településfejlesztési koncepciónak megfelelően ágazati bontásban kerülnek meghatározásra.

- T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása
- T2. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához
- T3. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés
- T4. A(z inter)regionális szerepkör erősítése
- T5. A fenntartható turizmus kialakítása és Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele
- T6. Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme
- T7. A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése
- T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése
- T9. A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása
- T10. A szociális biztonság megteremtése

3.4.3.1 T1. A külső és belső megközelíthetőség és elérhetőség javítása

Külső közlekedési kapcsolatok

Intermodális csomópont kialakítása, mely integráltan tartalmazza a HÉV állomást, a helyközi autóbusz-pályaudvart, a helyi minibusz fejtállomást, valamint szervesen kapcsolódik a városi kerékpárút hálózathoz és P+R gépkocsi parkolót is magába foglal.

Belső városi közlekedés fejlesztése

Tervezett úthálózat kiépítése.

Településrészek közötti összeköttetés

Új helyi autóbusz megállóhelyek kialakítása, városi kerékpárút kiépítése.

3.4.3.2 T2. Fejlett és innovatív vállalkozói infrastruktúra kiépítése a stabil és diverzifikált gazdasági struktúra kialakításához

- Szolgáltatás alapú vállalkozói infrastruktúra és innovatív környezet megteremtése a cél a nagyobb és folyamatos tőkevonzás érdekében.
- Logisztikai központ kialakítása.
- Határokön átnyúló kereskedelmi bázis létrehozása.
- Tartós tőkemegkötés, egyenletesebb adóbevétel és növekvő hozzáadott érték termelés.

3.4.3.3 T3. A gazdaság igényeihez illeszkedő humán erőforrás-fejlesztés

- A város versenyképességének átfogó erősítése
- A képzési-oktatási rendszer egyes szintjein különböző fejlesztések szükségesek:
 - intézményi infrastrukturális fejlesztések,
 - gazdaság szereplőivel szorosan együttműködő, képzési rendszer kiépítése.

3.4.3.4 T4. A(z inter)regionális szerepkör erősítése

- Egyes funkciók esetében megerősödjön, illetve kiterjedjen a város szerep- és hatóköre,
- Hatékony funkció- és munkamegosztással Pomáz maximálisan kihasználhassa komparatív előnyeit.

3.4.3.5 T5. A fenntartható turizmus kialakítása és Pomáz versenyképes turisztikai célterületté tétele

- A természeti, a gazdasági és a társadalmi környezet átfogó megújítása,
- Az idegenforgalmi fejlesztések fő eszközei:
 - attrakciók fejlesztése,
 - vendégfogadási feltételek átfogó javítása,
 - turizmus helyi szervezeti rendszerének megújítása.

3.4.3.6 T6. Kiegyensúlyozott településszerkezet kialakítása és az épített környezet védelme

Pomáz szerkezetével és az épületállománnyal kapcsolatos fejlesztések kiemelt célja a **városi életforma hosszú távú felértékelődése**. Ennek előfeltétele az épített környezet olyan fejlesztése, amely összhangba hozza a város gazdasági-társadalmi-környezeti hatékonyságának növelését, az életminőség javítását és a város karakterének megtartását. E cél megvalósítása magában foglalja a helyi identitás erősítését a város karakterének feltárásával és fejlesztésével és a közterületek – mint a városi élet fő helyszíneinek – humanizálásával.

A fejlesztések hatására a **városi élet színvonala nő**, a helyi **lakosság identitása erősödik**. A jelenleg alulhasznált területek **intenzívebb hasznosítása** hozzájárul ahhoz, hogy a város megfelelő szinten tudja tartani térbeli terjeszkedést. A megújult közösségi tereknek, valamint a bővülő és javuló lakáskínálatnak köszönhetően a **város népességmegtartó ereje nő**.

3.4.3.7 T7. A természeti és környezeti állapot javítása, a környezeti ártalmak csökkentése

Pomáz környezeti állapotát jelentős mértékben befolyásolják természeti és antropogén hatások egyaránt. A környezeti állapotának hosszú távú javítása és a környezetterhelések csökkentése során öt kiemelt feladat rajzolódik ki:

- A táj védelme és ökológiai stabilitásának erősítése.
- A védett természeti területek megőrzése és a természeti területek fogyásának megállítása.
- A zöldfelületek rekultiválása és rendszerbe szervezése.
- Felszíni vizek védelme és környezetük megújítása.
- A káros környezeti hatások megelőzése és csökkentése.

A fejlesztések hatására csökkennek a környezeti ártalmak, javul a talaj, a levegő és a víz minősége, növekszik a jóléti-rekreációs célra hasznosított víz- és zöldfelületek aránya, összességében pedig javul a lakosság életminősége.

3.4.3.8 T8. A lakosság egészségi állapotának javítása és az egészségügyi ellátórendszer fejlesztése

A lakosság jobb egészségi állapotának elérésében kiemelt jelentőséggel bírnak a **prevenzív tevékenységek**, vagyis a szűrések, az egészséges életmód és táplálkozás terjesztése, valamint a lelki egészségvédelem vonatkozásában. Mivel a környezeti ártalmak jelentős szerepet játszanak a lakosság egészségi állapotának alakulásában, fontos a környezet-egészségügy és a megelőzés kapcsolatának erősítése. Az egészségügyi felvilágosító, nevelő tevékenység beépülése a közoktatási programokba számottevően hozzájárulhat a lakosság egészségtudatosságának erősödéséhez.

Az **egészségügyi ellátó rendszer hatékonyságának növelése** érdekében fontos a felnőtt háziorvosi praxisok számának növelése, egyes szakterületeken a gép- és műszerpark fejlesztése, valamint a kapacitások bővítése (pl. a lakosság korstruktúrájának változása miatt gerontológiai ellátó hálózat).

3.4.3.9 T9. A magas szintű kultúra és a közművelődés lehetőségeinek biztosítása

Ahhoz, hogy Pomáz **minőségi kulturális és szabadidős kínálatot** tudjon nyújtani az alábbi tevékenységeket, infrastrukturális és egyéb fejlesztéseket kell megcélózni:

- helyi szellemi és tárgyi értékek fizikai védelme és ahol lehetséges, funkcionális megújítása,
- országos és helyi védettségű műemlékek védelme,
- hagyományőrzés és -ápolás,
- nemzetközi és helyi érdeklődésre egyaránt számottevő rendezvények szervezése,
- civil közösségek kulturális kezdeményezéseinek támogatása,
- sportolási és egyéb szabadidős szolgáltatások infrastrukturális feltételeinek javítása és a kínálat bővítése.

Önmagában a fenti tevékenységek azonban nem elegendők, hiszen a lakosság aktív részvételéhez és a kulturális turizmus fejlesztéséhez elengedhetetlen **a város szellemi és művészeti értékeinek közismertté és elismertté tétele**, a programkínálat időbeli tervezése és összehangolása, továbbá a szolgáltatások illeszkedése a célcsoport elvárásaihoz és szükségleteihez.

A program **eredményeként** tovább javul a város arculata, színesebbé válik a programkínálat, gyakoribbá válnak a civil önszerveződések és a „bottom up” kezdeményezések, valamint erősödik a pozitív értelemben vett lokálpatriotizmus, ami összességében nemcsak a helyi lakosság számára jelenti az életminőség emelkedését, hanem hozzájárul a turisztikai vonzerő növekedéséhez is.

3.4.3.10 T10. A szociális biztonság megteremtése

A szociális biztonság megteremtésének célterületei a következők:

- a hátrányos helyzetűek munkaerőpiacra való beilleszkedésének támogatása, foglalkoztatási lehetőségeinek feltárása, koordinálása és tartós bővítése;
- a család- és gyermekvédelmi tevékenység javítása, ésszerűsítése, a családos hajléktalanság kialakulásának megakadályozása;
- a lakásszektor szociális feszültségeinek kezelése:
 - a szociális bérlakás szektort fejlesztése azoknak a rászorulóknak, akik lakhatásukat más módon nem képesek megoldani,
 - hátralékok összegének csökkentése, az egyéni esetkezelés kiterjesztése,
 - új szegénytelepek kialakulásának és a létező telepek növekedésének megakadályozása, hosszútávon az érintett városrészek infrastrukturális problémáinak megszüntetése;
- a szociális ellátórendszer intézményeinek és egyéb ellátásoknak a fejlesztése;
- a hátrányos helyzetű csoportok elfogadottságának erősítése, toleranciaprogramok megvalósítása.

Mindennek **eredményeként** nagyobb mértékben megvalósul az alap-, mind a szakellátások esetében a szolgáltatásokhoz való egyenlő hozzáférés, azonosíthatóvá és elérhetővé válik a legrászorultabb,

legveszélyeztetettebb társadalmi réteg, előtérbe kerül a saját környezetben történő gondozás, összességében pedig **mérsékelhető a társadalmi kirekesztődés kockázata**.

3.4.4 Városrészekhez kapcsolódó célok

A 2-3 éves – helyenként hosszabb – időtartamra szóló városrészi szintű célok meghatározása az egyes városrészek átfogó gazdasági, társadalmi és településszerkezeti helyzetfeltárása, valamint az azokra épülő SWOT-elemzések alapján történt meg. A folyamat során kirajzolódtak azok a funkciók, amelyek esetében további fejlesztésekre, esetlegesen visszafejlesztésekre van szükség, így megvalósítható **a város kiegyensúlyozott területi, gazdasági és társadalmi fejlődése**. Összességében az alábbi megállapítások tehetők:

- A város teljes területén szükség van **közösségi jellegű fejlesztésekre**, amelyek volumene, hatóköre és célcsoportja értelemszerűen különböző (pl. más típusú közösségi terekre van szükség a belváros, a családi házas, társasház lakórészek és az ipartelepek esetében).
- Bizonyos típusú fejlesztésekre csak a belvárosban van szükség (pl. városközponti és közigazgatási funkciók megerősítése). Mindez része a **közszolgáltatási és közfeladat-ellátási rendszer optimalizálásának**, ami hatékonyá teheti a város működését.
- A lakóövezetek esetében nem elsődleges cél újabb, jelentős kiterjedésű területek bevonása a lakófunkcióra, sokkal inkább az **intenzívebb, de zsúfoltságot nem eredményező beépítésre** és a **lakásállomány megújítására** kell figyelmet fordítani, aminek pozitív hatási környezeti és gazdasági szempontból egyaránt megmutatkoznak (pl. lakóövezeti zöldfelületek csökkenésének megállítása, illetve a közművek és közszolgáltatások hatékonyabb fenntartása).
- Elengedhetetlen a **közterületek rehabilitációja**, a lakásállomány **energiahatékonysági korszerűsítése** és a közintézmények infrastruktúrájának és szolgáltatásainak átfogó fejlesztése.
- A **kertvárosi jellegű városrészekben** a cél a meglévő, homogén karakter fenntartása úgy, hogy a domináns lakófunkciót egyrészt infrastrukturális fejlesztésekkel kell erősíteni, másrészt szolgáltatási, kereskedelmi funkciókkal kell kiegészíteni.
- **Kereskedelmi és szolgáltatási fejlesztéseket** egyfelől a **Fő utca vonalán**, másfelől az **elkerülő út mentén** célszerű végrehajtani, ezek jellege azonban alapvetően különbözik egymástól.
- Az iparterületek esetében eltérő fejlesztésekkel érhető el a kívánt gazdasági hatások a **barnamezős területek** és a zöldmezős ipari park esetében: előbbieknél a cél az elérhetőség javítása, a kármentesítés, a **rehabilitáció** és/vagy az intenzívebb hasznosítás, míg az **ipari parkban** új területek bevonásával **bővítés** is megvalósítható, tekintettel arra, hogy a lakóövezetektől távol, forgalmas útvonalak közelében helyezkedik el.
- A **zöldfelületek minőségi és mennyiségi fejlesztése** a belvárosban és a lakórészekben a közparkok megújításával valósítható meg, míg a külterületeken az extenzív mezőgazdasági területek kiterjesztése és az erdősítés jelent megoldást.

Mindezek a megállapítások a városrészi célok háttérét és kontextusát alkotják, ami hozzájárul ahhoz, hogy a városrészek közötti különbségek a konzisztens célok megfogalmazásával és megvalósításával csökkenjenek.

3.5 A stratégia koherenciája, konzisztenciája

3.5.1 Illeszkedés, összhang a településfejlesztési koncepcióval, településrendezési tervvel

Pomáz Város Önkormányzata 2002-ben fogadta el a Helyi Építési Szabályzatot és a Szabályozási Tervet, mely egységes szerkezetben határozza meg a településfejlesztési koncepciókat.

A városvezetés deklarált szándéka, hogy a már elkészült és hatályban lévő stratégiai, tervezési dokumentumokat maximálisan figyelembe vegyék, és felhasználják az azokban foglaltakat. Vagyis nem az a **cél**, hogy egy teljesen új tartalommal bíró fejlesztési stratégia szülessen, hanem az, **hogy a meglévő koncepciókra**, tervekre, célkitűzésekre **építve szakmailag megalapozott**, perspektivikus és egyben a támogatási feltételeknek megfelelő **Integrált Városfejlesztési Stratégia készüljön**. Ennek érdekében a településfejlesztési koncepcióra és a településrendezési tervre elsősorban a következő tartalmi elemek kidolgozásánál építettünk:

- A város **helyzetelemzéséhez**, különösen a tendenciák bemutatásához nyújtottak segítséget a településfejlesztési koncepció megalapozó tanulmányai.
- A **városrészek funkcióinak beazonosítása** a településrendezési terv részletes elemzéseire, valamint a szabályozási tervlapokra épült.
- A **szükséges funkcióváltások** meghatározásánál (pl. rekreációs funkció erősítése, ipari funkció visszaszorítása) kiemelt figyelmet fordítottunk a javasolt településszerkezeti, terület-felhasználási módosításokra.
- Mind a fejlesztési koncepció, mind a rendezési terv beazonosított olyan lakó-, illetve gazdasági területeket, ahol középtávon elengedhetetlen a városrehabilitáció. Ezek segítségével került sor **a fejlesztési akcióterületek indikatív kijelölésére**.
- A városrészi/akcióterületi problémák és **fejlesztési szükségletek** feltárásához a dokumentumok szintén jelentős inputokkal szolgáltak.
- A **város jövőképe**nek és **stratégiai célrendszerének megalkotásánál** elsősorban a településfejlesztési koncepcióban definiált célpiramisra építettünk a célok elnevezésében és tartalmában egyaránt. A településfejlesztési koncepció két stratégiai célt fogalmaz meg:
 - stabil alapokon nyugvó, kiegyensúlyozott, fejlődő gazdaság megvalósítása,
 - minőségi életkörülmények biztosítása.

Mindennek eredményeként az Integrált Városfejlesztési Stratégia tartalma teljes mértékben összhangban van a településfejlesztési koncepcióval és a városrendezési tervvel.

3.5.2 Célrendszer belső koherenciája

A városrészi szintű célok **koherens rendszerben**, **egymást erősítve** járulnak hozzá a stratégia tematikus céljainak és átfogó céljának megvalósításához. A városrészek célrendszere – melyben részletesen elemzésre kerültek a közlekedés, a közszolgáltatások, a közellátás, az idegenforgalom, a foglalkoztatás és a szakképzés továbbá az egészségügy és az anti-szegregáció programja – szorosan egymásra épül, egymást - tekintettel a település méretére – kiegészítik.

A foglalkoztatás és ipari park munkaerő igényei alapján fejlődik a szakképzés. A közellátás valamint az idegenforgalom továbbá a közlekedés egymást kiegészítő célok. Az átmenő forgalom az egészségügyi célok és a szakképzés egymást szintén kiegészítő célokkal rendelkeznek. Az anti-szegregációs célok, a

szakképzés és a helyi foglalkoztatási célok szintén egymással koherens célok. Az egészségügy és a közterületi fejlesztésekben megfogalmazott célok ill. az átmenő forgalom korlátozása ill. az általa generált környezeti hatások csökkentése szintén koherens rendszerben egészítik ki egymást.

3.5.3 Célrendszer külső koherenciája

A célrendszer szervesen illeszkedik az ÚMFT Közép-Magyarország Fejlesztési Programjához. Figyelembe veszi a Dunakanyar Pilis fejlesztési koncepciót. A Pomáz város Integrált Városfejlesztési Stratégiai Tervdokumentációjában megfogalmazott célkitűzések, ill. a program célrendszere illeszthető a HEFOP, TÁMOP, GOP, TIOP, stb. operatív programok rendszereihez.

3.5.4 Agglomerációs együttműködés

Munkamegosztás a pomázi agglomerációban

Pomáz, mint agglomerációs központ által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások	A környező települések által nyújtott tényleges és lehetséges szolgáltatások
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Munkaerő ▪ Egészségügy ▪ Szakoktatás ▪ Kulturális és rekreációs turizmus ▪ Ipari területek ▪ Kereskedelmi szolgáltatások ▪ Lakóterület 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Munkahely ▪ Egészségügy, szakellátás, kórházak ▪ Mezőgazdasági termékek ▪ Alternatív ipari területek ▪ Szakképzés, középfokú szakmai képzőhelyek ▪ Felsőoktatás ▪ Üzleti és pénzügyi szolgáltatások

A kapcsolatrendszer jól ábrázolja a város és a települések közötti szoros és részleteiben is pontosan meghatározható egymásrautaltságot, amelynek alapja az erősségeket építeni és a gyengeségeket megszüntetni kívánó gondolkodásmód. Az agglomeráció jövőképe, valamint a felvázolt stratégiai kapcsolatrendszer alapján egyértelműen kijelölhetőek a kistérség fejlesztésének stratégiai céljai, és a hozzájuk rendelhető fejlesztési prioritások. A kialakított **stratégiai célok** a következők:

- Dinamikusan fejlődő, versenyképes gazdaság,
- Kölcsönös és gyors elérhetőség,
- Szolidáris, együttműködő közösségek,
- Magas szintű, piacképes humán erőforrás.

A felvázolt stratégiai célok elérésének biztosítása érdekében – összhangban a jövőképpel és a kapcsolatrendszerrel – **6 fejlesztési prioritás** fogalmazható meg.

1. Vállalkozásbarát agglomeráció

A prioritás a gazdaság fejlesztését, diverzifikációját célozza meg. A térség ipari hagyományaira építve kiemelten kezeli a vállalkozások gazdasági aktivitásának, versenyképességének fokozását, az együttműködés növelését. A javasolt alprogramok klaszterek és beszállítói hálózatok kialakítását, a modern üzleti infrastruktúrák kiépítését és a logisztikai szerepkör erősítését foglalják magukba.

2. Mobilitást biztosító agglomeráció

Egy térség fejlődésében meghatározó tényező a külső és belső elérhetőség biztosítása. A kölcsönös és gyors elérhetőség fizikai feltételei közé tartozik az informatikai hálózatok kiépítése, az e-közigazgatás feltételeinek megteremtése, a közúti közlekedés feltételeinek javítása és a kerékpárút-hálózat bővítése is, amelyek lehetővé teszik a térbeli és a virtuális mobilitás kiteljesedését.

3. Szervezett agglomeráció

A szervezett agglomeráció prioritás célja, hogy megteremtse a hosszú távú sikeres (együtt)működéshez elengedhetetlen szervezeti feltételeket, amelyek fontos szerepet töltenek be nemcsak az agglomeráció kommunikációjában, hanem az eredményes helyi és térségi fejlesztésekben is.

4. Környezetbarát agglomeráció

A prioritás az életminőség környezeti feltételeinek javítását célozza, elsősorban az infrastrukturális hiányosságok felszámolása révén. A környezet és a közösség védelméhez elengedhetetlen a felszín alatti és felszíni vizek védelme, a kommunális infrastruktúra hiányosságainak kezelése, újabb lakóterületek létrehozása és a meglévők intenzívebb hasznosítása, valamint ehhez kapcsolódóan közösségi terek kialakítása. Az alternatív energiaforrások hasznosítása szintén segíti az életminőség növekedését.

5. Szolidáris agglomeráció

A prioritás a közösségi szolgáltatások feltételeinek javítását célozza. Egy közösség életében meghatározó az időskorúak, valamint a hátrányos helyzetű lakosság segítése.

6. Intelligens agglomeráció

A prioritás az agglomerációban élő lakosság munkaerő-piaci versenyképességének javítására fókuszál. A lakosság képzettsége szempontjából meghatározó a közép- és felsőfokú oktatás minőségének javítása. A szabadidő kulturált eltöltése érdekében szükséges a rekreációs lehetőségek infrastruktúrájának fejlesztése, valamint a turisztikai együttműködések elősegítése

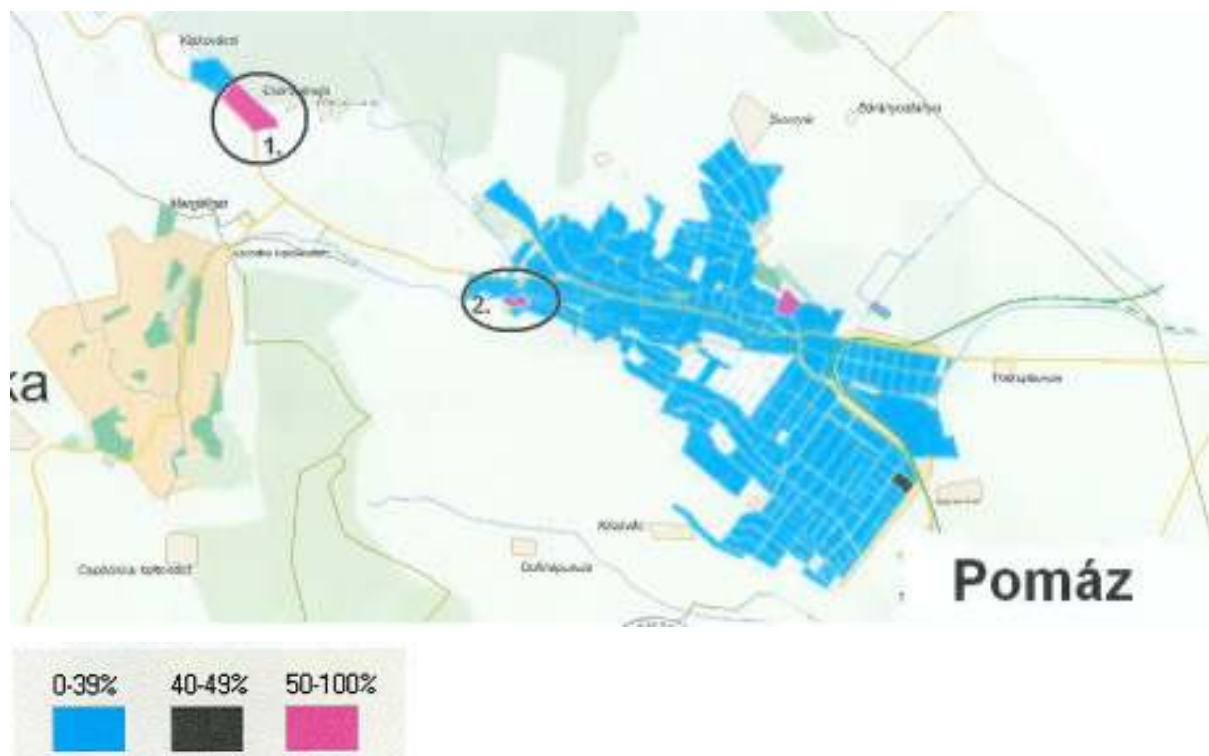
3.5.5 Anti-szegregációs terv – Roma telep

A városrész olyan, erősen szegregált terület, ahol a gazdasági és társadalmi problémák egymást erősítő komplex rendszere határozza meg a telepszerű környezetben élők kilátásait.

Pomáz sajátossága, hogy a roma lakosság a II. Világháború után kitelepített egykori sváb lakosság helyére költözött. A településrész szervesen illeszkedik Pomáz városához. Az érintett terület épületállománya erősen elhanyagolt. A problémák háttérben több tényező áll, egyik az alacsony iskolai végzettség és az underclass szubkultúra által meghatározott munkanélküliség, valamint a munkakeresés feladásából adódó inaktivitás. A rossz foglalkoztathatóság a megélhetést biztosító rendszeres munkajövedelem hiányát okozza, így az érintettek kiszolgáltatott helyzetben, rossz anyagi körülmények között élnek. A jövedelemhiány több problémát is okozhat (depresszió, önpusztító magatartásformák, agresszió, bűnözés), közülük talán legkomolyabb a gyerekszegénység és a szegénység ezen keresztül történő újratermelődése.

Az IVS-ben azonosított városrészek és szegregátumok neve	Lakónépesség száma (jelenlegi népességnyilvántartási adatok alapján)	Lakások száma (jelenlegi népességnyilvántartási adatok alapján a lakcímek száma)	LFT-ben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres szociális segélyben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Rendszeres gyermekvédelmi kedvezményben részesülők aránya a lakások számához viszonyítva	Romák aránya a lakónépességben belül
Szegregátum 1: Kiskovácsi	96	15	13%	6%	0%	0%
Szegregátum 2: Vár u., Pataksor, Diófa u., Orgona u., Fűzfa u., Tavasza u.	1049	222	1,3%	8%	14,4%	24,9%
Szegregátum 3: Wathay u., Plébánia u.	110	38	0%	7,8%	2,6%	0%
Város egészére vetített mutató						
Város egészére az adott segélytípus száma			53	80	342	2-5%

A roma lakosság aránya

(Forrás: KSH 2001 évi népszámlálási adatai)

A városrészben nagy arányban élnek iskoláskorú és fiatalabb gyerekek, akik fejlődéséhez elengedhetetlenül szükséges anyagi feltételek a legtöbb családban nem állnak rendelkezésre. Kiskorúak esetében komoly lépéseket szükséges ezért tenni az egészséges fizikai fejlődéshez szükséges alapvető feltételek (élelmiszer, fűtés, egészségügyi ellátás és gyógyszerek) biztosítása érdekében. A telepszerű környezet és a rossz szociokulturális háttér a későbbiekben komoly lemaradást és szocializációs problémákat okozhat a gyerekek közoktatási rendszerbe való beilleszkedése során, alapvetően befolyásolhatja későbbi teljesítményüket, ezért elengedhetetlen a szociokulturális hátrányok leküzdésére irányuló korai fejlesztés és a jó minőségű, a gyerekek problémáit kompenzálni tudó óvodai és általános iskolai ellátás biztosítása. A közoktatás rendszerében nyújtott jó teljesítmény alapvetően meghatározza a későbbi magasabb oktatási szintekbe való bejutást, ezáltal a várható munkaerő-piaci státuszt és az elérhető jövedelmet. **A szegénység újratermelődésének megakadályozásához tehát az oktatáson keresztül vezet az út.**

Több külföldi és hazai példa is igazolja, hogy az integrált oktatás pozitívan hat a szociokulturálisan hátrányos helyzetű iskolás gyerekek teljesítményére és szocializációjára. A városrészben megszűnt a szegregált oktatást nyújtó általános iskola, így az iskoláskorú gyerekek integrált oktatásban vesznek részt. Elengedhetetlen a telepről származó gyerekek iskolai előmenetelének kiemelt figyelemmel kísérése és támogatása, az őket integráltan oktató intézmények és az oktatási módszerek folyamatos fejlesztése. Programszerűen kell kutatni és gondozni a tehetséges gyerekeket, akik előmenetelükkel, sikereikkel és hosszabb távon sikeres életútjukkal mintaként szolgálhatnak az itt élők számára a tanulás és a kitarító munka garantált sikerek testközelivé tételében.

A gyerekek oktatásban megfigyelt teljesítményét, sikerét nagyban meghatározza a támogató családi háttér és a tanuláshoz szükséges feltételek megléte, illetve azok hiánya. A Gyermekejélési Szolgálatnak és a gyerekeket nevelő oktatási intézményeknek együtt kell működniük, hogy a tanulók számára megfelelő körülmények legyenek biztosítva a tanuláshoz (nyugodt környezet, motiváló és a tanulás

fontosságát elismerő közeg), ezért a Családsegítő és a Gyermejkölési Szolgálatra komoly szerep hárul a támogató családi közeg kialakításában való együttműködésre. Amennyiben a tanulást, fejlődést biztosító családi környezet kialakítása nem lehetséges, alternatív megoldásokat kell biztosítani (pl. napközi-ellátás, tanodák, mentorok).

Cél, hogy az általános iskolát elvégzők minél nagyobb arányban tanulhassanak tovább, lehetőleg érettségig, vagy piacképes szakmát adó intézményekben. A továbbtanulás gyakran vállalhatatlan anyagi terheket jelent a családoknak, ezért egyszerre kell a továbbtanulást támogató családi háttér megteremtésén, a gyerekekben a továbbtanulás iránti motiváció kialakításán és fenntartásán dolgozni – pedagógusoknak és támogató szolgálatoknak egyaránt –, valamint megteremteni a továbbtanulás anyagi feltételeit támogatásokkal, ösztöndíjakkal vagy akár tanulói hitelprogramokkal.

Támogatói, mentori szolgáltatással, a gyerekek iskolai életútjának folyamatos segítségével, támogatásával teremthető csak meg a sikeres oktatási előmenetelük, amely jó esetben felsőfokú végzettséggel zárulhat.

A gyereket nevelő, rossz jövedelmi helyzetű családok esetében elengedhetetlen a gyerekek fizikai és szellemi fejlődésének biztosításához szükséges megfelelő pénzmennyiség és anyagi feltételek biztosítása, ennek a szempontnak elsőbbséget kell kapnia a **szociális-, munkaügyi- és támogatáspolitikai eszközök** kialakítása, megválasztása során. A telepen lakó családok néhány százra tehető száma lehetőséget biztosít az egyénre szabott szolgáltatások, eszközök kialakítására és alkalmazására. A támogatásokat azonban a családtagok jövedelemtermelő képességének, önbecsülésének és egészségi állapotának javítását is biztosító fejlesztő programokkal szükséges kombinálni.

Kiemelt szempont a családfenntartók, a munkaképes korú nem tanuló személyek jövedelemtermelő képességének, **foglalkoztathatóságának** megtartása és fejlesztése. A foglalkoztathatóság megteremtése egyszerre történhet az alapvető képességek, kompetenciák (pl. írás, olvasás) fejlesztésével és a munkaerő-piaci tapasztalatszerzés segítségével, támogatott foglalkoztatással. Kerülendő a megbélyegző és a foglalkoztathatóságot ténylegesen nem javító közmunkaprogramok alkalmazása, inkább a munkaképes korúak általános képességfejlesztésére, egyéni képességeinek és érdeklődésének megfelelő szaktudáshoz juttatására, majd megfelelő környezetben történő foglalkoztatására kell irányulnia a szociális és munkaügyi ellátó rendszer eszközeit együttesen alkalmazó, az intézményrendszerek együttműködésében megvalósuló projekteknek.

A hiábavaló munkakeresés okozta kudarcok, valamint a rendszeres munkavégzés és a kívülről is meghatározott szabályok között folytatott életvitel hiánya gyakran vezethet depresszióhoz, vagy olyan önkárosító magatartásformákhoz, amelyek következtében a munkaképes korú nem dolgozók fizikai és/vagy mentális állapota olyannyira leromlik, hogy foglalkoztathatóságuk visszanyerése csak rehabilitációs programok során lehetséges. Ezért fel kell mérni a telepen élő nem tanulók és nem dolgozók fizikai, egészségi és mentális állapotát, hogy megfelelő rehabilitációs intézkedéseket lehessen indítani.

A telepszerű környezetben élők helyzetének javítására olyan, tudatos és külső támogató segítséget is biztosító közösségfejlesztő és rehabilitációs intézkedések szükségesek, amelyek – rendszeres és kampányszerűen kivitelezett programok keretében – elősegítik az egészségtudatosságot, az önkárosító magatartásformáktól való tartózkodást, hozzájárulhatnak a bűnözés csökkentéséhez és a tolerancia növekedéséhez.

Meg kell szüntetni a méltatlan **lakhatási körülményeket**, így a gyorsított ütemben kell az önkormányzat kezelésében, tulajdonában lévő alacsony komfortfokozatú lakásokat felújítani és fejleszteni, továbbá programszerűen támogatni kell a telepen élők saját tulajdonát képező, alacsony komfortfokozatú lakások felújítását, komfortosítását.

Ezzel párhuzamosan támogatni kell a telepszerű környezetből való kiszakadást, különösképpen a fiatal, iskoláskorú gyerekeket nevelő családok esetében a telepen kívüli lakáshoz juttatást kell biztosítani az önkormányzat szociális bérlakás-programja, albérlési támogatások, vagy önálló lakáshoz jutás támogatása keretein belül. A kiköltözések során megüresedett lakások esetében tudatos lakásgazdálkodási politikát kell folytatni, előnyben kell részesíteni a több gyerekes, iskolába járó gyerekeket nevelő családok nagyobb lakásba költözését.

A telepszerű környezet oldása, a városrész élhetőbbé tétele érdekében biztosítani kell **közösségi funkciójú épületek és terek** kialakítását, fejlesztését.

- A telepen egyszerre kell biztosítani az ott lakók életminőségének növekedését a rendelkezésre álló, helyben elérhető szolgáltatási kínálat növelésével, valamint lehetőséget teremteni bizonyos helyi lakók által működtetett – és számukra jövedelmet is termelő – vállalkozások megtelepedését (így például fodrász, varrónő, asztalos nyithat és működtethet üzletet az üresen maradt épület helyiségeiben – akár az önkormányzat anyagi támogatásával vagy kedvezményes bérlési díj megszabásával).
- A közösségi terek lehetőséget teremtenek a közösségi élethez, a közösség fejlődése pedig egyszerre biztosítja az egyén jobb köz- és biztonságérzetét, valamint a közösségi kontrollt bizonyos ön- vagy közösségre károsnak tekintett tevékenységek, magatartásformák felett.
- A tanulás, vagy közös alkotás feltételei is biztosíthatóak ilyen funkciókra kialakított (pl. tanoda, alkotószoba, zeneterem) épületrészekben.

A közösségi funkciók kialakítása és a tudatos közösségfejlesztési tevékenység anyagi és emberi támogatással, szakértők közreműködésével valósulhat csak meg sikeresen. A tudatosan megtervezett és végrehajtott funkcióbővítés esetében – szakszerű vezetés mellett – nagyban lehet civil szervezetek, önkéntesek munkájára is támaszkodni.

3.5.5.1 *Anti-szegregációs célrendszer*

A városrész fejlesztésének a következő háromszintű – átfogó, specifikus és operatív célokból felépülő célrendszer határozza meg a kereteit. Az anti-szegregációs beavatkozások átfogó célja a **Roma telepen élők jelenlegi és jövőbeli életminőségének javítása**.

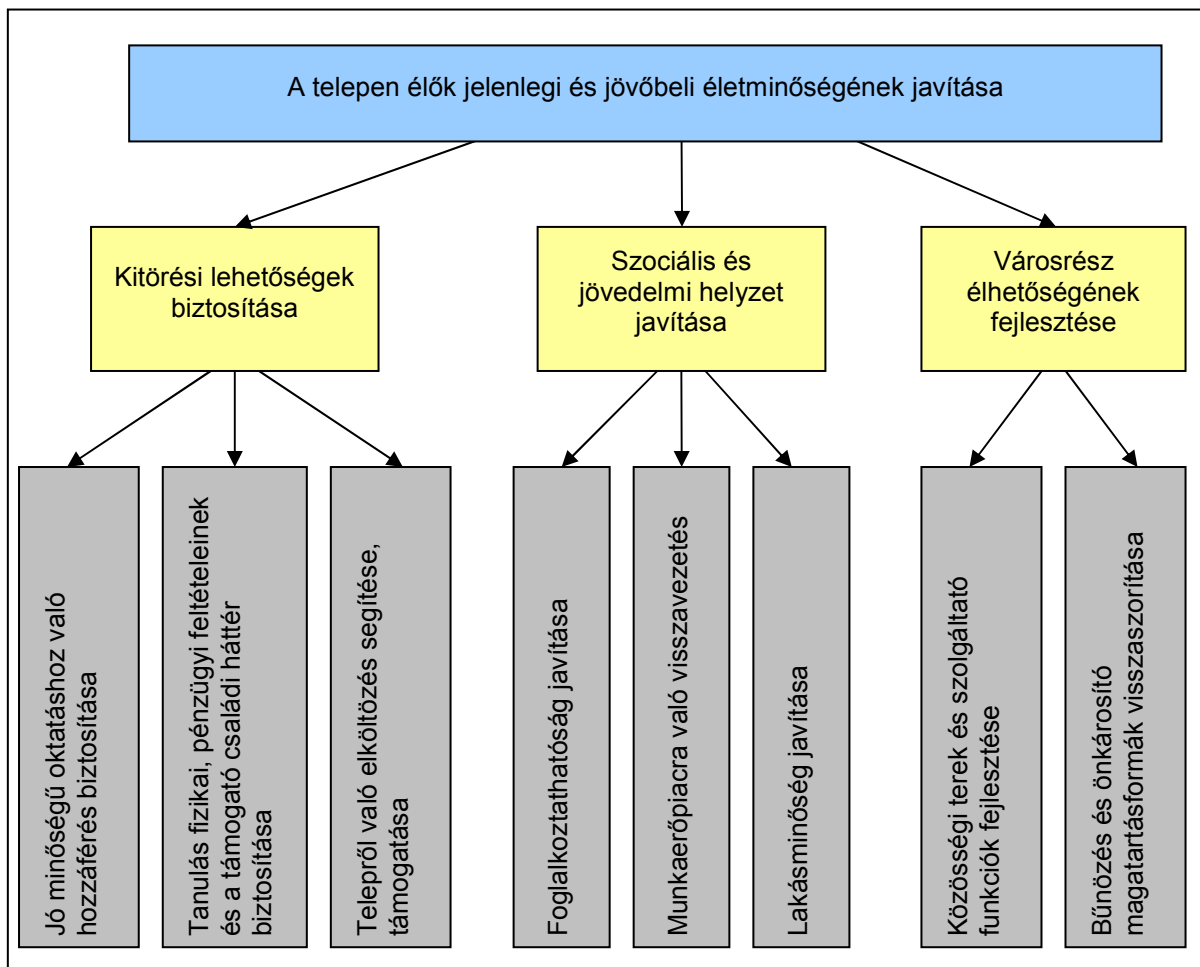
A telepen élők helyzete középtávon a kitörési lehetőségek biztosításával, a szociális és jövedelmi helyzet javításával, továbbá a városrész élhetőségének fejlesztésével javítható (specifikus célok).

A **kitörési lehetőségek** közül rövid távon a telepről való elköltözés biztosíthatja a szegregált, telepszerű környezetre visszavezethető problémák, egyéni érvényesülést gátló tényezők megszüntetését. Hosszabb távon a szegénység újratermelődésének megelőzését és a tanulással megszerzhető piacképes tudás és foglalkoztathatóság elérését biztosítja a gyerekek számára a tanuláshoz szükséges fizikai, anyagi és szociokulturális feltételek megteremtése.

Az itt élők életminőségének meghatározó eleme **szociális és jövedelmi helyzetük javítása**, aminek alapvető feltétele a tanuláshoz és felzárkózáshoz szükséges pénzügyi és fizikai környezet megléte – ez egyben a gyerekek tanulás útján történő kitörését is biztosíthatja. Ezért a Huszártelenen élő családok jövedelmi viszonyait – rendszeres és tudatos támogatásuk mellett – a munkaképes korúak foglalkoztathatóságának javításával, munkaerőpiacra való visszavezetésükkel is lehet és kell javítani. A rendszeres jövedelemszerzésre való képesség és a tervezhető jövőbeli jövedelmi viszonyok megléte hozzájárulhat a bűnözés és a káros magatartásformák csökkenéséhez is.

A jövedelemszerzési képesség fejlesztésével párhuzamosan szükséges a **méltatlan lakhatási körülmények megszüntetése**, különösképpen az iskoláskorú vagy fiatalabb gyereket nevelő családok esetében.

A Roma telep anti-szegregációs célrendszere

A városrész **élhetőségét** és az ott lakók életminőségét nagyban javíthatja a helyben elérhető szolgáltatások – ezzel a városrész funkcióinak – bővülése. Az élhetőbb környezet javíthatja a közösség kialakulását és fejlődését, a közösséghez tartozás pedig pozitívan hat az egyén biztonságérzetére és önbecsülésére. A közösség az összetartás és az értékek megszilárdulásán keresztül önmagában is csökkentőleg hathat önkárosító magatartásformák és a bűnözés kialakulására, amelyek visszaszorítása hozzájárul a városrész élhetőségének megteremtéséhez és szegregált státusz felszámolásához.

3.5.5.2 Indikátorok

A Roma telepen tervezett szociális beavatkozások eredményeit hosszabb időtávban, elsősorban a KSH népszámlálási adataira építve, 10 évente célszerű mérni és értékelni. A folyamatot az alábbi indikátorok segítségével javasolható követni, kontrolálni:

- iskolai végzettség növekedése
- szakképzettséggel rendelkezők aránya
- foglalkoztatottsági ráták vizsgálata

- lakókörnyezet, lakások minőségének elemzése
- kriminalizáció elemzése
- jövedelmi helyzet
- szociális segélyezettség

3.5.5.3 A terv megvalósításának lépései

A tervezett fejlesztéseket és tevékenységeket meg kell jeleníteni az önkormányzat Szolgáltatástervezési Konceptiójában.

1.) Kitérésre lehetőségek biztosítása

- Oktatáshoz kapcsolódó tevékenységek
 - Támogató, mentori hálózat létezik, amelynek fejlesztése és célzottabb, jobb feltételek között történő működtetése 2009-től kezdődhet.
 - A Gyermejköltségi Szolgálat, valamint a telepről származó gyerekeket oktató iskolák pedagógusai közötti együttműködés kialakítása és fejlesztése szükséges.
- Lakáshoz jutási – mobilizációs – program
 - Önkormányzati szociális bérlakás programjának beindítása.

2.) Szociális és jövedelmi helyzet javításához kapcsolódó tevékenységek

- Foglalkoztathatóság javítása
 - Az önkormányzat Szociális Irodája és civil szervezetek együttműködésével fel kell mérni a Roma telepen élő munkanélküli és inaktív lakosság helyzetét, képzettségét, foglalkoztathatóságát, erre épülve pedig a problémakört egységesen kezelő koncepciót és cselekvési tervet kell kidolgozni 2008 végéig.
 - A koncepció megalkotása és annak Közgyűlés általi elfogadása után a telepen élők foglalkoztathatóságának javítására létrejött tevékenységeket bele kell foglalni a város esélyegyenlőségi programjába, és felelőst kell rendelni hozzá, aki gondoskodik a cselekvési terv végrehajtásáról és a program előrehaladásának monitorozásáról, valamint évente beszámol a Közgyűlésnek.
- Munkaerőpiacra való visszatérés ösztönzése
 - A munkaügyi központ, illetve civil szervezetek együttműködésében megvalósuló kísérleti programokat kell kidolgozni és megvalósítani a már több éve nem foglalkoztatott személyek munkaerő-piaci reintegrációjára.
 - A szociális támogatások folyósításával párhuzamosan ösztönző mechanizmusokat kell kidolgozni és működtetni, amelyek a rendszeres segélyezés helyett a rehabilitáció és a munkaerőpiacra való visszatérés felé irányítják a célcsoport tagjait.
- Lakásminőség javítása
 - Az önkormányzati vagyongazdálkodás keretein belül valósítható meg 2009-től kezdődően folyamatosan.

3.) A városrész élhetőségének fejlesztése

- Közösségi terek és szolgáltató funkciók fejlesztése
- Bűnözés és önkárosító magatartásformák visszaszorítása
 - Az Igazságügyi és Rendészet Minisztérium, szakmai szervezetek és az önkormányzat Szociális Irodájának együttműködésében kísérleti programot kell kidolgozni és indítani a telepen élők életvezetési módjának javítására, ami 2009 után indulhat.

Önkormányzati bérlakások (forrás:Önkormányzat)

Bérlemény címe	HRSZ.
Orgona u. 57./nem önkormányzati tulajdon	1331. hrsz
Orgona u. 57./nem önkormányzati tulajdon	1332. hrsz
Orgona u. 57./nem önkormányzati tulajdon	1333. hrsz
Kossuth L. u. 30.	42. hrsz
Kossuth L. u. 30.	43. hrsz
Kossuth L. u. 30.	44. hrsz
Kossuth L. u. 30.	45. hrsz
Kossuth L. u. 30.	46. hrsz
Szőlőtelep u. 28.	1988/1. hrsz
Szőlőtelep u. 28.	1988/2. hrsz
Beniczky u. 6.	661. hrsz, 1. ajtó
Beniczky u. 6.	661. hrsz, 3. ajtó
Beniczky u. 6.	661. hrsz, 3. ajtó
Beniczky u. 6.	661. hrsz, 2. ajtó
Beniczky u. 46.	975/A-4. hrsz, 4. ajtó
Beniczky u. 46.	975/A-4. hrsz, 4. ajtó
Beniczky u. 46.	975/A-4. hrsz, 4. ajtó
Beniczky u. 46.	975/A-3. hrsz, 3. ajtó
Fűzfa u. 27.	1568/1. hrsz
Luppa u. 10.	450. hrsz
Luppa u. 10.	451. hrsz
Luppa u. 10.	450 hrsz. 5. ajtó
Luppa u. 10.	450. hrsz

Luppa u. 10.	451. hrsz
Beniczky u. 67.	1425/4. hrsz
Beniczky u. 67.	1425/4. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	8. ajtószám
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Tavaszi u. 9.	1530. hrsz
Pataksor u. 18.	
Pataksor u. 12.	
Orgona u. 11/A	1609/1. hrsz
Iskola u. 5.	643/A. hrsz
Iskola u. 5.	643/A. hrsz
Goethe u. 2.	1433/10/A/2
Pataksor u. 6.	1278. hrsz
Széchenyi u. 8/A	3062/9. hrsz
Vasvári Pál u. 6.	638. hrsz
Vasvári Pál u. 6.	638/5. hrsz, 1. ajtó
Vasvári Pál u. 6.	638/5. hrsz
Vasvári Pál u. 8.	637/4. hrsz
Széchenyi u. 14/B	3062/16. hrsz
Diófa u. 10.	1402/A-3. hrsz
Vár u. 10.	1299. hrsz
Orgona u. 45.	

3.5.6 Környezeti hatások kompenzálása

A város fejlesztési stratégiájának végső célja a városban élők életminőségének, jólétének rövid és hosszú távon történő javítása. A természeti és az épített környezet az életminőség meghatározó eleme, ezért a környezeti szempontok figyelembevétele alapvető mind a fejlesztési célok és irányok kijelölésénél, mind az azok megvalósítását biztosító tevékenységek esetében. Az egyes fejlesztések környezeti hatásaikon keresztül rövidtávon is befolyással lehetnek életminőségünkre (pl. autómentes belvárosi környezet, stb.), hosszabb távon pedig a környezeti elemek minősége lehetőségeket teremthet vagy gátat szabhat a jólét növekedésének. A **külső folyamatok, tényezők** egyaránt okoznak pozitív és negatív környezeti hatásokat a város és környezete számára. A negatív hatások csökkentésére az alábbi intézkedéseket kell fogatosítani:

- Fontos a városi klímát javító zöldterületek fenntartása, a tudatos fásítás a forgalom által erőteljesen érintett területeken, továbbá a folyamatos erdősítés a városban és környezetében. A fák lombja felfogja, csökkenti a forgalmas közutak zaját, gyökérzete tompítja a közúti és HÉV forgalom okozta rezgéseket, ami megóvhatja az épületeket is a rezgések okozta károktól. A fák levélzete a közúti forgalom által termelt szén-dioxid jelentős részét megköti, oxigénné alakítja, továbbá a szilárd szennyezőanyagok ráakadnak a levelekre, azokról azt az eső lemossa, így a légköri por- és szilárdanyag koncentráció megkötésére is alkalmasak. A fák, növények leveleiken keresztül a légkörbe párologtatják a növények által felszívott talajvíz egy részét, ezáltal hozzájárulnak a levegő páratartalmának fenntartásához, illetve a hőmérséklet csökkentéséhez.
- Amennyiben a zöldterületek fenntartásához szükséges, öntözőberendezéseket kell telepíteni.
- A környező településekről az autópálya felé, illetve az autópályáról a környező településekre irányuló átmenő forgalmat ki kell vezetni a város belső területeiről, ezt megfelelően biztosíthatja a tervezett déli elkerülő út kiépítése.
- A közúti közlekedés okozta zajterhelés csökkentésére zajfogó védelmi rendszereket kell építeni, telepíteni.

A stratégia keretein belül meglévő környezeti károk csökkentésére, negatív környezeti hatások enyhítésére is irányulnak közvetlen beavatkozások, amelyek a környezet minőségének javulásához vezetnek. Ilyen beavatkozások többek között a

- a kerékpárút-hálózat fejlesztése;
- a közösségi közlekedés rendszerének javítása;
- az önkormányzati épületek energetikai korszerűsítése;
- közterületek felújítása;
- a városi zöldterületek bővítése és állapotának javítása;
- a természeti területek megőrzése.

A város levegő- és talajminőségének folyamatos ellenőrzésének érdekében biomonitoring rendszer kiépítése lenne célszerű. A biomonitoring különböző szennyezőanyagokra fokozottan érzékeny indikátor-növények ültetését és folyamatos figyelését, a levelekre rakódott szennyeződések rendszeres laborvizsgálatát jelenti, amelyek segítségével folyamatos információkat kaphatunk a talaj és a levegő minőségéről, szennyezettségéről. Ez hozzájárul a város légszennyezettségi térképeinek elkészítéséhez és az alapján a levegőminőség javításához, illetve a lokális vagy a város egészét érintő levegő- és

talajszennyezések felismeréséhez, továbbá a szennyezettség csökkentéséhez szükséges intézkedések megtervezéséhez.

4 FEJLESZTÉSI AKCIÓTERÜLETEK KIJELÖLÉSE 2007-2013 IDŐSZAKRA

A fejlesztési akcióterületek kijelölése során az alábbi **alapelveket** vettük figyelembe:

- az akcióterületek teljesítsék legalább a minimálisan előírt követelményeket a szociális mutatók, illetve az ellátandó funkciók tekintetében;
- az akcióterületek kiterjedése ne legyen eltúlzott, csak azok az utcák kerüljenek bele, amelyek a fejleszteni kívánt épületek, intézmények és közterek, valamint a lehetséges magánérős beruházások miatt valóban indokoltak;
- az akcióterületek megjelenésében minél homogénebb, térbelileg pedig koncentrált legyen;
- funkcionális szempontból az akcióterületek egy egységet alkossanak úgy, hogy a funkcióváltásra és -bővítésre megfelelő helyszínt kínáljanak;
- a kijelölt akcióterületen a lehető legnagyobb addicionális hatást érjük el a magántőke mobilizálásával.

A fenti alapelveknek megfelelően Pomázon a következő **fejlesztési akcióterületeket** határoltuk le a 2007-2013 közötti időszakra annak tudatában, hogy mindezek megvalósítására a potenciálisan rendelkezésre álló fejlesztési források nem elegendők:

- AT-1 Fő utca rekonstrukciója
- AT-2 Intermodális csomópont kialakítása
- AT-3 Ipari park kialakítása
- AT-4 Klisza-domb történelmi emlékpark kialakítása
- AT-5 Wattay-Teleky kastély és környékének sétáló övezetté alakítása
- AT-6 Sváb turisztikai célterület kialakítása
- AT-7 Anti-szegregációs terület
- AT-8 Magyar vár szabadidőpark és környékének fejlesztése
- AT-9 Elkerülő út és környékének kialakítása
- AT-10 Hosszú távú iparterület fejlesztés
- AT-11 Teljes városi kerékpárút hálózat kiépítése

4.1 Fő utca rekonstrukciója (AT-1)

Célkitűzés	A városmag élővé tétele a központi kereskedelmi és szolgáltatási funkcióinak megerősítésével		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2012. december		
Költségvetés	3 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	10 %	80 %	10 %

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia célhierarchiája maximálisan épít a város meglévő fejlesztési koncepcióira, ágazati programjaira és egyéb stratégiai dokumentumaira, amelyek közül a legjelentősebbek az alábbiak:

P1. Fő utca útépítés és parkosítás, gyalogos átkelőhelyek építése jelzőlámpával

A közlekedési infrastruktúra fejlesztése kényszerűség. Itt nem minőségi javításról van szó, hanem az élıhetőség elemi kérdéseiről. Már a jelenlegi átutazó forgalom miatt is az akcióterület tengelyét jelentő főútcán gyalogosan átkelni életveszélyes. A gépkocsi forgalom növekedése, a környezetszennyezés, az amúgy is keskeny utcában szinte elviselhetetlenné teszi az életet. Az M0 körgyűrű és az új Duna-híd megépítésével jelentős forgalomművekedésre a meglévő állapotok katasztrófászerű romlására kell számítani. A Hősök terén forgalomtechnikai szempontból veszélyes csomópont átépítése elodázhatatlan. A Főutca program legfontosabb projekteleme a balesetek megelőzését célzó útépítés. A beavatkozás típusa: ERFA

P2. Művelődési Ház rekonstrukciója

A Művelődési Ház Pomáz egyetlen, a lakosság közösségi kulturális rendezvények megtartására alkalmas épületkomplexuma. Az épület állaga erősen leromlott, a zavartalan funkcionális működéséhez elengedhetetlenül fontos az épület további állagromlásának megállítása és felújítása, figyelembe véve a város lakóinak a korszerű, modern kulturálódással szemben támasztott igényeit. A rendelkezésre álló építési engedélyezési tervdokumentáció 2007. október hónapban készült. A tervezett beruházás a társadalmi kohéziót erősítő önkormányzati program kiemelt jelentőségű eleme. A dokumentáció az akcióterv programjába illeszthető, további sikeres pályázat esetén ajánlatkérési illetve kiviteli tervdokumentáció készítése aktuális.

P3. Néprajzi gyűjtemény és Turinform Iroda építése

Turisztikai információk helyi szolgáltatásának hiánya, valamint a Néprajzi Gyűjtemény állagvédelme céljából a jelenlegi néprajzi gyűjtemény helyén a két funkciót egyesítő épület létrehozása praktikus elképzelés. Az épület Pomáz turisztikai információs kapuja lehet, amely nem csak a helyi néprajzi gyűjtemény számára korszerű szerkezeti kialakításával nyújt biztonságos elhelyezési lehetőséget, hanem a kétszintes épületben megjelenő újabb funkcióval a földszinti időszakos kiállítóterrel, lehetőséget adhat kisebb, a elsősorban a város képzőművészeinek kiállításai megrendezéséhez. A rendelkezésre álló építési engedélyezési tervdokumentáció a Dunakanyar-Pilis turisztikai programhoz illeszkedően 2008. március hónapban készült. A dokumentáció az akcióterv programjába illeszthető, további sikeres pályázat esetén ajánlatkérési illetve kiviteli tervdokumentáció készítése aktuális

P4. "Napsugár" Óvoda rekonstrukciója

A Régió közszolgáltatási szektorának, intézmény-rendszerének fejlesztése az EU irányvonalainak megfelelően szükséges. A helyi fejlesztések között az óvoda fejlesztése elsődleges cél. A prioritással elérni kívánt átfogó cél a társadalmi kohézió erősítése. Az Európai Unió 93/43 EK direktívája az Unió tagállamaiban 1995-től teszi kötelezővé a HACCP elvek alkalmazását. A Bizottság 2000. január 12.-én közzétett Fehér Könyve hangsúlyozza az élelmiszerbiztonsági tevékenység "szántóföldtől fogyasztóig" terjedő, egységes szemléletű kezelését. A hazai jogszabályok 90/2003 (VII.30) FVM-ESZCSM és a 80/1999 (XII.28) GM-EüM-FVM az élelmiszer előállításban, forgalmazásban, vendéglátásban, közétkeztetésben, cukrászati és hidegkonyhai termék előállításban írják elő a HACCP élelmiszerbiztonságot biztosító rendszer kötelező bevezetését. Az óvodákhoz tartozó melegítő konyhák messze nem elégítik ki a követelményeket, közétkeztetési funkcióra szinte alkalmatlanok. A rendelkezésre álló építési engedélyezési tervdokumentáció 2008. március hónapban készült. A dokumentáció az akcióterv programjába illeszthető, további sikeres pályázat esetén ajánlatkérési illetve kiviteli tervdokumentáció készítése aktuális.

P5. Hősök tere körforgalom építése, a tér parkosítása

A város régi, az átmenő forgalom szabályozásával kapcsolatos célkitűzései között szerepel a Fő utca forgalomtechnikai és közlekedésbiztonsági korszerűsítése. A korábbi koncepciók között szerepltek az egyes forgalmi irányok szétválasztása is. A város jelenleg érvényes építési engedélyezési tervdokumentációval rendelkezik a Fő utca pályaszerkezetének korszerűsítésére ill. több érintett csomópont kiépítésére vonatkozóan, beleértve a Hősök terénél kialakításra kerülő körforgalom megoldását is.

P6. Főtér kialakítása

P6.1. Park felújítása

P6.2. Polgármesteri Hivatal akadálymentesítése rekonstrukciója

P6.3. Integrált Egészségügyi Központ építése

A közakarat megegyezik abban, hogy a 6 háziorvos, a 3 gyermekorvos, a 3 fogorvos, és a 7 védőnő, valamint az orvosi ügyelet egy épületben integráltan működjön. A nőgyógyászati, belgyógyászati, szakrendelésekre is reális igény mutatkozik. A lakosságszám, a laksűrűség növekedésével gazdasági számításokon alapuló feltételezések mellett a beavatkozás típusa szerint közszéfera által megvalósítandó megtérülő beruházás egy integrált házi- és szakorvosi rendelő építése orvosi ügyelettel, gyógyszerházzal. Pomázon a lakosságszám ugrásszerű növekedéséből, és a további az Alcsevice területén várhatóan megépülő lakóparkok betelepülő lakosaiból adódóan a lakosságszám elérheti a 20000 főt. A jelenlegi Városi Orvosi Rendelő kapacitása kicsi, jelenleg sem ad lehetőséget arra, hogy a 6 háziorvos, a 3 gyermekorvos, a 3 fogorvos, és a 7 védőnő, valamint az orvosi ügyelet egy épületben integráltan működjön. A meglévő praxisok mellett az utóbbi időben betelepült lakosok közül számos szakorvos kíván magánpraxist is folytatni. Így nőgyógyászati, belgyógyászati, szakrendelésekre is reális igény mutatkozik, hiszen a lakosságszám, a laksűrűség növekedésével gazdasági számításokon alapuló feltételezések mellett megtérülő beruházás egy integrált házi- és szakorvosi rendelő építése orvosi ügyelettel, gyógyszerházzal. A város építési engedélyezési tervet készített egy új szakorvosi rendelő építésére, de Szentendre városa nyerte a kistérségben a pályázatot. Ennek ellenére képviselőtestületi elhatározás, hogy akár saját erőforrásból is, de a felmerült igényeket ki kell elégíteni. A kistérség egészségügyi ellátása önálló kórház is igényelne. A sürgősségi ellátás tekintetében nincs valódi ellátás, hiszen a környéken

legközelebb Budapesten, Esztergomban, vagy Vácon van kórház. Szakorvosi rendelő tekintetében pedig - ha csak a környék alvóvárosi jellegének e szempontból is kedvezőtlen tendenciáit vizsgáljuk - kevés lesz a Szentendrén épülő szakorvosi rendelő kapacitása. A Szentendrén megvalósuló beruházás és az igények további felmérésén alapuló képviselő testületi elhatározás nyomán új tanulmánytervet készített Pomáz, amelynek célja elsősorban nem a pályázati feltételeknek való megfelelés, hanem tartalmában a helyi érdekeken, és piackutatási eredményeken alapuló, a háziorvosi és orvosi ügyeleti szolgáltatást is magában foglaló integrált, komplexumot fogalmaz meg.

P6.4. Polgármesteri Hivatal bővítése (Okmányiroda, Gyámhivatal, Népjóléti iroda, Munkaügyi Központ Helyi Kirendeltsége integrálása az épületbe)

A Polgármesteri Hivatal bővítését nem csak az önkormányzatokra rótt egyre nagyobb feladatkör indokolja, hanem a lakosságszám jelentős növekedése is. Az irodák száma kevés, az okmányiroda szűkös, az önkormányzati feladatok ellátásához az épület alapterülete kicsi. A hivatali funkciók jelenleg három épületben működnek. Az építési hatóság és a közterület felügyelet a régi Tűzoltó szertárban kapott helyet, A gyámügyi és a szociális iroda a Kossuth Lajos utcán rossz állagú épületben működik. Gazdaságélénkítés és munkahelyteremtést támogató fizikai beavatkozás helyi munkaközvetítő központ létesítése a Polgármesteri Hivatal bővített épületében. A beavatkozás típusa : Közsféra

P6.5. Intézmények részére parkolóhelyek építése

P6.6. Mélygarázs építése az új főtér alatt 230 db parkolóhellyel

A mélygarázs javítja a főutca funkcionális sűrűségét, elősegíti a forgalomműködésből adódó elértéktelenedő lakások fokozatos funkcióváltását. A Polgármesteri Hivatallal szemben az új főtérre helyezett nagy turisztikai értékkel bíró középület, és az előtte kialakuló tér rendezvények tartásával erősíti a társadalmi kohéziót. A mélygarázs megépítésével lehetőség nyílik a Dera patak fölötti gyalogos és kerékpáros forgalom számára híd építésére, ezáltal a város legintenzívebb beépítésű, legnagyobb laksűrűségű területének a városközpontozhoz kapcsolására. A beavatkozás típusa: ERFA

P6.7. Pilisi Táj- és Történeti Múzeum építése a mélygarázs felett (kiemelt projekt, kitérési pont)

Kiemelt jelentőségű projektként megvalósítható Pilisi Táj- és Történeti Múzeum építésével Pomáz visszaemelhető háború előtti országos turisztikai rangjára. A hosszú keskeny főút longitudinális szerkezetére mint tengelyre, a forgalmat áthúzó gyorsító rendszerére építészetileg is célszerű egy kereszt tengelyű főtér építése. A terepviszonyok a Dera patak völgye és a főút útkorona szintje közötti mintegy 6,5 m szintkülönbség lehetővé teszi a múzeum alatt kétszintes, mintegy 230 személygépkocsit befogadó mélygarázs építését. A beavatkozás típusa: ERFA

P7. Bevásárlóközpont építése magánszféra finanszírozásával, parkolóhellyel autóbuszok részére is

A magántőke bevonásának lehetősége az akcióterületen az élelmiszer áruház megépítésével adódik. Az elkészült tervek az akcióterület lakóintenzitásához szükséges kereskedelmi szolgáltatásokhoz kapcsolódó élelmiszer bevásárló központ létrehozására az építési engedélyezés fázisán túljutottak. Természetesen nem "plaza" jellegű bevásárlóközpont létrehozása volt a cél, hanem egy olyan élelmiszerkereskedelmi nagyáruház telepítése, mely a belváros funkciószűrűségét javítja, ahol ugyan azok a termékek kaphatók, mint azokon a helyeken, bevásárló központokban amelyekhez a közlekedés csak gépkocsival lenne

lehetséges. Egyéb kereskedelmi termékek, helyi specialitások vásárlása ellenben a fizikai közelségben egy tömbben található

P8. "Mesevölgyi" Óvoda rekonstrukció

Pomáz város ugrásszerű lakosságnövekedése előre vetíti a jelenleg üzemben lévő 3 óvoda alulméretezettségét és a jövőbeli, a lakosság dinamikus fejlődésével összefüggő igénynövekedést is. Ennek megfelelően szükségessé válik a Mesevölgyi óvoda teljes felújítás, bővítése is. A Régió közszolgáltatási szektorának, intézmény-rendszerének fejlesztése az EU irányvonalainak megfelelően szükséges. A helyi fejlesztések között az óvoda fejlesztése elsődleges cél. A prioritással elérni kívánt átfogó cél a társadalmi kohézió erősítése. Az Európai Unió 93/43 EK direktívája az Unió tagállamaiban 1995-től teszi kötelezővé a HACCP elvek alkalmazását. A Bizottság 2000. január 12.-én közzétett Fehér Könyve hangsúlyozza az élelmiszerbiztonsági tevékenység "szántóföldtől fogyasztóig" terjedő, egységes szemléletű kezelését. A hazai jogszabályok **90/2003** (VII.30) FVM-ESZCSM és a **80/1999** (XII.28) GM-EüM-FVM az élelmiszer előállításban, forgalmazásban, vendéglátásban, közétkeztetésben, cukrászati és hidegkonyhai termék előállításban írják elő a HACCP élelmiszerbiztonságot biztosító rendszer **kötelező** bevezetését. Az óvodákhoz tartozó melegítő konyhák messze nem elégítik ki a követelményeket, közétkeztetési funkcióra szinte alkalmatlanok.

P9. Piac tér rekonstrukció

A hagyományos belvárosi magok városi életbe történő bevonása, a történelmi negyedek és a közösségi élet tereinek funkcionális összekapcsolása, közösségi szolgáltató terek kialakítása, Európa több városában a belvárosi élet újjáélesztéséhez vezetett. Pomáz esetében is ez látszik a helyes stratégiának. A közösségi tér építése, a Piac tér minőségi javítása hozzájárul az életminőség javításához, és a társadalmi kapcsolatok erősödéséhez. A gazdaságélénkítést szolgálja a Piac tér és környéke valamint a szerb városrész a közösségi gyalogos övezetté alakítása. A sétálóutcák és tér rekonstrukciója indikátora lehet a kiskereskedelmi egységek, üzlethelyiségek spontán alakulásának. A beavatkozás típusa: ERFA

P10. 2.sz. Német Általános Iskola rekonstrukció

Pomáz város ugrásszerű lakosságnövekedése előre vetíti a jelenleg üzemben lévő általános iskolák alulméretezettségét és a jövőbeli, a lakosság dinamikus fejlődésével összefüggő igénynövekedést is. Ennek megfelelően szükségessé válik a 2. sz. Német Általános Iskola rekonstrukciója és bővítése is.

P11. "Mesedombi" Óvoda rekonstrukció

A Régió közszolgáltatási szektorának, intézmény-rendszerének fejlesztése az EU irányvonalainak megfelelően szükséges. A helyi fejlesztések között az óvoda fejlesztése elsődleges cél. A prioritással elérni kívánt átfogó cél a társadalmi kohézió erősítése. Az Európai Unió 93/43 EK direktívája az Unió tagállamaiban 1995-től teszi kötelezővé a HACCP elvek alkalmazását. A Bizottság 2000. január 12.-én közzétett Fehér Könyve hangsúlyozza az élelmiszerbiztonsági tevékenység "szántóföldtől fogyasztóig" terjedő, egységes szemléletű kezelését. A hazai jogszabályok **90/2003** (VII.30) FVM-ESZCSM és a **80/1999** (XII.28) GM-EüM-FVM az élelmiszer előállításban, forgalmazásban, vendéglátásban, közétkeztetésben, cukrászati és hidegkonyhai termék előállításban írják elő a HACCP élelmiszerbiztonságot biztosító rendszer **kötelező** bevezetését. Az óvodákhoz tartozó melegítő konyhák messze nem elégítik ki a követelményeket, közétkeztetési funkcióra szinte alkalmatlanok. A rendelkezésre álló építési engedélyezési tervdokumentáció 2008. március hónapban készült. A

dokumentáció az akcióterv programjába illeszthető, további sikeres pályázat esetén ajánlatkérési illetve kiviteli tervdokumentáció készítése aktuális.

P12. Könyvtár rekonstrukciója

A könyvtár lényege a felhalmozott emberi tudás gyűjtése, rendszerezése, őrzése, az ismeretekhez, az információhoz, a tudáshoz való általános hozzáférés biztosítása és rendelkezésre bocsátása. A dokumentum-hordozó független, a könyvtől a multimédiáig terjed, és magába foglalja a hazai és a nemzetközi hálózatokon található információkat is. A változások tulajdonképpen az alapszolgáltatások és a speciális szolgáltatások viszonyát, valamint a teljesítés módját formálják. Az „olvasás gyönyörűsége és az információszerzés gyorsasága, pontossága kívánalom” egyszerre jelenik meg, mint a könyvtárral szemben támasztott igény. Vagyis nemcsak könyvekben és periodikákban, hanem információkban is kell gondolkodni. Az információhoz való gyors hozzájutás a társadalomban való létezés, boldogulás alapvető feltétele. A könyvtárak pedig az információs társadalom alapintézményei is egyben.

P13. Dera patak völgyének megtisztítása, patakparti sétány építése

A Dera-patak tájrendezése a patakmeder megtisztítása, a zöldfelület rendbetétele, kivilágított sétány építése utcabútorokkal

P14. Művelődési Ház előtti park, és parkoló helyek építése

A városközponti rész zöldfelület felújításának megvalósításához rendelkezésre álló építési engedélyezési tervdokumentáció 2007. október hónapban készült. Integrálása a tervdokumentációba a részletesen tervezett növényfajok, burkolatok, utcabútorok, szoborpark szintjén is lehetséges. A tervezett beruházás kapcsolódik a Művelődési Ház rekonstrukciójához, annak kiegészítőjeként a társadalmi kohéziót erősítő önkormányzati program kiemelt jelentőségű eleme. A dokumentáció az akcióterv programjába illeszthető, további sikeres pályázat esetén ajánlatkérési illetve kiviteli tervdokumentáció készítése aktuális.

P15. Kerékpárút építése

Települési kerékpárút kiépítése, a település belső közlekedési hálózatának szerves részeként, a gépkocsi forgalom alternatívájaként. A városi kerékpárutak kapcsolódnak a Dunakanyar Pilis koncepcióban felvázolt turista kerékpárút hálózathoz.

Mindez jelzi, hogy **a város jelenleg is egy kiforrott, szakmailag megalapozott és társadalmilag elfogadott célrendszerrel rendelkezik**, ezért az **IVS**-nek nem célja egy teljesen új stratégia létrehozása, hanem sokkal inkább **egyfajta szintézis**, amely során a jelenlegi állapotnak és a jövőben várható folyamatoknak megfelelően formáljuk, pontosítjuk a korábbi, de még hatályban lévő célkitűzéseket.

4.2 Intermodális csomópont kialakítása (AT-2)

Célkitűzés	Komplex, az egyes közlekedési hálózatokat összekapcsoló közlekedési csomópont és állomás kialakítása.		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2010. január – 2012. december		
Költségvetés	2 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	20 %	60 %	20%

4.3 Ipari park kialakítása (AT-3)

Célkitűzés	Gazdasági, tudományos, komplex szolgáltató funkciókat egyesítő ipari park létrehozása.		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2010. december		
Költségvetés	8 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	40 %	30 %	30 %

4.4 Klisza-domb történelmi emlékpark kialakítása (AT-4)

Célkitűzés	Középkori épületrom feltárása, bemutatása, kulturális idegenforgalmi szolgáltatásokkal.		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. június – 2012. június		
Költségvetés	1 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	15 %	70 %	15 %

4.5 Wattay-Teleky kastély és környékének sétáló övezetté alakítása (AT-5)

Célkitűzés	Sétálóövezet kialakítása a kastély-parkban		
Fejlesztendő funkciók	közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2010. december		
Költségvetés	100 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	10 %	75 %	15 %

4.6 Sváb turisztikai célterület kialakítása (AT-6)

Célkitűzés	A város történelmi sváb negyedének kulturális és épített környezetének rehabilitációja.		
Fejlesztendő funkciók	közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2010. január – 2012. december		
Költségvetés	500 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	10 %	70 %	20 %

4.7 Anti-szegregációs terület (AT-7)

Célkitűzés	A megindult szegregációs folyamatok megállítása, közszolgáltatások fejlesztése, közterek megújítása.		
Fejlesztendő funkciók	közösségi, városi, közszféra, gazdasági		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2010. december		
Költségvetés	100 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	10 %	80 %	10 %

4.8 Magyar vár szabadidőpark és környékének fejlesztése (AT-8)

Célkitűzés	Magyar Vár Kulturális Szabadidő Központ megvalósítása a Majdán fennsíkon		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2010. január – 2013. december		
Költségvetés	500 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	-	80 %	20 %

4.9 Elkerülő út és környékének kialakítása (AT-9)

Célkitűzés	A városon átmenő forgalom kihelyezése a déli külterületre.		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2010. január – 2013. december		
Költségvetés	n.a.		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	n.a.	n.a.	n.a.

4.10 Hosszú távú iparterület fejlesztés (AT-10)

Célkitűzés	Iparterület bővítés		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2013. december		
Költségvetés	4 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	30 %	50 %	20 %

4.11 Teljes városi kerékpárút hálózat kiépítése (AT-11)

Célkitűzés	Települési kerékpárút kiépítése		
Fejlesztendő funkciók	gazdasági, közösségi, városi, közszféra		
Megvalósítás tervezett ideje	2009. január – 2010. december		
Költségvetés	2 000 000 000 forint		
Költségvetés megoszlása	<i>Önkormányzat</i>	<i>Támogatás</i>	<i>Egyéb</i>
	20 %	60 %	20 %

4.12 Az akcióterületi fejlesztések prioritási sorrendje és ütemezése

A kijelölt 11 akcióterület jellemzőit megvizsgálva a következő szempontok alapján egy rangsort kell meghatározni:

- indokoltság, szükségesség:
 - a fejlesztések által érintett lakosság száma és szociális helyzete,
 - az akcióterületi fejlesztések időszerűsége,
 - a fejlesztések lakosság általi elfogadottsága és támogatottsága,
- hatások:
 - az akcióterületi fejlesztések hatása a város egészére,
 - az akcióterület jelentősége a város lakófunkciójára nézve,
 - az akcióterületi fejlesztések gazdasági és társadalmi multiplikátor hatása,
- finanszírozás és fenntarthatóság:
 - a támogatási források megszerzésének lehetősége és esélye,
 - a rendelkezésre álló önkormányzati saját erő nagysága,
 - a bevonható magánforrások mértéke,
 - a létrehozott kapacitások fenntarthatósága.

A kialakult prioritási sorrend összességében a megvalósítás ütemezését is befolyásolja.

5 MEGVALÓSÍTÁS

5.1. Helyi gazdaságfejlesztési stratégia

A Helyi Gazdaságfejlesztési Stratégia létrehozása időigényes folyamat. A stratégia készítésének első lépései megtörténtek Pomázon.

Első szakasz: Szervezés

1. lépés: Az önkormányzat kinevezett egy felelőst, aki később vezetőjévé válik a LED munkacsoportnak a Városházán az önkormányzaton belül.
2. lépés: A politikai döntéshozatali folyamatban a polgármester, és a megfelelő bizottságok, adott esetben a képviselő testület dönt.
3. lépés: A helyi szereplőkből résztvevői partnerscsoport alakult
4. lépés: Egyéb kormányzati hivatalokkal kialakult a jó munkakapcsolat.
5. lépés: A LED stratégia és projektjeinek kidolgozására adottak a szervezeti formák

Pomáz számára a stratégia kidolgozására az alábbi feltételek állnak a rendelkezésre:

- Integrált Városfejlesztési Stratégia a városrészek megnevezéseivel, az akcióterületek kijelölésével
- Rendezési tervi szabályozás
- Sajátos jogintézmények
- Megfelelő szakmai háttér
- Önkormányzati adatbázis
- Országos adatbázisok amelyek az önkormányzatok részére rendelkezésre állnak
- Megfelelő koordinációs személy, az Önkormányzat alkalmazásában
- Pályázati források elérhetősége

A Helyi Gazdaságfejlesztés egy olyan folyamat, ahol a köz-, üzleti-, és magánszektor szereplői együttműködnek a gazdasági növekedéshez és munkahelyteremtéshez szükséges feltételek fejlesztésében. A cél az életminőség javítása. A helyi gazdaságfejlesztés alkalmazása Pomázon is azt jelenti, hogy együttműködve építi egy terület gazdaságát az ott lakók életminőségének és jövőjének javítása érdekében. A közösségek sikere ma azon múlik, hogy milyen gyorsan alkalmazkodnak a változó országos és nemzetközi gazdasági környezethez.

Pomáz hasonlóan más városokhoz rendelkezik olyan helyi feltételekkel, mely segítheti vagy hátráltathatja a gazdasági fejlődést, a jelenben meglévő, és a jövőt befolyásoló hátráltató tényezőket is számba veszi, és megértette, hogy a helyi gazdaságfejlesztési stratégia helyi körülményeken is alapul. A sikeres magánvállalkozások anyagi javakat, munkahelyeket és jobb életkörülményeket teremtenek a közösségben. A magánvállalkozás sikere azonban a kedvező helyi üzleti körülményeken múlik.

Pomáz Önkormányzata az ipartelep működtetésével, az AT-3 akcióterületen ipari park létrehozásával fejparterségi kapcsolatot alakított ki az önkormányzat, és az üzleti vállalkozások, valamint közösség érdekei között.

Kijelölte a hosszú távú fejlesztési területeket, amelyek számolnak egyrészt a meglévő adottságokkal (AT-10 akcióterület) másrészt a tervezett elkerülő út építésével járó (AT-9 akcióterület) vállalkozási előnyök kihasználására törekszik. Rendezési tervi szabályozással, az önkormányzati tulajdon fejlesztésével, ingatlangazdálkodási stratégiájával segíti a vállalkozásokat.

Az AT-10 akcióterületen a terület gazdasági elindítását célzó inkubátorház létesítését tervezi, ezzel elsősorban a helyi vállalkozások erősödését, számának növekedését kívánja serkenteni, de segítséget nyújt a betelepülni szándékozó multinacionális termelővállalatoknak, bankoknak és szolgáltatóknak is, akik globális szinten keresnek költséghatékonyabb telephelyeket.

A magas hozzáadott értékű technológiailag fejlettebb iparágakhoz szükséges kvalifikált munkaerő rendelkezésre áll. Az oktatási intézmények helyet adnak a kihelyezett szakképzéseknek a speciális készségek kialakításában. Egyrészt a helyi körülmények, a megfelelő jogi és infrastrukturális környezet, másrészt a lakosság országos képzettségi szintjét messze felülmúló tudása adják a közösség előnyeit, a képességet a tőke odavonzására és megtartására.

Ma Pomáz több szinten nagyobb kihívással néz szembe, ezek az alábbiak:

NEMZETKÖZI

A globalizáció növeli a lehetőségeket, de a versenyt is. Lehetőségek nyílnak Pomáz számára hogy a helyi vállalkozások új piacokra lépjenek be, de a nemzetközi konkurencia is beléphet a helyi piacra.

ORSZÁGOS

A makrogazdasági, fiskális és monetáris politika érinti a helyi önkormányzatokat. Az országos jogi és egyéb szabályozás is befolyásolja a helyi üzleti atmoszférát, ami segíti vagy hátráltatja a gazdaságfejlesztési célok elérését. Pomáz felismerte a fenyegetéseket, de látja az azok által hozott lehetőségeket is.

REGIONÁLIS

A régió belül a közösségek sok esetben versengenek a belső és külső beruházások elnyeréséért, és nincs ez másképp a kistérségben sem, a konkurens város itt elsősorban Szentendre lehet, különösen azért, mert a kijelölt ipai célú területek közel esnek egymáshoz, sőt van ahol határosak is. Sok lehetőség áll a közösségek előtt, hogy összefogjanak a gazdaság fejlesztése érdekében, regionális infrastrukturális vagy környezeti beruházások terén, így mindkét város célja az, hogy ne egymás ellen, hanem közösen fejlesszenek. A kistérségen belüli összefogás, az önkormányzatok által alakított szövetség, a helyi önkormányzatok közötti kapcsolatok a gazdasági fejlődést szolgálják.

VÁROS ÉS NAGYVÁROS

A cégek (kicsik és nagyok) gyakran fővárosi területeket választanak növekedésük színhelyéül, mert így élvezhetik előnyét annak, hogy megosztják piacukat, infrastruktúrájukat, munkaerő állományukat, beszállítóikat és információikat egymással. Pomáz célja az, hogy az itt lakók lehetőségeik szerint helyben találjanak munkahelyet. Budapest közelsége a közelmúltban a fővárosból kitelepülők nagy száma erősítette az alvóvárosi jelleget.

Pomáz minden lehetőséget meg kíván ragadni fejlődési potenciálja növelése érdekében. Az Önkormányzat tudja, hogy a fejlődés jelentős mértékben függ az elektromos hálózat, közlekedés, víz és csatornázás, telekommunikáció és fejlett városi területek elérhetőségétől, és az azokra vonatkozó politikától. A Megyeri-híd megépítése nagymértékben növelte a város és az iparterület pontenciálját, egyre értékesebbé válnak, felértékelődnek a fejlesztési célokra kijelölt akcióterületek. Az M0 körgyűrű teljes kiépítése segíteni fogja a gazdasági célú fejlesztéseket.

A helyi gazdaságban a termelékenységet befolyásoló tényezők a lakásellátottság, egészségügyi és oktatási szolgáltatások, a képzett munkaerő, közbiztonság, oktatási lehetőségek és tömegközlekedés fejlesztése alapvető érdek. Az integrált városfejlesztés fentebb ismertetett akcióterületi fejlesztéseinek multiplikátor hatásai a gazdaság egészét érintik, így a „kemény” és „lágymű” infrastrukturális tényezők együttesen alkotják a sikeres gazdaság gerincét, ezek adják a viszonylagos versenyelőnyt.

Pomáz az üzleti élet serkentésére, a helyi az önkormányzat adta lehetőségekkel élve javít az ügyintézési eljárásokon, nagy hatékonysággal dolgozik a jegyzői hatáskörbe eső építési engedélyek, telepengedélyek és egyéb helyhatóságokhoz kötött ügyek gyors ügyintézésén, melyeken a vállalkozásoknak általában át kell átesniük. A gyors, szervezett, hatékony ügyintézással is javulhat a terület befektetési légköre, és Pomáz vállalkozásbarátsága széles körben ismertté válik, és a fővárosi területekkel versenyképes magas hozzáadott értékű ipar megtelepedését segíti elő.

HÁTRÁNYOS HELYZETŰ RÉTEGEK

A közösségek és üzleti vállalkozás egyre inkább rájönnek, hogy a sikeres helyi gazdaságnak nem csak gazdasági és környezeti, hanem társadalmi megújulásra is szüksége van. Ezen oknál fogva a helyi gazdaságfejlesztési tervek és stratégiák kidolgozása során ki kell térni a szegénység elleni intézkedésekre, és be kell vonni a hátrányos helyzetű és kizárt csoportokat is.

Helyi gazdaságfejlesztési stratégia kidolgozása:

1. szakasz: Szervezés

A helyi gazdaságfejlesztés sikeréhez a köz- (állami), a magán- (vállalkozások) és nem-kormányzati szektor (NGO szervezetek, szakszervezetek, szociális-, civil- és vallási szervezetek) közös szándéka szükség. Ahhoz, hogy sikeresen megszervezzük a helyi gazdaságfejlesztés stratégiáját, az intézményi vezetésnek és a helyi szereplőknek egy korai stádiumban meg kell állapodniuk a tervezési folyamatban. Pomázon egy LED team felállításának első lépéseként a városházán a stratégiai tervezés folyamatának irányítására a Beruházási és Üzemeltetési Osztály lett kijelölve.

A stratégiai tervezés azzal kezdődött, hogy az Önkormányzat dolgozói felmérték azt, hogy milyen személyek, intézmények, vállalkozások, civil- és szakmai szervezetek, agytrösztek, oktatási intézmények és egyéb csoportok határozzák meg a helyi gazdasági életet. A résztvevők, vállalkozók, prominens személyek szakmai tudása, tapasztalatai és forrásai a közös szándék elérése érdekében mind szerepet kapnak a teljes stratégiai folyamatban, csakúgy mint a személyes kapcsolatok. Stabil munkakapcsolat és szervezeti struktúra kialakítása, a stratégiai tervezés folyamán eredményes, hosszútávú együttműködést tervez a város a köz-, a magán- és a nem-kormányzati szervezetek között egyaránt. Ezek a munkakapcsolatok többféle formát öltenek az informális munkacsoportoktól kezdve a félhivatalos, laza szövetségen alapuló hálózatokon át egészen a regionális fejlesztő ügynökségig. Gyakran ezeknek a partnerkapcsolatoknak a kialakítása és fenntartása jelenti a legnagyobb kihívást a LED erőfeszítések hatékonyságában.

2. szakasz: A helyi gazdaság feltérképezése

A helyi gazdaság jellegzetességeinek feltérképezése elsősorban az önkormányzathoz befolyó adók, és Pomáz kisvárosi jellegéből adódóan a személyes kapcsolatok alapján történt. A helyi szereplők számára kulcsfontosságú, anyaggyűjtés szolgálja az alapját annak a reális és kivitelezhető LED stratégiának amely kellő mélységű előzetes felmérésen alapul, a már létező gazdasági kapcsolatokról és tevékenységekről. Így az adott körzeten belül, és hasznosítjuk mindazokat a kvalitatív és kvantitatív információkat, melyek megvilágítják az üzleti élet, az ipari termelés, a foglalkoztatottság, a képzett munkaerőpiac már létező struktúráját és fő irányvonalait, illetve bármilyen olyan adatot, mely segít meghatározni a gazdaság fejlesztésének stratégiai szempontjait.

A felmérés nem csak az adott közigazgatási határon vagy illetékeségen belülről korlátozódik, hanem a kistérségen belüli és a fővárosi agglomerációs területet is áttételesen érinti. Az összegyűjtött információk rávilágíthatnak arra, hogy milyen különleges projektekre és programokra van szükség ahhoz, hogy a helyi gazdaság alapjait kiterjesszük és gazdagabbá tegyük.

A helyi gazdaság feltérképezésének első szakaszában elkülönítjük azt, hogy milyen információk pontosak, szükségesek és elérhetők, s melyek a bizonytalan, hiányozó vagy nem létező, ám szükséges, ezért beszerzendő

adatok a gazdaság állapotának felméréséhez. Ha mindezek az adatok rendelkezésünkre állnak, össze kell vetni és ki kell elemezni, hogy a megfelelő képünk alakuljon ki a helyi gazdaságról. Különböző eszközök állnak rendelkezésre az adatok kiértékelésében, például a SWOT analízis, a teljesítménymérők és a regionális gazdasági mutatók alapján történő összehasonlítás. A hatékony LED stratégia kialakításához hozzátartozik az adott területen már működő gazdaságfejlesztő programok és projektek elemzése és kiértékelése. Az akcióterületi kijelölések során a vonatkozó részben értékeltük és összefoglaltuk ezeket az elemeket.

3. szakasz: A stratégia kialakítása

Csakúgy, mint egy átfogó városstratégia kialakításánál, itt is az volt a cél, hogy *integrált* módon fogjunk hozzá a helyi gazdaságfejlesztés stratégiai megtervezéséhez. A stratégia kialakításánál az önkormányzat gyakorlati szakembereinek és az elsődleges résztvevő csoportoknak egyensúlyra kell törekedniük a helyi gazdaságfejlesztés, a környezetvédelmi és a szociális szükségletek kielégítésében. A LED stratégia tervezési folyamatában az akcióterületek kijelölésekor az alábbi tervezési elveket követtük

Jövőkép	A résztvevők konszenzuson alapuló jövőképe a település gazdaságáról.
célok	Az egységes jövőképnek megfelelően a gazdasági tervezés kívánt végkimenetelének specifikálása.
célkitűzések.	Minden egyes cél eléréséhez szükséges céltevékenységek és teljesítménymutatók kialakítása. Időhatárokkal és mérhető koordinátákkal.
Programok	Milyen módszerekkel érhető el a reális gazdaságfejlesztési tervek? Időhatárokkal és mérhető koordinátákkal.
Projektek és akciótervek	Az egyes speciális programok kivitelezése, a prioritás és a költségek feltüntetésével. Időhatárokkal és mérhető koordinátákkal.

4. szakasz: A stratégia megvalósítása

A stratégia átfogó terv, melynek rövid-, közép-, és hosszútávú célkitűzései beazonosíthatóak az integrált városfejlesztés területi lehatárolásaival mind a városrészek azonsításával mind pedig az akcióterületek kijelölésével. Az akcióterületeken történő beavatkozások meghatározzák a teendőket Pomáz gazdasági, fizikai, szociális és környezeti erősségeinek fejlesztéséhez, és figyelembe veszik a lehetőségeket.

VÉGREHAJTÁSI TERV

A végrehajtási terv a rövidtávon tervezett akcióterületi fejlesztéseket tartalmazza és még nem teljes körűen. A részletes stratégiának olyan végrehajtási tervvel kell rendelkeznie, amelyet egyéni projektek akcióterveiben a költségvetési és humán erőforrásbeli igények is pontosan szerepelnek, valamint a stratégia kivitelezésének intézményi és eljárásbeli kihatásait is vizsgálja. Ez az önálló dokumentum, mely a LED stratégián belül a stratégiakészítés későbbi fázisában az összes programot és projektet tartalmazza, integrált programalkotó dokumentumként működik, mely tisztázza a stratégia fő irányvonalait, és ügyel arra, hogy a különböző programok és projektek ne teremtsenek felesleges versenyhelyzetet egymás között a források és támogatások megszerzésében. Egy jó végrehajtási terv, mely egy és három év közötti időkorlátok között mozog, a folyó költségvetés hatékonyabb kihasználását fogja eredményezni, és arra is használható, hogy külső támogatásokat

vonzzon magához, például az országos kormányzattól, bilaterális vagy multilaterális befektető ügynökségektől, vagy magánvállalkozásoktól.

AKCIÓTERVEK

A LED akciótervek speciálisan rendszerezik a projektek különböző elemeit, például felállítják az elvégzendő feladatok, a felelősök hierarchiáját, tartalmaznak egy megvalósítható átadási ütemtervet, felsorolják a munkaerő- és az anyagi feltételeket, a finanszírozás anyagi forrásait, a várható eredményeket és kihatásokat, a teljesítménymérőket és az egyes projektek előrehaladásának értékelési módszereit

Első ütemben az AT-1 akcióterületen rövid távon kivitelezhető és gyors eredményekhez vezető projektek fontos szerepet játszanak abban, hogy fenntartsák a támogató légkört és a helyi szereplők bizalmát.

A többi projekt közép- vagy hosszú távú. Mindegyik esetben a projekt mögött érdekeiknek, forrásaiknak, elkötelezettségüknek és szakmai tudásuknak megfelelően, erősen motivált szereplők – egyének vagy csoportok – állnak. Fontos, hogy jó követő (monitoring) és értékelő rendszert dolgozzunk ki az integrált LED stratégia számára; ez teszi lehetővé a későbbi elemzéseket és a felülvizsgálatot. Azt is lehetővé teszi a LED team számára, hogy helyesen értékelje az eredményeket, igazolni tudja a kiadásokat, meg tudja határozni a szükséges kiegészítéseket és kiigazításokat, és jó gyakorlati megoldásokat dolgozzon ki. Mutatókat lehet meghatározni mind a folyamat, mind az eredmény mérésére.

5. szakasz: A stratégia felülvizsgálata

Noha a LED stratégiát általában három-nyolc éves periódusokra tervezik, évente felül kell vizsgálni, hogy módosítani lehessen a megváltozott helyi körülményeknek megfelelően. Alaposabb revíziót általában három évente szokás végezni. A LED stratégia kivitelezése mindazonáltal szigorú éves értékelésnek van alávetve. Ez utóbbihoz számba kell venni a rendelkezésre álló forrásokat, melyek a stratégia megvalósításához szükségesek, és a helyi gazdaságot leíró követő (monitoring) és mutatókat.

A felülvizsgálatnak, ahol mód van rá, ki kell terjednie a ráfordításokra és a kibocsátásra, az eredményekre és a kihatásokra, a kivitelezés folyamatára, és az egyes szereplők tényleges részvételi arányára. A stratégiai felülvizsgálattal párhuzamosan a minden egyes projekt előrehaladását nyomon követő rendszert is ki kell dolgozni. Ezek a rendszerek teszik lehetővé a döntéshozók számára, hogy szükség esetén változtatásokat eszközöljenek a megváltozott helyi feltételeknek megfelelően. Ha egy program vagy projekt befejeződött, vagy kiderült róla, hogy nem megfelelő, újat lehet helyette indítani.

5.2 ESÉLYEGYENLŐSÉGI TERV ÉS INTÉZKEDÉSEK

5.2.1. A PROGRAM CÉLJA

A társadalmi egyenlőtlenségek megszüntetése minden ország számára alapvető jelentőségű, így Magyarország számára is az. Fontos, hogy egyre több (végső célként minden) állampolgár számára megteremtődjön az esélyegyenlőség az élet különböző szinterein, területein: a tanulásban, a szociális és egészségügyi ellátásban, a munkához jutásban, a fizikai környezetben, a közszolgáltatások elérésében.

Pomáz város elkötelezett az esélyegyenlőtlenségek csökkentésében, ezért élve a törvény adta lehetőséggel, a fenti elvek érvényesülése érdekében megalkotja a településre vonatkozó helyi esélyegyenlőségi programját.

Az esélyegyenlőség biztosítására Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. törvény alapján megfogalmazza a helyzetelemzésen alapuló, a hátrányos helyzetű csoportok esélyegyenlőségét elősegítő célokat és feladatokat.

3. tábla Általános iskolai közoktatás integráltsága

OM azonosító	Intézmény neve	Tanulólétszám az intézményben			Tanulólétszám az iskolában az osztályszervezés módja szerint							
					Normál (általános) tanterv			Emelt szintű oktatás és/vagy két tanítási nyelvű iskolai oktatás			Gyógypedagógiai tagozat	
		Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH	SNI	Összesen	HHH
032403	Mátyás Király Általános Iskola	536	8	16	536	8	16					
032407	Német Nemzetiségi Általános Iskola	258	0	0	258	0	0					
032402	Sashegyi Sándor Általános Iskola, Művészeti Szakközépiskola és Szakiskola	287	27	6	275	27	6				12	0

5.2.2. Fő célkitűzések:

- Az esélyegyenlőség folyamatos érvényesítése a különböző önkormányzati határozatok meghozatalában, intézkedések megtételében
- A hátrányos megkülönböztetés csökkentése, megszüntetése
- A megkülönböztetéstől mentes gondolkodás erősítése
- Egyenlő bánásmód, és az egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a hátrányos helyzetű csoportok számára
 - idős korú személyek
 - fogyatékossgal élő emberek
 - munkanélküli emberek
 - munkába visszatérő személyek
 - pályakezdő fiatalok

- munkahelyen foglalkoztatott kisgyermekes szülők
 - roma származású emberek
 - alacsony iskolázottságú személyek
- Együttműködés és az együttműködés összehangolása az esélyegyenlőség biztosítása érdekében
- a közoktatási,
 - a foglalkoztatási,
 - a közművelődési,
 - a szociális,
 - az egészségügyi,
 - más közszolgáltatási területeken.

5.2.3. A CÉLKITŰZÉSEKBŐL ADÓDÓ FELADATOK

Szociális szolgáltatás

1. **Szociális információs szolgáltatás:** az ellátás célja, hogy a szociális biztonság megteremtéséhez kapcsolódó ellátásokat és szolgáltatásokat igénylő személyek megfelelő tájékoztatást kapjanak az ellátások hozzáférhetőségéről, szabályokról. Pomáz város működési gyakorlatában ez az ellátás még nem biztosított.

Feladat: A Szociális Szolgáltató központban információs bázis létrehozása, együttműködve a területen működő civil szervezetekkel

Információs tematika: szociális ellátások, törvényi szabályozások

2. **Családsegítés:** az ellátás célja a szociális vagy mentális, mentálhigiénés problémák, kudarcok, krízishelyzet miatt segítségre szoruló személyek, családok segítése, okok feltárása és problémamegoldás támogatása, az életvezetési képesség megőrzéséhez való hozzásegítés. A speciális szolgáltatás jelenleg forrás hiányában nem kellő mértékű.

Feladat: Az igényeknek megfelelő, családokat segítő speciális szolgáltatás biztosítása

A szolgáltatás tartalma: családterápia, pszichológiai tanácsadás

3. **Támogató szolgáltatás:** a szolgáltatás célja – többek között - a fogyatékossgal élő személyek lakókörnyezetben történő ellátása, elsősorban a lakáson kívüli közszolgáltatások elérésének segítése, valamint életvitelük önállóságának kialakítása, megőrzése mellett a lakáson belüli speciális segítségnyújtás. A városban ez a szolgáltatás jelenleg nem megfelelően működik.

Feladat: A szolgáltatási kereslet felmérése és az igények kielégítése

A szolgáltatás tartalma: a fogyatékossgal élő személyek lakáson kívüli közszolgáltatások elérése a szolgáltatás helyszínére szállítással.

4. **Gyermekjóléti alapellátás:** az ellátás célja a gyermekek veszélyeztetettségének megelőzése, megszüntetése és a családban történő nevelkedésének elősegítése. A feladatnak a városban működő szolgálat nagy elkötelezettséggel, magas színvonalon tesz eleget. A 15/1998. évi NM rendelet 1. sz. melléklete értelmében 700 gyermekenként gyermekjóléti körzetet kell létesíteni. Jelenleg a szolgálat nem rendelkezik a szükséges alkalmazotti létszámmal.

Feladat: Az alkalmazotti létszám megfeleltetése a rendeletnek

A szükséges alkalmazottak: szakmai vezető, családgondozók, gyógypedagógus, pszichológus, jogász, asszisztens

Egészségügy

1. **Egészségügyi szűrővizsgálatok:** az ellátás célja, hogy a fogyatékossgal élő, vagy egyéb hátránnyal rendelkező személyek segítséget kapjanak az egészségügyi szűrővizsgálatokon való részvételhez

Feladat: A teljes lakosság hozzásegítése a szűrővizsgálatokhoz

A szolgáltatás tartalma: minden, a városban és azon kívül elérhető egészségügyi szűrővizsgálat lehetőségének megteremtése, az akadályozott személyek elszállítása a vizsgálat helyszínére

2. **Akadálymentesítés:** cél, hogy a bármilyen fogyatékossgal élő személyek el tudjanak igazodni, és közlekedni tudjanak városszerte. Jelenleg a közintézmények, egyéb épületek akadálymentesítése nem megfelelő.

Feladat: A közintézmények akadálymentesítésének biztosítása pályázati lehetőségek kihasználásával.

Az akadálymentesítés tartalma: fizikai akadálymentesítés, információs – kommunikációs akadálymentesítés (információs táblák, vezető csíkok, piktogramok, indukciós hangosítás)

Foglalkoztatás

1. **Munkahelyteremtés:** a cél, hogy a városban minél több lehetőség legyen a munkába állásra. Pomázon működik már egy ipartelep, de többre is szükség lenne ahhoz, hogy az eljárók és a jelenleg munka nélkül lévők a lakóhelyükön tudjanak munkát vállalni. Az önkormányzat eddig is támogatta, továbbra is támogatja a munkahelyteremtő beruházásokat.

Feladat: Újabb két ipartelep létrehozása

2. **Fogyatékossgal élő emberek munkához juttatása:** cél, hogy a bármilyen okból fogyatékossgal élő emberek a képességeiknek, lehetőségeiknek megfelelő munkát vállalhassanak. A fogyatékos emberek egy része kevésbé kvalifikált, ezért szükség van arra, hogy munkavállalási helyzetbe kerüljenek. Jelenleg az önkormányzat által fenntartott intézményekben nem dolgoznak fogyatékossgal élők.

Feladat: Foglalkoztatási rehabilitáció képzéssel, átképzéssel

Fogyatékossgal élő személyek foglalkoztatása önkormányzati intézményekben a lehetőségeknek megfelelően

A gondoskodás tartalma: a lehetőségeknek és képességeknek megfelelő képzések, átképzések indítása, amely igazodik a munkaerő-piaci kereslethez, a munkáltatási helyzetek felmérése és a munkába való felvételnél a fogyatékossgal élők határozottabb számításba vétele

3. **Családbarát munkahelyek:** cél, hogy a munkahely és a családi időbeosztás, életrend összeegyeztetésének elve érvényesüljön. A kisgyermekes családok számára fontos, hogy a munkavállaló szülők mindkét feladatukat maradéktalanul el tudják látni.

Feladat: Rugalmas munkakezdés és – befejezés biztosítása a kisgyermekes szülők számára

A szolgáltatás tartalma: a munkaidő letöltése a kisgyermekes szülők, a gyermeküket egyedül nevelők számára a családi teendők elvégzéséhez alkalmazkodik (óvodai nyitva tartás, szülői értekezletek stb.)

4. **Munkanélküliek munkához juttatása:** cél a munkavállalás feltételeinek megteremtése.

Feladat: a munkanélküliség okainak feltárása szükség szerint személyre szólóan

A szolgáltatás tartalma: interjú készítése a munkanélküliekkel.

Közszolgáltatások elérése

1. **Akadálymentesítés:** cél, hogy a város közszolgáltatást nyújtó összes intézménye mindenki számára hozzáférhető legyen. Fontos, hogy a bármilyen fogyatékossgal élő emberek ne rekesztődjenek ki az egészségesekeknek természetes hozzáférésű közszolgáltatások eléréséből. Ehhez a jelenleg meglévő feltételek – az önkormányzat szándékai és erőfeszítései ellenére – még nem elégségesek.
Feladat: A közszolgáltatást nyújtó intézmények akadálymentesítése pályázati források kihasználásával
A szolgáltatás tartalma: fizikai akadálymentesítés (bejárás, belső közlekedés), információs – kommunikációs akadálymentesítés (információs táblák, vezető csíkok, piktogramok, indukciós hangosítás)

Nevelés - Oktatás – képzés

1. **Integráció:** a fogyatékkal élő gyermekek/tanulók nem részesülhetnek megkülönböztetésben, kirekesztésben. Szükséges tehát az integráció mind szélesebb körű elterjesztése, a szegregáció csökkentése.
Feladat: Az integrációban résztvevő osztályok, csoportok számának növelése, a tárgyi feltételek megteremtése, további javítása
A szolgáltatás tartalma: a befogadó óvodák, iskolák gyermek és tanulócsoportjaiban megvalósul az együttnevelés. Az együttnevelésnek fogyatékossgától függően tárgyi és személyi feltételei vannak.
2. **Inkluzív oktatás:** az együttnevelés speciális tudást és gondoskodási attitűdöt feltételez mind az egyes pedagógusoktól, mind pedig az intézménytől mint szervezettől. A szemléletformálás és a kellő tudás megszerzése nagyon fontos.
Feladat: Pedagógusok felkészítése az együttnevelésre
A szolgáltatás tartalma: pedagógus továbbképzéseken, tréningeken szükséges a kellő ismeretek elsajátítása.
3. **Akadálymentesítés:** cél, hogy a fogyatékos gyermekek és szüleik számára a nevelési – oktatási intézményekben biztosított legyen a közlekedés, tájékozódás, kapcsolatteremtés.
Feladat: A nevelés - oktatási intézmények akadálymentesítése pályázati források kihasználásával
A szolgáltatás tartalma: fizikai akadálymentesítés (bejárás, belső közlekedés), információs – kommunikációs akadálymentesítés (információs táblák, vezető csíkok, piktogramok, indukciós hangosítás, távközlés)
4. **Egészségügyi és gazdálkodási ismeretek oktatása:** cél a felnövekvő nemzedék ismereteinek bővítése.
Feladat: az oktatási intézmények tananyagának kiegészítése a szóbanforgó ismeretek alapjaival,
A szolgáltatás tartalma: a jelenleg oktatott tantárgyak tananyagainak bővítése, az egészségügyi és gazdálkodási összefüggéseinek bemutatása.
5. **Felnőttképzés** : cél azoknak a felnőtt pomázi lakosoknak a beiskolázása, akik az általános iskolai tanulmányaikat nem fejezték be,
Feladat: felnőttképzés keretein belüli oktatás megszervezése
A szolgáltatás tartalma: általános képzés

Lakhatás

1. **A lakhatás minőségének javítása:** cél, hogy a roma megfelelő lakosság lakhatási esélyei biztosítottak legyenek

Feladat: a Vár utca környékén lévő házak, utcák megfelelő állapotba hozása
Tartalom: épületek felújítása, utak rendbetétele

5.2.4. ÜTEMTERV

Az esélyegyenlőségi programban szereplő feladatok ütemezésére vonatkozóan A fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló 1998. évi XXVI. Törvény, valamint Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról szóló 2003. évi CXXV. Törvény szabályozása tartalmaz rendelkezéseket.

Feladat/tevékenység	Felelős	Határidő
Akadálymentesítés		
A közintézmények akadálymentesítése		
Fizikai	Beruházási Iroda	2010.
Információs – kommunikációs	Pomáz Kht.	2007.
Egyéb közszolgáltatási intézmények akadálymentesítése (könyvtár, művelődési ház, szociális szolgáltató központ, polgármesteri hivatal)		
Fizikai	Beruházási Iroda	2010.
Információs – kommunikációs	Pomáz Kht.	2008.
Egészségügyi intézmények akadálymentesítésének segítése (orvosi rendelők, gyógyszertárak)		
Fizikai	Beruházási Iroda	2010.
Információs – kommunikációs	Pomáz Kht.	2008.
Munkahelyteremtés - foglalkoztatás		
Ipartelep létrehozása (2)	Pomáz polgármestere	2008.
Foglalkoztatási rehabilitáció képzéssel, átképzéssel	Szociális Bizottság SzSzk	2008.
Rugalmas munkakezdeményezés és befejezés támogatása a kisgyermekes és gyermeküket egyedül nevelő szülők részére	Szociális Bizottság SzSzk	folyamatos

Feladat/tevékenység	Felelős	Határidő
Munkahelyteremtés - foglalkoztatás		
Fogyatékossgal élő emberek foglalkoztatása az önkormányzati intézményekben	Szociális Bizottság SzSzk	folyamatos
A munkanélküliség okainak feltárása, személyes segítség az elhelyezkedésben	Szociális Bizottság SzSzk	2008
Szociális szolgáltatás - egészségügy		
Információs bázis létrehozása a Szociális Szolgáltató Központban,	SzSzk	2008
Szociális kerek-asztal létrehozása,	Szociális Bizottság	2007
A roma lakosság motiválása, megnyerése az egészségügyi szűrővizsgálatokra	Kisebbségi Önkorm. Háziorvosok, Védőnők, SzSzk intézményei	folyamatos
Városi szociális térkép elkészítése.	Pénzügyi Bizottság Településfejlesztési Biz Szociális Bizottság	2009 – től folyamatosan
Jelzőrendszeres házi segítségnyújtás jelenlegi működésének javítása.	SzSzk	folyamatban
Családterápia, pszichológiai tanácsadás biztosítása	SzSzk	folyamatban
Az SZSZK hoz tartozó tagintézmények, az SZSZK –ban dolgozó munkatársak	Polgármester Pénzügyi Bizottság	folyamatban

létszámának növelése. A 2008-as költségvetési évtől kezdődően önálló gazdálkodású intézményként való működése	Szociális Bizottság	
Fogyatékossgal élő személyek szállításának biztosítása a közszolgáltatások helyszínére	SzSzK Polgármesteri Hivatal	folyamatban
A szabadidő tartalmas eltöltésének támogatása	Önkormányzat bizottságai	folyamatban
A rászoruló emberek szállításának biztosítása az egészségügyi vizsgálatokra	SzSzK Polgármesteri Hivatal	folyamatban
Nevelés – Oktatás		
A pedagógusok felkészítése az integrált nevelésre	VIESZ intézményvezetők	folyamatos
Az együttnevelés feltételeinek biztosítása, együttnevelés gyakorlatának elterjesztése	VIESZ intézményvezetők	folyamatos
Egészségi és gazdálkodási ismeretek oktatása	intézményvezetők	2010
Felnőttképzés az alapoktatás befejezésére	Polgármester, VIESZ, intézményvezetők	2010
Lakhatás		
A Vár utca környékén lévő házak felújítása, útjavítások	Pomáz polgármestere	2014

5.1.5 A program megvalósításának forrásigénye

A program megvalósításához szükséges források:

- egyrészt önkormányzati saját erő,
- másrészt pályázati lehetőségek, pályázati összegek
 - Európai uniós források
 - Egyéb pályázati források.

A program feladatainak megvalósítása, céljainak elérése a pénzügyi források megszerzésének függvénye, az ütemezés ennek megfelelően pályázati kiírások függvénye.

AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI PROGRAMMAL KAPCSOLATOS INTÉZKEDÉSEK

A Program érvényessége, hatálya

Érvényesség: visszavonásig

Hatály: személyi és területi hatálya kiterjed a fenntartó önkormányzat képviselőtestületére, a polgármesteri hivatal osztályira és szervezetire, az önkormányzat által működtetett minden intézményre, szervezetre.

A Program felülvizsgálata, értékelése

A felülvizsgálat gyakorisága: két évente

A teljes, minden fejezetre kiterjedő értékelés határideje: 2012. november 30.

A Program nyilvánosságának biztosítása

Pomáz város Esélyegyenlőségi programja nyilvános.

Hozzáférések:

- Pomáz város honlapja
- Polgármesteri hivatal

5.3. Ingatlangazdálkodási terv

5.3.4. Az önkormányzati ingatlanvagyon áttekintése

	1996	2008	Becsült ár	1996	2008
	m2	m2	Ft/m2	Ft	Ft
Intézmények területei	42 983	61 144	15 000	644 745 000	917 160 000
Utak, közterületek	950 210	1 619 542	10 000	9 502 100 000	16 195 420 000
Vízmosás, vízfolyás	214 608	360 316	10 000	2 146 080 000	3 603 160 000
Egyéb területek	42 546	17 535	10 000	425 460 000	175 350 000
Mezőgazdasági területek	573 954	676 547	1 000	573 954 000	676 547 000
Lakóházas területek	32 597	18 770	15 000	488 955 000	281 550 000
Beépítetlen területek	232 332	456 561	10 000	2 323 320 000	4 565 610 000
	Becsült érték összesen:			16 104 614 000	26 414 797 000

Az önkormányzati ingatlanvagyon változása 1996-2008 között

A fenti táblázatból kiderül, hogy az önkormányzat mezőgazdasági területei gyarapodtak az 1995-ös állapothoz képest, amelynek oka az, hogy az 1997-es években történt meg a kárpótlási területek tulajdonba adása, amelynek során az önkormányzat további mezőgazdasági területekhez jutott. E területek túlnyomó része zártkert. Az is jól látszik, hogy az önkormányzat jelentős mértékben értékesítette a lakóingatlanait. A képviselő-testület szeretett volna megszabadulni azoktól a lakóingatlanoktól, amelyek fenntartása, felújítása jelentősen megterhelte volna, ezért a lakóingatlanok jelentős részének értékesítéséhez hozzájárult, azonban a dolog a visszájára fordult, ugyanis főként azokat az ingatlanokat vásárolták meg a bérlők, amelyekre nem kellett túl sokat költeni. A beépítetlen területek (építési telkek) viszonylagosan magas értéke az Alcsevicze-program területeit is tartalmazzák. A táblázatban szereplő érték azt az értéket mutatja, mintha mai áron „azonnali és teljes kártalanítás”-sal kellene az adott ingatlan területét megvásárolni. Az árakat helyi ingatlanforgalmi szakértő állapította meg.

BELTERÜLET	
MEGNEVEZÉS	TERÜLET (m²)
árok:	13 694
kerékpárút:	1 221
közpark:	9 262
közterület:	539 203
közút:	116 808
patak:	946
saját használatú út:	80 936
temető:	1 895
út:	115 504
vízfolyás:	84 556
Forgalomképtelen területek összesen:	964 025
általános iskola:	13 691
irodaépület:	2 637
irodaház:	530
iskola:	10 563
művelődési központ:	4 350
orvosi rendelő:	1 482
óvoda:	4 481
öregék napközi otthona:	1 152
Tanácsháza - Községháza:	3 299
bölcsőde:	1 686
gázfogadó:	265
gázvezeték:	1 536
kultúrház:	1 613
sporttelep:	13 839
Korlátozottan forgalomképes területek összesen:	61 124
beépítetlen terület:	456 271
beépített terület:	6 028
műhely:	2 080
egyéb építmény:	3 482
egyéb épület:	641
filmszínház:	910
gazdasági épület és udvar:	22
lakóház:	307
lakóház és udvar:	16 095
gyep (legelő):	20 619
hétvégi ház és udvar:	1 458
tőzegtelep:	1 127
Forgalomképes területek összesen:	509 040
Belterületi területek összesen:	1 534 189

KÜLTERÜLET	
árok:	63 225
csatorna:	7 128
közterület:	6 619
közút:	222 981
saját használatú út:	21 024
út:	319 638
vízfolyás:	113 517
Forgalomképtelen területek összesen:	754 132
beépítetlen terület:	290
beépített terület:	1 091
erdő:	4 898
gyep (legelő):	104 658
gyep (rét):	2 557
gyümölcsös:	19 462
közszégi mintatér:	145 969
lakóház és udvar:	888
szántó:	129 947
szőlő:	2 611
vadászház:	525
Forgalomképes területek összesen:	412 896
Külterületi területek összesen:	1 167 028

ZÁRTKERT	
árok:	26 262
közterület:	6 116
közút:	140 758
saját használatú út:	11 360
út és árok:	143
út:	27 969
vízfolyás:	24 397
vízmosás:	26 591
Forgalomképtelen területek összesen:	263 596
erdő:	19 847
gazdasági épület:	903
gyep (legelő):	53 887
gyep (rét):	35 287
gyümölcsös:	57 879
kert:	27 312
szántó:	39 241
szőlő:	11 246
Forgalomképes területek összesen:	245 602
Zártkerti területek összesen:	509 198

5.3.5. Az ingatlangazdálkodási stratégiai irányvonalai

Pomáz Város Önkormányzata számára több eszköz is rendelkezésre áll ahhoz, hogy meglévő ingatlanjainak állapotát és értékét javítsa:

- **„pótlás” jellegű beruházás** a funkció ellátására való alkalmasság biztosítására (pl. leromlott állagú iskolaépület vagy lakás felújítása az eredeti állapotának való visszaállítás céljával, rossz közmű és kátyús útfelület felújítása);
- **„fejlesztés” jellegű beruházás** az adott funkció magasabb minőségű ellátásához (pl. vasúti felüljáró építés, iskolai infrastruktúra-fejlesztés, komfort nélküli lakás komfortosítása, park növényzetének megújítása);
- **„funkcióbővítő fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest további funkcióknak való megfelelés biztosítására (pl. sportuszodába műugró torony és medence építése, közintézménynek otthont adó épület utcai frontján üzlethelyiségek kialakítása);
- **„funkcióváltó fejlesztés”** az eredeti rendeltetéshez képest új funkcióra való alkalmasság megteremtése (pl. korábban oktatásra használt iskolaépület átalakítása közösségi házzá, laktanyaépület átalakítása lakóépületté).

A „fejlesztés” kategóriába soroljuk az olyan beruházásokat, amelyek arra irányulnak, hogy adott funkció alacsonyabb költséggel legyen ellátható azonos vagy magasabb szinten (pl. középületek vagy lakások energiatakarékos célú felújítása), valamint ebbe a típusba tartozik az épületek akadálymentesítése is.

A nem, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok – funkciójuktól függően – lehetnek csak kiadásokat generálók (pl. óvodai épület), vagy egyszerre jelenthetnek fenntartási költségeket és hozhatnak bevételt is (művelődési ház, múzeum).

A forgalomképes ingatlantípus folyamatos jövedelmet (pl. lakbér) generálhat az önkormányzat számára, vagy értékesítéséből származó bevételekkel (pl. építési telkek eladási ára) járulhat hozzá egyszeri alkalommal az önkormányzati költségvetéshez.

5.4. Nem fejlesztés jellegű tevékenységek

5.4.4. Kiszámítható és transzparens szabályozási környezet

A stratégia céljainak elérését biztosító fejlesztéseket alapvetően meghatározza azok környezete, amely esetében a természeti és infrastrukturális környezet mellett meghatározó szerepet tölt be a helyi önkormányzat és annak szabályozási gyakorlata. A pénzügyi erőforrások tudatos felhasználásából származó vélelmezett hatásokat sokszorosan felülmúlhatja az önkormányzat a hatáskörébe rendelt szabályozási eszközök tudatos alkalmazásával, ám ennek ellenkezője is igaz: a megfelelő és támogató szabályozás hiánya ellehetetleníti, megghiúsíthatja a pénzügyi eszközökre alapozott fejlesztéseket.

Ezért a stratégia sikeres megvalósításához elengedhetetlen az önkormányzat konzisztens és kiszámítható jogalkotói és jogalkalmazói magatartása, az átlátható, támogató adminisztratív és szabályozási környezet biztosítása és fenntartása, legyen szó akár milliárdos befektetésekről, akár a szociális segély igénybevételéről. A helyi gazdaságpolitika céljait világosan meg kell fogalmazni, meg kell határozni a célok megvalósításához szükséges támogató jogi, szabályozási lépéseket, és tudatosan végre is kell hajtani azokat.

Az önkormányzatnak a helyi gazdaság szabályozásában, valamint a gazdasági tevékenységekhez kötött adminisztratív és engedélyezési eljárások során tanúsított kiszámítható és átlátható magatartása **csökkenti a gazdasági bizonytalanságot és a befektetések kockázatát.**

5.4.5. Tudatos ingatlan- és kapacitásgazdálkodás

Felesleges, kihasználatlan kapacitásaival, illetve a tevékenység-racionalizálás során felszabaduló kapacitásokkal gazdálkodnia kell az önkormányzatnak. Ilyen felszabaduló kapacitás lehet többek között egy funkcióváltás alatt álló, időlegesen használaton kívüli ingatlan, amelyben teret lehet engedni annak közösségi, vagy civil szervezetek által történő időleges hasznosítására (pl. az eladás vagy felújítás megkezdésének időpontjáig). Ugyanilyen módon célszerű a folyamatosan használaton kívüli, az önkormányzat tevékenysége szempontjából **funkcióval nem rendelkező ingatlanok hasznosítása.** Hasonló módon lehet eljárni más olyan eszközök, erőforrások esetében (pl. gépkocsi, hangtechnikai és informatikai eszközök stb.), amelyek időszakosan hasznosíthatóak, és azokkal úgy termelhetünk mások számára értéket, hogy az önkormányzat számára annak nem jelentkezik közvetlen költsége. Ezzel a jólét pusztta javításán felül többek között támogatható a stratégia megvalósítását is segítő, de önmagukban is jelentőséggel bíró kulturális, vagy közösségi értékek létrejötte.

Az önkormányzatnak a tulajdonában álló ingatlanokat céljai és feladatai megvalósításához alkalmazható eszközöknek kell tekintenie. Ennek tükrében lehetősége van eladói és szabályozói pozíciójával élve – de nem visszaélve – **bizonyos ingatlanok eladását vagy hasznosításba adását olyan feltételekhez kötni, amelyek az önkormányzat által ellátandó feladatok megvalósítását garantálják** (pl. játszótér építése a beruházó által használatba vett területen vagy más közterületen). Kölcsönös előnyök esetén célszerű a PPP konstrukciók alkalmazása, ami biztosítja a magánbefektetések hatékonyságát, az önkormányzati likviditás megőrzését és az önkormányzat pénzügyi forrásainak szabadabb felhasználhatóságát.

5.4.6. Hatékony és következetes városmarketing tevékenység, pozitív arculat és identitás erősítése

Jóllehet nehezen számszerűsíthető, a Pomázzal kialakult, kialakított arculat, illetve a városhoz kapcsolódó emocionális tényezők hatással vannak a befektetői döntéseiket meghozó üzletemberekre, a városba látogató turistákra, de magára a város lakóira is. A tudatos, célzott és differenciált városmarketing tevékenység ezért nagyban támogathatja a városfejlesztési stratégia céljainak megvalósítását többek között az egyes projektek végrehajtásának elősegítésén, de akár az egész stratégia városi lakosság körében való elfogadottságának növelésén keresztül is.

A városfejlesztési stratégia céljainak kijelölésével párhuzamosan be kell **azonosítani a fejlesztések potenciális érintettjeit**, megkülönböztetve a haszonélvezőket és potenciális kárvallottakat. Az érintettek közül az alábbi célcsoportokra kell intenzív városmarketing-akciókat irányozni:

- városban befektetni szándékozó vállalatok és személyek,
- a városban gazdasági tevékenységet folytató szervezetek,
- turistaként a városba látogatók,
- a város és a környező települések lakossága.

A város, illetve a városban zajló bizonyos tevékenységek, környezeti és/vagy társadalmi értékek, gazdasági folyamatok szélesebb körben való megismertetése biztosíthatja Pomáz

(el)ismertségét, vagyis ezen információkat minél szélesebb társadalmi és szakmai kör számára kommunikálni kell. Erősíteniük kell a köztudatban, valamint a potenciális befektetők és betelepülők tudatában Pomáz vonatkozásában a „tervezhető jövő” és a „megbízható partner” fogalmát.

Tudatos és jól felépített **marketing-kommunikációs stratégia** mentén, megfelelő szervezeti háttér kialakításával kell a város speciális értékeit, adottságait és lehetőségeit szakmai fórumokon, befektetői körökben bevezetni és elterjeszteni. A gazdasági jellegű célokhoz elsődlegesen speciális ismertetőket érdemes készíteni, egységes adatbázist létrehozni, amelyből bármilyen időpontban előállítható aktuális adatszolgáltatás a befektetők, betelepülők felé, míg a városi életminőséghez kötődő programok esetén a civil szervezeteken és a városi médián keresztül történő népszerűsítés a célszerű.

A sikeres marketing nem kizárólag egy-egy befektetés megvalósulásához járul hozzá, de a városban tevékenykedő gazdasági társaságok tevékenységét, ismertségét és az irántuk táplált bizalmat is erősítheti aktuális és potenciális üzleti partnereik körében, ezzel közvetett módon hozzájárulva a helyi gazdaság fejlődéséhez is.

Pomáz arculatának kialakítása, továbbá a városmarketing eszközeinek a különböző városi célcsoportok felé történő alkalmazása elősegítheti a **város iránti lojalitás** kialakulását – ez a helyi gazdaság és társadalom szereplői esetében a város problémáinak megoldásában való aktívabb közreműködést (pl. adományokkal vagy természetbeni segítségnyújtással) és üzleti partnerei körében a város image-ének továbbadását, a városmarketingbe való bekapcsolódását jelentheti.

A marketing alapvető a turizmus területén is. Természeti és kulturális értékeivel, hangulati elemek kialakításával a várost el kell adni a potenciális odalátogatók körében. A rendezvények növelik a turisztikai vonzerőt, egyben a sok résztvevő potenciális terepe lehet az arculat további fejlesztésének és kommunikálásának – e rendezvényeket tudatosan használni is kell a városmarketing céljaihoz. A turizmus fejlődése a vendéglátásból származó bevételeken felül azért is fontos a városnak, mert a turisztikai attrakciók és a turizmust támogató szolgáltatások és kulturális események a város lakói számára is növelik az elérhető szolgáltatások körét.

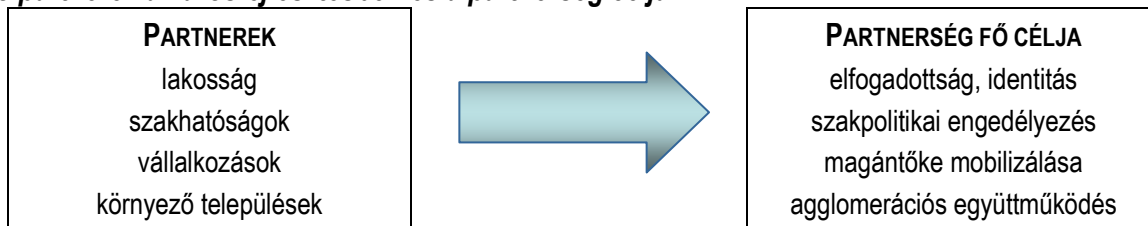
A város kommunikációs értékkel bíró tulajdonságainak összegyűjtése, célzott és rendszeres kommunikálása javítja a város lakóinak identitását, hozzájárul városi büszkeségük fejlesztéséhez – egyúttal a város környezetének, értékeinek megtartása, fejlesztése mellé is állíthatja őket. Rendszeres közvélemény kutatásokon keresztül érdemes időszakonként visszamérni a stratégia fogadtatását és az abból megvalósult elemek hatását annak érdekében, hogy a módszertani kézikönyvnek megfelelően az IVS két-három évente felülvizsgálatra kerüljön.

Az IVS-hez kötődő **marketing akciók jellemzője** a stratégia filozófiájának megfelelően az **ágazat- és területspecifikus szemléletmód** párhuzamos alkalmazása, valamint a **rendszer szemlélet** és a **mérhetőség**. Mindennek eléréséhez fontos egy, a város képéhez és fejlődési elképzeléseihez illő szlogen és jelkép-rendszer kialakítása, továbbá az egységes arculat alkalmazása.

5.5. Partnerség

Pomáz a korábbi partnerség alapú tervezési gyakorlatának megfelelően kiemelt figyelmet fordít arra, hogy a helyi társadalmat intenzíven bevonja az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozásába és az abban foglaltak megvalósításába egyaránt. Amellett, hogy az önkormányzaton belül a különböző szakterületek képviselőinek konzultációja folyamatos, már a tervezés kezdetekor megtörtént a legfontosabb **partnerségi csoportok** azonosítása és a partnerség céljainak meghatározása.

Fő partnerek a városfejlesztésben és a partnerség céljai

A folyamatos partnerségi együttműködés elősegítéséhez az alábbi eszközöket alkalmazzuk, (részletesebb bemutatásukra az egyes partnerségi csoportok jellemzésénél kerül sor):

- igény- és szükségletfelmérés (kérdőíves felmérések, szakértői interjúk),
- projekt-előkészítő és -tervező munkacsoportok,
- szakmai workshopok, konzultációk,
- lakossági fórumok, tájékoztatás és nyilvánosság.

5.5.4. Lakossági tájékoztatás, nyilvánosság biztosítása

A helyi **lakosság** a projekt elsődleges célcsoportja, esetükben a folyamatos tájékoztatás és a rendszeres konzultációs, véleménynyilvánítási lehetőség a projekt sikerességének alapvető feltétele, mivel a lakosok annak függvényében, hogy milyen mértékben, formában és területen érintik a fejlesztések, eltérően reagálhatnak az egyes tervezett projektekre.

A fejlesztések társadalmi elfogadottságát megalapozandó folyamatosan tájékoztatni kell a helyi lakosságot, ennek elsődleges eszköze a helyi média (Pomázi Polgár, www.pomaz.hu, Pomáz Tv), amelyeken keresztül rendszeresen beszámolunk a tervezés állásáról és a városrehabilitációs program aktualitásairól.

Az akcióterületi fejlesztések tervezése még intenzívebb lakossági párbeszédet igényel, amire az érintett akcióterületeken szervezett szükségletorientált lakossági fórumok nyújtanak lehetőséget.

5.5.5. Szakhatósági fórum

Az Integrált Városfejlesztési Stratégia a város hosszú távú fejlesztési tevékenységeihez rögzít egyfajta koncepcionális és megvalósítás-orientált szakmai keretet. A tervezett fejlesztések komplexitása megköveteli, hogy az érintett (építészeti, rend- és katasztrófavédelmi, környezet- és természetvédelmi, munkaügyi stb.) szakhatóságokat előzetesen és folyamatosan tájékoztassák a tervezés és a megvalósítás folyamatáról, ez biztosítja az adekvált, szakpolitikailag megalapozott és elfogadott városrehabilitációs programok végrehajtását. Az elkövetkező időszakban a készülő dokumentumokat rendszeresen továbbítjuk a szakhatóság számára folyamatos visszacsatolást biztosítva a tervezés folyamatában. A szakhatóságok szerepe az akcióterületi tervek és az egyes projektekre vonatkozó engedélyes tervek kidolgozásánál lesz igazán jelentős, ezért 2008 II. negyedévében rendszeres egyeztetésekre, szakmai workshopokra lesz szükség.

5.5.6. Vállalkozói egyeztetések

Az integrált városfejlesztésben érintett vállalkozói kör alapvetően két nagy csoportra bontható.

A **helyi kis- és középvállalkozások** inkább a fejlesztések célcsoportjának tekinthetők, ugyanis a fejlesztések eredményeként létrehozott kapacitások (közterek, irodaházak, bevásárlóközpontok stb.) fogyasztóiként jelennek meg. Kisebb mértékben partnerként is részt vehetnek a városrehabilitációban például saját üzlethelyiségeik, vendéglátóhelyeik felújításával.

Esetükben a legfontosabb partnerségi eszköz a szükségleteik pontos felmérése, valamint a folyamatos tájékoztatás többek között a lehetséges pályázati forrásokról

A másik vállalkozói kör hatása a program tartalmi elemeit és a városrehabilitáció eredményességét tekintve lényegesen intenzívebb. A nagyobb befektetőkkel, a **tőkeerős beruházókkal** és a **potenciális ingatlanfejlesztőkkel** való kapcsolattartás személyesebb jellegű partnerséget igényel annak érdekében, hogy rendelkezésre álló tőkéjük mobilizálása Pomáz akcióterületein történjen meg. Így megvalósítható a források feltárása és kialakítható azok ideális kombinációja.

5.6. Szervezeti háttér

5.6.4. A városfejlesztés jelenlegi szervezeti rendszere

PomázVáros szervezeti hierarchiájában a városfejlesztés általános irányvonalainak meghatározása a **Közügyülés** feladata. Ezen belül a **Városfejlesztési – Városüzemeltetési Bizottság**ot elsősorban **véleményezési, kezdeményezési, javaslattevési és közreműködő jogosítványokkal** ruházták fel

- a különböző időtávú településfejlesztési és -rendezési dokumentumok,
- az önkormányzati beruházások,
- a városon belüli ellátási különbségek,
- önkormányzati tulajdonú területek, ingatlanok hasznosítása és értékesítése,
- a közterületek kialakítása és fejlesztése,
- a védett területek és épületek rekonstrukciója,
- a környezet- és természetvédelem stratégiai és gyakorlati kérdései,
- a lakáskonceptió kialakítása és a belterületbe vonások megvalósítása,
- a közlekedés feltételeinek javítása,
- a városfejlesztési tapasztalatcserék, tervpályázatok és közbeszerzések,
- a városfejlesztési tervek végrehajtása, valamint a városfejlesztés és -rendezés összhangjának biztosítása

tekintetében. Emellett **a többi bizottság is rendelkezik a városfejlesztéssel összefüggő jogkörökkel**, amelyek esetében felmerülnek döntési, ellenőrzési és jóváhagyási feladatok is. A bizottságok saját szakterületükön közreműködnek a városfejlesztési tevékenységeket megalapozó dokumentumok tervezésében, véleményezésében, figyelemmel kísérik a fejlesztések megvalósítását, felügyelik a feladatkörükhöz kapcsolódó önkormányzati intézmények működését, de ezen általános hatáskörök mellett a bizottságok többsége speciális feladatokat is ellát a városfejlesztéshez

kapcsolódóan, amelyek jelentősége az Integrált Városfejlesztési Stratégia kidolgozása és megvalósítása szempontjából is kiemelkedő.

Az egyes bizottságok speciális feladatai és hatáskörei a városfejlesztéssel kapcsolatosan

Bizottság	Városfejlesztéssel szorosan összefüggő feladatok és hatáskörök
Ifjúsági, Sport, Idegenforgalmi és Környezetvédelmi Bizottság	A hátrányos helyzetű fiatal korosztály értelmes, hasznos szabadidő eltöltésének segítése
Kulturális Bizottság	A lakosság önszerveződő közösségeinek támogatása, együttműködés az általuk létrehozott érdekképviseleti szervezetekkel
Pénzügyi – Ellenőrzési és Vagyongazdálkodási Bizottság	A városfejlesztési tevékenységek pénzügyi háttérét képező költségvetéssel összefüggő tevékenységek
	A hitelfelvétel indokainak és gazdasági megalapozottságának vizsgálata
	Vagyonkezelés pénzügyi szempontú ellenőrzése
	A közbeszerzési eljárások véleményezése
Szociális és Egészségügyi Bizottság	Az ellátórendszer és az ellátások körének folyamatos alakítása a szociálisan rászoruló személyek, családok arányának és helyzetének nyomon követésével
	Közreműködés a lakásprogram és a lakástámogatási rendszer kialakításában

A **Városfejlesztési – Városüzemeltetési Bizottság** munkáját az adminisztratív szervezet **Beruházási és Üzemeltetési Irodája** segíti. Ott koncentrálódnak az operatív feladatok, és a feladatok végrehajtásával kapcsolatos tervezések, versenyeztetés stb. A városrehabilitációban a vagyongazdálkodási, vagyonkezelési, üzemeltetési és fejlesztési feladatok végrehajtása az önkormányzati szervezeti rendszeren belül a **Pénzügyi – Ellenőrzési és Vagyongazdálkodási Bizottság** bevonásával a **Beruházási és Üzemeltetési Iroda** feladata lesz.

5.7. Monitoring

5.7.4. A stratégia megvalósulásának monitoringja

Az Integrált Városfejlesztési Stratégiához kapcsolódó monitoring alapja a tematikus célok nevesítésekor meghatározott indikátorok nyomon követése. A monitoring rendszer működtetéséért kezdetben a Polgármesteri Hivatal Műszaki Irodája a felelős.

Pomáz integrált városfejlesztési stratégiájának végrehajtását és eredményeit a képviselő-testület évente értékeli. A Városfejlesztési és Városüzemeltetési Bizottság számára félévente készül tájékoztató az egyes városrészekben folyó fejlesztési tevékenységekről.

Az indikátorok folyamatos elemzése mellett kétévente kérdőívekre illetve interjúkra alapozott felmérés készül a város lakossága és a vállalkozók körében. Az eredményeket az önkormányzat döntéshozó testületei értékelik és a lakosság is megismerheti a városi honlapon és a nyomtatott sajtón keresztül.

A konkrét projektek és az akciótervek elkészítésekor további indikátorok meghatározása is szükséges.

6. MELLÉKLETEK

Közigazgatási, közszolgálati és más nem, vagy korlátozottan forgalomképes ingatlanok

Pomáz			Kataszteri napló				2008.01.28
Ingtatlanvagyon-Kataszter			Korlátozottan forg.kép.helyi d.a.				
Kossuth Lajos u. 23.							
Település	Helyr.szám	Fkép	Megnevezés	Utca+hsz	Tel.ter(m ²)	Ön%	Önk.tul(m ²)
Pomáz	451/ //	4	Orvosi rendelő	KOSSUTH UTCA. 21	1 482	100	1 482
Pomáz	1402/ //	4	Beépített terület	DIÓFA UTCA 10	986	78	767
					Tel.ter(m ²)		Önk.tul(m ²)
Összesen (2 darab): (Korlátozottan forg.kép.helyi d.a.):					2 468		2 249

Pomáz			Kataszteri napló				2008.01.28
Ingtatlanvagyon-Kataszter			Korlátozottan forg.kép.törvénya.				
Kossuth Lajos u. 23.							
Település	Helyr.szám	Fkép	Megnevezés	Utca+hsz	Tel.ter(m ²)	Ön%	Önk.tul(m ²)
Pomáz	7/ //	3	József Attila u. 7.h	JÓZSEF ATTILA U.	1 482	100	1 482
Pomáz	29/ //	3	Lakóház és udvar	HŐSÖK TERE 2	917	100	917
Pomáz	30/ //	3	KOSSUTH U. 30 hrsz	KOSSUTH UTCA.	801	80	641
Pomáz	42/ //	3	Kossuth u. 30.	KOSSUTH UTCA. 30	1 496	42	624
Pomáz	91/ //	3	Óvoda	BENICZKY 11	1 386	100	1 386
Pomáz	304/ 2//	3	Beépítetlen terület	...	1 443	100	1 443
Pomáz	311/ //	3	SPORT UTCA 311 HRSZ.	SPORT UTCA 310 HRSZ.	10 033	100	10 033
Pomáz	449/ //	3	Kossuth utca 25.	KOSSUTH UTCA. 25	3 299	100	3 299
Pomáz	598/ //	3	Bölcsőde	SZERB UTCA 11.	1 686	100	1 686
Pomáz	640/ 2//	3	Általános iskola	ISKOLA UTCA 2.	4 936	100	4 936
Pomáz	664/ //	3	Irodaház	BENICZKY 2	870	61	530
Pomáz	1223/ //	3	óvoda	ADY ENDRE UTCA	1 613	100	1 613
Pomáz	1324/ 1//	3	Lakóház és udvar	ORGONA UTCA 69.	700	100	700
Pomáz	1433/ 1//	3	Általános iskola	BENICZKY	7 009	100	7 009
Pomáz	1434/ //	3	Általános Iskola	BENICZKY 53	1 746	100	1 746
Pomáz	1689/194//	3	Művelődési ház és kö	ÁLMOS UTCA 2.	4 350	100	4 350
Pomáz	1969/ 1//	3	Gyermekorvosi rendel	JANKOVICS UTCA 2	959	100	959
Pomáz	2131/ 31//	3	Beépítetlen terület	KATONA JÓZSEF UTCA	31 633	83	26 255
Pomáz	2621/ //	3	Beépített terület (H	MÁTYÁS KIRÁLY UTCA 4	5 336	100	5 336
Pomáz	2688/ //	3	Általános iskola	MÁTYÁS KIRÁLY UTCA 1	10 563	100	10 563
Pomáz	2727/ 5//	3	Lakóház és udvar	NINCS UTCANÉV	737	100	737
Pomáz	016/ 24//	3	Gyümölcsös (víztoron	NINCS UTCANÉV	768	100	768
Pomáz	065/ 2//	3	Szennyvízáttemelő	...	321	100	321
					Tel.ter(m ²)		Önk.tul(m ²)
Összesen (23 darab): (Korlátozottanforg.kép.törvény a.):					94 084		87 334

Forgalomképes ingatlanállomány

Pomáz							2008.01.2E
Ingatlanvagyon-Kataszter			Forgalomképes				
Kossuth Lajos u. 23.							
Település	Helyr.szám	Fkép	Megnevezés	Utca+hsz	Tel.ter(m ²)	Ön%	Önk.tul(m ²)
Pomáz	38/ //	5	Kossuth u. 38.	KOSSUTH UTCA. 38	950	100	950
Pomáz	72/ //	5	Beniczky utca 72.	BENICZKY	628	100	628
Pomáz	78/ 4//	5	Beniczky utca 78/4 h	BENICZKY	434	100	434
Pomáz	90/ //	5	Beniczky utca 9.	BENICZKY	1 402	53	744
Pomáz	94/ //	5	Beniczky utca 13-2.	BENICZKY 13-2.	72	100	72
Pomáz	96/ //	5	Beniczky utca 96.hrs	BENICZKY	59	100	59
Pomáz	97/ //	5	Beniczky utca 97. hr	BENICZKY	23	97	22
Pomáz	102/ //	5	Beépített terület	...	404	100	404
Pomáz	106/ 1//	5	Kuruc utca 106/1 hrs	KURUC UTCA	831	100	831
Pomáz	123/ //	5	Beniczky utca 15-5.	BENICZKY 15-5.	76	100	76
Pomáz	126/ //	5	Kartal utca 126 hrsz	KARTAL UTCA.	1 553	100	1 553
Pomáz	146/ 4//	5	KARTAL UTCA	KARTAL UTCA.	35	100	35
Pomáz	157/ 2//	5	Belterület hrsz. 157	NINCS UTCANÉV	236	100	236
Pomáz	274/ 2//	5	Beépítetlen terület	MÁRTIROK UTJA	677	100	677
Pomáz	274/ 4//	5	Filmszínház	NINCS UTCANÉV	910	100	910
Pomáz	277/ //	5	Belterület 277 hrsz.	NINCS UTCANÉV	160	100	160
Pomáz	298/ 18//	5	Gyep- legelő	KLISZA	50 000	41	20 600
Pomáz	300/ //	5	BELTERÜLET	RAVATALOZÓ	1 895	100	1 895
Pomáz	312/ //	5	BELTERÜLET	SPORT UTCA	7 554	100	7 554
Pomáz	450/ //	5	Luppa utca 10.	LUPPA UTCA 10.	682	100	682
Pomáz	515/ 1//	5	Beépített terület	BEM JÓZSEF UTCA 4	1 910	100	1 910
Pomáz	529/ 2//	5	Beépítetlen terület	TEMETŐ UTCA	2 665	50	1 333
Pomáz	529/ 3//	5	Beépítetlen terület	TEMETŐ UTCA	2 815	100	2 815
Pomáz	546/ //	5	Kultúrház	BEM JÓZSEF UTCA 18.	1 613	100	1 613
Pomáz	555/ //	5	Lakóház+udvar	BEM JÓZSEF UTCA 6	327	100	327
Pomáz	637/ 4//	5	Beépített terület	NINCS UTCANÉV	2 469	11	274
Pomáz	638/ 5//	5	Beépített terület	NINCS UTCANÉV	1 082	100	1 082
Pomáz	643/ //	5	Beépített terület	ISKOLA UTCA 5	1 629	41	669

Pomáz Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Pomáz	779/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	DAMJANICH UTCA	941	100	941
Pomáz	803/ 12/ /	5	Beépítetlen terület	...	644	50	322
Pomáz	804/ 4/ /	5	Beépítetlen terület	DAMJANICH UTCA	633	100	633
Pomáz	827/ 27/ /	5	Lakóház és udvar	VÉCSEY UTCA	413	22	89
Pomáz	857/ / /	5	Beépítetlen terület	EPER UTCA	4 757	100	4 757
Pomáz	944/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	MÁLNA UTCA	1 643	100	1 643
Pomáz	975/ / /	5	Beépített terület	NINCS UTCANÉV	625	74	464
Pomáz	984/ / /	5	Lakóház és udvar	BENICZKY 58.	573	100	573
Pomáz	985/ 4/ /	5	Lakóház és udvar	DANKÓ PISTA	453	100	453
Pomáz	1010/ 2/ /	5	Beépített terület	BENICZKY 78.	90	100	90
Pomáz	1075/ 4/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	1 017	4	37
Pomáz	1109/ 1/ /	5	Lakóház és udvar	ADY ENDRE UTCA	809	19	150
Pomáz	1243/ / /	5	Beépítetlen terület	NÉVTELEN UTCA	480	100	480
Pomáz	1277/ / /	5	Lakóház és udvar	PATAKSOR UTCA 5.	528	100	528
Pomáz	1278/ / /	5	Beépített terület	PATAKSOR UTCA	320	26	82
Pomáz	1281/ 3/ /	5	Lakóház és udvar	NINCS UTCANÉV	180	100	180
Pomáz	1282/ 1/ /	5	Lakóház és udvar	NINCS UTCANÉV	580	100	580
Pomáz	1283/ / /	5	Lakóház és udvar	PATAKSOR UTCA	343	100	343
Pomáz	1287/ / /	5	Lakóház és udvar	PATAKSOR UTCA	101	100	101
Pomáz	1288/ / /	5	Lakóház és udvar	PATAKSOR UTCA	107	100	107
Pomáz	1296/ / /	5	Lakóház	PATAKSOR UTCA	74	100	74
Pomáz	1299/ / /	5	Lakóház és udvar	VÁR UTCA 10.	495	100	495
Pomáz	1307/ / /	5	Lakóház és udvar	VÁR UTCA 30.	252	17	42
Pomáz	1327/ / /	5	Beépítetlen terület	ORGONA UTCA	451	100	451
Pomáz	1333/ / /	5	Beépítetlen terület	ORGONA UTCA	441	89	392
Pomáz	1334/ / /	5	Beépítetlen terület	ORGONA UTCA	314	89	279
Pomáz	1335/ / /	5	Beépítetlen terület	ORGONA UTCA	251	89	223
Pomáz	1347/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	ORGONA UTCA	911	100	911
Pomáz	1360/ / /	5	Lakóház és udvar	ORGONA UTCA	262	100	262
Pomáz	1368/ / /	5	Beépítetlen terület	DIÓFA UTCA	159	89	141
Pomáz	1377/ / /	5	Beépítetlen terület	DIÓFA UTCA	297	25	74
Pomáz	1389/ / /	5	Beépítetlen terület	DOBÓ ISTVÁN UTCA	333	100	333
Pomáz	1395/ / /	5	Beépítetlen terület	DIÓFA UTCA	272	100	272
Pomáz	1403/ / /	5	Beépítetlen terület	DIÓFA UTCA	450	20	90
Pomáz	1411/ / /	5	Lakóház és udvar	DIÓFA UTCA	352	100	352
Pomáz	1422/ 1/ /	5	Lakóház és udvar	BENICZKY	711	100	711
Pomáz	1425/ 3/ /	5	Lakóház és udvar	NINCS UTCANÉV	506	100	506
Pomáz	1425/ 7/ /	5	Lakóház és udvar	BENICZKY 67	697	38	265
Pomáz	1433/ 10/ /	5	Beépített terület	GOETHE UTCA 2	573	25	143
Pomáz	1530/ / /	5	Beépítetlen terület	TAVASZ UTCA	2 187	100	2 187
Pomáz	1568/ 1/ /	5	Lakóház és udvar	FÜZFÁ UTCA 27.	333	100	333
Pomáz	1609/ 16/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	392	100	392
Pomáz	1610/ 1/ /	5	Beépített terület	NINCS UTCANÉV	850	84	717
Pomáz	1636/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	TAVASZ UTCA	667	100	667
Pomáz	1687/ 3/ /	5	Beépített terület	TÉL UTCA 6.	2 036	100	2 036
Pomáz	1687/ 5/ /	5	Beépítetlen terület	TÉL UTCA 4.	500	100	500
Pomáz	1687/ 8/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	21	100	21
Pomáz	1687/ 9/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	22	100	22
Pomáz	1687/ 10/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	22	100	22
Pomáz	1687/ 19/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANÉV	18	100	18

Pomáz	1687/ 20/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANéV	28	100	28
Pomáz	1687/ 22/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANéV	23	100	23
Pomáz	1687/ 23/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANéV	28	100	28
Pomáz	1687/ 24/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANéV	432	100	432
Pomáz	1689/ 19/ /	5	Beépített terület	NINCS UTCANéV	5 657	100	5 657
Pomáz	1689/ 35/ /	5	Beépítetlen terület	TéL UTCA 7.	1 209	100	1 209
Pomáz	1689/ 88/ /	5	Beépítetlen terület	TAS UTCA 10.	2 637	100	2 637
Pomáz	1769/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	BOGLÁRKA UTCA	29	100	29
Pomáz	1988/ 1/ /	5	Lakóház és udvar	RÁKÓCZI UTCA	280	100	280
Pomáz	2055/ 4/ /	5	Hévíz ház és udvar	NÉVTELEN UTCA	1 421	100	1 421
Pomáz	2120/ 29/ /	5	Beépítetlen terület	BALASSI BÁLINT UTCA	622	100	622
Pomáz	2121/ 4/ /	5	Lakóház és udvar	KATONA JÓZSEF UTCA	1 264	100	1 264
Pomáz	2121/ 5/ /	5	Lakóház és udvar	KATONA JÓZSEF UTCA	1 298	100	1 298
Pomáz	2121/ 6/ /	5	Gáztartály	KATONA JÓZSEF UTCA	357	100	357
Pomáz	2121/ 7/ /	5	Lakóház és udvar	EÖTVÖS UTCA 16.	1 280	100	1 280
Pomáz	2121/ 8/ /	5	Lakóház és udvar	KATONA JÓZSEF UTCA	1 257	100	1 257
Pomáz	2131/ 26/ /	5	Sporttelep	KATONA JÓZSEF UTCA	1 251	100	1 251
Pomáz	2433/ / /	5	Lakóház és udvar	MÁTYÁS K UTCA 19	1 076	25	269
Pomáz	2938/ 5/ /	5	Beépítetlen terület	BARTÓK BÉLA UTCA	975	100	975
Pomáz	2988/ 24/ /	5	Beépítetlen terület	NÉVTELEN UTCA	193	100	193
Pomáz	3062/ 9/ /	5	Lakóház és udvar	SZÉCHENYI UTCA	272	100	272
Pomáz	3062/ 16/ /	5	Lakóház és udvar	SZÉCHENYI UTCA	271	100	271
Pomáz	3088/ 4/ /	5	Beépítetlen terület	VÖRÖSMARTY UTCA	7 320	100	7 320
Pomáz	3108/ 6/ /	5	Beépített terület	EÖTVÖS UTCA 10.	631	100	631
Pomáz	3108/ 7/ /	5	Beépített terület	EÖTVÖS UTCA 8.	632	100	632
Pomáz	3108/ 8/ /	5	Beépített terület	EÖTVÖS UTCA 6.	632	100	632
Pomáz	3108/ 10/ /	5	Beépített terület	SZÉCHENYI UTCA 4.	632	100	632
Pomáz	3174/ 1/ /	5	Beépített terület	NINCS UTCANéV	568	19	110
Pomáz	3174/ 2/ /	5	Beépített terület	VÖRÖSMARTY UTCA 14	379	31	117
Pomáz	3175/ 2/ /	5	Beépített terület	NINCS UTCANéV	281	100	281
Pomáz	3176/ / /	5	Beépített terület	VÖRÖSMARTY UTCA	479	100	479
Pomáz	3201/ / /	5	Beépítetlen terület	NÉVTELEN UTCA	545	100	545
Pomáz	3202/ / /	5	Beépítetlen terület	NÉVTELEN UTCA	716	100	716
Pomáz	3207/ / /	5	Beépítetlen terület	KÖKÉNY UTCA	614	100	614
Pomáz	3223/ / /	5	Beépítetlen terület	NÉVTELEN UTCA	680	100	680
Pomáz	3401/ 44/ /	5	Beépítetlen	...	1 050	100	1 050
Pomáz	3401/ 50/ /	5	Beépítetlen terület	NINCS UTCANéV	800	24	192
Pomáz	3401/ 56/ /	5	Beépítetlen	...	1 063	54	576
Pomáz	3419/ / /	5	Lakóház és udvar	...	931	100	931
Pomáz	3425/ / /	5	Lakóház és udvar	...	1 154	100	1 154
Pomáz	3601/ / /	5	Saját haszn. út	...	4 273	100	4 273
Pomáz	3602/ / /	5	Saját haszn. út	...	585	100	585
Pomáz	3603/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	...	5 824	100	5 824
Pomáz	3603/ 2/ /	5	Beépítetlen terület	...	9 980	100	9 980
Pomáz	3604/ / /	5	Saját haszn. út	...	2 057	100	2 057
Pomáz	3605/ 1/ /	5	Beépítetlen terület	...	8 865	100	8 865
Pomáz	3605/ 2/ /	5	Beépítetlen terület	...	8 865	100	8 865
Pomáz	3605/ 3/ /	5	Beépítetlen terület	...	8 866	100	8 866
Pomáz	3606/ / /	5	Beépítetlen terület	...	5 167	100	5 167
Pomáz	3607/ / /	5	Saját haszn. út	...	4 223	100	4 223

Pomáz	3608/ //	5	Saját haszn. út	...	9 934	100	9 934
Pomáz	3609/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	7 540	100	7 540
Pomáz	3609/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	7 538	100	7 538
Pomáz	3610/ //	5	Saját haszn. út	...	2 545	100	2 545
Pomáz	3611/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	7 416	100	7 416
Pomáz	3611/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	7 415	100	7 415
Pomáz	3611/ 3//	5	Beépítetlen terület	...	7 416	100	7 416
Pomáz	3612/ //	5	Saját haszn. út	...	636	100	636
Pomáz	3613/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	5 690	100	5 690
Pomáz	3613/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	5 691	100	5 691
Pomáz	3615/ //	5	Saját haszn. út	...	1 323	100	1 323
Pomáz	3616/ //	5	Beépítetlen terület	...	8 929	100	8 929
Pomáz	3617/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	8 169	100	8 169
Pomáz	3617/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	3 063	100	3 063
Pomáz	3618/ //	5	Saját haszn. út	...	1 013	100	1 013
Pomáz	3619/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	5 418	100	5 418
Pomáz	3619/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	5 411	100	5 411
Pomáz	3620/ //	5	Beépítetlen terület	...	7 926	100	7 926
Pomáz	3621/ //	5	Saját haszn. út	...	352	100	352
Pomáz	3622/ //	5	Saját haszn. út	...	1 434	100	1 434
Pomáz	3623/ //	5	Beépítetlen terület	...	7 857	100	7 857
Pomáz	3624/ //	5	Saját haszn. út	...	1 451	100	1 451
Pomáz	3625/ //	5	Beépítetlen terület	...	7 681	100	7 681
Pomáz	3626/ //	5	Saját haszn. út	...	378	100	378
Pomáz	3627/ //	5	Saját haszn. út	...	1 451	100	1 451
Pomáz	3628/ //	5	Saját haszn. út	...	3 509	100	3 509
Pomáz	3629/ //	5	Saját haszn. út	...	3 195	100	3 195
Pomáz	3630/ //	5	Beépítetlen terület	...	5 660	100	5 660
Pomáz	3631/ //	5	Saját haszn. út	...	956	100	956
Pomáz	3632/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	6 888	100	6 888
Pomáz	3632/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	3 444	100	3 444
Pomáz	3633/ //	5	Saját haszn. út	...	2 920	100	2 920
Pomáz	3634/ //	5	Beépítetlen terület	...	8 734	100	8 734
Pomáz	3635/ //	5	Saját haszn. út	...	931	100	931
Pomáz	3636/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	3 177	100	3 177
Pomáz	3636/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	7 412	100	7 412
Pomáz	3637/ //	5	Kivett, saját haszná	...	4 784	100	4 784
Pomáz	3638/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	5 620	100	5 620
Pomáz	3638/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	5 620	100	5 620
Pomáz	3639/ //	5	Kivett, saját haszná	...	6 135	100	6 135
Pomáz	3640/ //	5	Beépítetlen terület	...	6 729	100	6 729
Pomáz	3641/ //	5	Saját haszn. út	...	911	100	911
Pomáz	3642/ //	5	Beépítetlen terület	...	8 294	100	8 294
Pomáz	3643/ //	5	Saját haszn. út	...	3 355	100	3 355
Pomáz	3644/ //	5	Saját haszn. út	...	786	100	786
Pomáz	3645/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	8 551	100	8 551
Pomáz	3645/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	8 552	100	8 552
Pomáz	3646/ //	5	Saját haszn. út	...	1 178	100	1 178
Pomáz	3647/ //	5	Saját haszn. út	...	621	100	621
Pomáz	3648/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	5 342	100	5 342

Pomáz	3648/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	5 342	100	5 342
Pomáz	3649/ //	5	Beépítetlen terület	...	9 504	100	9 504
Pomáz	3650/ //	5	Saját haszn. út	...	801	100	801
Pomáz	3651/ //	5	Beépítetlen terület	...	8 463	100	8 463
Pomáz	3652/ //	5	Saját haszn. út	...	3 786	100	3 786
Pomáz	3653/ 1//	5	Beépítetlen terület	...	6 506	100	6 506
Pomáz	3653/ 2//	5	Beépítetlen terület	...	7 591	100	7 591
Pomáz	3654/ //	5	Saját haszn. út	...	1 718	100	1 718
Pomáz	3655/ //	5	Beépítetlen terület	...	9 748	100	9 748
Pomáz	3656/ //	5	Saját haszn. út	...	1 650	100	1 650
Pomáz	3657/ //	5	Beépítetlen terület	...	9 449	38	3 600
Pomáz	3658/ //	5	Saját haszn. út	...	5 953	100	5 953
Pomáz	3659/ //	5	Saját haszn. út	...	485	100	485
Pomáz	3660/ //	5	Saját haszn. út	...	118	100	118
Pomáz	8402/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	960	100	960
Pomáz	8404/ //	5	Gyep (legelő)	NINCS UTCANéV	33 787	100	33 787
Pomáz	8408/ //	5	Szőlő	NINCS UTCANéV	2 176	100	2 176
Pomáz	8410/ //	5	Szőlő	NINCS UTCANéV	2 920	100	2 920
Pomáz	8411/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	5 687	100	5 687
Pomáz	8639/ //	5	Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	2 518	100	2 518
Pomáz	8646/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	9 208	100	9 208
Pomáz	8655/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	1 503	100	1 503
Pomáz	8667/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	1 112	100	1 112
Pomáz	8673/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	3 719	100	3 719
Pomáz	8674/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	252	100	252
Pomáz	8710/ //	5	Szántó	NINCS UTCANéV	2 438	100	2 438
Pomáz	8711/ //	5	Szántó	NINCS UTCANéV	2 442	100	2 442
Pomáz	8717/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	561	100	561
Pomáz	8720/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	565	100	565
Pomáz	8728/ //	5	Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	2 061	61	1 261
Pomáz	8730/ //	5	Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	2 906	29	831
Pomáz	8740/ 2//	5	Szántó	NINCS UTCANéV	2 125	100	2 125
Pomáz	8904/ //	5	Kert	NINCS UTCANéV	485	100	485
Pomáz	8905/ //	5	Kert	NINCS UTCANéV	968	100	968
Pomáz	8912/ //	5	Erdő	NINCS UTCANéV	1 684	100	1 684
Pomáz	8916/ 2//	5	Szántó	NINCS UTCANéV	1 579	100	1 579
Pomáz	8918/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	2 528	100	2 528
Pomáz	9027/ //	5	Kert	NINCS UTCANéV	1 115	26	288
Pomáz	9113/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	6 683	100	6 683
Pomáz	9118/ 2//	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	57	100	57
Pomáz	9155/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	536	100	536
Pomáz	9156/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	982	100	982
Pomáz	9397/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	816	100	816
Pomáz	9398/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	1 460	100	1 460
Pomáz	9452/ //	5	Kert	NINCS UTCANéV	1 086	100	1 086
Pomáz	9465/ //	5	Szőlő	NINCS UTCANéV	449	100	449
Pomáz	9471/ //	5	Gyep (legelő)	NINCS UTCANéV	6 492	83	5 401
Pomáz	9474/ //	5	Szőlő	NINCS UTCANéV	522	100	522
Pomáz	9475/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	1 579	100	1 579
Pomáz	9476/ //	5	Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	3 924	100	3 924

Pomáz Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Pomáz	9502/ //	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	1 680	100	1 680
Pomáz	9506/ //	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	334	100	334
Pomáz	9508/ //	5 Szántó és gazdasági	NINCS UTCANéV	3 550	50	1 775
Pomáz	9521/ //	5 Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	1 607	100	1 607
Pomáz	9544/ //	5 Szántó	NINCS UTCANéV	1 831	100	1 831
Pomáz	9547/ 2//	5 Kert	NINCS UTCANéV	676	100	676
Pomáz	9547/ 4//	5 Kert	NINCS UTCANéV	635	100	635
Pomáz	9547/ 27//	5 Kert	NINCS UTCANéV	724	100	724
Pomáz	9566/ //	5 Kert és gazdasági ép	NINCS UTCANéV	943	100	943
Pomáz	9568/ 1//	5 Kert	NINCS UTCANéV	908	100	908
Pomáz	9568/ 3//	5 Kert	NINCS UTCANéV	768	100	768
Pomáz	9568/ 4//	5 Kert	NINCS UTCANéV	769	100	769
Pomáz	9568/ 5//	5 Kert	NINCS UTCANéV	759	100	759
Pomáz	9568/ 6//	5 Kert	NINCS UTCANéV	754	100	754
Pomáz	9572/ 2//	5 Kert	NINCS UTCANéV	1 250	100	1 250
Pomáz	9572/ 3//	5 Kert	NINCS UTCANéV	974	100	974
Pomáz	9572/ 4//	5 Kert	NINCS UTCANéV	811	100	811
Pomáz	9572/ 16//	5 Kert	NINCS UTCANéV	1 041	100	1 041
Pomáz	9572/ 17//	5 Kert	NINCS UTCANéV	803	100	803
Pomáz	9572/ 18//	5 Kert	NINCS UTCANéV	817	100	817
Pomáz	9572/ 19//	5 Kert	NINCS UTCANéV	817	100	817
Pomáz	9572/ 20//	5 Kert	NINCS UTCANéV	807	100	807
Pomáz	9572/ 22//	5 Kert	NINCS UTCANéV	726	100	726
Pomáz	9572/ 26//	5 Kert	NINCS UTCANéV	984	100	984
Pomáz	9572/ 27//	5 Kert	NINCS UTCANéV	1 012	100	1 012
Pomáz	9572/ 39//	5 Kert	NINCS UTCANéV	267	32	84
Pomáz	9572/ 41//	5 Kert	NINCS UTCANéV	857	100	857
Pomáz	9572/ 51//	5 Kert	NINCS UTCANéV	759	12	91
Pomáz	9588/ 2//	5 Szántó	NINCS UTCANéV	789	100	789
Pomáz	9588/ 6//	5 Szántó	NINCS UTCANéV	791	100	791
Pomáz	9588/ 11//	5 Szántó	NINCS UTCANéV	785	100	785
Pomáz	9597/ //	5 Kert	NINCS UTCANéV	798	100	798
Pomáz	9599/ 5//	5 Kert	NINCS UTCANéV	800	100	800
Pomáz	9599/ 7//	5 Szántó	NINCS UTCANéV	2 400	82	1 958
Pomáz	9604/ //	5 Szőlő	NINCS UTCANéV	986	100	986
Pomáz	9632/ //	5 Szőlő	NINCS UTCANéV	1 938	100	1 938
Pomáz	9633/ //	5 Kert	NINCS UTCANéV	993	100	993
Pomáz	9634/ //	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANéV	1 342	100	1 342
Pomáz	9659/ //	5 A/ gyümölcsös, B/ sz	NINCS UTCANéV	1 673	100	1 673
Pomáz	9660/ //	5 Gyümölcsös, szőlő, g	NINCS UTCANéV	3 129	100	3 129
Pomáz	9662/ //	5 A/ gyümölcsös, B/ gy	NINCS UTCANéV	2 733	100	2 733
Pomáz	9688/ 4//	5 Szántó	NINCS UTCANéV	800	100	800
Pomáz	9699/ 2//	5 Gyümölcsös	MESSELIA UTCA	1 357	100	1 357
Pomáz	9704/ //	5 Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	1 725	100	1 725
Pomáz	9706/ //	5 Gyep (rét)	NINCS UTCANéV	1 607	100	1 607
Pomáz	9707/ 3//	5 Kert	NINCS UTCANéV	1 114	100	1 114
Pomáz	9707/ 7//	5 Kert	NINCS UTCANéV	888	100	888
Pomáz	9713/ 1//	5 Kert	NINCS UTCANéV	800	13	105
Pomáz	9818/ //	5 Szántó	NINCS UTCANéV	662	100	662
Pomáz	9884/ //	5 Erdő	NINCS UTCANéV	1 069	100	1 069

Pomáz Integrált Városfejlesztési Stratégiája

Pomáz	9887/ 20/ /	5 Kert	NINCS UTCANÉV	850	100	850
Pomáz	9895/ 11/ /	5 Szántó	NINCS UTCANÉV	800	100	800
Pomáz	9896/ 1/ /	5 Kert	NINCS UTCANÉV	800	100	800
Pomáz	9905/ / /	5 Erdő	NINCS UTCANÉV	654	100	654
Pomáz	9906/ 2/ /	5 ERDŐ	...	1 126	100	1 126
Pomáz	9910/ / /	5 A. szőlő, B. gyümöl	NINCS UTCANÉV	1 395	100	1 395
Pomáz	9924/ 19/ /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	848	47	394
Pomáz	9924/ 25/ /	5 Gyep (rét)	NINCS UTCANÉV	818	100	818
Pomáz	9924/ 26/ /	5 Gyep (rét)	NINCS UTCANÉV	9 446	100	9 446
Pomáz	9933/ / /	5 Kert	NINCS UTCANÉV	759	100	759
Pomáz	9947/ / /	5 Gyümölcsös és gazdas	NINCS UTCANÉV	903	100	903
Pomáz	9955/ / /	5 Kert	NINCS UTCANÉV	1 270	100	1 270
Pomáz	9961/ / /	5 Erdő	NINCS UTCANÉV	403	100	403
Pomáz	9963/ / /	5 Erdő	NINCS UTCANÉV	2 312	100	2 312
Pomáz	9972/ / /	5 Szántó	NINCS UTCANÉV	5 352	100	5 352
Pomáz	9974/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	1 604	100	1 604
Pomáz	9975/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	3 136	100	3 136
Pomáz	9978/ / /	5 Szántó	NINCS UTCANÉV	5 092	100	5 092
Pomáz	9988/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	1 528	100	1 528
Pomáz	9992/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	2 223	100	2 223
Pomáz	9993/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	1 453	100	1 453
Pomáz	9995/ 1/ /	5 Szántó	NINCS UTCANÉV	1 058	100	1 058
Pomáz	9998/ / /	5 Szántó	NINCS UTCANÉV	3 651	100	3 651
Pomáz	9999/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	570	100	570
Pomáz	10000/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	3 322	100	3 322
Pomáz	10001/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	2 066	100	2 066
Pomáz	10002/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	1 946	100	1 946
Pomáz	10004/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	1 030	100	1 030
Pomáz	10007/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	504	100	504
Pomáz	10017/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	1 521	100	1 521
Pomáz	10018/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	849	100	849
Pomáz	10023/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	2 148	100	2 148
Pomáz	10024/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	462	100	462
Pomáz	10025/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	547	100	547
Pomáz	10026/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	1 209	100	1 209
Pomáz	10031/ / /	5 Gyep (legelő)	NINCS UTCANÉV	892	100	892
Pomáz	10058/ / /	5 Erdő	NINCS UTCANÉV	719	100	719
Pomáz	10066/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	1 388	100	1 388
Pomáz	10104/ / /	5 Szántó és gazdasági	NINCS UTCANÉV	3 237	100	3 237
Pomáz	10110/ / /	5 Kert	NINCS UTCANÉV	252	100	252
Pomáz	10118/ / /	5 Szőlő	NINCS UTCANÉV	860	100	860
Pomáz	10119/ / /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	2 385	100	2 385
Pomáz	035/ 17/ /	5 Gyümölcsös	NINCS UTCANÉV	8 276	100	8 276
Pomáz	039/255/ /	5 SZÁNTÓ	NINCS UTCANÉV	1 029	100	1 029
Pomáz	051/ 29/ /	5 Szántó	TRIPOLSZKY DÜLŐ	25 014	100	25 014
Pomáz	054/315/ /	5 Szántó	KÜLTERÜLET	3 270	95	3 097
Pomáz	054/424/ /	5 Szántó	KÜLTERÜLET	402	100	402
Pomáz	054/426/ /	5 Szántó	KÜLTERÜLET	401	100	401
Pomáz	070/ 3/ /	5 Szántó	...	7 983	62	4 918
Pomáz	072/ 3/ /	5 VADÁSZHÁZ	NINCS UTCANÉV	525	100	525

